

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು

ಹೊಸಕೆರೆ ಚಿದಂಬರಯ್ಯ

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202240

UNIVERSAL
LIBRARY

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು

ಲೇಖಕ:

ನೀತಿಗಳ ನೆಲಗಟ್ಟು, ಭರತಖಂಡದ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಗಳು,
ಭರತನ ಬಂಧುವ್ರೇಮ, ಆರ್ರಧ್ಯವ್ರದೀವ, ಗೀತಾರ್ಥಚಂದ್ರಿಕೆ,
ಗೀತಾಸಾರವಿಚಾರ, ವಂಚಕರೀತತ್ತ್ವಾರ್ಥ, ಶ್ರೀವಿವ್ವಾರ್ಯಣಕಾವ್ಯ,
ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ

ಹೊಸಕೆರೆ ಚಿದಂಬರಯ್ಯ,

ಭಕ್ತಬಂಧುಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ಪ್ರಕಾಶಕ:

ಎಂ. ರಾಮರಾವ್

**ಎಸ್ .ಎಸ್. ಎನ್. ಬುಕ್‌ಡಿಸ್ಟ್ರೋ, ಬಸವನಗುಡಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.**

ತಿದಿದ ಎರಡನೆ ಮುದ್ರಣ, ೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ, “ವಿ. ಎಂ. ವಿ.” ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ
ಮುದ್ರಿತವಾಯಿತು.

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ

ಮು ನ್ನ ಡಿ

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇಹಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಒಳ್ಳೇ ಬಲಿಷ್ಠರೆಂದೂ ಅವರಿಂದಲೇ ಜನತೆಯ ಉನ್ನತಿಯೆಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ತಿಳಿಯುವರು. ಈ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಧಾರವಾದದ್ದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ದೇಹಶಕ್ತಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗಿರುವದನ್ನೂ ನಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಇರತಕ್ಕದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಾಧನವಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣುಹಾಕಿ ನೋಡಿದರೆ ಭೀಮಸಂಧ ಕಾಯಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಕೂಡ ಶರೀರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದುರ್ಬಲರಾದ ಕೆಲವರೆದುರಿಗೆ “ಮಹಾಪ್ರಸಾದ”ವೆಂದು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವದೂ ನಮಗೆ ಆಗಾಗ ಕಾಣಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಶರೀರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದುರ್ಬಲರಾಗಿರಬಹುದಾದ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಮಹತ್ತ್ವವಿರಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾಂಸ ಖಂಡಗಳ ಉಬ್ಬಟೆಯಿಂದ ಸೆಡೆತುಕೊಂಡಿರುವ ಶರೀರವು ಅವರ ಮುಂದೆ ಬಗ್ಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಶರೀರದ ಔದ್ಧತ್ಯದ ಬಿಗುಹನ್ನು ಸ್ವಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಸಡಿಲಮಾಡುವಂಥ ಆ ಮಹತ್ತ್ವವು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೊಂದರಿಂದ ಅಲ್ಲ. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಚಲನವಲನಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತ ಒಳಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮನಸ್ಸಿನ ಶಕ್ತಿಯೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ. ದೇಹವು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವದರಿಂದ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಅದರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವದು ಸುಲಭವು. ಮನಸ್ಸಿನೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಜೀವಚೈತನ್ಯವು ಒಳಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಅದರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ

ಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು ವೇಷಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವವರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಲಾರರು. ನಿಜವಾಗಿ ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಯಾಗಲಿ ಜನತೆಯ ಉನ್ನತಿಯಾಗಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಜನರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವದು ಅವಶ್ಯಕವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಿತು.

ಆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬರೀ ಭಾವರೂಪವನ್ನು ನಿರೂಪಣೆಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ಉಜ್ವಲತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅದಷ್ಟು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಳಿಯಲಾರವೆಂದು ಜನರು ಸಂಶಯಗೊಳ್ಳುವರೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಬಂತು. ಆಗ ಪ್ರತಿಸ್ಪ್ರತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮನೀತಿಗಳನ್ನು ಪುರಾಣಕಾರರು ಉಪಾಹರಣೆಗಳೊಡನೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಕಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಉಪಾಹರಣೆಗಳು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಜೇಕಾದಷ್ಟು ತುಂಬಿತ್ತುಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ವಾಸ್ತವ್ಯವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಕಾರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕೇವಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವ ಆಧುನಿಕಜನತೆಯ ಮುಂದೆ ಆ ಪುರಾಣವನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇತಿಹಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿ ಹೋದ ಲೋಕೋತ್ತರವಿಭೂತಿಗಳ ನಡೆವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಪಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಜೀವಾಳವನ್ನು—ಜೀವಸ್ಥಾನವನ್ನು—ಮುಂದುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಅದರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪವ ಮೈಭವವನ್ನೂ—ಅದರ ಬೆಳಕು ಹೇಗೆ ಝಗಝಗಿಸುತ್ತಿರುವವೆಂಬುದನ್ನೂ—ಅದರ ದಾರ್ಢ್ಯವು ಎಷ್ಟು ಬಲವತ್ತರವಾವಸ್ಥೆಂಬುದನ್ನೂ—ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಧರ್ಮನೀತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಸ್ತಾಪಿಸುವಾಗ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇತರರ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಉಪಾಹರಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ನನಗೆ ನೆರವಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಅವುಗಳ ಕರ್ತರನ್ನು ನಾನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ನಾರಾಯಣಶರ್ಮರು ಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಶ್ರೀಯುತ ಸುರೇಂದ್ರಶಿವರಾವ ದೇಸಾಯಿ, ಎಂ.ಎ.—ಇವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯುತ ಗೋಪಾಲರಾವ

ನಾರಾಯಣರಾವ ಅಸುಂಡಿ, ಬಿ.ಎ.—ಇವರು ನಡುನಡುವೆ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಓದಿನೋಡಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಅನೇಕ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನಗೆ ನೆರವಾಗಿರುವವನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ನೆನೆಯದಿರಲಾರೆನು. ಇನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ದೋಷಗಳನ್ನು ಅಭಿಜ್ಞರು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಮುಂದಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

(ಕ್ರಿ ೧೯೨೪)

ಗ್ರಂಥಕರ್ತ

ತಿದ್ದಿದ ಎರಡನೆ ಮುದ್ರಣ ೧೯೩೫

ಜನರ ಸಾಮಾನ್ಯವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯವಾಗಲಾರದೆಂದು ತೋರಿದ ಕೊನೆಯ ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ತಿದ್ದುಪಾಟಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇದರ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕ

ವಿಷಯಕ್ರಮ

ವಿಷಯಗಳು.	ಪುಟ
ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಧೈಯ	೧
ಸತ್ವೀತಿಯ ಸಾಧನ	೬
ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ	೧೧
ಸದ್ವಂಶದ ಅಗತ್ಯ	೧೮
ಸತ್ಸಂತತಿಯ ಸಾಧನ	೨೭
ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಸೂಚನೆ	೩೫
ಶಿಕ್ಷಣ	೪೧
ಜೀವನೋಪಾಯ	೫೫
ಮಾತೃಭಕ್ತಿ	೬೧
ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿ	೭೦
ಗೋಭಕ್ತಿ	೭೯
ಮಾತೃಭಾಷಾಭಕ್ತಿ	೮೬
ರಾಜಭಕ್ತಿ	೯೯
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ	೧೧೦
ಧೈರ್ಯ	೧೨೫
ಉದ್ಯೋಗ	೧೪೫
ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆ	೧೬೬
ನಿಷ್ಪಕ್ಷವಾತ	೧೭೪

‘ ನಮೋ ಮಹದ್ವ್ಯಕ್ತಿಃ ’

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು

ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಧೈಯ

ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವ್ಯವಹಾರದ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿ ನೋಡಿದರೆ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚಿನವರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರೋ ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಭಾರವು ಬಿದ್ದಿರುವದು. ಒಬ್ಬನು ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವನೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅವನು ಆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಕಲಿಸುವ ಅಥವಾ ಆ ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಕೊಡುವ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತವನಾಗಿರುವನು. ಒಬ್ಬನು ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ ಅದರ ಸದುಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ ನಾನಾಮುಖವಾದ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುವದು. ಒಬ್ಬನು ಶಾರೀರಕಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಯೋಧನಾಗಿ ದ್ದರೆ ಪರದೇಶದವರ ದಾಳಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನ ನೆರವನ್ನು ಬಯಸಿ ಒಂಪು ದೇಶದವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ದೀನದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಯೋಗ್ಯತೆಯವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯಭಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗುವದೆಂಬ ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ತನಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಾನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಭಾರವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಚಾರಮಾಡಿ

ದರೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಸಾಧಿಸುವದಕ್ಕಾಗದಂಥ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಹೊರತು ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಮನುಷ್ಯನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ಒಂದು ತಕ್ಕಡಿಯ ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿದರೂ ಅವು ಮನುಷ್ಯನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತೂಗಲಾರವು. ಶರೀರಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯ ಪಟುತ್ವ-ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಕೆಲವು ಯೋಗ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹುಲ್ಲಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳುಂಟು. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯೆಂಬುದೊಂದು ವಿಶೇಷವನ್ನು ಇರುವದರಿಂದ ಅದರ ಮುಂದೆ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಯಾವ ಆಟವೂ ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ವಜ್ರಾಯುಧವ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಪರ್ವತಪ್ರಾಯವಾದ ಪಶುವರ್ಗವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಖಂಡಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೇ ಶಾಸನಕರ್ತನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇಂಥ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಇವನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಭಾರವು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿವೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟಕಾರ್ಯವೆಂಬುದು ಯಾವದು? ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ಈ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಚಾರಮಾಡಿ. ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದದ್ದೆನ್ನಬಹುದೆ? ಆ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಯೋಚನೆಯನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉಂಡುತಂದು ನಿರಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ನಿದ್ರೆಮಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸುಖದ ಮುಂಜಿ ನಾಳೆಗೇನು ಗತಿಯೆಂಬ ವಿಷದಲಗಿನ ವೇಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನುಷ್ಯನ ಕೃತ್ರಿಮಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸುಖವು ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು! ಇನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಬೇಕುಬೇಕಾದ ವೈಭವಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದು ಅವನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಪ್ಪುವವೆಂದರೆ ಚಕ್ರಾಧೀಶ್ವರರ ಅರಮನೆಗಳನ್ನೂ ವಿರಕ್ತರ ಮಠಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿದ ಆನೆಗಳೂ ಕುಮರಗಳೂ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ವೈಭವ

ಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವವಲ್ಲದೆ ಆ ರಾಜಾಧಿರಾಜರಿಂದಲೂ ವಿರಕ್ತಶಿಖಾಮಣಿಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವವಲ್ಲ! ಮನುಷ್ಯನು ಪಶಗಳಿಂದ ಎಂದಾದರೂ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದುಂಟೋ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವೈಭವವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದೆಂಬುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ವೈಭವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತನ್ನನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದ ಪಶುಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ವೈಭವದ ಅನುಭವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಗೌರವವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ವೈಭವವನ್ನನುಭವಿಸಿದ ಪಶುಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಒಮ್ಮೆ ಸತ್ತು ಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತಾಗುವವು; ಮನುಷ್ಯನೂ ಒಂದು ದಿನ ದೀರ್ಘನಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಶುವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕನೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅದು ಹೇಗೆ? ತನ್ನ ಸ್ಥೂಲದೇಹದ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವದು ತನಗೆ ದಕ್ಕುವ ಮಾತಲ್ಲ. ಆ ದೇಹವು ಎಂದಿದ್ದರೂ ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದೆ. ಅದರೂ ಆ ದೇಹವಿರುವದರೊಳಗೇ ಮನುಷ್ಯನು ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಂದು ಕೀರ್ತಿಶರೀರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥೂಲದೇಹವು ಭಸ್ಮೀಭೂತವಾದರೂ ಯಶಶ್ವರೀರದಿಂದ ಅಜರಾಮರರಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶರೀರವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಶವಾಗತಕ್ಕದ್ದೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೂ ನಮಗೆ ಬರುವ ಸ್ಥೂಲಶರೀರಗಳು ಅನಿತ್ಯಗಳೆಂದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡರೂ ಅನಿತ್ಯವಾದ ಸ್ಥೂಲಶರೀರದಿಂದ ನಿತ್ಯವಾದ ಕೀರ್ತಿಶರೀರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವಂಥ ಅಘಟನಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಯಾವನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡುವನೋ ಅವನೊಬ್ಬನ ಹುಟ್ಟು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವದು. ಸ್ವಸಾಹಸದಿಂದ ಜನರನ್ನು ಬೆರಗುಮಾಡದೆ ಸ್ವಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಿತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸದೆ ಪ್ರವಾಹದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೋಗುವ ಮರದ ತುಂಡಿನಂತೆ ಪರಾಧೀನನಾಗಿ ಹೋಗುವವನಿಗೆ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ಹೆಸರೇ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಹೋಗುವವನು ಮನು

ಷ್ಯನಲ್ಲ. ಆ ಸೆಳೆತದ ಜೊತೆಗೊಂದು ಸುಳಿಯು ತನ್ನನ್ನೆಳೆದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಎಡಗಾಲಿಂದೊಡೆದು ಸುಳಿಯ ಮೇಲೆಯೂ ಸೆಳೆತದ ಮೇಲೆಯೂ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬಲ್ಲವನೇ ಮನುಷ್ಯನು. ಸ್ಥೂಲವಾದ ಜಲ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಪರುಗಳು ಕೂಡ ಪ್ರವಹದ ವೇಗವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತವವು. ಇನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಅದನ್ನು ಗೆಲ್ಲದಿದ್ದರೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಪಂಚವ್ಯವಹಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರ ಪದಹತಿಯಿಂದ ಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಮಹಾತರಂಗಗಳ ಉಬ್ಬುಟ ಯನ್ನು ವಿವೇಕಪ್ರಧಾನವಾದ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತಂಭನಮಾಡಿ ಯಾವನು ತನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸುವನೋ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ಮನುಷ್ಯನು. ಅವನ ಮುಂದೆ ಭೂಮಂಡಲವೇ ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಉಪಾಯನವಾಡುವಾಗ ನಿೀಡುವದು. ಇಷ್ಟಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಅಜರಾಮರನಾಗಿ ಉಳಿಯುವನು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಪಶುಗಳಿಗಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗನುರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯ ಭಾರವು.

ಹೆಚ್ಚು ಆಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯಭಾರವೂ ಉಂಟು. ಅದೇನೆಂದರೆ: ದೇವತ್ವವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆಮಾಡುವದು. ಕೀರ್ತಿಶರೀರವೂ ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ಕರಗಬಹುದು. ಆದರೆ ದೇವತ್ವದ ಸಂಪಾದನೆಯಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಎಂದಿಂದಿಗೂ ಕರಗುವದಿಲ್ಲ. ದೇವತ್ವವನ್ನು ಸಂಪಾದನೆಮಾಡುವದೇ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅನುರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯವೇ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನಾಟಕದ ಸೂತ್ರಧಾರನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುವದಕ್ಕಿಂತ ನಟನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನಿದೆ ? ಬರೀ ಸಭಿಕರು ಮೆಚ್ಚುವದು ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಏನಾದರೊಂದು ಹಾಸ್ಯರಸವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆನೇ ಸಭಿಕರು ಮೆಚ್ಚಿಬಿಡಬಹುದು. ಅವರಿಗೆ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಕುಸುರುಗಳು ತಿಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಮರ್ಮಗಳೆಲ್ಲಾ ಸೂತ್ರಧಾರನಿಗೆ 'ಚಿನ್ನಾಗಿ' ಗೊತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೂತ್ರಧಾರನು ಒಣಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆಹಾಕುವದಿಲ್ಲ.

ನಿಜವಾದ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಾಗಲೇ ಅವನ ಮುಖವು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗುವದು. ಮತ್ತು ಅವನು ತನ್ನ ನಿಯಾಮಕನಾದ್ದರಿಂದ ನಟಿಸಿಗೆ ಸಭಿಕರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗಿಂತಲೂ ಸೂತ್ರಧಾರನ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗೆ ಬಲ ಹಚ್ಚು. ಹೇಗೆಂದರೆ: ಸಭಿಕರು ತಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಬಲಿ ಕರತಾಡನದಿಂದ ತೋರಿಸುವರು. ಸೂತ್ರಧಾರನು ಅವನ ಸಂಬಳವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವನು. ಈಗ ನಾವು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೇನೆಂದರೆ ಜಗತ್ತೆಂಬುದು ಒಂದು ನಾಟಕಶಾಲೆ; ಇದಕ್ಕೆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಸೂತ್ರಧಾರನು, ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೊಂದು ಪಾತ್ರಗಳು; ವೇಷಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಭಿಕರು. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೀರ್ತಿರಾರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದು ಸಭಿಕರನ್ನು ಅನಂದಗೊಳಿಸಿದಂತೆ; ಈಶ್ವರನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂತ್ರಧಾರನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ. ಅದರಿಂದ ಈಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾದಂಥ ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗನುರೂಪವಾದರೂ ಅದು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಕೈಗೂಡುವಂಥದಲ್ಲ; ಕಾಲಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಧಿಸುವಂಥದು. ನಾವು ಕೀರ್ತಿರಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವವೆಂಬುದು ಈಶ್ವರಪ್ರೀತಿಯ ದಾರಿಯನ್ನೇನೂ ಬಿಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಸಭಿಕರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯೂ ಸೂತ್ರಧಾರನಿಗೆ ಇಷ್ಟವೇ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಈ ಕೀರ್ತಿರಾರವು ಈಶ್ವರಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನೂ ಒಲಿಸಿಕೊಡುವದು. ನಮ್ಮ ಸ್ಥೂಲರೂಪವು ಕೀರ್ತಿರಾರವನ್ನಾವನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಯಿತೂ ಕೀರ್ತಿರಾರವು ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವದು. ಕೀರ್ತಿರಾರದಲ್ಲ ಮತ್ತೊಂದು ನಿಶೇಷವುಂಟು. ಅದೇನೆಂದರೆ. ಕೀರ್ತಿರಾರವನ್ನು ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥೂಲರೂಪವು ನಾಶವಾದಂತೆ ಈಶ್ವರಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಕೀರ್ತಿರಾರವು ನಾಶವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ತಾನೂ ಇದ್ದು ಈಶ್ವರಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನೂ ತಂದುಕೊಡುವದು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿರಾರರಚನೆಯು ಈಶ್ವರಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಸಾಧನವಾದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಸತ್ಪೀರ್ತಿವಂತನಾಗಿ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗುವದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಧೈರ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಾದ ಸತ್ಪೀರ್ತಿಯು ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟೀತೆಂದು

ಸಂಶಯಪಡಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೀರ್ತಿಯೆಂಬುದೇನು? ಬಹುಜನರ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗೋಣ. ಜನತೆಯೇ ಜನಾರ್ದನನೆಂದು ನಾಣ್ಣುಡಿಯಿರುವದರಿಂದ ಬಹುಜನರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗೋಣವೂ ಈಶ್ವರನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗೋಣವೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಕೀರ್ತಿಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದ ಬಾಳೇ ಬಾಳು.

ಕಂ|| ಲೋಕಜ್ಞರಾಗಿ ಪರಹಿತ |

ಮೇ ಕಾರಣಮೆನುತ ತಿಳಿದು ಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯ ||

ಶ್ಲೋಕರೆ ಸಜೀವರುಳಿದ ವ |

ರಾಕರ್ ಬಮಕಿರ್ಮೋಡೇನೋ ! ಸುಯ್ಯ ಪೆಣಂಗಳ್ ||

—ನೀತಿಮಂಜರಿ.

ಆದಕಾರಣ ಚಿರಂಜೀವಿತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಮುಖ್ಯಧ್ಯೇಯವು.

—o—

ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯ ಸಾಧನ

ಆ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದು ಹೇಗೆ? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕೀರ್ತಿವಂತರಾಗಿರುವವರ ಪೂರ್ವೋತ್ತರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರಬಲರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದವರು ದುರ್ಬಲರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟುವದರಿಂದಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯಧನಿಕರಾಗಿದ್ದವರು ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಮೂಲಧನವನ್ನು ಶತಗುಣವಾಗಿಯೋ ಸಹಸ್ರಗುಣವಾಗಿಯೋ ಮಾಡುವದರಿಂದಲೂ ಬಾಹುಬಲವುಳ್ಳವರು ಕಾಲುಕೆರೆದು ಇತರರ ಮೇಲೆ

ಕೈಮಾಡುವವರಿಂದಲೂ ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಶಿಲಾಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡವರೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರುವರು. ಅಥವಾ ಇನ್ನೂ ಗುಣೈಕಪಕ್ಷ ಸಾತದ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ವಿವ್ವಾಂಸರಾದವರು ಅನೇಕಶಿಷ್ಯರನ್ನು ವಿವ್ವಾಂಸರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವರ ಮೂಲಕವೂ ಧನಿಕರು ಅನ್ನದಾನ, ಗೋದಾನ, ಭೂದಾನ, ಕನ್ಯಾದಾನ—ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರ ಮೂಲ ಕವೂ ಬಾಹುಬಲಶಾಲಿಗಳು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಬಸಿಯುವವರಾಗೂ ಕಾದುವವರ ಮೂಲಕವೂ ತಮ್ಮ ಯಶೋದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿರುವವರುಂಟು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಕೀರ್ತಿವಂತರೇ ನಿಜ. ಆದರೆ ಈ ಕೀರ್ತಿಶರೀರಗಳನ್ನು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ದೂರದರ್ಶಕಯಂತ್ರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಕಾಮನೆಯ ಅಥವಾ ಪುಣ್ಯದ ಕಾಮನೆಯ ಕಲೆಯು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವದು. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳದಿಂಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿರುವದು ಈ ಕೀರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಬೆಳದಿಂಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದರೂ ಚಂದ್ರನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಕಲಂಕವ ಕಷ್ಟನಿಂದ ಕೂಡಿಯೇ ಇರುವದು. ಈ ಕೀರ್ತಿಗಳೂ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಇಚ್ಛಾವಿಶೇಷವ ಕಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವವು.

ಕಲಂಕರಹಿತನಾದ ಸತ್ಯೀರ್ತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಕೀರ್ತಿಯೆಂದರೇನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬರೀ ವಿದ್ಯಾವಂತನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಬರೀ ಧನವಂತನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಬರೀ ಬಾಹುಬಲವುಳ್ಳವನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಯಾವನೂ ಕೀರ್ತಿವಂತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ವಿಸ್ತೆಯಿಂದ, ಧನದಿಂದ ಅಥವಾ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಾವು ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಗೌರವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ವಿದ್ಯೆ, ಧನ—ಮೊದಲಾದವುಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದ ನಾಯಿನರಿಗಳೂ ಕಾಕಘಾಕಗಳೂ-ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗಿಂತ ಅವರದೇನು ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ? ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಅಳಿಸಿಹೋಗದಂಥ ಗಟ್ಟಿಬಣ್ಣ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳ ಯೋಚನೆಯೆಂಬ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ದಾಟಿ ಮೇಲಕ್ಕೇರಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಯ ಜೀವ

ನಕ್ಕಾಗಿ ಹಣಗುವದು, ಎಂದರೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಧನವನ್ನಾಗಲಿ ಬಲವನ್ನಾಗಲಿ ಬರೀ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಪೋಷಣೆಗೆ ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಬಿತ್ತನೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲಿ ವಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಒಂದಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟಾಗುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ಆ ವಿದ್ಯೆ, ಧನ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲ-ಇವುಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂಬ ಮನುಷ್ಯರು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನವೆಂಬ ಮರುಭೂಮಿ ಯನ್ನು ದಾಟಿ ಪರಹಿತವೆಂಬ ಹುಲಸಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಬೀಜ ಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕು. ಮರುಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾಟುವವೆಂಬುದು ಹೇಳು ವವಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾದಷ್ಟು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಮರು ಭೂಮಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ದಾಟುವ ಕಾರ್ಯವು ಆಯಾಸಕರವಾಗಿರುವದು. ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಅಭಿಮಾನವು ಬಲವತ್ತರವಾಗಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕುವದು ಬಹು ಕಠಿನವಾಗಿರುವದು. ನನ್ನ ದೇಹ, ನನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯ, ಎಂಬ ಮಾತುಗಳಿಂದ ತಾನು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿ ಗಿಂತ ಭಿನ್ನನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಮತ್ತು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ಎಂದಿ ದ್ದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿ ಹೋಗತಕ್ಕವುಗಳೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ ಇದ್ದರೂ, ಅದೇನು ಕಾರಣವೋ, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವು ಗಳ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನದ ಹುಚ್ಚು ಇಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ಆಯಾ ಸಪಟ್ಟಾದರೂ ಅದರ ಎಲ್ಲಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದು, ವಿವೇಕಿಯು ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಲಸಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿ ಫಲಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯು ವಂತೆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಉಪಕರಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದರ ಮೂಲಕ ವಿದ್ಯಾ, ಧನ, ಬಲ—ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ವ್ಯರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬಾರದೆಂದು ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ದಾಟಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಹಿತಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಹುಲಸಾದ ಭೂಮಿ ಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜವು ಕೋಮಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅನಂತಫಲವನ್ನು ಕೊಡು ವಂತೆ ಪರಹಿತಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದ ವಿದ್ಯೆ, ಧನ, ಬಾಹುಬಲ—ಮೊದಲಾದ

ವುಗಳು ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದ ಕೀರ್ತಿಶರೀರವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವವು. ವಿದ್ಯೆ, ಧನ-ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಪರಹಿತಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವಾಗ ಮನುಷ್ಯನು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತೊರೆದಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪುಣ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಯಶಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಈ ಸತ್ತ್ವಮನೆಯು ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನದಂಥ ನಿಂದ್ಯ ನಾದದ್ದಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಕಲೆ ಇದ್ದರೂ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಹೇಗೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ತಣ್ಣಗೆ ಹಾಯಾಗಿರುವದೋ, ಅದರಂತೆ ಈ ಸತ್ತ್ವಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿಯು ಜನರ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವದು. ಜನರ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗೋಣವೇ ಕೀರ್ತಿ. ೩೩

ಇದು ಕೀರ್ತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆಯಾಯಿತು. ಕೀರ್ತಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಿತಿಯುಂಟು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಲಂಕದ ಲೇಶವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ; ಎಂದರೆ ಕೀರ್ತಿಯ ಅಥವಾ ಪುಣ್ಯದ ಯಾವ ಕಾಮನೆಯೂ ಅದರಲ್ಲಿರುವದಿಲ್ಲ. ತಾನು ಮಾಡುವ ಪರಹಿತವು ಕರ್ತವ್ಯಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿರುವದು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೇರಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪರಹಿತವೆಂಬುದು ಹುಟ್ಟುಗುಣವಾಗಿರುವದು. ಅವನು ಪರಹಿತವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುವದಕ್ಕೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಪರಹಿತವೇ ಅವನ ಜೀವನ. ಅವನು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯ ಗಳೆಲ್ಲ ಅವನಿಗರಿವಿಲ್ಲದೆ ಪರಹಿತಕರಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುವವು. ಸಕಾಮರ ಪರಹಿತವು ಸಾಗುವದರಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಕಾಮರ ಪರಹಿತವು ಮುಂದುವರಿಯುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷವು ಕಾಣಬರುವದು. ಅದೇನೆಂದರೆ: ಸಕಾಮರ ಪ್ರಯತ್ನವು ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳೇನೂ ಬಾರದೆ ಇರುವಾಗ ಒಳ್ಳೇ ವೇಗದಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿರುವದು. ದುರ್ವ್ಯವದಿಂದ ಏನಾದರೊಂದು ಅಡ್ಡಿ ಬಂದರೆ ಸರ್ವಸಾಹಸದಿಂದಲೂ ಅದನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೊತ್ತಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡುವ ಎದೆಯ ಕೆಚ್ಚು ಸಕಾಮರಿಗೆ ಇರುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ. ಏಕೆಂದರೆ: ಅವರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಮನೆಗೆ ಇಂಬು ಕೊಡುವಂಥ ಪೊಳ್ಳಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಾಹಸಪ್ರದರ್ಶನವು ಆ ಇಚ್ಛಾವೇಗದ ಆವೇಶದಿಂದ ಮುಂದೆ ಹಾಯುವದೇ ಹೊರತು ಮನಸ್ಸಿನ ಕರ್ತವ್ಯತಾ ಬುದ್ಧಿಯ ಭರದಿಂದ ಅಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಕಾಮರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅಂಥ

ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕುಂಟುವ ಕತ್ತಿಗಳಂತೆ ಮುಂದಡಿಯುವವು ; ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಯೋಗವೇಶವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವು. ಸಕಾಮರ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ : ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನಸಿದ್ಧಿಯ ಪ್ಲಾಘನೆಯಲ್ಲಾ ಅವರ ಹೊರಗಣ ಉಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲುವದು. ಏಕೆಂದರೆ : ಆ ಉಪಕರಣಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ತಾನು ಚೇತನ ನಾಗಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಶಾಸನಕರ್ತನಾದ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅಚೇತನವಾದ ಆ ಹೊರಗಣ ಉಪಕರಣ ಗಳ ಸಹಾಯವಿರುವ ತನ್ನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಗೊರವದ ಮಾತಲ್ಲ. ಅದು ಎಣ್ಣೆಯ ಮತ್ತು ಬತ್ತಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಹತ್ತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಣುಗುಟ್ಟುವ ದೀಪದಂತೆ. ನಿಷ್ಕಾಮರ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪಿದ್ಧ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಬಾಹುಬಲ-ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಇರುವದೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಅವು ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಅವರಿಗೊಂದುಪಕರಣವೆಂದೆಣಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸೊಂದೆ. ಅವರು ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಹಬ್ಬವಾಗುವಂಥ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಶೋರುವದು ಮನಸ್ಸಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಹೊರಗಣ ಉಪಕರಣಗಳ ಉಪಯೋಗದಿಂದಲ್ಲ. ಇವರ ಪ್ರಭಾವವು ಎಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಾನೇ ಬೆಳಕಿನ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯ ನಂತೆ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಪ್ರಸಾರಕವಾಗಿರುವದು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯ ದಿಂದ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಯಶಸ್ಸೇ ಸತ್ಕೀರ್ತಿ. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೇ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯ ನಿಜವಾದ ಸಾಧನ.

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ

ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಹೊರಗಣ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬಲ್ಲನು. ನೋಡಿರಿ! ತಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡರೆ ಹೆಸರಿನ ಗಡಗುಟ್ಟು ನಡುಗಿ ಹೇಡಿಯಾಗಿ ಅಪಸ್ವರದಿಂದ ಆತ್ಮಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುವಂಥ ಸಿಂಹ, ಹುಲಿ-ಮೊವಲಾದ ಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳಾದ ದುಷ್ಟವೃಗಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕ್ರೀಡಾವ್ಯಗವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದನ್ನು ನಾವು ಸರ್ಕಸ್ ಆಟದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಬರೀ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗದ ಮೇಲಿಷ್ಟೇ ಏಕೆ? ಮನುಷ್ಯನ ದರ್ಶನ ಪಂಚಭೂತಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತಲೇ ಬಗ್ಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿರುವನು. ಜಲಪ್ರನಾಹವು ತನ್ನ ಸಾಹಸದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗಾಗಿ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಆ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯು ಮನುಷ್ಯನ ಓಲೆಕಾರನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ತಮಾನಗಳನ್ನೊಯ್ಯಬೇಕು. ಗಾಳಿಯು ತನ್ನ ವೇಗದಿಂದ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನು ಶಾಸನಮಾಡಿದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸೂರ್ಯನು ಕೂಡ ತನ್ನ ಪ್ರಖರತ್ವವನ್ನು ಮುದುರಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದೀತು. ನೀಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ನಿಯಾಮಕತ್ವವು ಸಂಕೋಲಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುವದು. ಆದರೆ ಅದರ ಕೈಮೆಯು ಒಂದು ಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದಾವುದೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸು. ಹೊರಗಣ ಸರ್ವಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಸಂಜ್ಞಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಕೂಡ ಬಗ್ಗಿಸಬಹುದು. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ನಿಯಮನವನ್ನು ನಡೆಸುವದೆಂದರೆ ಬಹು ಸಾಹಸದ ಮಾತು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ವಶವರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರೆಷ್ಟೋ ಜನರುಂಟು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶವರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಕೈಬೆರಳುಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಎಣಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಾಹ್ಯಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಗೆದ್ದವರ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದವರ ಬೆಲೆ

ಹೆಚ್ಚು. ಬಾಹ್ಯಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನು ಗೆದ್ದವರು ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತಿಗಳೆನಿಸಿ ಕೊಂಡು ನಿರಂಕುಶರಾಗಿ ಐಹಿಕಸೌಖ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಉಪಭೋಗ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಈಶ್ವರಸ್ವಾಸ್ಥಿಯ ಯೋಗವು ದಕ್ಕುವದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆದ್ದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಐಹಿಕಸುಖವೆಂಬುದು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ನಿಕ್ಷೇಪದಂತೆ ಬರೀ ಭಾವನಾಮಯವಾಗಿ ತೋರುವದಲ್ಲದೆ ಪರಮಾನಂದಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಅವರನ್ನು ಅನುವರ್ತಿಸುವವನಾಗಿ ಭಕ್ತಪರಾಧೀನನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಅವರ ನಿಜಾನಂದವು ಮೇರೆಯಿಲ್ಲದ್ದಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನಿಯಮನವನ್ನು ನಡೆಸುವದೇ ನಿಜವಾದ ಸಾಹಸ. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳದೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅದು ಕರೆದ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿ, ಅದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಸ್ಥೂಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಸರ್ವೇಶ್ವರತ್ವವು ಬಂದರೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನ ದಾಸನಾಗಿರು ವಿಕೆಯು ಎದ್ದು ಕಾಣದೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವವರಲ್ಲಿ ದಾಸತ್ವದ ವಾಸನೆ ಕೂಡ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊರಗಣ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಗೆದ್ದರೂ ದಾಸತ್ವದ ಕಿಲುಬು ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ದಾಸತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಭುತ್ವದ್ದೇನು ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ? ಹುಳಿಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಯಾರು ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದೇ ಗೆಲುವು.

ಹೊರಗಣ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವುಂಟು. ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೊರಗಣ ಪ್ರಪಂಚವು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ತಾನೊಂದು ಉಪಭೋಗಸಾಧನವಾದೀತೇ ಹೊರತು, ಆ ತನ್ನೊಡೆಯನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನ ದಾಸ್ಯವೆಂಬ ಹಾಳು ಬಾವಿಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲಾರದು. ಮನಸ್ಸು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಅದು ತನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಉಪಭೋಗಸಾಧನವಾಗುವದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಹೊರಗಣ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ತನ್ನೊಡೆಯನ ಹಸ್ತಲೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸುವದು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಋಷ್ಯಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಪರಸ್ಪರ

ವೈರವನ್ನು ತೊರೆದು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಗಳುಂಟು. ಆದೇನೂ ಅತ್ಮಶಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಋಷಿಗಳು ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ವೈರಭಾವವೆಂಬ ಕಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿರುಗುವಂತೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಮುಂದೆ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವೈರದ ಕಲೆ ಇದ್ದರೂ, ಋಷಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿರ್ವೈರತ್ವಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪ್ರಭಾವವು ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಝಗಝಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವೈರದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಎದ್ದು ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವೈರದಿಂದಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಈ ಉದಾಹರಣೆಯು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೃತ್ಯುಗೋಸುವದು. ವಿಚಾರಮಾಡಿರಿ. ಅಖಂಡಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೂ ಒಂದು ಭ್ರೂವಿಕ್ಷೇಪದಿಂದ ತನ್ನ ಇಷ್ಟಾನುವರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥವನಿಗಾದರೂ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವೈರಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡುವದು ರಕ್ತವಾದೀತಿ? ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆಯೇ ತನ್ನ ನಿಯಮವನ್ನು ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವನಿಗೆ ಇತರರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಎಲ್ಲಿಯದು? ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ ಉಪಕರಣಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ಅಟ್ಟಹಾಸವೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಜಯಶ್ರೀಯ ಜಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿಳಿತರುವಂಥ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಜಯವೇ ಜಯ. ಶೂರರು ಜೇಕಾದಷ್ಟು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು; ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ರಾಜದಂಡವನ್ನು ಹೇರಬಹುದು; ಆ ದೇಶದ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಜದಂಡದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಮಾತಾಡಿದವರ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮರಾಜದಂಡವನ್ನು ಝುಳಿಸಬಹುದು. ಆ ರಾಜದಂಡದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ರಾಜರೆಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ “ರಾಜಾ ಪ್ರಕೃತಿರಂಜನಾತ್” ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಜನಾನುರಾಗಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವವರೆಗೂ ಅವನ ರಾಜತ್ವವು ಶೋಭಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಿಜವಾದ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಉಳ್ಳಿರುವದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಿನದು.

ಒಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಅಪಾರವಾದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕೋಳಿಕೂಗುವ ಊರುಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹಣಕೆಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಬೌದ್ಧಿಕಶಕ್ತಿಕ್ಷಣಪ್ರಸಾರವೂ ಪರದೇಶೀಯಯಾತ್ರಿಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಂಥ ಭವ್ಯವಾದ ಭವನಗಳೂ ರತ್ನಗರ್ಭೆಯೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಗುವಿಂದ ಗೀರಿದಷ್ಟು ಉಳುವಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಹುಲಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಭೂಗುಣವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶರೀರಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಭುಜಗಳನ್ನು ಕುಣಿಸುತ್ತ ನೆಲವು ಅದುರುವಂತೆ ಜಗ್ಗುಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವ ಮೈಕಟ್ಟೂ ಅಸಂಖ್ಯಾಕರ್ಷಣೆಯೂ ವಿಚಾರಣೀಯಗಳಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಇದ್ದರೂ ಆ ದೇಶವು ಪರಕೀಯರಿಗೆ ಆಟದ ಚಿಂಡಾಗಿರುವದನ್ನು ನಾವು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಸ್ವಲ್ಪಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಬಹುತೂಕವುಳ್ಳದ್ದೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ದೇಶವು ಪರಕೀಯರಿಗೆ ಆಟದ ಚಿಂಡಿನಷ್ಟು ಹಗುರವಾದದ್ದು ಹೇಗೆ? ವಿಚಾರಮಾಡಿಸರೆ ಆ ದೇಶದ ಭಾರವು ನೋಟಕ್ಕೆ ತೂಕವೇ ಹೊರತು ಕೈಗೆ ತೂಕವಲ್ಲ. ಕೈಗೆ ತೂಕವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಒಳಗೆ ಕೆಚ್ಚು ಇರಬೇಕು. ಅದು ಯಾವದು? ಅದೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸೋರಿಯ ಬುರುಡೆಯು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಉಕ್ಕಿನ ಗಟ್ಟಿಯಷ್ಟು ಕೂಡ ತೂಗಲಾರದು. ಅದರಂತೆಯೇ ದೇಶಕ್ಕೆ ತೂಕವು ಬರಬೇಕಾದರೆ ದೇಶದ ಹೊಗರಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಭಾರದ ಮೇಲೆ ತೂಕವೇರುವದು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ರೇನು? ಆತ್ಮಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದೇಹವೆಂದೂ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಆ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಶರೀರವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಧೀನವಾದದ್ದು ; ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಜ್ಞೆಯಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಶರೀರವು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವದು. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಶರೀರದ್ದೇನೂ ಮಹತ್ತ್ವವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಥವಾ ಬುದ್ಧಿಯ ಶಕ್ತಿಯೆಂದರ್ಥ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಂಚಲವಾಗಿರುವದೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಸ್ವಭಾವ. ಆ ಚಾಂಚಲ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತವಿವೇಕಸ್ವರೂಪವಾದ ಬುದ್ಧಿಯ ಆಳಿಕೆಯೊಳಗೆ ಮನಸ್ಸು

ನಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಏಕಮುಖವಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೊಂದು ಬಗೆಯ ವಿಲಕ್ಷಣಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬರುವದು. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲರೂ ಕೃಷ್ಣಾತು ಬಿಟ್ಟು ಕಾರ್ಯಗಳಾದರೂ ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗುವವು. ಒಮ್ಮೆ ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಯೋಗಿಸಿದರೆ ಅರುಣೋದಯದಿಂದಲೇ ಕತ್ತಲೆಯು ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳುವಂತೆ, ಸ್ಥಿರ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಅಡಚಣೆಗಳೆಲ್ಲ ಅಡ್ಡದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುವವು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವವುಳ್ಳವನ ಜಾಜ್ಜಲ್ಯಮಾನವಾದ ನೇತ್ರದೀಪ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಶರೀರಶಕ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಉಪಕರಣಶಕ್ತಿಗಳ ಬಿನ್ನಾಣವೆಲ್ಲ ಸೀದು ಸೀಕಾಗುವದು. ಕೆಚ್ಚಿದೆಯವನ ಮುಂದೆ ಬರೀ ತೋರಿಕೆಯ ಪುಷ್ಟಿಯವರೆಲ್ಲ ಎದೆಯೊಡೆದು ಬೀಳುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಹೆಚ್ಚು.

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವುಂಟು. ಅದೇನೆಂದರೆ: ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೂ ಕೂಡ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಂಥ ನಮ್ಮ ಜೀವಕಲೆಯೆಂದೂ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಅರ್ಥವಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಜೀವದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದದ್ದು. ಜೀವಶಕ್ತಿಯ ಪುಷ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯವಿರುವದು. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಜೀವಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಆಧಾರಭೂತನಾದಂಥವನು. ಜೀವನಿಗೇನಾದರೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವಸಮರ್ಥನೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಉದ್ಘೋಷಿಸುವವು. ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಅಖಂಡಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಂಥ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನಿದೆ? ಜೀವನು ಎಷ್ಟುಷ್ಟು ಪ್ರೇಮವಿರೇಷದಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವನೋ ಅಷ್ಟುಷ್ಟು ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಜೀವನೊಳಗೆ ಒಡೆದು ಮೂಡುವದು. ಪರಮಾತ್ಮನು ಪರಮಕರುಣಾಸಾಗರನು ಮತ್ತು ಯಾರು ಏನನ್ನು ಬೇಡಿದರೂ ಕೊಡತಕ್ಕ ಸ್ವಭಾವದವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಅವನನ್ನು

ಬೇಡುವದೊಂದೇ ತಡ; ಅವನು ಅವನ್ನು ನೀಡುವನು. ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡುವಂತೆ, ಸರ್ವಲೋಕಕ್ಕೂ ಮಾತಾಪಿತೃ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಅವನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೊಡುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟರೆ ಒಡನೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಮಗಾಗಿ ಆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿಯೇ ತುಂಬುವನು. ಈ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂತೆಂದರೆ ಆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವೇ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನಶ್ಚಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಷ್ಟೋ ಜನಗಳ ಕಾರ್ಯವು ಸರಾಗವಾಗಿ ಸಾಗದೆ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಈ ದೈವಿಕಶಕ್ತಿಯ ಅಭಾವವೇ. ಕಾರಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವವರು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನಿಟ್ಟು ಆ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಮುಖ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ : ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತಿರೋಭಾವವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಇತರರ ಕಾಲಕಸವಾಗಿಮಾಡುವದು ; ಆವಿರ್ಭಾವವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಜನಾಂಗಗಳ ಶಿರೋಭೂಷಣವಾಗಿ ಮಾಡುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನಮ್ಮ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಇತರರ ಮುಂದೆ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಡಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಸರಿ ; ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವವು. ಯಾರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ನಾವು ವಹಿಸುತ್ತೇವೋ ಅಂಥವರ ಜೀವನವನ್ನು ಉಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಿಹಾಕುವದು, ಭೌತಿಕಸುಖಸಾಧನಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಉಪಭೋಗವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಮುಂದು ತಾನು ಮುಂದೆಂದು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳ ಉಲ್ಬಣವನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಯಗೊಡದಿರುವದು ಯೋಗ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವಾಗ ಅದರ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಗಳೊದಗಿದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಮೈಗೊಡುವದು, ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳೂ ಹೊರಬೀಳು

ವಂಥ ಸಂಭವವು ಬಂದರೂ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಕೂದಲೆಯಷ್ಟೂ ಕವಲದಿರುವದು, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಹೆದರದಂಥ ಧೈರ್ಯವಿದ್ದರೂ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹೆದರುವದು, ಹಿಡಿದ ಪಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡದಿರುವ ಗುಣವೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ದೋಷವನ್ನು ತಾನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವದು ಮತ್ತು ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಸುಖಸಾಧನೆಗಳ ಬಯಕೆಯೆಂಬ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ನೈಮಿರತಿಯಾಗಿ, ತಾನು ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರೇಮವೆಂಬ ಆವೇಶದಲ್ಲಿ ದೇಹಭಾವನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದು—ಇಂಥವುಗಳಲ್ಲಾ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಒಂದೊಂದು ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಈ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹೊರಗಣ ಉಪಕರಣಗಳಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವಂಥವುಗಳಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅಸಾಧಾರಣಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಉಂಟು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೆಂಬ ಚಂದ್ರಹಾಸದ ಮೊನೆಯ ಮುಂದೆ ಉಕ್ಕಿನ ಕತ್ತಿಗಳ ಮೊನೆಯು ಒನಕೆಯ ತುದಿಯೇ ಸರಿ. ಭೌತಿಕಪ್ರಭಾಮಂಡಲಗಳ ಕಿರಣಗಳು ಕಲವು ವಸ್ತುಗಳೊಳಗೆ ತೂರಲಾರದೆ ಕಲವು ಕಡೆ ನೆರಳನ್ನು ಬಿಡುವವು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾಮಂಡಲದ ಕಿರಣಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಯೂ ತಡೆಯಿಲ್ಲ; ನೆರಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರದಂತೆ ಅವು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಗುವವು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬಲದ ಮುಂದೆ ಅಖಂಡಭೂಮಂಡಲವೂ ಒಂದು ಹುಲ್ಲಕಡ್ಡಿಯಾಗುವದು. ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖ್ಯ ಜೀವಾಳವೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಕಾವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವಂಥ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತು ಇದುವರಿಗೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ಉಳಿದ ಸರ್ವತೇಜೋರಾಶಿಗಳೂ ಸೂರ್ಯನ ಮುಂದಿನ ಮಿಣುಕುಹುಳದಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವು ಬೇರೆ ಯಾವದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ. ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೋಡಿರಿ.

ಕ|| ಗುಣವನೆ ಪಡೆ ನೀಂ ಯತ್ನದೆ |

ಕ್ಷಣಿಕಾಡಂಬರದೆ ಗೌರವಂ ಬರ್ಪುದೆ? ವೇಳಾ ||

ಇನಿವಾಲಿರದಿರೆ ಗಂಟೆಯ |

ಗಣಗಣಕಾಕಳಿನ ಬೆಲೆಯು ಹೆಚ್ಚುವದುಂಟೆ? ||

ಸದ್ವಂಶದ ಅಗತ್ಯ

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗೂಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಂಥ ಮಹನೀಯರು ಕಂಡಕಂಡ ಕಡೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಲೆದೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಮಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಬ್ಬಿ ವೃಕ್ಷವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಉರುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಾಮಧೇನುಗಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಬಯಲುಮಟ್ಟಿಗೆ ವೃಶ್ಚವಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವು. ಇದರಂತೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನರು ಮೈದೋರುವದಕ್ಕು ಪರೀಕ್ಷೆಮಾಡಿ ಸದ್ವಂಶವು ಆತ್ಮವಾಗಿರುವರು. ಸದ್ವಂಶವೆಂದರೆ ಪೃಥುವಂಶವತ್ತಿನವರು ವಿರೇಷವಾಗಿರುವ ಮನೆತನ. ಪೃಥುವಂಶವತ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಭಗವಂತನು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವನು. ತಮ್ಮ ಸಾತ್ತ್ವಿಕವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಅಂಜಿಸುವ ಅಧರ್ಮದ ಬೆವರಿಕೆಗೆ ಯಾವ ಮನೆತನದವರು ಉಪ್ಪುಹಾಕುವದಿಲ್ಲವೂ ಪ್ರತಿವಕ್ಷದ ಜಿಲ್ಲಾಟವೆಷ್ಟು ನಡೆದರೂ ಯಾರ ಸಿರ್ದಯುಚ್ಚಾನವು ಕೂದಲಕಯಷ್ಟು ಕದಲುವದಿಲ್ಲವೋ ಪರಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಎಷ್ಟು ಬಾಯಿಸೀರು ಕುಡಿದರೂ ಯಾರು ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ವಿಷವೆಂದು ದೂರಮಾಡುವರೂ ಇತರರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಿಚ್ಛಿಸದೆ ಯಾರು ತಮ್ಮದನ್ನು ಇತರಿಗೆ ಕೊಡುವವರಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆಯುವರೂ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಅನಂತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಯಾರು ಯಾವ ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಬಯಸುವದಿಲ್ಲವೋ ವಿಷಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಜಗ್ಗಿದರೂ ಯಾರು ಯಾವ ಕಡೆಗೂ ಒಲಿಯದೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಾಮಕೂಳ್ಳುವರೂ ಅಕಾರ್ಯವೆಂದರೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಿ ಯಾರಿಗೆ ಕೈಕಾಲುಗಳೇರುವದಿಲ್ಲವೋ ದೇವತಾರ್ಚನೆ, ದೇವತಾವಿಚಾರ, ದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮಾದ ಆಚಾರ—ಇವುಗಳು ಯಾರಿಗೆ ಸಿತ್ಯ ಸಿಯಮಗಳಾಗಿರುವವು. ಶರೀರವೂ ನಾಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸೂ ಯಾರಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವವು ಹಿಂಸೆ, ಸಟೆ, ಕ್ರೋಧ, ದ್ರೋಹಬುದ್ಧಿ, ಗರ್ವ—ಇವು ಯಾರನ್ನು ಕಂಡರೆ ದಿಕ್ಕುಗೆಟ್ಟು ಓಡುವವೋ ಶಾಂತಿ,

ಉಪಾಚಾರಬುದ್ಧಿ, ವಯಿ, ತೇಜಸ್ವಿತ್ವ, ಕ್ಷಮೆ, ಧೃತಿ, ರುಚಿ- ಇವು ಯಾರಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವವನೋ ಅವರು ಧೈರ್ಯವಂತರಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಧೈರ್ಯವಂತನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಧನವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಆಗುವದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವಕ್ಕೆ ಅನಾಧ್ಯವಾದದ್ದಿನ್ನೇನಿದೆ ? ಐಹಿಕವಾದ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತೂ ಈ ಧೈರ್ಯವಂತನ ಕಾಲಕಸವಾಗಿರುವದು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲಂಥವರ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆಗೆ ಈ ಧೈರ್ಯವಂತನವರ ಮನೆತನವು ಒಳ್ಳೆಯದು ಒಂದು ಭೂಮಿ.

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಎಂದು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆಂದು ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ದೂರವಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೆಂಬುವದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೀಠವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ತಾನು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪೀಠವ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಆಗಿರುವದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಹೊರತು ರಾಜನು ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ಕಾಲಿ ಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಪೂರ್ಣವಾದ ಹೊರತು ಯಾವ ಪ್ರದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅನಿರ್ಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಅವನ ಪೀಠವಾದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವನ ಹೊರತು ಸುತ್ತಿ ಯಾರು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ? ಪರಮಾತ್ಮನು ನಿಜವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಅವನು ಹೊಸದಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಬರಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ ; ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪೀಠವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪೀಠವನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸಿದರೆ ಒಡನೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಮೈದೋರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ದೂರವಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗೂ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅಗತ್ಯ.

ಸದ್ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನರು ಎಡೆಬಿಡದೆ ದೈವೀಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಾಧನೆಮಾಡುತ್ತಿರುವರಷ್ಟೆ. ಅದು ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಂದ ದೇಹವು ಮಣ್ಣು ಗೂಡಿ ನಾಶವಾದರೂ ಅದರೊಳಗಿದ್ದುಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಾಶವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಯಾವನೂ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಸತ್ಕರ್ಮವು ತನ್ನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟೀತು? ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ಹೋದರೆ ಆ ಸತ್ಕರ್ಮವು ತನ್ನ ಫಲವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು? ಅದು ಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ಯಾರು ಸತ್ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಅದರ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಾಯುವರೋ, ಅವರು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಇಬೇಕು. ಆದರೆ ಇಂಥವರು ಹುಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲವು ಯಾವದು? ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬು ಹುಟ್ಟೀತೇ? ಆದ್ದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ- ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನು ಒಳ್ಳೇ ಸುಶೀಲರಾದವರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರಾದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ‘ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಆತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪರಿಪರಿಯ ಯತ್ನಕ್ಕೆ ಮೂಗಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ತುಪ್ಪದಂತೆ ಐಹಿಕಸುಖವನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಮೂಸಿನೋಡುತ್ತಿರುವದೇ ಪರಮಾವಧಿಯೋ?” ಎಂದರೆ ಹಾಗಲ್ಲ; ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವು ತೀವ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ-ಅವನು ಬುದ್ಧಿವಂತರಾದ ಸಿದ್ಧರ ಕುಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಂಡವರ ಅಥವಾ ಆತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿಯೇ, ಹುಟ್ಟಬಹುದು ಇನ್ನೂ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ಪೂರ್ವಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವು ಬರೀ ಸ್ಥಲ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಬರೀ ಆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೊಂದೇ ಮಹತ್ತ್ವದ್ದಲ್ಲ. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಯಷ್ಟು ಅಥವಾ ಆತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಷ್ಟು ಮಹತ್ತ್ವದ್ದಲ್ಲದ ಇತರ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತರ ಕುಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧರ ಕುಲದಲ್ಲಿಯೇ

ಜನ್ಮವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವನು ಮುಂದೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ ಆಗಿಯೇ ತೀರುವನೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಅಹಲ್ಯಾ ಬಾಯಿಯು ಭಾರತೀಯಧರ್ಮದ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಯೆಂದು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತಳಾಗಿರುವಳಷ್ಟೆ. ಯಾವಾಕೆಯು ಬ್ರಹ್ಮಣರನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪ್ರಹೃಸ್ವರೂಪರೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಯಾವಾಕೆಯು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ವೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ಕೂಡ ತನ್ನ ಮನೋನುಪರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳೋ ಯಾವಾಕೆಯು ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತೃಪ್ರೇಮನೆಂಬ ಅನ್ಯತಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಹಾಯಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿದಳೋ ಅಂಥ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಪುತ್ರನು ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದನು. ಎಂಥ ಪುತ್ರ? ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರನಲ್ಲದರೂ ವಿಷವು ಹುಟ್ಟಿ ಬರಲಿಲ್ಲವೇನು? ಹಾಯ! ಹಾಯ!! ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಮಗನಾದ ಮಾಲೇರಾಯನು ಜೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ಚೇಳುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮಣರ ಕಾಲಿಗೆ ತೊಡಿಸಿದನು; ತಂಬಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾವುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಪೂಜ್ಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು; ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನವರ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಛೇದಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು; ಒಬ್ಬ ನಿರಪರಾಧಿಗೆ ಮರಣದಂಡನೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ತಾನೂ ಮರಣದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಬಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಕರಾಗಿದ್ದವರಿಗೆ ಬರೀ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೇ ಪ್ರಧಾನಫಲವಲ್ಲ. ಜನ್ಮಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವೂ ಇದ್ದು ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಬೇಕು. ಇದು ಧೈರ್ಯಸಂಪತ್ತಿನ ಮುಖ್ಯಫಲ.

ಇನ್ನು ಆಸುರೀಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಇಲ್ಲದ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು, ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆಯೂ ಹಾಯಿಸುವದು, ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮೀರಿದ ಗೌರವವನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಆರೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು, ಸಿಟ್ಟಾಗುವದು, ಕಲ್ಲೆದೆಯವನಾಗುವದು, ಯಥಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯದಿರುವದು—ಇವೇ ಆಸುರೀಸಂಪತ್ತಿನ ಮುಖ್ಯ ಫಲಗಳು. ಈ ಗುಣಗಳು ತಲೆದೋರುತ್ತಲೇ ಯಾವದನ್ನು ಮಾಡ

ಬೇಕೆಂಬುದೂ ಯಾವದನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂಬುದೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗುವದು; ಅವರ ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಗಳ ಶುದ್ಧಿಯು ಹಾರಿಹೋಗುವದು; ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಸಿದ್ಧವಾದ ಸದಾಚಾರಗಳು ಮಾಯವಾಗುವವು; ಸತ್ಯವು ಅವರ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಲಾರದೆ ಹೋಗಿ, ಈ ಜಗತ್ತು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಇದರ ಕಾಣುವಿಕೆಗೆ ಆಧಾರವೇ ಇಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಈಶ್ವರನೂ ಇಲ್ಲವೆಂತಲೂ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಬೀಳುವವು; ಹೊರಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಸುವದೇ ಜಗತ್ತಿನ ಉಪ್ಪೇಶವೆಂಬ ವೇದಾಂತಗಳ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯನ ಉಪಭೋಗಕ್ಕಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇತಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ನಾದಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಅವರು ದೇವರನ್ನು ಮರೆತು ಕ್ಷುದ್ರಬುದ್ಧಿಗಳಾಗಿ, ಪಾಪಭೀತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಕ್ರೂರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಲೋಕಕಂಟಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಆಶೆಯು ಎಂದಿಗೂ ಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮಾಡಬಾರದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಅವರು ಅಡಸ್ಪು ವಿಷಯಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವದರ ಹೊರತು ಹೆಚ್ಚಿನದಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಜಕ್ಕೆ ನಿಂತವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವರು ಅನೇಕ ಬಯಕೆಗಳ ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಮನಸ್ಸಿನ ತಳಮಳವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತಮ್ಮ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ದುರ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನೆಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು! “ಈಗ ನಮಗೆ ಇದು ಸಿಕ್ಕಿತು; ಇನ್ನು ಇಂಥದ್ದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತೇವೆ; ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಇದೆ; ಇನ್ನೂ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ; ಈ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾವು ಕೊಂದೆವು; ಇತರರನ್ನೂ ನಾವು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇವೆ; ನಾವೇ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳುಗಳು; ಎಲ್ಲ ಸುಖ ಸಾಧನಗಳೂ ನಮಗಾಗಿಯೇ ಇರುವವು; ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೆಲ್ಲ ನೆರವೇರಿಯೇ ತೀರುತ್ತವೆ; ನಮ್ಮ ಸಮಾನರಾದ ಶಕ್ತಿವಂತರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ; ನಾವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರು; ನಮ್ಮ ಕುಲವೇ ಸತ್ಕುಲ.” ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ತಾವೇ ಶರಣುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರಾಗಿ ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿ

ವರ್ತಿಸುವರು. ಅವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೇವತಾಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ದುಂಬು. ಅದು ಬರೀ ಹೊರಗಣ ತೋರಿಕೆಯ ಮಾತ್ರದ್ದಾಗಿರುವದು. ಅದು ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ; ಯಥಾರುಚಿಯಾಗಿರುವದು. ಇಂಥ ವರಿಗೆ ನಿತ್ಯನರಕವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನಾದೀತು? ಆದ್ದರಿಂದ ಆಸುರೀಸಂಪತ್ತನ್ನು ಶ್ರಯಿಸಿದಫಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಗೂ ಆತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ವಾದ ತೊಡಕು ಹೆಚ್ಚುವದೇ ಫಲವಾಗುವದು. ಇಂಥ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಉತ್ಪನ್ನರಾದಾರು? ಆದ್ದರಿಂದ ಆಸುರೀಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಅವ ಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ದೈವೀಸಂಪ ತ್ತನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಬಾಯಿಂದ ದೈವೀಸಂಪತ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಆಸುರೀಸಂಪತ್ತಿನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದ ಅರ್ಜುನನು ತಾನು ಯಾವ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದೇನೋ ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಬಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು “ಅರ್ಜುನನೇ, ಕಳವಳ ಗೊಳ್ಳಬೇಡ. ನೀನು ದೈವವಂಶದ ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾಗಿದ್ದಿ” ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಸಂತಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಸದ್ವಂಶದ ಅಗತ್ಯವು ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು.

ಸದ್ವಂಶವು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದರ ಪರಮಾವಧಿಗೆ ಏರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು. ನೋಡಿರಿ. ಮೇವಾಡದ ರಾಜಪುತ್ರರು ತಮ್ಮ ವಂಶ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಲವನನ್ನು ತಾಯಿಬೇರೆಂದು ನಿರ್ದೇಶಮಾಡುವರು. ಲವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಬರೀ ಭರತಖಂಡವನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ; ಇಡೀ ಭೂಮಂಡಲ ವನ್ನೇ ಬೆರಗುಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಲವನು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಯ ಮುದ್ದುಮಗ. ಶ್ರೀರಾಮನು ತಾನು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ರಾಕ್ಷ ಸಾಧಿಪನಾದ ರಾವಣನ ರಕ್ತವನ್ನು ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಸಿ ಅದರ ತಣ್ಣಿನಿಂದ ಭಾರತಭೂಮಾತೆಯ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಚಂದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಗುವನಷ್ಟೆ. ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ವಿಭೀಷಣ, ಸುಗ್ರೀವ, ಹನುಮಂತ-ಮೊದಲಾದ ಅಸಾಧಾರಣಪರಾಕ್ರಮಿಗಳ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಇವರೆಲ್ಲರ ಕೆಚ್ಚಿದೆಗಳೂ ಲವನ ಕೋಮಲವಾದ ಹೃದಯವೇದಿಕೆಯ ಮುಂದೆ ಈಸು

ಕುಂಬಳದ ಒರುಡೆಗಳಾದುವು. ರಾಮಚಂದ್ರನ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ಎಳೇ ಹುಲ್ಲಿನ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಾಳೇಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಇತರರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜಸ್ಸಿನ ಉಜ್ವಲತೆಯಿಂದಲೇ ಅಪರಿಮಿತಸೇನೆಯ ಮತ್ತು ಅಪಾರಬಲಸಂಪನ್ನರಾದ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಾದಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಿದಂಥ ಲವನ ಕೈಚಳಕವು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯುಷಿಗಳ ಕೈಚಳಕದಿಂದ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಅಸಹಾಯಶೂರನಾದ ಆ ಲವನ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಅವನ ರಕ್ತಧಾರೆಯು ಇಳಿಯುತ್ತಾ ಬಂದು ಇನ್ನೂ ಅದರ ಬಿಸಿಯು ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವದು. ದೇಶಾಭಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಾಂತದವರೆಗೂ ಹೋರಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಮೇವಾಡವನರು ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾಗಿರುವರು. ಈ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಾಮಸಿಂಹನೆಂಬೊಬ್ಬನ ಜನ್ಮವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ವೀರಾವೇಶವನ್ನು ವಿವರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಈಗ ಸಮಯವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು. ಅವನು ಒಂದು ಧರ್ಮಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮೈಗೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಕೈ ಒಂದು ಕಾಲು ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಹೋದರೂ ಕೂಡ ಹಿಂದೆಗೆಯದೆ

“ಅಡಿಯಮುಂದಿಡೆ ಸ್ವರ್ಗ ; ಅಡಿಯ ಹಿಂದಿಡೆ ನರಕ ;

ಅಡಿಗಶ್ವ ಮೇಧಫಲವಕ್ಕು ; ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ

ಮಡಿಯಲೇ ಬೇಕು ಸರ್ವಜ್ಞ ”

ಎಂಬ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶತ್ರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗಾಡಿ ದೇಹವೆಲ್ಲ ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ಕಡಿದು ಬೀಳುವವರಿಗೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಮೂಡಿರುವದು. ಈ ಸಂಗ್ರಾಮಸಿಂಹನ ಮುಮ್ಮಗನಾದ ಪ್ರತಾಪ ಸಿಂಹನು ತನ್ನ ವಂಶಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದರ ಶಿಖರಕ್ಕೆರಿಸಿದನು. ಆಕ್ಬರನ ಮಂಕುಬಾದಿಯು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನೂ ಮರುಳುಮಾಡಿದರೂ ಅದರ ಬೇಳುವೆಯು ಪ್ರತಾಪನ ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜಸ್ಸಿನ ಪವಿತ್ರರಕ್ತದ ಪರಮಾಣುಗಳು ತಮ್ಮ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಈಗ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅದು ಪ್ರತಾಪನ ಮನೆತನ

ದಲ್ಲಿಯೇ. ಪ್ರತಾಪನು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಕಾದು ಕೊಂಡು ಎಂಥ ಮಹತ್ವದ ದುಃಖಕ್ಕೂ ಎದೆಗೆಡದೆ ಸ್ವಜಾತಿಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಾಯುವದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಸರ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜಸ್ಸಿನ ಪ್ರಾಚೀನಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರಾಜಪುತ್ರನಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುವಂತೆ ಅವನು ಹಾಕಿದ ನಿಯಮಗಳು ಈಗಲೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವೇನೆಂದರೆ: “ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಚಿತ್ತೂರಿನ ವಾತಾವರಣವು ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ನಿಶಾನೆಯ ಪಟಪಟಧ್ವನಿಯಿಂದ ಗುಡುಗುಟ್ಟುವವರೆಗೂ ಕುಲಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಯಾವ ರಾಜಪುತ್ರನೂ ಕ್ಷೀರವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು; ಭೋಜನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಪಭೋಗಮಾಡದೆ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಉಣ್ಣಬೇಕು; ನಿದ್ರಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೆತ್ತಗಿರುವ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗದೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮಲಗಬೇಕು; ಅರಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡದೆ ಗುಡಿಸಲುಗಳಲ್ಲಿರಬೇಕು; ರಣಭೇರಿಯನ್ನು ಸೈನ್ಯದ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಡೆಯಬೇಕು.” ಈ ನಿಯಮಗಳು ಈಚೀಚಿಗೆ ಕಾಲವೈಪರೀತ್ಯದಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಳವಳವನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆ ರಾಜಪುತ್ರರು ಈಗ ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡರೂ ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದರೂ ಕೆಳಗೆ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವು ಇತರರಿಗೆ ಸೂರಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಬಂಧುವರ್ಗದವರು ತಮ್ಮ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಪರಧರ್ಮದವರ ಕನಿಕರವನ್ನು ಕಾಯುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಹನವಾದೀತು? ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತನು ತನ್ನ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಡುವದಕ್ಕೂ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ವದೇಶವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಡುವದೆಂದರೆ, ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಕಲಂಕಿತವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಹನವಾಗದ ಮಾತು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸುವದು ತನ್ನಿಂದಾಗಲಿ, ಆಗದಿರಲಿ; ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಹತ್ತ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅದರ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಹೆಣಗಾಡಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಮಹತ್ತ್ವಕ್ಕೆ

ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆ. ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯು ದೈವೇಚ್ಛೆಗರ್ಥಿನವಾಗಿರುವದು. ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯು ಪುರುಷೇಚ್ಛೆಗರ್ಥಿನವಾಗಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು; ಅಥವಾ ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಯಬೇಕು. ಇದೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣ. ಈ ಲಕ್ಷಣವು ಸತ್ಪಲಪ್ರಸೂತನಾದ ಪ್ರತಾಪನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೈದುಂಬಿಕೊಂಡು ತೋರಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ತೂರಿನ ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದಾಗದೆ ಹೋದರೂ ಅದರ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಚಿತ್ತೂರಿನ ಕಡೆಗೇ ತಿರುಗಿಸಿ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಚಿತ್ತೂರನ್ನು ತುಂಬಿ ಕೊಂಡೇ ಕೊನೆಯ ಸಲ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದನು.

ಸತ್ಪಲಪ್ರಸೂತರಾಗಿ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾರಮಾಡಿದವರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಅವನ ಚಾಲುಕ್ಯ ವಂಶವು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದದ್ದು. ಎರಡನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ತಾತನ ಹೆಸರು ಒಂದನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿ. ಆ ಒಂದನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿಯು ತನ್ನ ಸಮ ಕಾಲಿಕರಲ್ಲೆಲ್ಲ ರಣವೀರಾಗ್ರಣಿಯಾಗಿದ್ದದ್ದು ಅಲ್ಲದೆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ವಾದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮವೀರಾಗ್ರಣಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದನು. ಇಂಥವನ ಮುಮ್ಮಗನಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಎರಡನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಧರ್ಮಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ದಕ್ಷಿಣಹಿಂದುಸ್ಥಾನವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮವೀರನಾಗಿದ್ದ ಹರ್ಷ ವರ್ಧನನನ್ನು ಕೂಡ ಮೂಗುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಹರಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತರ ಪೂರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸದ್ವಂಶವು ಒಳ್ಳೇ ಹುರುಪು ಗೊಡುವದು.

ಸತ್ಯಂತತಿಯ ಸಾಧನ

ಸತ್ಯಂತಿಗೆ ಸಾಧನವಾದಂಥ ಮತ್ತು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದಂಥ ಆ ಆತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ಈ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿನವಾದದ್ದು. ಸಮಸ್ತರ ಮನೋಬುದ್ಧಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರೇರಿಸಬಲ್ಲಂಥ ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಅರ್ಧಾಸನವನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಂಥ ಸತ್ತ್ವಶೀಲನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮನೋ ನಿಗ್ರಹದ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಜುನನು ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ “ಹೆ, ಕೃಷ್ಣ, ಮನಸ್ಸೆಂಬುವದು ಹರಿದಾಡುವ ಸ್ವಭಾವದ್ದು; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಶರೀರವನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದ್ದು. ಅದರ ಉಪಟಳ ವನ್ನು ತಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಯಾರಿಗೂ ಮನೆಯತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಗಾಳಿಯನ್ನು ಮೂಟೆ ಕಟ್ಟುವದು ಹೇಗೆ ಅಶಕ್ಯವೋ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅಶಕ್ಯವು” ಎಂದು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆಂದಮೇಲೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂಥ ಅವತಾರವುರೂಪ ನಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಅದು ಇಷ್ಟು ಕಠಿನವೆನಿಸಿರುವಾಗ ಉಳಿದ ನಾಡಾಡಿಯ ಜನರ ಪಾಡೇನು? ಆದರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಭೌತಿಕಸಾಧನಗಳನ್ನು ಅಶ್ರಯಿಸಿದ ಬರೀ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಂಥ ದೈವೀಸಂಪತ್ತು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಪರ ಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹವು ಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೆರೆಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಮನುಷ್ಯತ್ವವಿನ್ನೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುವದು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆ ಆತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯ ನೈಭವವನ್ನು ತಾನೇ ಅನುಭವ ಮಾಡಿ ಕುಲಕೋಟಿಯನ್ನು ದ್ವಾರ ಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಮತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯುಂಟಾ

ದರೂ ತನ್ನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸತ್ಸಂತತಿಯಾಗುವಂತಾದರೂ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊರಬೇಕು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತತಿಗಾಗಿ ಬಾಯಿನೀರು ಸುರಿಸುವದೇಕೆ? ಮಕ್ಕಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ತಮಗೆ ಆನಂದವು ದೊರಕುವದೆಂದಲ್ಲವೆ? ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆನಂದವು ಪುಣ್ಯದ ಫಲ; ದುಃಖವು ಪಾಪದ ಫಲ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬಹುಕಾಲ ಮಕ್ಕಳಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅದು ಬಹಳ ದುಃಖವೆನಿಸುವದು. ದುಃಖವು ಪಾಪದ ಫಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗದಿರುವದಕ್ಕೆ ಅವರ ಪೂರ್ವಜನಾದ ಯಾವದೊ ಒಂದು ಪಾಪವು ಅಡ್ಡಬಂದಿರುವದೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಆ ಪಾಪವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಸಂತತಿಯಾಗಲೇಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಕೆಲವರು ಗರ್ಭಧಾರಣೆಗನುಕೂಲವಾದ ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದುಂಟು. ಪಾಪದ ಫಲವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂತತಿ ತಡೆದಿದ್ದರೆ ಆ ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳ ಆಟವೇನೂ ಅವರ ಮೇಲೆ ನಾಟುವದಿಲ್ಲ. ಔಷಧೋಪಚಾರಗಳೇ ನೊದಲಾದ ಭೌತಿಕ ಸಾಧನಗಳು ಪಾಪದ ಮೇಲೆ ಕೈನಾಡಲಾರವು. ಪಾಪಕ್ಕೆ ವಿದೋಧಿ ಪುಣ್ಯ ಒಂದೇ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಈಶ್ವರಾರಾಧನರೂಪವಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಬಲವಾದ ಪುಣ್ಯವು ತನ್ನ ಉಜ್ಜ್ವಲವಾದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು ಬೀರಿತೆಂದರೆ ಪಾಪವು ಮೂಗುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂತತಿಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಈಶ್ವರಾರಾಧನೆಯೇ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಸಾಧನವು.

ಯಾವ ಆರಾಧನೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಜನಗಳ ಸಂತತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವದಷ್ಟೆ. ಆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಸಂಭವವು ಕಡಿಮೆ. ಏಕೆಂದರೆ: ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು ಉತ್ಕಟವಾದ ಪುಣ್ಯದ ಫಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಉತ್ಕಟವಾದ ಪುಣ್ಯಗಳೇ ಫಲಿಸುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದಕಾರಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂತತಿಯೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುಣ್ಯಗಳ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವದು. ಯಾವ ದಂಪತಿಗಳು ವಂಶೋದ್ಧಾರಕವಾದ ಸಂತತಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಣಿಕಸುಖದ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ದಾಂಪತ್ಯದ ದುಂದನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಯಾವ

ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ಪರಮಾತ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತೋಳುಲುತ್ತಿರುವರೊ, ಯಾವ ದ್ವಿಪಾದಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಭವಿತವ್ಯತೆಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಹಾರಿಹೋಗಿ ಅರಿಗಣ್ಣಾಗಿರುವರೊ ಅಂಥವರಿಗೆ ಉತ್ಕಟವಾದ ಪುಣ್ಯನೆಲ್ಲಿಯದು? ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕ್ಷುದ್ರಪುಣ್ಯಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕ್ಷುದ್ರಪುಣ್ಯಗಳೆಂಬ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ಅವು ಬಹುಬೇಗ ನಾಶನಾಗತಕ್ಕವುಗಳೆಂಬ ಧ್ವನಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಆ ಮಾತಾಸಿತೃಗಳ ಸಂತತಿಯು ಸ್ವಾರ್ಥ ಪರವಾಗಿ ಕೊನೆಗಂಡು ವ್ಯಾರಭವೆಂಬ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಪರವಶವಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಸೆಳೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಒಂದು ದಿನ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವದು.

ಲೋಕದ ಏಳಿಗೆಗೆ ಸಂತತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಸ್ವಾರ್ಥಪರರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಸ್ವಾರ್ಥಪರರಾದ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಯಾವ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ? ಎಷ್ಟು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ ತೇಜೋಮಯವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾದೀತು? ಆದ್ದರಿಂದ ಲೋಕದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದದ್ದು ಬರೀ ಸಂತತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಸತ್ಸಂತತಿ. ಅಂಥ ಸತ್ಸಂತತಿ ಆಗಾಗ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆಗಿಹೋದರೂ ಸಾಕು; ಆದರೆ ಪ್ರಭಾವವು ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವದು. ಒಮ್ಮೆ ನದಿ ಉಕ್ಕಿ ದಡದ ಮೇಲೆ ಹರಿಯಿತೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆ ದಡವು ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ತಂಪಾಗಿರುವದು ಮತ್ತು ಆ ಭೂಮಿ ಹುಲುಸಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಸತ್ಸಂತತಿಯಾಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯತ್ನಪಡಬೇಕು. ಚಂದ್ರನಿಂದಲೇ ರಾತ್ರಿಯು ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗುವಂತೆ ಸತ್ಸಂತತಿಯಿಂದಲೇ ದೇಶದ ಅಭ್ಯುದಯ; ಸತ್ಸಂತತಿಯಿಂದಲೇ ವಂಶದ ಉದ್ಧಾರ; ಸತ್ಸಂತತಿಯಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸನಾಥತ್ವ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕ್ಷುದ್ರಪುಣ್ಯಗಳ ಫಲರೂಪವಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂತತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕದೆ ತಮ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತವನ್ನು ಅಸಿಧಾರಾವ್ರತದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹಮೂಲಕವಾದ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವೆಂಬುದು ಭೌತಿಕವಿಷಯವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದರೂ ಫಲರೂಪವಾಗಿ

ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ಒಡೆದು ಮೂಡಿರುವದು.

ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿ ನೋಡಿರಿ. ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿಯ ತಂದೆ ಆನಂದರಾವ ಸಿಂಧ್ಯ. ಇವನು ಅಹಮ್ಮದ ನಗರದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಖಾಸರಡಿ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲತನದಿಂದ ಜೀವಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಹೆಂಗರುಳಿನವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಒಂದು ದಿನ ಅಡಿಗೆಯಾಗಿದೆ; ಆನಂದರಾಯನ ಊಟವೂ ಮುಗಿದಿದೆ; ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಎಡೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂಡುವ ಸಮಯ; ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಅತಿಥಿಯು ಬಂದು ಊಟವನ್ನು ಯಾಚನೆಮಾಡಿದನು. ಒಳಗೆ ಉಳಿದಿದ್ದ ಅಡಿಗೆಯು ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಆಗುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಆಗ ಆನಂದರಾಯನ ಹೆಂಡತಿಯು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮೊದಲು ಅತಿಥಿಯ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವಂತೆ ನೀಡಿದಳು. ಹಸಿದು ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದ ಅತಿಥಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನ ಹೃದಯದಿಂದ “ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಿರಲಿ” ಎಂಬ ಮಾತುಗಳು ಹೊರಟವು. ಈ ಮಾತು ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಲೆ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಕಟವುಂಟಾದಂತೆ ಮುಖಭಾವವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಆ ಅತಿಥಿಯು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು. ಮಕ್ಕಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವ ಸುಯೋಗವಿಲ್ಲದ್ದರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅಕೆ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟಳು. ಇದರಿಂದ ಅತಿಥಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿತು. ಆಗ ಅವನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಯೋಚನೆಮಾಡಿ “ತಾಯಿ, ನೀನು ಕೊಲ್ಲಾವುರದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನಾರಾಧಿಸಿದರೆ ಸತ್ಸಂತಿಯಾಗುವದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಮಕ್ಕಳ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಬೆಂದು ಬೆಂಡಾಗಿ ನಿರಾಶರಾಗಿದ್ದ ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಕಿವಿಗೆ ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯನಕವಾದ ವಾಗ್ದಾರೆ ಸುರಿದದ್ದು ದ್ವಾದಶವರ್ಷಕ್ಕಾದದಿಂದ ಒಣಗಿ ಗರಗಾಗಿದ್ದ ನೆಲದ ನೇಲೆ ಸುವೃಷ್ಟಿಯಾದಂತೆ ಆಯಿತು. ಆನಂದರಾಯನೂ ಭಾವಿಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯಂತು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮಾರಿಸಿದ್ದಳು. • ಹೀಗಿರುವಾಗ ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದೇನು?

ಇಬ್ಬರೂ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸಿದರು. ಸಾತ್ತ್ವಿಕವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂಥ ಈ ದಂಪತಿಗಳು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಒಂದು ದಿನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸಂತತಿಯಾಗುವದೆಂದು ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿ ಹೋದಳು. ದೈವಾನುಗ್ರಹದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೇಳುವದೇನು! ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಆ ದಿನವೇ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು. ನನಮಾಸದ ಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀಶಿಶುವಿನ ಜನನವಾಯಿತು. ಎಂಥ ಶಿಶು! ಆಕೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಕೃಷ್ಟಳಾಗಿ ಆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಭೌತಿಕಧನರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಆಕೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ತನ್ನ ದೋರ್ದಂಡಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಗಡಗುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪೇಷ್ವೆಯು ತನ್ನ ಸಾಮಂತರಾಜ್ಯ ಯಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವದ ಮುಂದೆ ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಸಾತ್ತ್ವಿಕರಾದ ಯಾತ್ರಿಕರ ತನುಮನಧನಗಳನ್ನು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಕೂಡ ಅಜೇಯರಾಗಿ ಲೋಕ ಕಂಟಕರಾಗಿದ್ದ ಭಿಲ್ಲರು ಆಕೆಯ ವಾಕ್ಯಭಾವದಿಂದ ಶಾಂತತಾರಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಈ ಅಹರ್ಯಾಚಾರಿಯ ಸ್ಥೂಲಶರೀರವು ಕ್ರಿ. ೧೭೯೫ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜೀವವಾಗಿ ಮೃಣ್ಮಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಕೀರ್ತಿಶರೀರವು ಮಾತ್ರ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಇರುವದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ನಾಶವಾಗದಂತೆ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಮೂಡಿರುವದು. ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಹರ್ಯಾಚಾರಿಯ ಹೆಸರು ಯಾವದಾದರೊಂದು ಧರ್ಮಕಾರ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಹಿತವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬಗೆಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕೆ ಅಹರ್ಯಾಚಾರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯಂಥ ಉಪಕರಣವು ಬೇರೆ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ.

“ಕೊಡಲೆಂದು ಕೈ ಎತ್ತಿ | ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ನನನಿಧಿಯು |

ಬಿಡದೆ ಭೋಗಿಸ ಕುರುಡು ಕವಡೆಯಿಲ್ಲ ||

ಎಂಬಂತೆ ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ದಾನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೇ ಹೊರತು ತನ್ನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಎನನ್ನೂ ಉಪ

ಅತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು

ಯೋಗನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇಹದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅಹರ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಶರೀರದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅಗಿನ ಪೇಷ್ಟಿಯ ತನ್ಮನಾದ ರಘುನಾಥರಾಯನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ: ಆಕೆ ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಸುಂದರಿಯರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಗಂಡನು ಅಹರ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಂದ ಜೋಲುಮುಖವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೆನೆದು ಆ ಅಹರ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವಿನ್ನೆಷ್ಟಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಘುನಾಥರಾಯನ ಹೆಂಡತಿಯು ತನ್ನೊಬ್ಬ ಸಖಿಯನ್ನು ಅಹರ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳಂತೆ. ಆ ಸಖಿಯು ಬಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಅಹರ್ಯಾಬಾಯಿಗೆ ಬಡವಾದ ದೇಹ, ಶ್ಯಾಮಲವರ್ಣ, ಮೈಮೇಲೆರಡು ಬಹು ಸಾಧಾರಣವಾದ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಜಪಮಾಲೆ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಸಖಿಯ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳಿ ಆ ಶ್ರೀಮಂತಸ್ತ್ರೀಗೆ ಏನೆನಿಸಿರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ನೀವೇ ಊಹಿಸಿರಿ. ಅಹರ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಸ್ಥೂಲದೇಹದ ಸೌಂದರ್ಯವು ಎಷ್ಟೇ ವಿಕಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯ ಕೀರ್ತಿಶರೀರದ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೂ ಬೆರಗುಮಾಡುವಂತೆ ಇರುವದು. ಇಂಥ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೀರ್ತಿಶರೀರವನ್ನು ಸಂಸಾದನೆನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಅಹರ್ಯಾಬಾಯಿ ಸಿಂಧ್ಯನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನ ಈಶ್ವರಾರಾಧನೆಯೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಇಂದೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂತು. ಈಶ್ವರಪ್ರಸಾದಲಬ್ಧವಾದ ಆಕೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮಹಾನುಹಾವೀರಾಗ್ರಣಿಗಳಾದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ರಾಜರು ಹಾವಾಡಿಗನ ಮುಂದಿನ ಹಾವಿನಂತೆ ಆಕೆಯ ಮುಂದೆ ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಂಶವು ಮೈಗೂಡಿದ್ದದ್ದರಿಂದಲೇ ಸ್ವದೇಶದವರೂ ಪರದೇಶದವರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಜಗನ್ಮಾತೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವವರಾದರು. ಅಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉದಯವಾದದ್ದರಿಂದಲೇ ಆಕೆಯ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ನಮ್ಮದೊಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಾವು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟಾಗಿರುವದು.

ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಪ್ರಸಾರವನ್ನೂ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧುಶಿರೋಮುಣಿಯಾದ ಕನಕದಾಸನ ಪೂರ್ವಾಪರಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿರಿ. ಇವನು ಅಂಡೆಕುರುಬರ ಜಾತಿಯವನು. ಕುರುಬನೆಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಪಾಮರತ್ವದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈಗ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಕನಕದಾಸನು ಅಂಥ ಮೂಢರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಜಾತಿಯು ಅಂಥದ್ದಾದರೂ ಅವನ ಪ್ರಾಚೀನರ ಭೌತಿಕಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ನಾದರೂ ಕನಕನ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿರಬಹುದೆಂದರೆ ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ಕನಕನ ತಂದೆಯಾದ ಬೀರೇಗೌಡನು ಒಂದೂರಿನ ಗೌಡಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇಂಥ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಲೋಕೋತ್ತರಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನನಾದ ಕನಕನು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದನು? ಇದಕ್ಕೆ ಬೀರೇಗೌಡನು ಸಂತತಿಗಾಗಿ ಈಶ್ವರಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇ ಕಾರಣ. ಬೀರೇಗೌಡನು ಒಮ್ಮೆ ತಿರು ಪತಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ದೇವರು ಒಂದು ದಿನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಒಂದು ಭಕ್ಷ್ಯವ ಉಂಡೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಆ ಈಶ್ವರಪ್ರಸಾದದ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಬೀರೇಗೌಡನಿಗೆ ಸಂತತಿಯಾಯಿತು. ತಿರುಪತಿಯ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಬೀರೇ ಗೌಡನು ತಿಮ್ಮನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಕನಕನೆಂಬ ಹೆಸರು ತಿಮ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಾರ್ಜಿತವಾದದ್ದು. ಈಶ್ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ದೊಂದು ಹೊಸ ಹೆಸರನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು; ತಮ್ಮದೊಂದು ಕೀರ್ತಿ ಶರೀರವನ್ನೂ ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಅವರ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ದ್ದೇನೆನೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ನಾಡಾಡಿಯ ಗೌಡನ ಮಗನಾದ ತಿಮ್ಮನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ನಿಧಿಗಳು ಕಾಣುತ್ತ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಕನಕನೆಂದು ಕರೆದರು. ಅಸ್ತೇಯ (ಪರರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕದಿಯದಿರುವವು)ವೆಂಬ ಸಾಧನವಿಶೇಷದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಸಕಲನಿಧಿಗಳೂ ಕಾಣುವವೆಂದು ಶ್ರೀ ಪತಂಜಲಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸಿದ್ಧಿಯು ನಮ್ಮ ಕನಕ ನಿಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಇದರಲ್ಲಿ ತೋರುವದು. ಇರಲಿ. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನು ಆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅಧಿನಾಯಕನಾದನು.

ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಸದ್ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಕನಕದಾಸನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಕನಕನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಎಷ್ಟು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಒಮ್ಮೆ ಉಡುಪಿ ಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಮಡಿಯ ಬೆಡಗನ್ನು ಬೀರುವ ದಂಭನೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿವಾರದೇವತೆಗಳು ಅವನನ್ನು ಹುಸ್ಸೆಂದು ಭುಕುಟಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ಜನವಾಗಿದ್ದ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ದರ್ಶನೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಲೆ ಅವನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಒಳಗಿದ್ದ ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹವು ಜೇತನ ಗೊಂಡು ಹಿಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಗೋಡೆಯಲ್ಲೊಂದು ಕಂಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಆ ಕಂಡಿಯು ಕನಕನ ಕಂಡಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುರುಬರ ತಿಮ್ಮನಾದರೂ ಆ ಹುಟ್ಟು ಈಶ್ವರಪ್ರಸಾದದ ಫಲವಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬರೆದ ಹರಿಭಕ್ತಿಸಾರ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಹಾಮಹಾಪಂಡಿತರಾದರೂ ತಲೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಅವನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವ.

ಈಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬಸವೇಶ್ವರನ ಉಪಾಧರಣೆಯೂ ಒಳ್ಳೇ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಶೈವಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯವನು. ಅವನೂ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಲ್ಲ. ಅವನ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಒಳ್ಳೇ ಶಿವಭಕ್ತನಿರತರಾಗಿದ್ದು ತಮ್ಮೂರಿನ ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂತತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹರಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಒಂಭತ್ತು ದಿನಗಳು ಬಹು ನಿಯಮದಿಂದ ನಂದೀಶ್ವರನನ್ನು ಉಪಾಸನೆಮಾಡಿದರು. ಆ ನಂದೀಶ್ವರನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಬಲಗೊಂಬಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಹೂವನ್ನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಬಸವೇಶ್ವರನು ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಬೆಳಗುವದಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು. ತನ್ನ ವಂಶಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಬಸವೇಶ್ವರನು ಉಪನಯನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೇದವಿಧಿಗಳಿಂದ ಬದ್ಧನಾಗ

ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ವೈದಿಕವಾದ ಉಪಾಸನೆಗಳು ಬಹುಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಈಶ್ವರಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಾಡಿದ ಯಾಗುವನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಸಮಾಪದ ಹಾದಿಯಾದ ಏಕ ನಿಷ್ಕೆಯನ್ನು ತಾನು ಇತರರಿಗೆ ಮೇಲುಪಜ್ಜಿಯಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ದೃಢತರಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಅವನು ತಾನೇ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಭರವಸವಿಲ್ಲದಿರುವವರಿಗೆ ತಾವಿರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಬೇಕೆಂದರೆ ಧೈರ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ತಾವು ಹೋದದ್ದನ್ನೇ ಒಂದು ದಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವಂಥ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಸುತ್ತಾದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ತೋರುವಂಥ ಸಮಾಪದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ವೈದಿಕೋಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಹಿಮ್ಮುಖನಾದ ಬಸವೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಶಿವದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿದನು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಜನ್ಮವನ್ನೆತ್ತಿದವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವದು.

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಸೂಚನೆ

ಈ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಹೊರಗಣಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪರಮಕಾರುಣಿಕನಾದ ಭಗವಂತನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಇಟ್ಟೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅವನು ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಜೀವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೊಂದು ಮಹೋದ್ದೇಶವಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ “ಭಗವಂತನು ಮನುಷ್ಯನರ್ಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ತಂದೆಯಂತೆ” ಎಂಬರ್ಥವು

ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ವಿವೇಕಶಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಮಾಡಿ ತನಗಿಂತ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಲೆಂಬ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ತಂದೆಯು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮೂಲಧನವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನಗಿಂತ ಮಾನ್ಯರಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರತಿ ಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಮೂಲ ಧನವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರುವನು. ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಪಪ್ರಮಾಣದ ಮೂಲಧನವನ್ನು ಅಧಿಕಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆರಿಸುತ್ತ ಹೋದಷ್ಟೂ ತಂದೆಯು ಸಂತೋಷಿಸುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯರು ಬೀಜರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವೃಕ್ಷರೂಪಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋದಷ್ಟೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಂತೋಷಪಡುವನು. ಸಂತುಷ್ಟ ನಾದ ತಂದೆಯು ವ್ಯವಹಾರಚತುರನಾದ ಮಗನ ಮೂಲಧನಕ್ಕೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ನೆರವಾಗುವಂತೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಕೊಳ್ಳುವವನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಬೆಂಬಲವಾಗುವನು. ವಿವೇಕ ದಿಂದಲೇ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಮಗನು ತಂದೆಯನ್ನು ಮರೆಸುವಂತೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕೂಡ ಮರೆಸಬಹುದು. ಮಗನು ತಂದೆ ಯನ್ನು ಮರೆಸುವದೆಂದರೇನು? ತಂದೆಯಂತೆ ಧನಿಕನಾಗಿ ತಂದೆಯಂಥ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದು. ಮನುಷ್ಯನು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮರೆಸು ವದೂ ಅದರಂತೆಯೇ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಬೀಜರೂಪವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಆತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡರಾಯಿತು. ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಜನರು ದೇವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೌರವಿಸುವರು. ಏಕೆಂದರೆ: ದೇವರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವವನಲ್ಲ. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ದೈವೀಸಂಪತ್ತು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತನಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಹೆಚ್ಚು. ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಅಂಥ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿ ಸಿದರೆ ದೇವರು ಮೆಚ್ಚುವನೆಂಬುದೇನು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು! ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದರೆ ಪ್ರಕಾರಾಂತರದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನೇ

ಮನ್ನಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅನ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹೇಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಬಿಟ್ಟುನು? ತನ್ನ ಅನ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಅತಿಸಂತೋಷ. ಈ ಸಂತೋಷಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಿ ಅವನು ಆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತರ ಸರ್ವೇಷ್ಟಗಳನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತಪರಾಧೀನನೆಂಬ ಬಿರುದು ಬಂದಿರುವುದು. ಭಕ್ತರೆಂದರೇನು? ಭಕ್ತಿಯ ಬಹಿರ್ವ್ಯಾಪಾರದವರಲ್ಲ; ಅಂತರ್ವ್ಯಾಪಾರದವರು. ಎಂದರೆ, ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತರು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೂ ಒಂದೇ, ದೇವತ್ವವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೂ ಒಂದೇ. ಹೀಗೆ ಅನ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನನ್ನು ಹೃದಯದೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೆಳಸಿ, ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕಟಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಧೀನನಾದಂತಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಧೀನನಾದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಅನಾಧ್ಯನಾದದ್ದೇನಿದೆ? ಹೀಗಾಗಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತರಿಗೆ ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗುವವು.

ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಜಿಲ್ಲಿದ ಬೀಜದ ಮತ್ತು ಉತ್ತ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜಿಲ್ಲಿದ ಬೀಜದ ಬೆಳವಳಿಗೆಯು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವದುಂಟೆ? ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಬೀಜವು ಬಿಸಿಲ ಬೆಳಿಗೆಯಿಂದ ಬೆಂದು ಬೂದಿಯಾಗುವದು. ಉತ್ತ ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಬೀಜವು ಉದ್ಭವಿಸಿ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಉರ್ಜಿತಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜದ ಬೆಳವಳಿಗೆಗೆ ಸದ್ವಂಶವೂ ಸತ್ಸಂತತಿಯೂ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವವು. ಗೊಬ್ಬರ, ತಂಪು—ಮೊದಲಾದ ಸಹಾಯಸಂಪತ್ತುಗಳಿದ್ದರೆ ಸಣ್ಣದಾದ ಆಲದ ಬೀಜವು ದೊಡ್ಡ ಮರವಾಗುವಂತೆ ಸದ್ವಂಶದ ಮತ್ತು ಈಶ್ವರಾನುಗ್ರಹದ ಬೆಂಬಲವುಳ್ಳ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಸರ್ವ

ತೋಮುಖದಿಂದ ಪ್ರಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸರ್ವಾತಿಶಯವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವದು. ಬೆಳೆಯುವ ಪೈರಿಸ ಲಕ್ಷಣವು ಮೋಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣುವಂತೆ ಅತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜವ ಅಂಕುರವು ತನ್ನ ಭಾವಿಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವದು. ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡೇ ಕಾಣುವದು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಾಸಾಧುವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ತುಕಾರಾಮನಿಗೂ ಪಂಚಾಬಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಸಿಕ್ಖಧರ್ಮಪಂಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದ ನಾನಕನಿಗೂ ಭಗವಂತನ ಕಡೆಯ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನಿಡುವ ಚಟವನ್ನು ಹೊರಗಣವರು ಯಾರೂ ಕಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಹೊರಗಣ ಪ್ರಪಂಚವ ಸಂಸ್ಕಾರವು ತಗಲುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೆ ಅವರು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಏಕಾಂತಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಒಡನಾಡಿಗಳು ಹೊರಗಣ ಆಟಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಉತ್ಸಾಹಕರವಾಗಿ ಮಾಡಿದರೂ ಇವರ ಮನಸ್ಸು ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಯಲಿಲ್ಲ. ಏನೋ ಒಂದು ಮಹಾಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವವರಂತೆ ಇವರು ಇತರರಿಂದ ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದು ವಿಚಾರಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತರರೊಡನೆ ಸೇರುವಾಗ ಅವರ ಆಟಪಾಟಗಳ ಸವಿಗೆ ಬಾಯಿನೀರು ಕರೆಯದೆ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಕವಿತೆಗಳ ಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಇತರರು ಬಾಯಿನೀರು ಕರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇತರರನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಪಂಥಕ್ಕೆ ವಶಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಧ್ಯಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಾ ವಿನೋದಕಾಲಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬುದ್ಧನು ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಂಬೂವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗುತ್ತಿದ್ದನಲ್ಲ! ಎಂಥ ಧ್ಯಾನ! ಇವನಿಗೇನೋ ಮಂಕು ಕವಿದುಕೊಂಡಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿದು ಯಾರೂ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡಲಾರದೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ಪ್ರಬಲಧ್ಯಾನ!! ಈ ಧ್ಯಾನವು ಕಲಿಸಿದರೆ ಬರೆತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥರಾಮದಾಸಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಳುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲವಂತಲ್ಲ! ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆದರುವದೇ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲವೇ? ಎಂಥೆಂಥ ಗುಮ್ಮನ ಮಾತು ತೆಗೆದರೂ ರಾಮದಾಸರ ಎದೆಯ ಗುಂಡಿಗೆಯು ಡವಗುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕೇನು ಸಮಾಧಾನ? ಪೈರಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಏಕನಾಥನು ಉಳಿದ ಆಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ನದಿಯ ಕಲ್ಲುಗುಂಡುಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ದೇವರಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಟದಲ್ಲಿಯೇ

ಎಕೆ ಮಗ್ಗನಾದನು? ಝಾನ್ಸಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಎಳೆಯವಳಾಗಿ ದ್ದರೂ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಹಠವನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೇನಿರಬಹುದು? ಇವೆಲ್ಲ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಜನರು ನಾಯುದೇವರ ಅವತಾರವೆಂದು ಸಂಭಾವಿಸುವರಷ್ಟೆ. ಅವರ ಶೈಶವದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣುಹಾಕಿ ನೋಡಿರಿ. ಆಗ ನಿಮಗೆ ಅದರ ನಿಜತ್ವವು ಎದ್ದು ಕಾಣುವದು. ಆಚಾರ್ಯರು ಕಂಕುಳೊಳಗಿನ ಕೂಸಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಒಮ್ಮೆ ಬೆಂದ ಹುರುಳಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಲುಕುಡಿದು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡರಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಮಕ್ಕಳು ಶುದ್ಧವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕೂಡ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರವೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ನೀರು ಬೆರಸುವದಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಸಾಲದೆಂದು ಸೋಡಾ ಹಾಕುವದೂ ಉಂಟು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆಚಾರ್ಯರು ಬೆಂದ ಹುರುಳಿಯನ್ನೂ ಹಾಲನ್ನೂ ಜೀರ್ಣಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು?

ದೂರದರ್ಶಿಗಳಾದವರು ಈ ಶಕ್ತಿವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾರಾಂತರಗಳಿಂದ ಕಂಡುಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ನಡೆಯಿತು. ಏನೆಂದರೆ: ಮೈಸೂರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣರಾಜರ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ, ಣ್ಣಿಯು ರಾಜಪೀಠಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಒಬ್ಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ದತ್ತಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತವಕಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಾಲಕನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವದು ಆಕೆಗೆ ಅಶಕ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಹೈದರನೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು. ಅವನ ಅನುಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅನೇಕ ಬಾಲಕರ ಗುಂಪು ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರಿತು. ಆಗ ಅವನು ಹುಡುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಂಥ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬೇಕಾದವುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ ತಾನು ಆ ಆಟವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತನು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಮಿಠಾಯಿಯ ಉಂಡೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿದನು; ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಒಂದು ಬಣ್ಣದ ಚಿಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು; ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಒಂದು ನಾಯ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಕೈ ನೀಡಿದನು; ಮಗದೊಬ್ಬನು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು;

ಬೇರೊಬ್ಬನು ಯಾವದಕ್ಕೂ ಕೈಹಾಕದೆ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು; ಚಾಮರಾಜನೆಂಬ ಹುಡುಗನು ಮುಂದೆಮುಂದೆ ನುಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಒಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನೂ ನಿಂಬೆಯ ಹಣ್ಣನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಾನೆಂದದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೆ ಹೈದರನು ಒಳ್ಳೆ ಸಂಭ್ರಮ ದಿಂದ ಬಂದು ಚಾಮರಾಜನ ಬೆನ್ನುತಟ್ಟಿ ಅವನೇ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವ ನೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮಣ್ಣಿಯವರ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಮುಂದೆ ಆ ಬಾಲಕನೇ ಸರ್ವಸಮ್ಮತನಾಗಿ ಸಿಂಹಾಸನಾರೋಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೈಸೂರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿರು ವನು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಸ್ಥೂಲಪ್ರಮಾಣ ದಲ್ಲಿಯೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇರುವದಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡುವದು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದೇ ನೆಂದರೆ: ಹೈದರನ ಮುಂದೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನಿಂತವರಲ್ಲಿ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ನಿಂತ ಹುಡುಗ ನಂತೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಕಾಣದೆ ಹೋದರೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಅಂಕುರವು ಕಾಣುವದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬೇಕು. ಮಲ್ಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಸುವಾಸನೆ ಇದ್ದರೂ ಕೇವಲ ಮೊಗ್ಗಾಗಿರು ವಾಗ ಆ ವಾಸನೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅರಳುವದಕ್ಕಾರಂಭ ವಾಗುತ್ತಲೆ ಅದರ ವಾಸನೆ ಹೊರಬೀಳುವದು. ಹಾಗೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಾದರೂ ಬಲಿತ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಭವಿಷ್ಯದ್ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಸೂಚನೆ ತೋರಿಬರುವದು. ಸೂಚನೆ ತೋರದೆ ಇರುವಾಗ ಸರ್ವಸಾಮಾ ನ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಸೂಚನೆ ತೋರಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪರಿ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಬ್ಬಿ ಸುವದಕ್ಕೆ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶಿಕ್ಷಣ

“ಬೀಜಗಳಿಗೆ ಕಾಲಾನುಕಾಲದಲ್ಲಾದರೂ ಹುಟ್ಟುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲವೇ?” ಎಂದರ ನಿಜ ಆದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ತಾರತಮ್ಯ ಉಂಟು. ಕೆಲವು ಬೀಜಗಳು ಯಾರ ಪೋಷಣೆಯನ್ನೂ ಕಾಯದೆ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ದೆವ್ವನಂತೆ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವು. ಇನ್ನು ಕೆಲವನ್ನು ಹಸನಾದ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತಬೇಕಾಗುವದು. ಇನ್ನು ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತಿದ ಮೇಲೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಆರಯಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನೋಡಿರಿ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಎಷ್ಟೋ ಮರಗಳು ತಮಗೆ ತಾವೇ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವು. ಆದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ಅವು ಮತ್ತಷ್ಟು ತುಂಬಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವವು. ಹುರುಳಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆಲವು ಸ್ವಲ್ಪ ಮೆತ್ತಗಿದ್ದರೆ ಸಾಕು; ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಬಹುಪರಿಯಿಂದ ಪೋಷಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ನೋಡೋಣ. ಅದರ ಬೀಜತ್ವವೇನೂ ಸಾಯುವಂಥದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಎಂದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಮೈದುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದ್ದೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಅದು ಎಂದಿಗೋ ಏನೋ! ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವದು ಸಹಜವಷ್ಟೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಉನ್ನತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉನ್ನತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನು ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನೆಂಬ ಮಾತು ಅವನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪುವದು. ಒಂದು ಜನಾಂಗವು ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತೆಂಬ ಮಾತು ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗುವದು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ

ಯಿಲ್ಲದೆ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅದು ಹುಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕಡೆ. ಒಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಣಿಕೆಗೆ ಬರದಷ್ಟು ಸೇನೆ ಇರಬಹುದು; ಎಣಿಕೆಗೆ ಬರದಷ್ಟು ಧನಕನಕಗಳಿರಬಹುದು; ಎಣಿಕೆಗೆ ಬರದಷ್ಟು ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿ ಇರಬಹುದು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಶೃಂಗಾರಗಳಂತೆ. ಸೇನೆಗಾಗಲಿ ಧನಕನಕಗಳಾಗಲಿ ಪ್ರಜಾವೃದ್ಧಿಗಾಗಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಬಿಲೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಆದಷ್ಟು ತವಕಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಉಜ್ಜ್ವಲತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವದು ಕೇವಲ ನಮ್ಮ ಮಾನುಷದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಹೊರತು ಪರನಾರ್ಥದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ತನಗೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಾನೇ ಕಲ್ಪನೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಪ್ರಬಲವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜಕ್ಕೇ ಉಂಟು. ಝಾನ್ಸಿಯ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗೃಹಸ್ಥನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದಳು. ಸ್ತ್ರೀಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಆಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯಳಾಗಿದ್ದರೆ ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಜನರಂತೆ ಹಾಡುಹಸಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿಧಾತನ ಇಚ್ಛೆ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಇಟ್ಟಾಗಲಿ ವಿಧಿಯು ಅದರ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉಪಕರಣಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತೃವಿಯೋಗವಾಯಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದೊಂದು ಆಕೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾದರೂ ಇದೇ ಆಕೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಉನ್ನತಿಗೆ ಸಾಧಕವಾಯಿತು. ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ತಂದೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಕೆ ಬೆಳೆದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದೆ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಕಾರಣ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಅಟಪಾಟವೆಲ್ಲ ಗಂಡುಹುಡುಗರೊಡನೆಯೆ ಸಾಗಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪುರುಷತ್ವವೆ

ಎದ್ದು ಕಾಣುವದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿತು. ಆಕೆಯ ಒಡನಾಡಿಗಳಾದ ಗಂಡುಹುಡುಗರು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತುವದು ಮತ್ತು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತಿರುಹುವದು-ನೋಡಲಾದ ವಿಧ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದವರಿಂದ ಆ ವಿಧ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಗೆ ಬರೀ ಸಹವಾಸಬಲದಿಂದಲೇ ಬಂದವು. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಒದಗಿದ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಮುಂದೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ತನ್ನ ಯಶಶ್ವರೀರರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಮಾತ್ರಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾದ ಪತಿಯ ನಿಧನದಿಂದ ಮುಂದೆ ತನಗೇನು ಗತಿಯೆಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದುರಿಕೊಳ್ಳದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ಗತಿಯೇನೆಂಬ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ದೃಢಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪುರುಷರು ಕೂಡ ದಿಕ್ಕುಗಿಡುವಂಥ ಕಠಿನವಾದ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ಖಡ್ಗಪಾಣಿಯಾಗಿ ದಿವ್ಯಾಶ್ವವನ್ನೇರಿ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗಾಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಲರಾದ ಪಾಶ್ವಾತ್ಯರ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಡಿಸುವಂಥವಳಾಗುವಳೆಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗಿತ್ತಿ? ಇಲ್ಲ. ಆಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವವು ತಾನೇ ತನಗೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಅದ್ಭುತಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡಿತು.

ಹೀಗೆ ತಾನೇ ಬೆಳೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆ ಇದ್ದರೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವದು. ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬ ಮಾತು ಓದುಬರಹವನ್ನು ಕಲಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರೂಢಿಯಾಗಿರುವದು. ಅದು ಕೇವಲ ಗೌಣ. ಓದುಬರಹವು ಶಿಕ್ಷಣದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಾಧನವೇ ಹೊರತು ಅದೇ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸರ್ವಸ್ವವಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಗೆ ಅನುಕೂಲಪಡಿಸುವದು. ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಈ ಕೃತಿಯು ಯಾವಾಗ ಆರಂಭವಾಗುವದು? ಯಾವಾಗ ಶಿಶು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕಣ್ಣುಬಿಡುವದೋ ಆಗಲೇ ಆರಂಭವಾಗುವದು. ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಅದು ತನಗರಿವಿಲ್ಲದೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವದು. ಮಕ್ಕಳು ಆಡುವ ಆಟದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು

ತಿಳಿಯುವರು. ಇದರ ತಳವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರೆ ಇವರು ತಮ್ಮ ದಡ್ಡ ತನವನ್ನು ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಅರೋಪಣೆಮಾಡಿ ಮಗುವಿನ ಜಾಣತನವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ನಿಜವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಆಟವೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿರುವವು. ಅವು ಕಂಡಕಂಡ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವಾಗ ಅವುಗಳ ತೂಕವನ್ನು ನೋಡುವವು; ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶದ ಸುಖವನ್ನು ಹುಡುಕುವವು. ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸುವಾಗ ಅವು ಆ ಪದಾರ್ಥದ ಬಣ್ಣದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಿಟ್ಟಿಸುವವು. ತಾಯಿ ಜೋಗುಳದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೆ ಅವು ಆ ಶಬ್ದಮಾಧುರ್ಯದ ಸವಿಯನ್ನು ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಈಂಟುತ್ತಿರುವವು. ಕಂಡ ಕಂಡ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಶಿಶುಗಳ ಉದ್ದೇಶವು ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ರಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವವರ ಕಡೆಗೆ ಇರುವದು. ಹೀಗೆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸೃಷ್ಟಿವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಹ್ಲಾದಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಆಟದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ತಪ್ಪು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಸ್ವಶಿಕ್ಷಣವು ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ನಡೆದೇ ಇರುವದು. ಆದರೆ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಹಣ್ಣಿಗಿಂತಲೂ ಕಶೀ ಮಾಡಿದ ಮರದ ಹಣ್ಣು ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಕರವಾಗುವಂತೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳಿರುವದುತ್ತಮ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಯಾರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು? ಬರೀ ಮಕ್ಕಳಿಗೇ ಏಕೆ? ಸರ್ವರಿಗೂ ತಾಯಿ ಸಮಾನಳಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ತಂದೆಯೂ ತಾಯಿಯೂ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾರಣರಾದರೂ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯು ತಾಯಿಗಿದ್ದಷ್ಟು ತಂದೆಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವೀವೇಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ವಿಚಾರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವನು. ತಾಯಿಯು ಹಾಗಲ್ಲ. ಆಕೆಯದು ಪ್ರೇಮದೃಷ್ಟಿ. ತಂದೆಗೆ ಪ್ರೇಮವಿಲ್ಲವೆಂತಲ್ಲ. ತಾಯಿಗೆ ವೀವೇಕವಿಲ್ಲವೆಂತ ಅಲ್ಲ. ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಪುರುಷನು ವಿಚಾರ ಪ್ರಧಾನನು; ಸ್ತ್ರೀಯು ಪ್ರೇಮಪ್ರಧಾನಳು. ಈ ಜಗತ್ತೆಂಬ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಪುರುಷನು ಮೆದುಳಿನಂತೆ; ಸ್ತ್ರೀಯು ಹೃದಯದಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯ

ಪರಸ್ಪರಭೇದ. ಇಷ್ಟೇ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿತಂದೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಕರಾದರೂ ಶಿಶುವಿನ ಮನಸ್ಸು ತಂದೆಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಯುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾಯಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಯುವದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರಿಗೇ ಆದರೂ ವಿಚಾರಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರೇಮಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಅಡಿದ ಮಾತು ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಸುವದು. ಆ ಪ್ರೇಮದ ಸವಿಯಿಂದ ಹೀರಿಕೊಂಡದ್ದೆ ಮುಂದೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿರುವದು. ಶಿವಾಜಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಶಿವಾಜಿಯ ತಾಯಿಯು ಒಬ್ಬ ಮಹಾಯೋಧನ ಮಗಳಾಗಿ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಸ್ವಜನಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಆವೇರಗೊಂಡಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ಮಹಮ್ಮದೀಯಧರ್ಮದವರಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಧಃಪಾತವಾಗಿವುದ್ದು ಬಹುತಲ್ಲಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಶಿವಾಜಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕೊಪುವಾಗ ಆಕೆಯು ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಕೋಳುಮೋದ ತಮ್ಮ ಗಿರಿದುರ್ಗಗಳು ಹಾಳುಬಿದ್ದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಚುತ್ತಿರಲು ಅದರ ಬಿಸಿಯಿಂದ ಕಾವೇರಿಸರಕ್ಕದಿಂದ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡ ಆಕೆಯ ಮೊಲೆಹಾಲು ಶಿವಾಜಿಯ ರಕ್ತನಾಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರೋಮಕೂಪಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಬಿಸಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿತು. ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಇಚ್ಛಾವಿಶೇಷದಿಂದ ಆಕೆ ಹಂಬಲಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಶಿವಾಜಿಯ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ಒಡೆದು ಮೂಡಿದವು. ಇವೇ ಅವನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ ಸ್ವರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಮೂಲಮಂತ್ರಗಳಾದವು. ವಿಠ್ಠಲ ಪಂತನೇಂಬವನಿಗೆ ನಿವೃತ್ತಿನಾಥ, ಜ್ಞಾನದೇವ ಮತ್ತು ಸೋಪಾನ ಎಂಬ ಮೂವರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಮುಕ್ತಾಬಾಯಿ ಎಂಬಾಕೆಯು ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು. ಈ ನಾಲ್ವರೂ ಇಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಇವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಿಕ್ಕಿತು? ಈ ನಾಲ್ವರೂ ಮಹಾಸಾಧುಶಿರೋಮಣಿಗಳೆನಿಸಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೇಶದ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥವೆಂಬ ಭಗವಾದ ಭವನಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಸ್ತಂಭಗಳಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವರಲ್ಲ! ಈ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಗುರು ಯಾರು? ಈ ನಾಲ್ವರಿಗೂ ಬೇರೆ ಗುರುವಿನ ಆಶೀರ್ವ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ವಿಠ್ಠಲ ಪಂಥನು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು ಆ ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಡೆಸಿದವನಾಗಿ

ದ್ದನು. ಅವನು ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಗುರ್ವಾಜ್ಞೆಯ ಆಧಾರವಿತ್ತು. ಇರಲಿ. ಪ್ರಕೃತ ಈ ನಾಲ್ಕರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಶಿಕ್ಷಣವು ಕೇವಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಬಳಿಯ ಮಾತುಕಥೆಗಳಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚು. ತಾಯಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಆ ಸಂತತಿಯ ದುದೈವವೆನ್ನಬೇಕು. ನಿಜವಾಗಿ ತಂದೆಗಿಂತಲೂ ತಾಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಯೋಗ್ಯತೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ: ಭಾವಿಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಭಾರವೆಲ್ಲ ತಾಯಿ ಮೇಲೆ ಇರುವದು.

ತಾಯಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ದೊರೆಯುವ ಸಂಭವವು ಕಡಿಮೆ. ಮುಖ್ಯ ಮೂಲಧನವು ತಾಯಿಯಿಂದಲೇ ದೊರೆಯುವದು. ತಾಯಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಲಿವಾಡುವ ವಯಸ್ಸು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಆ ಮೂಲಧನದ ಪರಿಪುಷ್ಟಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಗುರು ಬೇಕಾಗುವದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ಗುರುವಾದರೂ ತಾಯಂತೆಯೇ ಇರುವಂಥವನಾಗಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿ ಮಾತು ಪಥ್ಯವಾದಂತೆ ತಂದೆಯ ಮಾತು ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಆದ ಹೊರತು ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಮನಸ್ಸಿನ ಬೆಸಿಗೆ ಕೂಡುವದಿಲ್ಲ; ಎಂದರೆ ಶಿಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ತಾಯಂತಲ್ಲದ ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಒಳಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಗುರುವು ತಾಯಂತೆ ಇರಬೇಕೆಂದರೇನರ್ಥ? ತಾಯಿಯು ಮಗನಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಬಯಸದೆ, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮಗನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೇಸಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಮೂಗು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೇಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತ ಮಗನ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಹೆಣಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಬಯಸದೆ ಶಿಷ್ಯನು ಅಪಚಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಪ್ರೇಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಶಿಷ್ಯನ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ತನುಮನಧನಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ಗುರು ತಾಯಂಥ ಗುರು. ಇದು ಈಗ ನಮಗೆ ಕನಸಿನ ಮಾತಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣಶಾಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಇಂಥವರೆ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿರುವದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯರಿಗೇ ಅನ್ನವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಜ್ಞಾನದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಗುರು

ಗಳು ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗಿಹೋದರು. ಈಗ ಆ ಗುರುಗಳೂ ಇಲ್ಲ; ಶಿಷ್ಯರೂ ಇಲ್ಲ. “ಈಗಿನ ಕಾಲಚಕ್ರದ ತಿರುಗಾಟದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಭಾವವೆನ್ನಬಹುದಾದರೂ ಶಿಷ್ಯರು ಕೂಡ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವದು ಹೇಗೆ?” ಎಂದರೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಇದರ ಉತ್ತರವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಈಗ ಯಾರಾದರೂ ಗುರುತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಅನ್ನವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಳೆದು ನಿಂತರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಬಹು ಜನರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆಂದು ಬರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಈಗಿನ ಕಾಲವೈಪರೀತ್ಯದಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವೂ ತಗ್ಗಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷಾಮದೇವತೆಯು ಕಾಲುಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವದರಿಂದ ಬಡಬಗ್ಗರ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡು ನಡೆಯುವದೂ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇನಾದರೂ ಅಂತಃಕಲಹಗಳೂ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿರುವವು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಕಾಲದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುವದಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಕಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೂ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಗುರುತ್ವವಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು; ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಶಿಷ್ಯತ್ವವಿರುವದಂತು ವಿರಲ. ಪುರಾಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಂಥ ಅವತಾರಪುರುಷನು ಮಾಡಿದ ಗುರುಸೇವೆಯನ್ನು ಮೇಲುಪಜ್ಜೆಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಯನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿದಾಗ ಈಗಿನವರ ಶಿಷ್ಯತ್ವದ ಬೆಳಕು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇಕೆ? ಊಟಉಡಿಗೆಗಳ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ವಕಾಲದಷ್ಟೇ ಇಟ್ಟರೂ ಯಾರೂ ಇತ್ತ ಹಣಕಿ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ಪೂರ್ವದ ಗುರುಕುಲವಾಸದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕರ್ಷಣೆಮಾಡುವ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಯಾವವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಿಷಯಸುಖಗಳ ಚಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದ ವೈರಾಗ್ಯವು ಹೇಗೆ ರುಚಿಸಿತು? ಪೂರ್ವಿಕರು ವೈರಾಗ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿಯೆ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಕೆಂದರೆ: ವಿದ್ಯೆಯ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸು ಸೆಟ್ಟವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಸುಖ? ಎಲ್ಲಿಯೆ ನಿದ್ರೆ? ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲಿನ ಆಸೆ; ನೆಂಟರ ಮೇಲಿನ ಹಿತ—ಈ ಎರಡನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಆದೀತು? ಸುಖಕ್ಕೆ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವ ಮನಸ್ಸು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಿನ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಂಥ ಗುರುಗಳೂ ಇಲ್ಲ; ಶಿಷ್ಯರೂ ಇಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಅನುಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವದೊಂದೇ ಕೊರತೆಯಲ್ಲ; ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇರುವದು ರೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಹಣಕಾಸಾಗಿ ವಿಸ್ತೆಯನ್ನು ಮಾರುವದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಿರೋಧ. ವಿದ್ಯೆಯು ಮಾರುವ ವಸ್ತುವೂ ಅಲ್ಲ; ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತುವೂ ಅಲ್ಲ. ವಿದ್ಯೆಯು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ವಸ್ತು. ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾರಾಟದ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಮಾಡುವರೆ ಅವರ ಜೀವನೇ ಹೋಗಿ ಬರೀ ದೇಹಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು. ಹಿಂದೆ ವಿರಕ್ತರಾದ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಶಿಷ್ಯರು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದಾಗ ಮಹಾಮಹಾವಿಭೂತಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರು. ಈಚೀಚೆಗೆ ಶಿಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಸುಖಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಬಳವ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಕಲಿಸುವ ಗುರುಗಳಿಂದ ಕಲಿಯುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಕೋಳಿಕೂಗುವ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆಯಲ್ಲ! ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪ್ರಸಾರವು ಇಷ್ಟಾದರೂ ಪೂರ್ವದ ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಹೆಸರನ್ನು ಳಿಸುವಂಥ ಒಬ್ಬನಾದರೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ? ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸುಖಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದಲೂ ಗುರುಗಳ ಧನಾಭಿಲಾಷೆಯಿಂದಲೂ ವಿಸ್ತೆಯ ಜೀವನವು ಅಂತರ್ಧಾನವಾಗಿರುವದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ವಿದ್ಯೆಗೆ ಜೀವಕಲೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ವೈರಾಗ್ಯವೃತ್ತಿಗೆ ಮೈಗೊಡಬೇಕು. ಗುರುಗಳು ತಾವು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಹೊರೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಅನ್ವರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ವೃತ್ತಿಯ ಪಾವಿತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಗುರುವಿನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ವಿಚಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಗುರುವಿನಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ವರೂಪದ ವಿಚಾರವು ಮುಂದೆ ಬರುವದು. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೇ ಶಿಕ್ಷಣವೆಂದು ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಭೌತಿಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಹೊಸಹೊಸ ವಿಷಯಸುಖಸಾಧನಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೇ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರೆಂಬ ಹೆಸರು. ಇದರಿಂದ ಮೆದುಳು ತೀವ್ರವಾಗುವದು

ನಿಜ. ಮೆದುಳೊಂದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆ ಇದ್ದರೆ ಈ ಬೌದ್ಧಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಮನುಷ್ಯತ್ವವು ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹದೊಳಗೆ ಮೆದುಳು ಮತ್ತು ಹೃದಯವೆಂಬಿರಡು ಬಹುಮುಖ್ಯಭಾಗಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಮೆದುಳು ಕೆಟ್ಟರೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ. ಹುಚ್ಚನಾಗಿಯಾದರೂ ಒಬ್ಬನು ಜೀವಿಸಿರಬಹುದು. ಹೃದಯವು ಕೆಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಂಗತನಾಗುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೆದುಳಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷಿಂತ ಹೃದಯದ ಶಿಕ್ಷಣೇ ಹೆಚ್ಚು ಅಗತ್ಯ. ಮನುಷ್ಯಶರೀರವೆಂಬ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೆದುಳು ಮತ್ತು ಹೃದಯವೆಂಬೆರಡೂ ಎರಡು ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ತೂಕದ ತಟ್ಟೆಗಳ ಹಾಗೆ. ಮೆದುಳಿನ ತಟ್ಟೆಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಹೃದಯದ ತಟ್ಟೆಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹಾಕದೆ ಹೋದರೆ ತಕ್ಕಡಿಯು ಸಮತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿಂತೀತು? ಒಂದು ಹಗುರವಾಗಿ ತೀರ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋಗುತ್ತದೆ; ಇನ್ನೊಂದು ಭಾರವಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಯಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಯಮವು ಪಶ್ಚಿಮದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ನೋಡಿರಿ. ಬೌದ್ಧಿಕಶಿಕ್ಷಣವು ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಬಲವುಳ್ಳ ಕೆಲವು ಜನರು ಯಂತ್ರತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ಕೈಗೆಲಸದವರ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅವರ ಎದೆಯನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಅವರ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧನಿಕರಾಗುವರು. ಉಳಿದ ಬಹುಭಾಗದ ಜನರು ಕಟ್ಟುಬೆವರಿಡುವಂತೆ ದುಡಿದರೂ ಒಪ್ಪತ್ತಿನ ಗ್ರಾಸ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಒದ್ದೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೀಗೆ ಬರೀ ಬೌದ್ಧಿಕಶಿಕ್ಷಣವು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅರ್ಜೀರ್ಣದಿಂದ ಮರಣ; ಕೆಲವರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಮರಣ. ಅಂತು ಇಂತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮರಣವೇ ಫಲ. ಹೀಗಾಗುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಯ ಅಭಾವದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಮೆದುಳೂ ಮನುಷ್ಯನ ಒಂದಂಗವಾದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪೂರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಬೆಳವಳಿಗೆಯೂ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದರದೇ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಗಬಾರದು. ಶರೀರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳುವ ಅಧಿಕಾರವು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು.

ವಿಚಾರಪ್ರಧಾನವಾದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ಜನರಲ್ಲಿ ತುದಿಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಮೇಲಾಟವನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸುವದು. ಇದರಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ತಳಕ್ಕೆ ತುಳಿದು ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಎಲ್ಲರ ತಲೆಯನ್ನೂ ಮೆಟ್ಟಿ ಹಾರುವ ನನಾಗಬೇಕೆಂಬ ದುಷ್ಟವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುವದು. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಹೃದಯವು ಕಲುಷಿತವಾಗುವದು. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ತಾನೂ ದುರ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಹೃದಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆಳೆದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು ಮುಗ್ಧರಿಸುವದು.

ಪ್ರೇಮಪ್ರಧಾನವಾದ ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯು ತಾಯಂಭ ವಸ್ತು. “ಕೆಟ್ಟ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಬಹುದು; ಕೆಟ್ಟತಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಹೃದಯವು ತಾಯಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ವಸ್ತುವಾಗಿರುವದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಾಧಿಪತ್ಯವು ಬಂದರೆ ಅದು ಸನ್ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಪಡೆಯಬಹುದಾದಂಥ ಪರಮಾವಧಿಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದು. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೊನೆಗೆ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಆಗುವದೇ ಹೊರತು ಬುದ್ಧಿಗಲ್ಲವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಹೇಳುತ್ತವೆ; ಅನುಭವಗಳೂ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸ್ಥಾನವು ಹೃದಯವೇ ಹೊರತು ಮಿದುಳಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಗಿಂತಲೂ ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು; ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಅಧೀನವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಪಂಚದ ಸುಸ್ಥಿತಿಯೆಂಬುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೇಮ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಕರುಣ—ಮೊದಲಾದ ಹೃದಯಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಉಳಿದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಗೇ ಸರ್ವಸನ್ನಾಹವನ್ನೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಗೆ ಸಾಧನಗಳೇನು? ಪುರಾಣಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳು, ಇತಿಹಾಸಗಳು, ಕೀರ್ತನಗಳು—ಮೊದಲಾದ ರೂಪದ ಧಾರ್ಮಿಕ

ಶಿಕ್ಷಣೆಯು ಮನುಷ್ಯನ ಶೀಲಕ್ಕೊಂದುಬಗೆಯ ಸುಂದರರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಉನ್ನತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗುವದು. ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಪ್ರಕಾಶಕ್ಕೆ ಪುರಾಣಗಳೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಪಕಾರಕಗಳಾದವು. ಏಕನಾಥಸಾಧುಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲವಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ ಶ್ಲಾಘನೆಯು ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಲ್ಲುವದು. ಶಿವಾಜಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವಂತು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುರಾಣಶ್ರವಣವೇ. ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಸಾಹಸಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಮೊಡನೆಯೆ ಶಿವಾಜಿಯ ಮೈ ಉಬ್ಬಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪುರಾಣಶ್ರವಣದಿಂದ ಕಾವೇರಿ ತನ್ನ ರಕ್ತದ ಬಲದಿಂದಲೆ ಶಿವಾಜಿಯು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದನು. ಪುರಾಣದ ಹೊರತು ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವದೊಂದು ಭೌತಿಕಶಾಸ್ತ್ರವಿಶೇಷದ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಂಥ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಏಕಾಪೋಶನವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಶಿವಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಗೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ: ಹೃದಯಶಕ್ತಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ತನ್ನ ಹಿಂಸೆ ಅಗತ್ಯವಾದಷ್ಟು ಮೆದುಳಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡೇ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವದು. ಕನಕದಾಸ, ಪುರಂದರದಾಸ, ತುಲಸಿದಾಸ, ಕಬೀರ, ಮಿರಾಬಾಯಿ, ಜ್ಞಾನದೇವ, ತುಕಾರಾಮ, ಏಕನಾಥ, ರಾಮದಾಸ — ನೊದಲಾದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಭರತಖಂಡವೆಂಬ ಧರ್ಮಭೂಮಿಗೆ ಆಕಾಶದೀಪಪ್ರಾಯರಾಗಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಾದೃಶರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದು ಅಮೋಘವಾದ ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಲೇಖನರೂಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯನ್ನು ನಮಗೆ ಮೂಲಧನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವರಲ್ಲ! ಅವರೆಲ್ಲ ಯಾವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಕ್ಷರಗಳ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು!! ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಬುಡುಬುಡಿಕೆಯ ಪದವಿಗಳಲ್ಲೇನಿದೆ? ಮನುಷ್ಯನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಪದವಿಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಣಯಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಆ ಪದವಿಯು ಇತರರಿಂದ ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ; ಸ್ವಸಾಹಸದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಪದವಿಯ ಮುಂದೆ ಮೆದುಳಿನ ಶಕ್ತಿಯ ಪದವಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿವಾಳಿಸಿ ಜಗಿಯತಕ್ಕವುಗಳೇ ಸರಿ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡುವವರು ಹೃದಯ ಶಕ್ತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟಿರತಕ್ಕದ್ದು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸತಕ್ಕ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವಿದೆ. ಏನೆಂದರೆ: ಹೃದಯವು ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರ ವಿಕಾಸವನ್ನು ನಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದ ಮನುಷ್ಯನು ಭಗವಂತನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾದಂತೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದದ್ದು ಭಗವಂತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟುಮೊದ್ದ ಅಪರಾಧವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ತುಚ್ಛವಸ್ತುವೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ಅದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಹತ್ತ್ವದ ವಸ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅದರ ಮೇಲೆ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಉಪೇಕ್ಷೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಗಾಡಿಯ ಉಪಾಯವು ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲಕಾರಿಯೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವರಷ್ಟೆ? ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದರ ಅಪಾಯವೂ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಉಪಾಯವೂ ಅಪಾಯವೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಶತ್ರುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವವಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಾದ ಕತ್ತಿಯು ತನ್ನ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಬಹುದಾದದ್ದನ್ನು ವಿಚಾರದಿಂದಲೇ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಬುದ್ಧಿಯು ಅಂಥ ಮಹತ್ತ್ವದ ವಸ್ತು. ಅದು ಇತರ ಉಪಕರಣಗಳಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಉಪಾಯಕರವೂ ಆಗಬಹುದು; ಅಪಾಯಕರವೂ ಆಗಬಹುದು. ಕತ್ತಿಯಂಥ ವಸ್ತುವನ್ನು ಬಹು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸಬಲ್ಲ ಕೆಲವರ ಕೈಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಬಹುದಾದಂತೆ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಬಲ್ಲ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೊಡಬಹುದಾಗುವದು. ಕಂಡಕಂಡವರಿಗೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತಿರುಕುವವಕ್ಕೆ ಕಲಿಸಹೋಗುವದು ತಪ್ಪು. ತನ್ನ ಕೈಚಳಕವಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ಯಾರ ಮನಸ್ಸು ಅವಕ್ಕೆ ತನಕಿಸುವದೋ ಅವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಕಲಿಯುವದಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸುವದು ಯೋಗ್ಯವಾಗುವದು. ಅದರಂತೆ ಎಲ್ಲರ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬೆಳೆಸುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ತಪ್ಪು. ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ಯಾರು ತಾವಾಗಿ ಬರುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸುವದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುವದು. ಈ ನಿಯಮವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ

ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ತಾವಾಗಿ ಬಂದ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಶಿಷ್ಯರು ಬರಲೆಂದು ಗುರುಗಳು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯ ಒಪ್ಪಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮನೆಮನೆಯನ್ನು ತಿರುಗುವದು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದ ನಡವಳಿಕೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಾತು ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವದೇ ಹೊರತು ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರಕ್ಕಲ್ಲ. ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸರ್ವರೂ ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಮೆದುಳಿನ ಮತ್ತು ಹೃದಯದ ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಚಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದುಕುತೂಹಲವಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ: ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೆದುಳೂ ಹೃದಯವೂ ಇರುವಂತೆಯೇ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳಿವೆ. ಹೃದಯದ ಮತ್ತು ಮೆದುಳಿನ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಡೆಸಿದಂತೆ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಪರಮಾರ್ಥದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೃದಯದ ಮತ್ತು ಮೆದುಳಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚು. ವ್ಯವಹಾರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶಾರೀರಕಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚು. ಏಕೆಂದರೆ: ಹೃದಯದ ಮತ್ತು ಮೆದುಳಿನ ಶಿಕ್ಷಣವು ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಸಾಧನವಲ್ಲ; ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಸಾಧನ. ಶಾರೀರಕಶಿಕ್ಷಣವು ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕವಾಗದಿದ್ದರೂ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವದು. ಶಾರೀರಕಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬದನ್ನು ಈಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪುಷ್ಟಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವರು. ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಪುಷ್ಟಿಯೂ ಅಗತ್ಯವೇ ಸರಿ. ಆದರೂ ಅದರಿಂದಲೇ ಶಾರೀರಕ ಶಿಕ್ಷಣವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಬರೀ ಪಶುಬಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಸಾಧನ. ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಮೆರುಗು ಬರುವ ಶಾರೀರಕಶಿಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗುವ ಔದ್ಯೋಗಿಕಶಿಕ್ಷಣ. ಹೃದಯದ ಮತ್ತು ಮೆದುಳಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದಲೂ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ಶಕ್ಯ; ಆದರೆ ಅದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ದೇವರು ಹೃದಯವನ್ನೂ ಮೆದುಳನ್ನೂ ಮನುಷ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಯಂಥ ಪರಮಲಾಭಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ

ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಗೇಣುಹೊಟ್ಟೆಗೂ ಮಾರು ಬಟ್ಟೆಗೂ ಉಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಎಂಥ ದಡ್ಡತನ! ಆದ್ದರಿಂದ ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಥವಾ ಮೆದುಳಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವದು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಾಪ. ಬಾಯಿ ತುಂಬುವ ದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರು ಕೈಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿ ಇರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾನುಗುಣವಾಗಿ ಏನಾದರೊಂದು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಈಗ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸಿರುವರೆಂಬ ಸಂಕಟಕ್ಕಿಂತ ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತಾನು ಅಭಿಮಾನದೇವತೆಯಾಗಿರುವ ಕೈಗಳನ್ನು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿರುವದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಪೇಚಾಟವುಂಟಾಗಿರುವದೆಂದು ಸ್ವಾಮಿರಾಮತೀರ್ಥರು ಒಂದು ಕಡೆ ತಮ್ಮ ಉದ್ಗಾರವನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅಗತ್ಯವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವರ್ಣೋಚಿತವಾದ ಯುದ್ಧಕಲೆಯ ಅಭ್ಯಾಸವು ನಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹನಿಗೆ ಅಕ್ಕರನ ಬಂಧುತ್ವದ ಬಲಿಗೆ ಬೀಳದೆ ತನ್ನ ವಂಶದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಶಿವಾಜಿಗೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಉದ್ಧಟತನವನ್ನು ಮುರಿದು ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರತೀಪಾಲಕನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಯೋಗವು ಒದಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅಶೋಕನಿಗೆ ಅಖಂಡಭರತಖಂಡದ ಪ್ರಥಮಚಕ್ರೇಶ್ವರನಾಗುವ ಸಮಯವು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಔದ್ಯೋಗಿಕಶಿಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಪರದೆಯ ಹಿಂದೆ ಇಟ್ಟು ವಿಚಾರಪ್ರಧಾನವಾದ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಜ್ಞಾನಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುವವೆಂದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದು ನಿರಾಧಾರವಾಗಿ ತೋರುವದು. ಇತಿಹಾಸದ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿನಾಯವಾದ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಂಥ ಅಶೋಕನಿಗೆ ಬೌದ್ಧಿಕಶಿಕ್ಷಣವೆಷ್ಟು ನಡೆದಿತ್ತು? ಶಿವಾಜಿಯ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಚಾರವಿಶೇಷಗಳು ಸಾಧನವಾದವು? ಪ್ರಕಾಶ

ಕೈಲ್ಲ ಆದರ್ಶಸ್ವರೂಪಳಾಗಿ ಆಳಿದ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿ ಯಾವ ರಾಜನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣಳಾಗಿದ್ದಳು? ಅಕ್ಕರನು ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಗೆ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದೇನಿದೆ? ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ: ಮನುಷ್ಯನ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಪೂರ್ಣತೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುವದು ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಲ್ಲ; ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಂತು ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಹೃದಯಶಕ್ತಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗಿದ್ದ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ಆಸೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೃದಯಶಕ್ತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ.

ಜೀವನೋಪಾಯ

ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಗುರುಕುಲವಾಸವು ಮುಗಿಯುತ್ತಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ವ್ಯವೃತ್ತಿಯು ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗುವದೆಂಬ ಸೂಚನೆಯು ಶಿಕ್ಷಣದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿಯೆ ತಲೆ ಹಾಕಿದೆ. ಅದನ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವೆವು. ಮೆದುಳಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಹೃದಯದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಮರೆಯದೆ ಇರಬೇಕು. ಮೆದುಳಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಹೃದಯದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಪೋಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಕೈಮೇಲೆ ಹೇರಬೇಕು. ದೇವರು ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿಟ್ಟಿರುವನು. ಕೈಗಳ ಅಭಿಮಾನ ದೇವತೆ ಇಂದ್ರ. ಇಂದ್ರನು ಮಳೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದು ಮನುಷ್ಯರ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಬೇಕಷ್ಟೆ? ಹಾಗೆಯೇ ಕೈಗಳ ದುಡಿಮೆಯಿಂದ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳು ತೃಪ್ತಿಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಯಾರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಉಮ್ಮೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವ ಚಪಲತೆ ಇಲ್ಲವೋ ಅವರು ಮಾತ್ರ ಉಪಾಯಾಂತರವಿಲ್ಲವೆ ಸೇವಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಸೇವಾವೃತ್ತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆನೆ ತಿಂದ ಬೇಲದ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಒಳಗೆ ತಿರುಳಿಲ್ಲದ್ದಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವದ್ದು. ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಸೇವಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡೊಡನೆ ಶರೀರವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅವನ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಓಡಾಡುವದಲ್ಲವೆ ಮನಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ಅನುನರ್ತಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಯಜಮಾನನ ವಿಚಾರವು ಯಾವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋಗುವದೋ ಸೇವಕನ ವಿಚಾರವೂ ಅದೇ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಕಾಗುವದು. ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಯಾವ ಕೃತಿಯು ಹಿತವಾಗುವದೋ ಸೇವಕನು ಅಂಥ ಕೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಯಜಮಾನನ ಮಾತುಗಳು ಯಾವ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವವೋ ಸೇವಕನ ಮಾತುಗಳೂ ಅದೇ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅನುಕರಣಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸೇವಕನು ತನ್ನ ವಾಕ್ಯಾಯಮನಸ್ಸುಗಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮೆಚ್ಚೆಯಾದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಯಜಮಾನನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಯೇ ತೀರಬೇಕಾಗುವದು. ಹೀಗಾಗಿ ಸೇವಕನಿಗೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ವಾಸನೆಯೇ ಉಳಿಯುವ ಸಂಭವವಿರುವದಿಲ್ಲ. ತಾನೊಬ್ಬ ಸ್ವತಂತ್ರವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂಬ ಭಾವನೆಯೇ ಅವನ ಮನೋಪಥದಿಂದ ಹಾರಿಹೋಗಿ ತಾನೊಂದು ಭೋಗ್ಯವಸ್ತುವೆಂಬ ಕುತ್ತಿತ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುವದು. ಈ ಕಲ್ಪನೆಯು ಮನುಷ್ಯನ ಉನ್ನತಿಗೆ ಸಾಧನವಾಗದೆ ಅವನತಿಗೆ ಉಪಕರಣವಾಗಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸವೆಯಿಸುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನರು ಈ ವೃತ್ತಿಗೆ ಬಾಯಿನೀರು ಕರೆಯುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಾಕವಿಯ ಉದ್ಗಾರವು ವಿಚಾರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ವೃ|| “ಬಯ್ಯೊಡೆ ಮೇಳವಾಡಿದನೆನುತ್ತು ಪರಾಧಮನಿಟ್ಟು ಸಾವವೋಲ್ |

ಪೊಯ್ಯೊಡೆ ಬುದ್ಧಿವೇಳೆ ನೆನುತರ್ಥಮನುಯ್ಯೆಡೆ ತಾನೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾ ||

ನುಯ್ಯೆನೆನುತ್ತು, ನೂಂಕಿದೊಡೆ ಬಾಗಿಲೊಳಿರ್ಪೆನೆನುತ್ತುಮಾಳ್ಳನಿ |

ತ್ತಯ್ಯ ಪಣಕ್ಕೆ ಮಾರಿ ತನುವಂ ಪೊರೆದೆಂ ಗುರುಮೂರ್ತಿಶಂಕರಾ ||”

—ಗುರುಮೂರ್ತಿಶಂಕರಶತಕ.

ಭಕ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ದಾಸ್ಯಭಕ್ತಿಯೆಂಬಮೊಂದು ಭೇದವನ್ನು ಭಕ್ತಿ
ಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸೇವಾನ್ಯತ್ತಿಯು ಹೀಗೆ
ವೆಂದು ಕಂಡುಬರಲಾರದು. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತ
ವಾವ ತತ್ತ್ವವೇ ಸರಿ. ಆ ದೃಷ್ಟಿಯ ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ: ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ
ಒಂದರ ಹಿಮ್ಮೊಂದು ಬರುವ ತೊಡರುಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ
ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವರು ವಿಚಾರತೀಲರು ದೇವರಿಗೆ ಅಥವಾ ಸಾಧು
ಸಂತರಿಗೆ ಶರಣುಹೊಕ್ಕು ದಾಸ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು
ಪಡೆಯುವವಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುವರು. ಈ ದಾಸ್ಯವು ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗ
ಚಾತುರ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಕೈಗೊಂಡಂಥದ್ದಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ
ಆರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲ; ಹೇಗೆ ನಾವು ದಾಸ್ಯವನ್ನು ತುಚ್ಛವೆಂದು ತಿಳಿಯು
ತ್ತೇವೋ ಹಾಗೆ ಅವರು ಉದ್ಯೋಗಚಾತುರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತುಚ್ಛ
ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೈಗೊಂಡದ್ದು. ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳ ಯೋಚನೆಯಿಂದ
ಉದ್ಯೋಗಚಾತುರ್ಯವು ಮೇಲೆನಿಸಿದರೂ ಆ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳ ವಿಚಾರ
ವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಸರ್ವೇಷ್ಟದಾತನಾದ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಸುಖ
ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಶ್ವತಾನಂದವನ್ನು
ಪಡೆಯುವೆವೆಂಬುವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಚಾತುರ್ಯವೂ ತುಚ್ಛವೇ
ಸರಿ. ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವರು ಹುಲ್ಲು ಮೇಯಿಸುವನೇ? “ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ
ಯಾವಾಗಲೂ ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಭಾರವು ದೇವರಿಗೇ
ಕೊಡಿದ್ದು” ಎಂಬ ಪೂರ್ಣವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವರು ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ
ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಯ ದಾಸ್ಯವೆವೇ ಭಾವಿಸಿ
ದಾಸ್ಯವು ಹೀಗನವೆಂದೇ ಅವರು ಅದರಿಂದ ಹಿಮ್ಮುಖರಾಗುವರು. ಭಗಿ
ವಂತನ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೂ ದಾಸ್ಯಶಬ್ದದ ಪ್ರಯೋಗವಿದ್ದರೂ ಅದು ಉಳಿದೆ
ಆಹಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜೀರ್ಣಿಸುವ ಶುಂಠೀಬೆಲ್ಲದ ರೂಪವಾದ ಆಹಾರದಂತೆ
ಇತರ ಸರ್ವದಾಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಜೀರ್ಣಿಸುವಂಥದ್ದಾಗಿರುವದು. ಅದ್ದರಿಂದ
ದಾಸ್ಯಭಕ್ತಿಯು ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದದ್ದು.

ಸುದೈವದಿಂದ ಸತ್ಪುರುಷನಾದ ಸ್ವಾಮಿಯ ದಾಸ್ಯವು ದೊರೆತರೆ
ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾಧಕವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಪುರುಷರೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಭೌತಿಕಭಾಗ್ಯವು

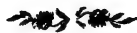
ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಭಗವದನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೆಣಗಾಡುವಂಥವರು. ಇಂಥವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಾಭಿಲಾಷೆಯ ಬಿಸಿಯಿಂದ ಇತರರ ಆತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಹುರಿದುಹಾಕುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ತಮ್ಮಂತೆ ಇತರರನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಉನ್ನತಿಗೆ ತಾವೂ ನೆರವಾಗುವರು. ಇಂಥವರ ದಾಸ್ಯವು ಬಾಧಕವಾಗಿಲ್ಲ ದಿರುವದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಧಕವೂ ಆಗಿರುವದು. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ: ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ತರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ಭೌತಿಕಸೌಕರ್ಯಗಳ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂಥ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಬಿಡುಗಾಳಿ ಭೀಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸಾಧು ಸ್ವಭಾವದ ಯಜಮಾನರು ವಿರಳರಾದ್ದರಿಂದ ಸೇವಾವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚು ದೂಷ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದಕಾರಣ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳಿಗಾಗಿ ಏನಾದರೊಂದು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವದೇ ಶ್ರೀಯಸ್ಕರವು. ಷಂಗದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದ ತಾರಾನಾಥತರ್ಕವಾಚಸ್ಪತಿಯು ನಮಗೊಂದು ಮೇಲುಪಜ್ಜಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಈಗ ನೋಡಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕು. ತಾರಾನಾಥನು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮನಾದ ವಿದ್ವಾಂಸನು. ತಾನೇತಾನಾಗಿದ್ದಾಗ ಪ್ರತಿ ಕಕ್ಷಿಯ ಮುಂದೆ ಪರಿಯುಗಿದುರಗರಂತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುವ ಮಹಾಮಹಾವಿದ್ವನ್ಮಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಾರಾನಾಥನು ಗರುಡಪ್ರಾಯನಾಗಿದ್ದನು. ತಾರಾನಾಥನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಒಲಿಯದೆ ಇರುವ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಹಾಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜರು ತಲೆದೂಗಿದರು. ಇಂಥ ಪಂಡಿತನು ತನ್ನ ಜೀವನಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿರಬಹುದು? ಪದಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಧನಮದಾಂಧರ ಮುಖಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದೆ? ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತನುಮೃತಗಳನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆ? ಅಥವಾ ಪ್ರೌಢಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಸುವದಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಅದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿರಬಹುದೆ? ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಪಂಡಿತರಲ್ಲವಂಥವರು

ಕೊಡುವ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಅವನು ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ಯಾರು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ತುಕವನ್ನರಿಯರೂ ಅಂಥವರ ಬಾಯುಪಚಾರಕ್ಕೇನು ಬೆಲೆ? ತಾರಾನಾಥನು ಯೋಗ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಯಾರನ್ನು ಕಡಿಮೆಯವರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವನೋ ಅವರ ಅಭಿನಂದನದಿಂದ ಮೈಯುಬ್ಬುವಷ್ಟು ಕ್ಷುದ್ರಸ್ವಭಾವದವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇತರರ ಮುಖಸ್ತುತಿಗೆ ತನ್ನ ವಿದ್ವತ್ತೆಯ ದುರುಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಮೂರ್ಖನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಸರಕಾರದ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿದ್ದದ್ದು ನಿಜ. ಈ ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿಗೆ ಒಡಂಬಡುವ ದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳೊದಗಿದವು. ಆದರೆ ಈ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅವನು ಒಮ್ಮೆ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಯ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೊಪ್ಪದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಒಡನೆ ಅವನು ಎಚ್ಚತ್ತುಕೊಂಡು, ದಾಸ್ಯವೃತ್ತಿಗೆ ತಿಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತನ್ನದೊಂದು ಗುರುಕುಲವನ್ನು ತೆಗೆದನು. ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅವನು ಒಬ್ಬನಿಂದಲೂ ಒಂದು ಕಾಸು ಕೂಡ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಯ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಕಾಮಧೇನುಗಳೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ದೇಶಕಾಲಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಜನತೆಯ ನಾಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ ನೇಯಿಗೆಯ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆರಿಸಿದನು. ಜನಭರಿತವಾದ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ್ರವ್ಯಗಳೂ ವಸ್ತ್ರಗಳೂ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಸಾಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಹಿಡಿದ ನೇಯಿಗೆಯ ಕೆಲಸವು ಒಳ್ಳೆ ಫಲ ಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅವುಗಳ ಮಾರಾಟದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನೂ ತಾನೇ ನಡೆಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರಿಂದ ಅವನು ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಯಾರ ಯಾರ ಮುಂದೆಯೂ ಬಾಯಿತೆಗೆಯಬೇಕಾದ ಸಮಯ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ಬರೀ ಅವನೊಬ್ಬನ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗಳೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿ ತಾರಾನಾಥನ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕು

ಗಳಿಗೂ ಹಬ್ಬಿತು. ಔದ್ಯೋಗಿಕಶಿಕ್ಷಣವು ಕೀಳು ಬಗೆಯದೆಂತಲೂ ಬೌದ್ಧಿಕಶಿಕ್ಷಣವು ಮೇಲಾದುದೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯುವದು ಬರೀ ಭ್ರಮೆ. ತಾರಾನಾಥನಿಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮಮಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಅವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ವಿಷಯವಂತಿರಲಿ; ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನರೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳು ನಡೆದಾಗ ತಾರಾನಾಥನು ತಾನೇ ಸೊಂಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದರ ಕಾರಣವು ಇತರರಿಂದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲವೆಂತ ಅಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಅದರ ಜ್ಞಾನವು ಅತಿಶಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಉತ್ಸಾಹವು ಉಕ್ಕಲು ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮುಂದೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೀಳಾದುದೆಂಬ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದಿರಬೇಕು. ಔದ್ಯೋಗಿಕಶಿಕ್ಷಣವು ಕೀಳಲ್ಲ. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೀಳೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಬುದ್ಧಿ ಕೀಳು. ತಾರಾನಾಥನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವೆಂಥದ್ದು! “ವಾಚಸ್ಪತ್ಯಬೃಹದಭಿದಾನ”ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅವನ

ಎಂದು ನಿಘಂಟು ಈಗಲೂ ಭರತಖಂಡದ ಪಂಡಿತಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಶರತ್ಕಾಲದ ನಡುಹಗಲಿನ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರತಿಭಾವಿಶೇಷವುಳ್ಳವನು ಜೀವನಯಾತ್ರಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಧನವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತಂದದ್ದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಅನುಕರಣಮಾಡದೆ ಇರುವದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೆ? ದೊಡ್ಡವರ ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲ ಇತರರ ಉಪಾರಣೆಗಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ :ತಾರಾನಾಥನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು.

ಮಾತೃಭಕ್ತಿ

ಮನುಷ್ಯನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸದ್ವಂಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿರಲಿ, ಎಷ್ಟೇ ಉಚ್ಛ್ರಿಷ್ಟನಾದರೂ ಪಡೆದಿರಲಿ, ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನೇ ಕೈಗೊಂಡು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧನಕನಕಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಬೊಕ್ಕಸಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಲಿ, ಅವನ ಜೀವಿತದ ಪವಿತ್ರತೆಯು ತನ್ನ ಶಿಲವನ್ನು ಸರ್ವ ವಿಧದಿಂದಲೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಉಜ್ವಲತೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಚೇತನಗೊಳ್ಳುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಲರಕ್ಷಣೆಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೇ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಲಾಗುವದು.

ದೇವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವವೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಪರಮಧ್ಯೆಯೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿಯೆಷ್ಟೆ. ಆ ದೇವರು ಅನ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪನಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಉಪಾಸನೆಗಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತ್ವವಿರುವ ಸ್ಥಾನವು ಯಾವವೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. “ಅದಿತ್ಯ ರಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾನು ವಿಷ್ಣುವಾಗಿದ್ದೇನೆ” ಎಂಬ ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಯಾವ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅವೆಲ್ಲ ದೂರದ ಮಾತುಗಳು. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಜ್ಞಾನವಾಗುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದೇವರೊಬ್ಬನಿರುವನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತಲೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಮಾಪದ್ಲಿಯ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇವತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರುತಿಯು ಹೇಳುವದೇನೆಂದರೆ: “ತಾಯನ್ನು ದೇವರಂತೆ ತಿಳಿಯುವವನಾಗು.” ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವದೇ ಜೆಚ್ಚು. ಏಕೆಂದರೆ ತಂದೆಯು ತಾಯಿಗಿಂತ ವಿಚಾರಶೀಲನಾಗಿರುವನು; ಮತ್ತು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಕುಟುಂಬದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕುವನು. ಇದು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಚೀನಕರ ಮಾತು. ಈಗ

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಬೆಲೆ ಏರಿ ಹೋಗಿದೆ ಮತ್ತು ವಿಷಯಾ ಸಕ್ತಿಯು ಅವರ ಬೆನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಕಲುಷಿತ ನಾದ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ತಂದೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದೇನೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಗಿಂತ ಹೃದಯಶಕ್ತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇದನ್ನರಿಯದೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಜನರು ಹೀಗೆ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ಯೋಚಿಸಿಯೆ ವೇದವು ಈ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮೊದಲು ಹಾಕಿರುವದು. ಇದರಿಂದ ತಂದೆಯ ಪೂಜ್ಯತೆಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ವೇದವು ಅವರವರ ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಕೊಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುವವೇ ಹೊರತು ಯಾರ ಪೂಜ್ಯತೆಗೂ ಸೊನ್ನೇಸುತ್ತವ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬೀಳುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಗೌರವಿಸಲೇಬೇಕು. ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರುವದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಶ್ರೇಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವದು. ಪರಮಾರ್ಥಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಹೊರ ಟಿರುವ ವೇದವು ಪ್ರಥಮಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಆಮೇಲೆ “ತಂದೆಯನ್ನು ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿ, ಗುರುವನ್ನು ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿ,”- ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತನ್ನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಿರುವದು. ಲೋಕದ ಜನರು ತಪ್ಪುವಂಥ ಕೀಲನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಜೋಡಿಸುವವೇ ವೇದದ ಹಿರಿಯತನ. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ವೇದವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ನಡೆವಳಿಕೆಯಂಥ ಎಲ್ಲರೂ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಊದಿದರೆ ಆ ವೇದದ್ದೇನು ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ? ಜನರು ಮುಗ್ಧರಿಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವನ್ನು ಕೊಡುವದರಿಂದಲೇ ವೇದಕ್ಕೆ ವೇದತ್ವ.

ತಾಯಿಯ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಗೆ ಬರೀ ವೇದದ ಮೇಲಿನ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹೊಗುಟ್ಟಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಅನುಭವವೇ ನಮಗೆ ಹೇಳುವದು. ತಾಯಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ಎಡಿಬಿಡದೆ ಆದರದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ಯಲ್ಲಿ ಹೊರುವಳು; ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಶುವಿನ ಕ್ಷೇಮಾರ್ಥವಾಗಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪಥ್ಯವಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಳು; ಗರ್ಭವಿಶೇಷದಿಂದ ಶರೀ ರಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗುವ ಆಯಾಸವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಹಿಸುವಳು;

ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಬರುವ ಪ್ರಸವವೇದನೆಯನ್ನು ಸರ್ವಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಸಹಿಸುವಳು. ಹಡೆದ ಮೇಲಾದರೂ ಶಿಶುವಿನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರು? ಶಿಶುವಿಗೆ ಹಾಲಬತ್ತಿಯನ್ನು ಚೀಪಿಸುವವರು ಯಾರು? ಮೊಲೆಯನ್ನೂಡುವವರು ಯಾರು? ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಇಡುವವರು ಯಾರು? ನೀರೆರೆಯುವವರು ಯಾರು? ತಟ್ಟೆ ಮಲಗಿಸುವವರು ಯಾರು? ಜೋಗುಳವನ್ನು ಹಾಡುವವರು ಯಾರು? ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಡಿಸುವವರು ಯಾರು? ಮುದ್ದಿಸಿ ಮಾತನ್ನು ಕಲಿಸುವವರು ಯಾರು? ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸುವವರು ಯಾರು? ಆಡಾಡಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಉಣ್ಣಿಸುವವರು ಯಾರು? ಶಿಶುವಿನ ಹೇಸಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹಸನ್ಮುಖರಾಗಿ ಬಾಚುವವರು ಯಾರು? ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಶಿಶುವನ್ನೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಇಂಥ ತಾಯಿ ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಮುಳ್ಳುಮುಳ್ಳಾದ ಗಡ್ಡೆವಾಸಗಳು ವೃದ್ಧನಾದ ಮಗುವಿನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಚುಚ್ಚುವಂತೆ ಮುತ್ತುಕೊಡುವ ತಂದೆಯದೇನು ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ? ಹುಡುಗನು ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ ಹಸಿದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದರೆ ಹೊತ್ತಾದ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಗದರಿಸುವ ತಂದೆಯದು ದೇವತ್ವವೇ? ಅಥವಾ ಇದನ್ನು ತಿಂದು ಆ ಮೇಲೆ ಮಾತಾಡೆಂದು ಕನಿಕರದಿಂದ ತಾನು ಮೊದಲೇ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ತಿನಿಸನ್ನು ಮುಂದೆ ತಂದು ಹಿಡಿಯುವ ತಾಯಿಯದು ದೇವತ್ವವೇ? ಮಗನಿಗೇನಾದರೂ ಆಸ್ವಸ್ಥತೆಯುಂಟಾದಾಗ ತಂದೆಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೌನತೆ ಮಾತ್ರ ತೋರುತ್ತಿರಲು ತಾಯಿಯ ಹೃದಯವು ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯಂತೆ ಸಂತಪ್ತವಾಗುವದೇಕೆ? ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ತಾಯಿಯಷ್ಟು ಸಮಾಪಸಂಬಂಧದ ವಸ್ತು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ಮಗನಿಗೆ ಹಸಿವಾದಾಗ ತಂದೆಯು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಿಹಿಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಜಿಲೇಬಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ; ತಾಯಿಯು ಮುಖವನ್ನು ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗದರಿಸುತ್ತ ಒಣಪೊಟ್ಟೆಯ ಚೂರನ್ನು ಕೊಡಲಿ; ಆ ಪೊಟ್ಟೆಯ ಸವಿಯು ಜಿಲೇಬಿಯನ್ನು ಮೀರಿಸಿಯೇ ತೀರುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಜಿಲೇಬಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗಣ ಸಕ್ಕರೆತುಪ್ಪಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಹೊರತು ತಾಯಿಯ ಪ್ರೇಮದಂಥ ಮಧುರವಸ್ತುವಿನ

ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲ. ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ತಾನು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಸ್ತುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂದು ತಂದೆಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗಬಹುದು. ಅದೇನೂ ಮಗನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ವೆನಿಸಲಾರದು. ತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟ ರೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ, ತುಪ್ಪ-ಮೊದಲಾದ ಹೊರಗಣ ಯಾವ ಮಧುರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಂಪರ್ಕವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆಕೆಯ ಪ್ರೇಮರಸವು ಅದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದಣುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಬಗೆಯ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ರುಚಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದು. ಯಾವಾಕೆಯು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋಕಾಲ ಶಿಶುವನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಗದಲ್ಲೊಂದಂಶವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ತನ್ನ ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಸಿ ಶಿಶುವಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಆಯಸ್ಸನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡಳೋ ಆಕೆಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರೊಟ್ಟಿಯು ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಯಾಗದೆ ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟೀತು! ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರೇಮಸ್ವರೂಪನೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಮಗನ ಮೇಲೆ ತಾಯಿ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಗನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವೇಕೆ? ಶಿಶುವಿಗೆ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪರಿಚಯವಾಗುವ ವಸ್ತು ತಾಯಿ. ತಾಯಿ ಬೆಟ್ಟಿಟ್ಟು ತೋರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ತಂದೆ ಮೊದಲಾದವರ ಮಾತು. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ತಾಯಿ ಹೊರತು ಎರಡನೆಯವರ ಸಂಬಂಧದ ಪರಿಚಯವೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಕರುಗಳು ಕೂಗುವದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದರೆ ಆ ಧ್ವನಿಯು “ಅಂಬೇ,” ಎಂದು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವದು. ದೇವರು ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತಾಯಿಗೆ ಶರಣುಹೋಗುವ ಬೀಜವನ್ನಿಟ್ಟಿರುವನೆಂದ ಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದೇನಿದೆ!

ದೇವರು ತನ್ನ ದೇವತ್ವವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿರುವನೆಂದಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಗುಣರೂಪವೆಂದರೆ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ—ಮೊದಲಾದ ಪುರುಷವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದರೂ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಇದ್ದೇ ಇರುವವು. ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಪಾರ್ವತಿ,

ಶಾರದಾ—ಮೊದಲಾದ ಎಷ್ಟೋ ಸ್ತ್ರೀದೇವತೆಗಳಿರುವವು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಅಭಿರುಚಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧಕರಿಗೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಧುಶಿರೋಮಣಿಗಳಾಗಿ ಹೋದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರು ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಉಪಾಸನೆಗೆ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ: ಪುರುಷವ್ಯಕ್ತಿಯು ವಿಚಾರಪ್ರಧಾನನಾದದ್ದು; ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಧಾನನಾದದ್ದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವಂತರು ಬೇಗ ಒಲಿಯುವದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ: ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವಂಥದಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮಸ್ವಭಾವದವರ ಒಲು ಮಿಗೆ ತಡವೇ ಇಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ: ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಕರಗದೆ ಇರುವದಕ್ಕಾಗುವದೆ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನೋಡಿರಿ. ತಂದೆ ಒಲಿಯುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾಯಿ ಬಹು ಬೇಗ ಒಲಿಯುವಳೆಂಬುದು ಅನುಭವ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾತು. ಉಪಾಸನೆಗೆ ದೇವರ ಪುರುಷರೂಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ತ್ರೀರೂಪವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಕಾರಣ. ಇನ್ನೊಂದೇನೆಂದರೆ: ವಿಚಾರವಂತನಾದ ತಂದೆಯು ಮಗನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಶಿಕ್ಷಿಸಿ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವನು; ಪ್ರೇಮಪ್ರಧಾನಳಾದ ತಾಯಿಯು ನಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮನ್ನಿಸಿ ಮಡಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ನಮಗಂತು ತಪ್ಪಾಗುವದು ಬಿಟ್ಟದ್ದಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುವಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಪ್ಪಿಗೂ ನಾವು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಗತಿಯೇನು? ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಯೂ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಪಾಡೇನು? ನಮಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುವವರು ಬೇಡ; ಮನ್ನಿಸುವವರು ಬೇಕು. ನಿಷ್ಕರುಣದಿಂದ ಕಾಡಿಸುವವರು ನಮಗೆ ಬೇಡ; ನಾವು ಬೇಡವೆಂದರೂ ನಮಗೆ ಒಲಿಯುವವರು ಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಗುಣರೂಪವನ್ನು ಉಪಾಸನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸುಗುಣಸಂಪತ್ಕೂ ಅಲ್ಲಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀರೂಪಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ. ಭಗವಂತನ ಸಗುಣರೂಪವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಅತ್ಯಂತ

ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾದ ಉಪಾಯವನ್ನು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭರತಖಂಡದವರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇಶದವರೂ ಕಂಡುಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವ ಸಾಲವನ್ನಾದರೂ ತೀರಿಸ ಬಹುದು; ತಾಯಿ ಉಪಕಾರವ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸುವವಸಾಧ್ಯ. ಇವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜುಟ್ಟುಜನಿವಾರಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊ ಗೆದು ಕಾಷಾಯಸಂಡಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾದವರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಬಂಧುವರ್ಗದವರ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡರೆಂದು ಹೇಳುವರಷ್ಟೆ. ಅದು ನಿಜ. ಮಗನು ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾದನೆಂದರೆ ತಂದೆಯಾದರೂ ಅವನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಹಣೆಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ಉಳಿದವರ ಮಾತಿನೋನು? ಆದರೂ ಆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೆ ತಾಯಿ ಸಂಬಂಧವು ಮಾತ್ರ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಮಗನು ಮಹಾವ್ಯಾಖ್ಯಾನಸಿಂಹಾಸನಾರ್ಥಿಶ್ವರನೆನಿಸಿ ಜಗದ್ಗುರುನಾಗಿ ದ್ದರೂ ತಾಯಿ ದರ್ಶನವಾದಾಗ ಆಕೆಗೆ ಅವನು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕಾಗುವನು. ತಾಯಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ಪರಮಪೂಜ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಂನ್ಯಾಸವ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಬಹಳ ವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೊಸೆಯು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಒಗೆತನವನ್ನು ಮಾಡಿ ದ್ದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ತಾಯಿ ಕುತೂಹಲವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಇವೆ ರಡರ ತಿಕ್ಕಾಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಸ್ನಾನಾರ್ಥವಾಗಿ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಮೊಸಳೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿಸೆಳೆಯಿತೆಂದೂ ಸಂನ್ಯಾ ಸವ ಆಸೆಯು ತೀರವೆ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವು ಸರಾಗವಾಗುವವರಿಂದ ಅವಕ್ಕೆ ಆಗ ಲಾದರೂ ಸಮೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತಾಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿ ಸಿದರೆಂದೂ ಉಪಾಯಾಂತರವಿಲ್ಲವೆಂದಿ ದ ತಾಯಿ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಸುಖವಾದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಅನುಮತಿಸಿದಳೆಂದೂ ಆಗ ಆಚಾರ್ಯರು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಪತ್ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡುತ್ತಲೆ ಮೊಸಳೆ ಬಿಟ್ಟು ತೆಂದೂ ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಕ್ರಮಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನೆ ಮಾಡಿದರೆಂದೂ ಅವರ ಇತಿಹಾಸವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸವ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೇ ಉತ್ಕಟವಾದ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೂ ತಾಯಿ ಅಜ್ಞೆಯ ಹೊರತು

ಅದನ್ನು ನಡೆಸಲಿಲ್ಲ. ವಿಚಾರವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರೇಮಪ್ರಧಾನ ಊದ ತಾಯಿಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸದಿಂದಂಟಾಗುವ ಲೋಕಹಿತದ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಹಿತದ ದೂರವೃಷ್ಟಿಯು ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಆಕೆಯ ಒಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರೇ ಮಗನ ಸರ್ವಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನೂ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಾಡಬಲ್ಲ ದಾದ್ದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ತಾಯ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕಾಯುವದು ಅಗತ್ಯ. ಯಾವ ದೇಹದಲ್ಲಿದ್ದು ತಾನು ಲೋಕಹಿತವನ್ನಾಗಲಿ ಅತ್ಮಹಿತವನ್ನಾಗಲಿ ಸಾಧಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನೋ ಆ ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಪೂರ್ಣಾಧಿಕಾರವು ತಾಯಿಗಿರುವಾಗ ಆ ತಾಯನ್ನು ಕಡೆಗಾಣುವದು ಹೇಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವಾದೀತು? ಶ್ರೀಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಸಂನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ತಾಯ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಮನೆ ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಲೆ ತಂದೆಯು ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಗನನ್ನು ಕಾಣದ ತಾಯ ಗೋಳಾಟವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಆಚಾ ರ್ಯರು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಗನಾಗುವವರೆಗೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ಅದರಂತೆ ಇದ್ದು ಅವರಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯಪುತ್ರನಾದ ಮೇಲೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯ ವಿಚಾರವು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದೆ. ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗುವಾಗ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾಯಿಗೆ “ನೀನು ನೆನೆಸಿದಾಗ ಬರುತ್ತೀನೆ” ಎಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಈ ಮಾತು ಬೀಸುವ ದೊಣ್ಣೆಯ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶೃಂಗೇರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯರು ಮನಸ್ಸಿ ನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೊಂಡವರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಪಯಣದಿಂದ ಕಾಲಟಿಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಅವರ ತಾಯಿ ಮರ ಣೋನ್ಮುಖಳಾಗಿದ್ದಳು. ಮಗನ ದರ್ಶನದಿಂದ ತಾಯಿಗೆ ಚೇತನವು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದು ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಾಶ್ರು ಕೋಡಿ ಇಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಆಚಾರ್ಯರು ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ತಪಸ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದರು.

ಮಾತೃಖುಣವು ತೀರತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ನಿಯಮ. ಖುಣವೆಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ಎಂದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ತೀರತಕ್ಕದ್ದೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗೆ ತೀರುವವಾದರೆ ಆ ಉಪಾಯವು ಈಗ ನಮ್ಮ ಆಚಾರ್ಯರು ಮಾಡಿದ ಉಪಾಯ ಒಂದೇ ಸರಿ. ನಮಗೆ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂಥ ತಾಯಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮನುರಣ ಗಳಿಲ್ಲದಂತೆ ನಾವು ಮಾಡಿದರೆ ಆಗ ಆಕೆಯ ಸಾಲವು ತೀರದೆ ಏನು ಮಾಡೀತು? ಆಚಾರ್ಯರು ತಾಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಕೆಯ ದೇಹಸಂಸ್ಕಾರದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯು ಈ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವದು ಅಯುಕ್ತವೆಂದು ಉಂಡಾಡಿ ಗರು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತಿನ ಸುರಿಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದರು. ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಸಹಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆಚಾರ್ಯರವೇನು ನಡೆಯುವದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಇತ್ತು. ಲೌಕಿಕರೊಡನೆ ಅಸಹಕಾರವು ಜಯ ಶಾಲಿಯಾಗಬಹುದು. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕರೊಡನೆ ಅದರ ಆಟವೇನು ನಡೆದೀತು? ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಾಯ ದೇಹವನ್ನು ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಕಂದುಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿಂದ ದಹನಮಾಡಿದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರ್ಯರ ನಡೆವಳಿಕೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಸಾಲಿನ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ವಿರೋಧವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವು ಹಿಂದೆ ತಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸಿ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ಸತ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಯಾರೂ ಕೆಟ್ಟ ಗತಿಗೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಹೊರಗಣ ಬಾಯಿಬಡಿಕರು ಎಷ್ಟು ಹಾರಾಡಿದರೂ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತೃಖುಣವನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇಬಿಟ್ಟರು.

ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ತಾಯಿಯರ ಸಂಬಂಧ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದಮೇಲೆ ಇತರರ ಪಾಡೇನು? ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥರಾಮದಾಸರ ಮಾತೃಪ್ರೇಮವೂ ಅಭಿನಂದನೀಯವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ತಾಯಿಯಂತೆ ರಾಮದಾಸರ ತಾಯಿಗೂ ಮಗನ ಮದುವೆಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ

ಲವಲವಿಕೆ ಬಹಳ ಇತ್ತು. ಆದರಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸನ್ನಾಹಗಳೂ ನಡೆದಿರುವಾಗ ಪುರೋಹಿತರು, “ಸುಲಗ್ನ, ಸಾವಧಾನ”-ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ರಾಮದಾಸರು ಹಸೆಯ ಜಗುಲಿಯಿಂದಿಳಿದು ತಸ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಅನೇಕ ತಪಶ್ಚರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ದೇಶೋದ್ಧರಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ ತಾಯಿ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟತ್ತನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು “ಜಯ ಜಯ ರಘುವೀರಸಮರ್ಥ” ಎಂದು ಜಯಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮಗನು ಹೋದಂದಿನಿಂದ ಅತ್ತತ್ತು ಕಣ್ಣು ಕಳೆದು ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತಿದ್ದ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಹಿರಿಯ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕೂಗಿ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಹಾಕೆಂದಳು. ಒಡನೆ ರಾಮದಾಸರು “ಈ ಭಿಕ್ಷುಕನು ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ”ವೆಂದು ಜಗುಲಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬಂದು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ತಾಯಿ ಪಾದದ ಮೇಲಿಟ್ಟು “ಅಮ್ಮ” ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದಲೂ ಆ ಶಬ್ದದಿಂದಲೂ ಆಕೆಯ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆಂದು ಕಂಪಿಸುವದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿ “ಯಾರಪ್ಪ; ನನ್ನ ಮುದ್ದು ನಾರೋಬನೆಂತೆ ಕಾಣುವದಲ್ಲೋ?” ಎಂದು ದಡದಡನೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದಳು. ರಾಮದಾಸರು “ಹೌದಮ್ಮ” ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ತಾಯಿ ಮಗನನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿದಳು. ಮುಂದೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳೇನಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದು ಷಡಾತನಿಗಾದರೂ ತಿಳಿಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಕಾಣೆ. ಆ ತಾಯಿಮಕ್ಕಳಿಗಂತು ಏನೂ ತಿಳಿದಿರಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರೇಮದ ಆವೇಶದಿಂದ ಮೈಮರೆತಿದ್ದರು. ನಾರೋಬನೆಂಬುದು ರಾಮದಾಸರ ಪೂರ್ವದ ಹೆಸರಾದ ‘ನಾರಾಯಣ’ ಎಂಬುದರ ಮುದ್ದುರೂಪ. ಶ್ರೀಸಮರ್ಥರಾಮದಾಸರೆಂದು ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನವರೂ ಸಾವಿರಾರು ನಾಲಿಗೆಗಳಿಂದ ಸಂಚೋದಿಸಿದರೂ ಉಬ್ಬದೆ ಇದ್ದ ಮೈ “ನನ್ನ ಮುದ್ದು ನಾರೋಬನೇನೋ” ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಉಬ್ಬಿ ಹೋಗಿ ಚೈತನ್ಯಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ “ನಾರೋಬನನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲವಲ್ಲ!” ಎಂದು ತಾಯಿ ದುಃಖಿಸಲು ಆಕೆಗೆ ರಾಮದಾಸರು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟರೆಂದು ಹೇಳು

ತ್ತಾರೆ. ಒರೀ ರಾಮದಾಸರನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಏಕೆ? ಅವರು ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನೇ ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡವರು ಕೂಡ ತಾಯಿಯರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾದುಕೊಂಡಿರುವವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಮಾತೃ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿ

ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಸರ್ವ ಕಿರಣಗಳನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವವೇ ತನ್ನ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥ ವೆಂಬುದನ್ನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಬಾರದು. ಅದನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಸನ್ನಾಹವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವೇ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವು. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೊಂದು ಸಂವರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಫಲಾಂತರದಲ್ಲಿರಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಏಕೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿಡುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಹೊರಗಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳೆಲ್ಲ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕಾಗುವದು. ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಯೋಚನೆಯೊಂದು ಬಾಧಿಸದೆ ಇರಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ವೃತ್ತಿಯ ಉಪಕರಣಗಳು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ರಾಜಮಾರ್ಗ ದಿಂದಲೆ ಬಂದು ಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಾಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹಗಲುಗಳ್ಳರ ಹಾವಳಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗೃಹಸ್ಥನ ಮನಸ್ಸು ತಾನೆ ತಳಮಳಗೊಳ್ಳದೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಹೋಗುವದು? ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸು ಧರ್ಮದ ಕಡೆಗೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಸಾಗಬೇಕಾದರೆ ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಜನರು ಉಂಡ ತಿಂದು ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾಗಿ ಹಾಯಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಬಟ್ಟೆಗೇ ಇಲ್ಲದೆ

ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ತೇಲುಗಣ್ಣು ಮೇಲುಗಣ್ಣು ಮಾಡಿ ನಿಟ್ಟು
ಸಿರಿಪುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಕಲ್ಪನೆಯಾದರೂ
ಬರುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಮಳೆಬೆಳಗಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯ
ಹಗೇವುಗಳೂ ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸುಗ್ಗಿಯ ಹಾಡುಗಳೇ
ಸೂರೆಯಾಗಿವೆವರೂ ಮನುಷ್ಯನ ಧಾರ್ಮಿಕಪ್ರವರ್ತನೆಗೆ ಸಾಧನವು
ಸಾಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇವರ ಮುಂದೆ ಬೇಕಾಗುವವೇನೆಂದರೆ: ಜನರಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಧರ್ಮಾನುರಾಗ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಧರ್ಮಾನುರಾಗದ
ಮಾತುಕಥೆಗಳೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಧರ್ಮಚರಣೆಗಳೆ ಸಂಘಟಿಸು
ತ್ತಿದ್ದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾ
ಗುವದು; ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಪರಧರ್ಮಾನುರಾಗ, ಪರ
ಧರ್ಮಚರಣೆ, ಪರಧರ್ಮದವರ ವೇಷ, ಪರಧರ್ಮದವರ ಭಾಷೆ — ಇವು
ಗಳೇ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಪರಧರ್ಮ
ದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಂಟಾಗುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲ ನ್ಯೂನತೆಯುಳ್ಳ
ವರೆ. ನ್ಯೂನತೆಯೆಂದೇನು? ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ನ್ಯೂನತೆಯೇ ನ್ಯೂನತೆ.
ಯಾರು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೇವತ್ವವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವರೂ ಅಂಥವರ
ಮೇಲೆ ಈ ಹೊರಗಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಆಟವೇನೂ ನಡೆಯದೆ ಹೋಗ
ಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಅವರ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಹೊರಗಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ
ಮೇಲೆ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾಗುವದು. ಸಾಮಾ
ನ್ಯರಾದ ಸಾಧಕರ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ತನ್ನ ಮಂಕುಬೂದಿಯನ್ನು
ತಳೆಯದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಅದರ ಬೇಳುವೆಗೆ ಬೆರಗಾವರೆಂದರೆ
ಜಾರಿದವರಿಗೆ ಏರುವದು ಕಷ್ಟವಾಗುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಏಳುವದು ಎಚ್ಚತ್ತು
ಕೊಳ್ಳುವದು ಕಷ್ಟವಾಗುವದು. ಹೊರಗಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ವಧರ್ಮ
ಕೈನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಸ್ವಧರ್ಮದ್ದೇ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಿರಬೇಕಾಗುವದು.
ಆವಕಾರಣ ಸ್ವಧರ್ಮಾಭಿಮಾನವೆ ಮನುಷ್ಯನ ಅವಶ್ಯಕತೆವ್ಯವಾದರೂ
ಆ ಧರ್ಮದ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನವೂ ಅವಶ್ಯಕತೆವ್ಯವೇ
ಆಗಿರುವದು.

ಈ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನದ ವಿಚಾರವು ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯ ಸವಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿರುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ದೇಹದ ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳೆಲ್ಲ ತಾಯಿ ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳಿಂದಲೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡು ಬೆಳೆದವುಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯುಗತ್ಯನೇನು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿಸೆಯಷ್ಟೆ. ಅಸರ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನೇ ತನ್ನ ದೇಶದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರೆ ತನ್ನ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯೂ ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳೂ ಆ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳೂ ತಾಯಂಶದಿಂದ ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರೂ ಅನೇಕ ಅದು ಬಹುಕಾಲ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದ ದನಸಫಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಮೈದುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೇವಲ ಶ್ರೈಶವದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ಉಳಿದ ಜೀವಿತಕಾಲವೆಲ್ಲ ಭೂದೇವಿಯು ಮಾತೃಸ್ವರೂಪಳಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸಿದವಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕೇವಲ ಶ್ರೈಶವದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ತಾಯಂಶಕ್ಕೂ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಧನಸಫಾನ್ಯಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರಂತು ಭೂದೇವಿಯ ಮಾತೃತ್ವಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಅಂತು ಮನುಷ್ಯನು ಹೆತ್ತತಾಯನ್ನೂ ಭೂಮಾತೆಯನ್ನೂ ಸರಿಜೋಡಿಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವು ಎಂದಿಗೂ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ವಿನೇಕಬಲವಿಲ್ಲದವನು ಯಾವನಾದರೂ ಹೆತ್ತ ತಾಯನ್ನೂ ಭೂಮಾತೆಯನ್ನೂ ಕಡೆಗೊಂಡು ತಾನು ತನ್ನ ಸುಖೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದರೆ ಅವನು ಧಿಕ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವನು. ಹೆತ್ತ ತಾಯನ್ನೂ ಭೂಮಾತೆಯನ್ನೂ ಸೇವಿಸುವದು ಸ್ವರ್ಗಸುಖಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಗೆ ಅಥವಾ ಭೂಮಾತೆಗೆ ಒಬ್ಬನು ದ್ರೋಹಿಯೆನಿಸಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಸುಖವೂ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕಲಾರದು. ಅವರಿಂದ ಶುಭಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಅವನು ಅಂಧಂತಮಸ್ಸನ್ನು ಸೇರಿ ನಿತ್ಯ ದುಃಖಿಯಾಗುವದೇ ಸರಿ.

ಇನ್ನು ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವವೆಂದರೇನೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುವದು. ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಗೆ ತೋರಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರವು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವದು, ಆಕೆಯ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡುವದು, ಆಕೆಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವದು, ಆಕೆಯ ಸದ್ಗತಿಗೆ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವದು—ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ನಡೆವಳಿಕೆಗಳು ಯೋಗ್ಯವುನಸ್ತರಿಗೆ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗುವವು. ಆದರೆ ಭೂಮಾತೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದು ಹೇಗೆ? ಭೂಮಾತೆಯು ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಮಾತಾಡುವವಳಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಭೂಮಾತೆಗೆ ಏನು ಹಿತವೆಂಬುದು ನಮಗೆ ಅಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವದು. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರಿ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಯು ಸಂತಾಪಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳೆಲ್ಲ ಅಧರ್ಮವೇ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದು. ಭೂದೇವಿಯು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಮ್ಮಿಂದ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಾದ ಯಾವ ಸುಖಕ್ಕೂ ಸರಗೊಡ್ಡುವದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಭೂಮಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಆಕೆಯು ನಮಗಿಂತ ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇವತಾಜನ್ಮದಲ್ಲಿರುವಳು. ಇಂಥ ಆಕೆಗೆ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮುಂದೆ ಜೋಳಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು “ಭಿಕ್ಷಾಂ ದೇಹಿ”ಯೆಂದು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಸೊರಗುತ್ತಿರುವ ಭಿಕಾರಿಗಳಾದ ನಾವು ಯಾವ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಸುಖವನ್ನು ಕೊಪ್ಪೇವು? ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಆಕೆ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಸುಖಕ್ಕೆ ಬಾಯಿನೀರು ಕರೆಯುವಷ್ಟು ಕ್ಷುದ್ರಳಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಒಂದೇ ಒಂದು. ಅದೇನೆಂದರೆ ಧರ್ಮ. ಆಕೆಗೆ ‘ಸರ್ವಂಸಹಾ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿರುವದು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸುವಳೆಂದು ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಹಾಕವಿಗಳು ಸಹನಗುಣಕ್ಕೆ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಹೋಲಿಸುವರು. ಆಕೆ ಕುಲಾಚಲಗಳನ್ನೂ ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳನ್ನೂ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಸಮತ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೊರುವಳಾದರೂ ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾದ ಜನರನ್ನು ಹೊರಲಾರಳು. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕನಕದಾಸರು ತಮ್ಮದೊಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಪರಿಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಿರುವರು. ನೋಡಿರಿ.

ರಾಗ-ಮುಖಾರಿ: ಝಂಪತಾಳ

ಯಾಕೆ ನಡುಗಿದೆ ತಾಯೆ, ಭೂಮಿ, ನಡುರಾತ್ರಿಯೊಳು |

ಶ್ರೀಕೇಶವನ ರಾಣಿ, ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಿ, || ಪ. ||

ಗುರುಹಿರಿಯರನು ಕಂಡು ಮುರುಕಿಸುವ ಮೋರೆಯನು |
 ಅರೆಮತಿಗಳಿಂದಂಗ ಭಾಷೆಗಳ ಮಾಡಿ ||
 ಚರಣಕೆರಗದ ಮನುಜರಿರಬಾರದೆಂದೆನುತ |
 ಮರಮುರಿದು ವರಗಿ ಸಾಯಲಿಯೆಂದು ನಡುಗಿದೆಯೆ? || ೧ ||
 ಉತ್ತಮರ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳು ಬಗುಳ್ಳ ಶ್ವಾನನು ಹುಟ್ಟಿ |
 ಹೆತ್ತವರ ನಿರ್ಬಂಧಕೊಳಗುಮಾಡಿ ||
 ಅತ್ತೆಮಾವನ ಕೀರ್ತಿ ಕೊಂಡಾಡದಧಮರನು |
 ಹೊತ್ತಿರುವವಾಗದೇ ಮತ್ತೆ ನಡುಗಿದೆಯೆ? || ೨ ||
 ಕಳ್ಳತನವನು ಕಲಿತು ಕಾಲೋಚಿತವ ಕೇಳ್ತು |
 ಸುಳ್ಳು ಮಾತುಗಳಾಡಿ ಒಡಲ ಪೊರೆವಾ ||
 ತಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನೊಳಿರ್ಪವಗುಣಂಗಳ ಬಿಡದ |
 ಸುಳ್ಳರನು ಹೊರಲಾರೆನೆಂದು ನಡುಗಿದೆಯೆ? || ೩ ||
 ಮುರಹರನ ಸ್ಮರಣೆಯನು ಮಾಡವೇ ಕಲಿಯುಗದಿ |
 ವರಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರವನೋದಧಿ ||
 ತರುಣಿಯರ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯನಿಡುವ ಹೊಲೆಯರನು |
 ಹೊರಲಾರೆನೆಂದು ನೀನೊಲಿಮ ನಡುಗಿದೆಯೆ? || ೪ ||
 ಧರೆಯೊಳಗೆ ಕರ್ಮಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ ಕವಿತೆಯ ಕಲಿತು |
 ನರಗುರಿಗಳೆಲ್ಲ ನಡೆಗೆಟ್ಟರೆಂದು ||
 ಗುರುವೆ, ಕೇಳಯ್ಯ ಕನಕಪ್ರಿಯಾ, ತಿರುಪತಿಯ |
 ಗಿರಿಯಾದಿ ಕೇಶವನೆ ಒಲಿಮ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಾ || ೫ ||

ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠರ ಸ್ಥೂಲದೇಹವೇನೂ ಆಕೆಗೆ ಭಾರವಲ್ಲ. ಅವರ ಅಧರ್ಮವೇ ಆಕೆಗೆ ಭಾರ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವು ಭೂಮಾತೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುವದೆಂದರೆ ಸ್ವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಹೊರಗಣ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೇ ತೇಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದೂ ಭೂಮಾತೆಯ ಸೇವೆಯೇ ಆದರೆ ಬಹುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಮಾತ್ರ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ ತಾನಿದ್ದರೆ ತಾಯಿಗೆ ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳಿಂದಾಗುವ ಸಂತಾಪವೇನಾದರೂ

ಕಡಿಮೆಯಾಗುವವೆ? ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನೂ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿರಬೇಕು; ಇತರರನ್ನೂ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು; ಅವಶ್ಯವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಿರುವ ಹೊರಗಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಅನುಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೂ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹೆಣಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದೇ ಭೂಮಾತೆಯ ಸೇವೆ.

ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಭೌತಿಕಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮಧಿಕಾರಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಜನತೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿರುವದು. ಬರೀ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಸ್ವರಾಜ್ಯಾರ್ಥವಾದ ಲೌಕಿಕಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವದಾದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಜಯವು ದೊರೆಯುವ ಸಂಭವವು ಕಡಿಮೆ. ಏಕೆಂದರೆ: ಭೂಮಾತೆಯೆಂದರೆ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಕಾಣುವ ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣನ್ನು ಯಾರೂ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದೂ ಇಲ್ಲ; ಯಾರೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಪುರಾಣಕಾಲದ ಹಿರಣ್ಯಕ್ಷನಂತೆ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಚಾಪೆಯ ಹಾಗೆ ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಸಮುದ್ರದಾಚೆಗೆ ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಕೂರ್ಮಾವತಾರವಂಥ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಪರಮಾತ್ಮನ ಅವತಾರವಾಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅದು ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರಿಗೆ ಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ಭೂಮಾತೆಯೆಂದರೆ ಭೂಮಿಯ ಅಭಿಮಾನದೇವತೆ. ದೇವತೆಯೆಂಬುದರಿಂದಲೇ ಆಕೆ ಐಹಿಕ ಸುಖಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ದಾಟಿದವಳೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ: ದೇವತ್ವವು ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಮೇಲಿನ ಪದವಿ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಉಳಿದ ದೇಶಗಳ ಅಭಿಮಾನದೇವತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಆ ಸಂಶಯವು ಬಂದರೂ ಭರತಖಂಡದ ಅಭಿಮಾನದೇವತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ಭರತಖಂಡದ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಭೂಮಿಯ ಗುಣವೇ: ವೈರಾಗ್ಯವಿಶೇಷದಿಂದ ಕೂಡಿರುವದು. ಭರತಖಂಡದ ಅನ್ನದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪರಮಾಣುವೂ ವೈರಾಗ್ಯದ ಅಂಕುರವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡ

ತಕ್ಕದ್ದಾಗಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭರತಭೂಮಾತೆಗೆ ಬರೀ ಭೌತಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಧಿಕಾರಪಲ್ಲಟದಿಂದ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಾರದು. ತನಗೆ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಒಗ್ಗಿ ಬಂದಿರುವ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಯೇ ಆಕೆಯ ಜೀವನಸರ್ವಸ್ವ. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತರಾಗುವೆವೋ ಆಕೆ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹುರುಡುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಳು; ನಾವು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅಧರ್ಮ ನಿರತರಾಗುವೆವೋ ಆಕೆ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸೊರಗುವಳು. ಆಕೆಯ ಸುಸ್ಥಿತಿಗೂ ನಮ್ಮ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಗೂ ಗಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದುಪಕ್ಷ ಲೌಕಿಕಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಭೌತಿಕಸೌಕರ್ಯಗಳ ಮೂಲಸೂತ್ರವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರೂ ಅದು ಭರತಭೂಮಾತೆಯ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೇನೂ ಕಾರಣವಾಗಲಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬರೀ ಭೌತಿಕಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದು ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯೆನಿಸಲಾರದು; ನಿಜವಾಗಿ ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಸ್ವಧರ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಲೌಕಿಕಸೌಕರ್ಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಯಸುವವರಾಗಬೇಕು.

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನರು ಬರೀ ಐಹಿಕಾರ್ಥಗಳ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲಕಲವನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವವರನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ದೇಶಭಕ್ತರೆಂದು ಆದರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಧರ್ಮವೇ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕಾಡುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ತಾನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನನ್ನು ದೇಶಾಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದ ವಜ್ರಹೃದಯನೆಂದು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯ ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಅವಿವೇಕಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಏಕೆಂದರೆ: ಮೇಲಿನ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನೇ ನಿಜವಾದ ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತನು. ಅವನು ಇತರರ ಉನ್ನತಿಯ ಗೋಜಿಗೆ ಬೀಳದಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನಾದರೂ ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವನು. ಇದೂ ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯೇ. ಏಕೆಂದರೆ: ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಉರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದರೂ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯೇ. 'ಅಳಿಲ ಭಕ್ತಿ ಮಳಲ ಸೇವೆ'ಯೆಂಬಂತೆ ಅವನು ತನ್ನೊಬ್ಬನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಭರತಮಾತೆಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದು. ಇನ್ನೂ ಆಳವಾಗಿ ವಿಚಾರ

ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಇತರರ ಉನ್ನತಿಯ ಗೋಜನ್ನು ಕೊರಳಿಗೆ ಬೀಳಿಸಿಕೊಂಡವನೇ ಆಗಿರುವನು. ಹೇಗೆಂದರೆ: ಅವನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಇತರರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದವನ್ನು ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಕಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಉಪದೇಶಕನೇ ಆಗಿರುವನು. ಇತರರು ಅವನನ್ನು ಅನುಕರಣಮಾಡದೆ ಹೋದರೆ ಅವನದೇನು ತಪ್ಪು? ಇರಲಿ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಅವನನ್ನು ದೇಶ ಭಕ್ತನೆನ್ನದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ: ಅವನು ಇತರರ ಮುಂದೆ ಮಾತಿನ ಸುರಿಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುವದಿಲ್ಲ; ಮೊದಲನೆಯವನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇಶಭಕ್ತನೆನ್ನಕೂಡದು. ಅವನಿಂದ ಸ್ವರಾಜ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಾಗ ಬಹುದು; ಆದರೆ ಅದು ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಶತಕದಲ್ಲಿ—

ವೃತ್ತ|| “ಮರಗಳ್ಳುಟ್ಟವೆ? ನಿಂದುದಿಲ್ಲ. ದಶಕಂಠಗಾಯಿತೇ ಲಂಕೆ? ಸಾ |
ಗರಮೊಳ್ಳೋಗದೆ ದ್ವಾರಕಾನಗರಿ? ಭಿಲ್ಲಗಾರ್ದುದೇ ಗೋಪುರಂ? ||
ದುರುಳಗಾರ್ದುದೆ ಷಟ್ಟುರಂ? ಮಥುರೆಯೊಳ್ಳಂಸಾಸುರಂ

ಬಾಳ್ವನೇ? |

ಸಿರಿ ಬಂದುಂ ನಿಲೆ ಪುಣ್ಯವೈ! ಹರಹರಾ ಶ್ರೀಚಿನ್ನ ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||” ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿಯು ಅಗತ್ಯವಾಗುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಅವನ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ಭೂವಾತೆಯ ನಾಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ. ಲೌಕಿಕಸೌಕರ್ಯಗಳ ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದರೊಂದಿಗೆ ಅದ ರಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಸ್ವಧರ್ಮವನ್ನು ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವವರೇ ನಿಜವಾದ ದೇಶಭಕ್ತರು.

ಇತಿಹಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ದೇಶಭಕ್ತರ ನಾಮಮಾಲೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪಕರೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವರು. ಏಕೆಂದರೆ: ಧರ್ಮವೇ ಭರತಮಾತೆಯ ಜೈತನ್ಯ. ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯು ಶಿವಾಜಿಯ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ವೇಗವಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬಣ್ಣ ಬಂದದ್ದು ಶ್ರೀಸಮರ್ಥರಾಮದಾಸರಿಂದ. ರಾಮದಾಸರು ಜನ ರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡದೆ ಇದ್ದರೆ ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ತುಳಿದಾಟದಿಂದ ತಪ್ಪಳಾಗಿದ್ದ ಭಾರತಮಾತೆಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತಿರ ಲಿಲ್ಲ.

ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿಯೂ ಬೇಕು; ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಲೌಕಿಕಸೌಕರ್ಯಗಳೂ ಬೇಕು. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಯಾವಾಗಲೂ ಮೊದಲನೆಯದೆ; ಎರಡನೆಯದು ಯಾವಾಗಲೂ ಎರಡನೆಯದೆ. ಔಷಧ ಮತ್ತು ಉಪಚಾರ ಎರಡೂ ಸೇರಿವರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸುಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗುವಂತೆ ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಲೌಕಿಕಸೌಕರ್ಯ—ಇವೆರಡರ ಸಮ್ಮೇಲನದಿಂದ ಭೂಮಾತೆಯ ಸುಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗುವದು. ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ರೋಗದ ಬೀಜವಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಉಪಚಾರವಿರದಿದ್ದರೆ ಔಷಧವು ನಾಟುವದಿಲ್ಲ. ಇವರಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಭೂಮಾತೆಯ ಅಸಮಾಧಾನದ ಬೇರು ಕಡಿದುಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಲೌಕಿಕಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಧರ್ಮಜಾಗೃತಿ ನಾಟುವದಿಲ್ಲ. ಅಂತು ಎರಡೂ ಬೇಕು.

ಶ್ರೀಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರ ವಿವ್ಯಾಗುರುಗಳು ಅವರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಾಗ ತಮಗೆ ಗುರುವಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಸ್ವರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡೆಂದು ಹೇಳಿದರೆಂದು ವಾರ್ತೆ ಇದೆ. ಅವರು ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯಮುಣವನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದರೂ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಧರ್ಮವೆಲ್ಲ ಧೂಳೆದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಕನಿಕರದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಆಗ ಸ್ವರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತೋರಿಬಂದಿತು. ಹೀಗೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಶಸ್ತವಿವ್ಯರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರಕವಾದ ಲೌಕಿಕಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಾಧನೆಯೂ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಉಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇಶದ ಅಂತರಂಗವಾದ ಸ್ವಧರ್ಮೋದ್ಧಾರವೆಂಬ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಬಲಗೈಯಿಂದಲೂ ಬಹಿರಂಗವಾದ ಲೌಕಿಕಾಧಿಕಾರವೆಂಬ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಎಡಗೈಯಿಂದಲೂ ಚಲನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ವರಾಜ್ಯರಥವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಬದ್ಧನಾಗಿರುವದು ಒಂದು ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಗೋಭಕ್ತಿ

ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕಾದ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಜನ್ಮ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕಾದ ಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಇತರ ಶಿಲಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೆತ್ತಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಗೋಭಕ್ತಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದರೆ ಗೋವಿನಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಸ್ವರೂಪವೂ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ಸ್ವರೂಪವೂ ಎರಡೂ ಸೇರಿ ಗೋಜಾತಿಯು ದ್ವಿಗುಣವಾದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ: ತಾಯಿ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೂ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಮೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗಲೂ ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಗುವಿಗೆ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾಲಿಗಿಂತಲೂ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯರ ಹಾಲಿಗೆ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯಸ್ತ್ರೀಯ ಮೊಲೆಯ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಪೋಷಕವಸ್ತುಗಳೂ ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಪೋಷಕವಸ್ತುಗಳೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸಮ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಯಾವ ದೋಷವೂ ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅದು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿ ಗುಣಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಾಯಿ ಮೊಲೆಯ ಹಾಲಿನ ಸಮಾನವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಗೋವಿನಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಸ್ವರೂಪವು ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗಿರುವದೆಂದು ತೋರುವದು. ಇನ್ನು ಭೂದೇವಿಯು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸಂಕಟವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಗೋರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡಿರುವದು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವದರಿಂದ ಗೋರೂಪವೆಂದರೆ ಭೂದೇವತೆಯ ಚರರೂಪವಾಗಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುವದು. ಭೂದೇವತೆಯು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಗೋರೂಪವು ದೇವಲೋಕದ ಗೋರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅದೇ ಜಾತಿಯವುಗಳಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯಲೋಕದ

ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಸ್ವರೂಪದ ಮತ್ತು ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಅಂಶವು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಾದರೂ ಇಳಿದು ಬಂದಿರುವದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋಭಕ್ತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವದಗತ್ಯ.

ಗೋವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯ ಬುದ್ಧಿ ಇತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. ಒಮ್ಮೆ ದಿಲೀಪನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ರಾಜನು ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಬರುತ್ತ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಪಟ್ಟವಾಹಿನಿಯ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮಧೇನುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹೋದ ತಪ್ಪಿಗಾಗಿ ಆ ರಾಜನು ಸಂತತಿಯಾಗುವ ಯೋಗವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಕೊನೆಗೆ ಆ ಶಾಪವಿಮೋಚನೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಆ ಗೋವಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ವಸಿಷ್ಠರು ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ದಿಲೀಪರಾಜನು ತನ್ನ ಭತ್ತಚಾಮರಾದಿ ವೈಭವಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿಟ್ಟು ಕೇವಲ ದೀನನಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಧೇನುವಿನ ಪರಿಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಸಂತತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದು ಕಥೆಯಿದೆ. ದಿಲೀಪನು ಧೇನುವಿನ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೂಡ ನಾವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವನು ಆ ಧೇನುವನ್ನು ಹಿಮಾಲಯದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಮೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಸಿಂಹವು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತ ಬಂದು ಧೇನುವಿಗೆ ಬಾಯನ್ನು ಹಾಕಿತು. ಧೇನುವು ದೀನವದನದಿಂದ ದಿಲೀಪನನ್ನು ನೋಡಲು ದಿಲೀಪನು ಸಿಂಹದ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧೇನುವನ್ನುಳಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ದಿಲೀಪನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಧೇನುವಿನ ಮೇಲೆ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟು ಧೇನುವನ್ನುಳಿಸುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಧರ್ಮರಾಯನು ಸಾಯಂಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಕರುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಹಡೆದ ಹಸುಗಳ ಮೊಲೆಯುಂಡ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಭೋಜನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಇಂಥ ಪೂರ್ವಜರ

ಪರಂಪರೆಯವರಾದ ನಾವು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುವದು ಹೇಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿತು? ಪೂರ್ವಜರ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ನಾವು ಶ್ರಾದ್ಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವಲ್ಲ! ಅವರು ಪರಮಪೂಜ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಗೋವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದೆ ಬರೀ ಸಮಾಜದ ನಿಯಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳನ್ನೆಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೇನು? ಅದು ಹಕ್ಕಿ ಯನ್ನು ಹಾರಬಿಟ್ಟು ವಂಜರವನ್ನು ಜೋಪಾನಮಾಡಿದಂತೆ.

ಮನುಷ್ಯಲೋಕದ ಗೋವುಗಳಲ್ಲಾದರೂ ವೇವತ್ಪದ ಅಂಶವು ಇದ್ದೇ ಇರುವದೆಂದು ಕಾಣುವನು. ಹೇಗೆಂದರೆ: ವೇವಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದು ಕಾಮಧೇನು ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು. ನಮ್ಮ ಭರತಖಂಡಕ್ಕಂತೂ ಗೋವುಗಳು ಕಾಮಧೇನುಗಳೇ. ಏಕೆಂದರೆ: ಭರತ ಖಂಡದವರ ಸಮಸ್ತ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೂ ಗೋವುಗಳಿಂದಲೇ ದೊರೆಯಬೇಕಾಗಿರುವದು. ಭರತಖಂಡವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ರವಸಾಯಪ್ರಧಾನವಾದ ದೇಶ. ವ್ರವಸಾಯಕ್ಕಾದರೂ ಭೂಮಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಕರುಳನ್ನೂ ಕೀಳುವಷ್ಟು ಒಳಗೆ ನೆಡುವ ವಿವೇಶದ ನೇಗಿಲುಗಳು ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಗೆ ತಕ್ಕವುಗಳಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆರೆದರೂ ಸಾಕು; ಅದು ಫಲಿಸುವದು. ವೇವರು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿರುವನು. ನಿಸ್ಸಾರವಾದ ವರದೇಶದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಆಳವಾದ ಉಳುವೆ ಬೇಕಾಗಬಹುದು ಸಾರವತ್ತಾದ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ಏಕೆ ಗಾಸಿಮಾಡಬೇಕು! ಉಗುರಿದಾ ಗುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಿ ಏಕೆ? ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುವದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಬಡ ಎತ್ತುಗಳು ಎಳೆಯುವ ಮರದ ನೇಗಿಲು ಸಾಕು. ಹೀಗೆ ಉಳಬಲ್ಲ ಹೋರಿಗಳನ್ನು ಹಡೆಯುವದರ ಮೂಲಕ ಗೋವುಗಳು ನಮಗೆ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ನಮಗಾಗಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ಶಕ್ತಿಹೀನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಭೂಮಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುವವು. ಹಸುವಿನ ಸಗಣೆ, ಗಂಜಲ-ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಕೂಡ ಒಳ್ಳೇ ವಿಷಕೃಮಿನಾಶಕಗಳೆಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪಂಡಿತರೂ ಒಪ್ಪುವರು. ನಾವು ಒಪ್ಪುವದಂತು ನಮಗೆ ಸ್ವಭಾವವೇ

ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಭಾವನೆ ಹಾಗಿರುವದರಿಂದಲೇ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಸಗಣೆ, ಗಂಜಲ-ಈ ಐದೂ ಸೇರಿ ಪಂಚಗವ್ಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಪಾನೀಯವಾಗಿರುವದು. ಇವು ಹೊರಗಣ ದೇವನನ್ನು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡುವವೆಂದಿಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಶುದ್ಧಿಮಾಡುವವೆಂದು ಕೂಡ ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ. ಯಾವದರ ದೇಹದಿಂದ ದೇಹವಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನೂ ಕೂಡ ಸವಿತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲವೋ ಅಂಥ ಗೋವುಗಳ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಇರುವದು ನಮ್ಮ ಅಧರ್ಮವಾಗುವುದು. ಆ ಗೋವುಗಳು ನಮ್ಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡುವದರಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡುವದರಿಂದಲೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತ್ವವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು.

ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಧೇನುತ್ವವು ಕಾಣದೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನಾದರೂ ಎರಡು ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ನೋಡಿದರೆ ಅದರ ವಿಚಾರವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವದು. ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನೋಡಬೇಕಾಗಿರುವದು. ವಸಿಷ್ಠರಲ್ಲಿರುವ ಕಾಮಧೇನು ತನಗೆ ಅಸಹಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಶ್ವಾಪುತ್ರನನ್ನು ತನ್ನ ಹೊಂಕಾರಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸೇನುಸಹಿತವಾಗಿ ದಿಕ್ಕುಗಡಿಸಿ ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿತು. ನಮ್ಮ ಗೋವುಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇನಾ ಕಾಣಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇದೇನೂ ಅವರ ಪೂಜ್ಯತೆಗೆ ಭಂಗಕಾರಿಯಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧೇನುವಿನ ಮೇಲೆ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದದ್ದು ಅವರ ಭಯಂಕರವಾದ ಪ್ರತಿಪಾದ ಬೆದರಿಕೆಯಿಂದಲ್ಲ. ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಉಪ್ಪುಹಾಕುವದು ಭಕ್ತಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಬೆದರಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆ ಘಾತಕವಾಗಿರುವದು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಧೇನುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರಗುಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಗುಣವು ಈಗಲೂ ಅಂತರೂಪದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕಂಡುಬರುವದು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣುಹಾಕದೆ ಅದರ ಕೈ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಾಗಲಾರದೆಂಬದನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲಿನ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವದು ಮೂರ್ಖತನವೇ ಸರಿ.

ಗೋವುಗಳ ಮಲಮೂತ್ರಗಳ ಪವಿತ್ರತೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡಿದರೂ ಹಾಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಮಾತಿಲ್ಲ. ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ-ಇವು ಭಗವದ್ಗ್ರಹದ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೂ ಹೋಮಕ್ಕೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರುವವು. ಈ ವೈದಿಕಧರ್ಮದ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಮಹಾಮಹಾಬುದ್ಧಿ ಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರು. ಹಸುವಿನ ಹಾಲು ಇವತ್ತಾದರೂ ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಂಥದ್ದಾಗಿದೆ. ಈಚೀಚೆಗೆ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತರು ಹುಟ್ಟುವೆ ಇರುವದಕ್ಕೂ ಜನರು ರಜೋಗುಣಪ್ರಧಾನರಾದದ್ದಕ್ಕೂ ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನ ಅಭಾವವೇ ಕಾರಣ. ಹೀಗೆ ಗೋವುಗಳೇ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜೀವನಸರ್ವಸ್ವವಾದ್ದರಿಂದ ಪೂರ್ವಿಕರು ಗೋವರ್ಗವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಮಾಡಿದ್ದರು. ಗೋವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೋಸೇವೆಯು ನಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೆಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ಗೋವಾಲಕನಾಗಿ ತನ್ನ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು. ಇಷ್ಟು ಗೋಸವೃದ್ಧಿಯಿದ್ದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗ ಹೇಗಿದೆ? ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗೂ ಕಣ್ಣುಹಾಕಿ ನೋಡಿರಿ. ಹಸುವಿನ ಹಾಲಂತು ಸ್ವಪ್ನಪ್ರಾಯವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಹಾಲಿಗೂ ಅಭಾವವೇ ಆಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಕ್ಕುವದರಲ್ಲಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಡಿ ಹಾಲಿನಿಂದಲೆ ಪರವೇಶಿಯರಿಗಾಗಿ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಡೆದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ—ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಕೆಂದರೆ ಕೂಡ—ಶುಧ್ಧವಾದ ಹಾಲಿಗೆ ಕೊರತೆ ಬಂದಿರುವದಲ್ಲ! ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ ಉಪಮನ್ಯು ತನ್ನ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕ್ಷೀರಸಾಗರಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನದೇವತೆಯಾದನೋ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಹಸಿವಾದಾಗ ಪರವೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಘನೀಭೂತಕ್ಷೀರ (Condensed Milk)ದ ಡಬ್ಬಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕೈಮಾಡುವ ಕಾಲ ಬಂದಿವೆಯಲ್ಲ! ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶವು ಹೇಗೆ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಪಡೆದೀತು?

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಆಕಳಿಲ್ಲದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಎದ್ದು ಯಾರೂ ಆಕಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಊಟದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಡವರಾದರೂ ಗೋಗ್ರಾಸವನ್ನು ತೆಗೆದಿಡದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಗೋವು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದರೆ ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಬಂದಳೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಸತ್ಕಾರಮಾಡದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಗೋವುಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಆ ದಿನ ಗೋಪೂಜೆಯನ್ನು ಐಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಪೂಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಗೋವರ್ಗವು ಈಗ ಎಷ್ಟು ಶೋಚನೀಯವಾದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿದೆ! ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ದಾತರು ಕಟುಕರ ಹೊರತು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಉಪಚಾರದ ಅಭಾವದಿಂದ ಅವು ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಆಯುಷ್ಯಮುಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಯಾವ ವೇಶದಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳ ಮೇವಿಗಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಮೀಸಲಾಗಿ ಉಳಿದಿರುತ್ತಿತ್ತೋ ಆ ವೇಶದಲ್ಲಿ ಆ ಭೂಮಿಗಳೆಲ್ಲ ಜನರ ಧನಾರ್ಜನೆಗೆ ಉಪಕರಣಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿ ಗೋಗಳ ಮೂಲೆ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗಾಗಿದೆ. ಯಾವ ವೇಶದಲ್ಲಿ ಗೋವಿನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತದೇವತೆಗಳೂ ವಾಸಿಸುವರೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇದೆಯೋ ಮತ್ತು ಈಯುವ ಗೋವಿನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಿಂದ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಫಲವು ಮೊರೆಯುವರೆಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇದೆಯೋ ಅಂಥ ವೇಶದಲ್ಲಿ ಆ ಗೋವುಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ಅದರಿಸುವವರನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕಟುಕರ ಮನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನೂ ತಮ್ಮನ್ನು ಭಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಪರದೇಶದ ದಾರಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿಯುವವನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತಳಮುಳವು ಹುಟ್ಟುವ ಮೇಲೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಪರಂಪರೆಯವರೆಂದು ಏತರ ಮೇಲಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು? ಯಾವ ಕೋಡುಗಳ ಮಧ್ಯಭಾಗವು ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲೆಂದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವದ ಕವಿಗಳು ಬಾಯಿತುಂಬ ಹೊಗಳಿದ್ದರೂ ಆ ಕೋಡುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿರ್ವಯದಿಂದ ವಧ್ಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆಳೆಯುವವರು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಮುಂದಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಾಸವಾಗದೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ

ಆತ್ಮರಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟು ಹಳಸಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು! ಸಜವಾಗಿ ಗೋವುಗಳ ಮರಣದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವದ ಮರಣವೂ ಆಗಿರುವದು. ಜನನಿಯ ಸ್ವರೂಪವೂ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ಸ್ವರೂಪವೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿರುವ ಗೋಮಾತೆಯ ವಿಯೋಗದಿಂದ ನಾವು ತಾಯಿ ಸತ್ತ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಅನಾಥ ರಾಗಿರುವೆವು. ಗೋವರ್ಗದ ಹಾನಿಯು ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿರುವದಲ್ಲದೆ ನೀಶ್ರೀಯಸವನ್ನು ಕೂಡ ಹಿಂವಕ್ಕೆ ಹಾಕಿರುವದು. ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಭೂಮಿಯು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಹಾರದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಜನರು ಮಾಂಸವನ್ನೇ ಏಕೆ ಬಯಸಬೇಕು? ಅಥವಾ ವಧ್ಯವ್ಯುಗಗಳನ್ನೇಕವಿರುವಾಗ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳ ವಕ್ರದೃಷ್ಟಿಯು ಗೋವುಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಪ್ರಸರಿಸುವದು ಭಾರತೀಯರ ಮರ್ಯಾದೆ ಸರಿ.

ಪುರಾಣಕಾಲದ ರಾಜರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಗೋಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯು ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿರುವನು. ಶಿವಾಜಿಯ ತಾಯಿಯು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಗೋಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾಜಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗೋಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿ ಅದು ಅವನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿದ್ದು ಧಾರ್ಮಿಕಬುದ್ಧಿಯ ಒತ್ತಾಸೆಯಿಂದ ಪರಿಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಚಿಗತುಕೊಂಡ ಈ ಗೋಪ್ರೇಮವು ಎಷ್ಟು ಸಜೀವವಾಗಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಶಿವಾಜಿಯು ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಕಟುಕರನನು ಗೋವಿನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತಿದ್ದು ದೂರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕಂಡುಬಂತು. ಒಡನೆ ಅವನು ಸಿಂಹದಂತೆ ಹಾರಿ ಬಂದು ಕಟುಕನ ಕೈಹಿಡಿದು ಗೋವನ್ನು ಉಳಿಸಿದನು. ಒಮ್ಮೆ ಗೋವನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಸದಗರದಲ್ಲ, ಅದರ ಮೇಲೆತ್ತಿದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟುಕನ ಕೊರಳಿಗೇ ತಿರುಗಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಹೇಳಲು ಗೋವಧೆಯು ತನಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಹ್ಯವಲ್ಲವೆಂದೂ ಗೋವಿಗೆ ಉಪಹತಿಯಾದಗುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ತನಗೆ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪುವದೆಂದೂ ಶಿವಾಜಿಯು ಹೇಳಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಅಲ್ಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನನು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಷ್ಟು ನೋವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗೋವಧೆಯೇ ಆಗಬಾರದೆಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದದ್ದೇನೆಂದರೆ: ಗೋವುಗಳ ಮರಣಕ್ಕೆ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳ ಬಯಕೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಲ್ಲ; ಅವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅನಾದರಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿರುವದೇ ಕಾರಣ. ಇತರರನ್ನು ಬಯ್ಯುವುದೇನು? ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡರೆ ಇತರರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಗೃಹದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಗೋಸೇವೆ ನಡೆಯುವ ಕಾಲವು ಒಂದಾಗಿ ಗೋವರ್ಗವು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಯಾದ ಹೊರತು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನರಿತ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಗೋಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಾತೃಭಾಷಾಭಕ್ತಿ

ಶ್ರೀಶುವಿಗೆ ಭೂಪತನವಾಗುತ್ತಲೆ ಪ್ರಥಮಪರಿಚಯವಾಗುವ ಸವಿತ್ರವಸ್ತು ತಾಯಿಯೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮೊದಲು ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಆ ಮಾತೃವಿನ ಪ್ರಕಾರಾಂತರಗಳಾಗಿರುವ ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಗೋಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೆಸಸ್ರಗೊಟ್ಟಿದ್ದಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಮೂರು ಪ್ರಕರಣಗಳೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಒಂದೇ ವಿಷಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಾಗಿರುವವು. ಆದರೂ ಅವೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಹೇಳದೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೈಬಿಡುವದಕ್ಕೆ ಬರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಯಾವದೆಂದರೆ: ಮಾತೃಭಾಷಾಭಕ್ತಿ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೊದಲು ತಾಯಿ ಪರಿಚಯ, ಅಮೇಲೆ ತಾಯಿ ಧ್ವನಿಯ ಪರಿಚಯ, ಅದಾದ ಮೇಲೆ ತಾಯಿ ಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯ. ಎಷ್ಟು ಅಳುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ತಾಯಿ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುವದನ್ನು ನಾವು ಎಷ್ಟೋ

ವೇಳೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಇತರೆ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ತಾಯಿ ಧ್ವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಬೆಲೆ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಾಯಿ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಆಗುವ ಸುಖವು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಇದು ನಮ್ಮ ಅನುಭವದಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ: ಮಾತೃಧ್ವನಿಯ ಪರಿಣಾಮವೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದು ಕಾಣುವದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಧ್ವನಿಗೂ ಭಾಷೆಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೆಂದರೆ: ಧ್ವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ, ಭಾಷೆಗೆ ಅರ್ಥವುಂಟು—ಎಂದರೆ ಧ್ವನಿಯು ಪರಿಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡು ಭಾಷೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನೇಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಮಾತೃಭಾಷಾಶ್ರವಣದಿಂದ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸಂತೃಪ್ತಗಳೂ ಆಡಗಬೇಕು; ಮತ್ತು ಉಂಟಾದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳೆಂಬವಾಗುವ ಸುಖದ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಾತೃಭಾಷಾಶ್ರವಣದಿಂದಾಗುವ ಸುಖದ ಪರಿಣಾಮವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬೇಕು.

ಇದು ಬರೀ ಆಕಾಶಪುರಾಣದ ಮಾತಲ್ಲ; ಅನುಭೂತವಿಷಯ. ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದದ ಅರ್ಥಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಜನರೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಕರ್ಮಜಡರಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಫಲವನ್ನು ಕಾಣದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ತಳಮುಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಂಥ ಕಾಲ ಬಂದಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯ ನಾಡಿಯು ಮಂದಗತಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮತತ್ತ್ವವೈಯ್ಯತವನ್ನು ದೇಶಭಾಷೆಯೆಂಬ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪವಿತ್ರವೆಂಬ ಭಾವನೆಯು ಜನರಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಯಾರೂ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಇದ್ದರು. ಇಂಥ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನು ಅವತಾರಮಾಡಿ ಅಗಾಧವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದ ಒಂದು ಕೊಲ್ಲಿಯಿಂದ ತನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಬಡಿಸುತ್ತಲೇ ಹಸಿದು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರು ಅತಿಕುತೂಹಲದಿಂದ ನಾನು ಮುಂದು ತಾನು ಮುಂದೆಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ

ನುಗ್ಗಿಬಂದು ಆ ಧರ್ಮಾನ್ಯತನನ್ನು ಬಹು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಹೀರಿದರು. ಇದರಿಂದ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಭೂತನಂತೆ ಮಹದಾಕೃತಿಯನ್ನು ತಾಳಿತು. ಅಶೋಕನು ಭರತಖಂಡದ ಪ್ರಧನಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ದೇಶ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೆ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಮಾತೃಧ್ವನಿಯಿಂದಾಗುವ ಉಪದೇಶವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಸ್ವರವಾಗಿರ ತಕ್ಕದ್ದು. ಆದರೆ ಈ ನಿಯಮವು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದ ಕಾರಣದಿಂದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವು ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ನ್ಯೂನತೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅವನತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಮಾತೃಭಾಷಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಆ ನ್ಯೂನತೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳುವದಕ್ಕವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗ ವೆಂದರೂ ಹೆದರದೆ ಆ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪರದಲ್ಲಿಯೇ ಮನಗಾಣಿಸಿ ಮಾತೃಭಾಷಾಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಡಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಬುದ್ಧನು ಸಂಸ್ಕೃತಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ತಲವನ್ನು ಕಲಕಿ ಅವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತುಂಬಿಕೊಂಡದ್ದು ಒಂದು ಕಡೆ ತೀಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ನೀರು. ಇದು ಬಾಧಕವೇಕೆ ಆಯಿತೆಂಬದನ್ನು ತೀಯಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಔಷಧದ ಉಪಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವೈದ್ಯನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಕುಡಿಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ರೋಗಿಯು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಕಲಕಿ ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಔಷಧವು ತಲದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ, ಅವನು ಕುಡಿದದ್ದು ಬರೀ ನೀರಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರೋಗಿಯು ಔಷಧಿಗಾಗಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತೇ ಹೊರತು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬುದ್ಧನು ತುಂಬಿಕೊಂಡದ್ದು ಅಹಿಂಸಾ ಮೊದಲಾದ ರೂಪವಾದ ಬರೀ ನೀರು. ಭಾರವಾಗಿ ತಲದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಗಳ ಅಂಶವು ಅವನ ನೀರೋಗಿಗೆ ಸೇರಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅಹಿಂಸಾದಿಧರ್ಮಗಳು ಬೇಕೇ ಹೊರತು ಬರೀ ಅವುಗಳಿಗೆ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಧರ್ಮೋಪದೇಶವು ಔಷಧಿಯ ವುಡಿ ಇಲ್ಲದ ನಿರೀನಂತಾಗಿ ಜನರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಆರೋಗ್ಯವು ದೊರೆ ಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಕುಮಾರಿಲಭಟ್ಟರೆಂಬವರು ಈ ಬರೀ ನಿರೀನ ನಿನ್ನರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಾಯಿಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾರ್ಚಾರು ಅವತರಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ತಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾರಭೂತವಾದ ವೇದಾಂತವೆಂಬ ಔಷಧವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಜನರನ್ನು ದ್ಧಾರಮಾಡಿದರು. ಅಂತು ಮಾತೃ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮನೀತಿಗಳ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ಎಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿರುವವೆಂಬದನ್ನು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವದು.

ಅಕ್ಕರನ ಬಳುವಳಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಅತಿರಥಮಹಾರಥರ ವಂಶಜ ರಾದ ರಾಜಪುತ್ರರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡ ನಡೆ ವಳಿಕೆಯು ಅಂಟುಜಾಡ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಹಾವೀರನಾದ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹನು ದೇಶಭಾಷೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತಗಳಿಂದ ಅವರ ರಕ್ತನಾಳಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕಾವೇರಿಸಿ ಅವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಉಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಜನರಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವದರಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಅಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುವದು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಶೈವಪುರಾಣ ಗಳೆಂದೂ ವೈಷ್ಣವಪುರಾಣಗಳೆಂದೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಇರುವವಷ್ಟೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದು ಉಪಾಸನಾರ್ಥವಾದ ದೇವತಾವಿಚಾರದ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿ ವಂಥವುಗಳು. ಇಂಥವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಕ್ಷವನ್ನು ಅಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿ ಹೇಳು ವಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಷವನ್ನು ತೀರ ತಲಕ್ಕೆ ತುಳಿಯುವದುಂಟು. ಈ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಪುರಾಣಗಳ ಕರ್ತರೂ ವ್ಯಾಸರೊಬ್ಬರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಯಾವ ದೇವತೆಯನ್ನು ತಲಕ್ಕೆ ತುಳಿಯು ನದೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಆಯಾ ದೇವತೆಯ ಉಪಾ ಸನಾರ್ಥವಾಗಿ ಅದರ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಬಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿರುವರೆಂದೂ ವ್ಯಕ್ತ

ವಾಗುವದು. ಒಂದು ದೇವತಾಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಲಕ್ಕೆ ತುಳಿಯುವದು ಅವರ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಯಾವ ಪುರಾಣವನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ: ಕಡಿಮೆಯ ತರಗತಿಯದನ್ನು ಬೇಟಿ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಮನಸ್ಸು ಬಂದೀತು? ಅವರು ಎಲ್ಲ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಬರೆದು ಒಂದೊಂದು ದೇವತೆಯನ್ನು ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ನಿರಿಸಿರುವದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ವಿಷಯದ ಯೂ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯು ಸಮಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಈ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಪಕ್ಷದ ಬುಟ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ಇವುಗಳ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾದ ಸಮತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯ ವೇದಾಂತವು ಪುರಾಣ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದುಳಿದು ಜನರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರನೈಷ್ಠ್ಯವೇ ಮುಸುಗ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಜನತೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ದಾರಾಕಾರವು ಹೆಚ್ಚಿತು. ಈ ರೋಗನಿದಾನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರಂಬ ಸಾಧುಗಳು ದೇಶಭಾಷೆಯಾದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಗೆ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿಯಂಬ ಪೀಕೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ತಲವನ್ನು ಎಡಿದಿದ್ದ ವೇದಾಂತದ ಎಷ್ಟೋ ರಹಸ್ಯಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆಡವಿದರು. ಇದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಜನರ ಅಂತಃಕಲಹಗಳೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಲ್ಲೆಯ ಮುಗ್ಧೋದವು. ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರು ಈ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ನಡೆಸದೆ ಇದ್ದು ಜನತೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬಹಳ ಅನರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಆ ದೇಶದ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದು. ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭರತವಂಶದ ಒಳರಾಷ್ಟ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಕರ್ಣಾಟಕವೇ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರು ಹೇಳುವರು. ಆಗ ಅನಾಮಧೇಯಗಳಾಗಿದ್ದ ರಾಜ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಈಗ ಉನ್ನತಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕವು ಫಲಪುಷ್ಪಭರಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಗಳ ನಡುವಣ ಮೋಟುಮರದಂತೆ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಮಾತೃಭಾಷಾಪ್ರಸಾರದ ಅಭಾವವೇ ಕಾರಣ. ಈಗ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತಿರುವದು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡಿರಿ. ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ ರೊಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲ; ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಅಭಂಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಧರ್ಮಾವೃತ್ತದ ಕಾಲುನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಡಿಸಲಿನ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರೋಮಕೂಪಕ್ಕೂ ಹರಿಸಿರುವ ತುಕಾರಾಮ ಸಾಧುಗಳಿರುವರು; ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವೇದವೆಂದು ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ಪ್ರಾಸಾದಿಕವಾಣಿಯುಳ್ಳ ಭಾಗವತವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಏಕನಾಥಸಾಧುಗಳಿರುವರು; ಧರ್ಮಚಕ್ರವೂ ವ್ಯವ್ಯಾಹಾರ ಚಕ್ರವೂ ಸಮಾನಗತಿಯಿಂದ ಸಾಗುವಂಥ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಸದುಪದೇಶಗಳುಳ್ಳ ದಾಸಬೋಧವೆಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ರಾಮದಾಸರೂ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಮಹನೀಯರೂ ಇರುವರು. ಹೀಗೆ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಬೆಳೆದ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದೇನು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು! ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕವನ್ನು ಕಿಸುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿರಿ. ಪುರಂದರ ದಾಸರು, ಕನಕದಾಸರು, ಸಪ್ತಣ್ಣಪ್ಪನವರು, ನಿಜಗುಣರು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳಿದ್ದರೂ ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಚಾರವು ಆಗಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಗಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಂಥದ ಎಷ್ಟೋ ಮುದ್ರಣಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಗೆ ಒಬ್ಬರ ಗ್ರಂಥಕ್ಕಾದರೂ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾದ ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣವಾದ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೇ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ.

ಯಾರು ಎಷ್ಟೇ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರೂ “ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಕುಂತೀ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯವಿಲ್ಲ”ವೆಂಬಂತೆ ಇವೇ ಜನರ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಜನರ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯ ಸಡಗರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡನುಡಿಗೆ ತಲೆ ಎತ್ತುವವಕ್ಕೇ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದೆ. ಅದೇನೆಂಬರೆ: ಧರ್ಮಾವೃತ್ತವು ಮಾತೃಭಾಷೆಯೆಂಬ ಪಾತ್ರೆಯೆ ಬಿದ್ದರೆ ಕೆಲುಬುವದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯುನಾಗಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಿಂದಲೇ ಇವೇ ಜನರಿಗೆ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಕೆಲವು ಜನರು ಮಡಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹೊರತು ಎರಡನೆ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡಬಾರದೆಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವದುಂಟು. ಸಂಸ್ಕೃತ

ವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಅಮೃತದ ಸವಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದು ತ್ವಮವೆಂಬ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮದು ಎರಡನೆ ಮಾತಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪೂಜ್ಯತೆ ಇರಲಿ. ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಚ್ಛಬುದ್ಧಿಯಿರಬಾರದು. ಯಾರಾದರೂ ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಈ ತುಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿದರೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಂತರು ಅವನ್ನು ಶಾಂತ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಹನಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಉದ್ವೇಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯ ಬೇಕೇ ಹೊರತು ಹಿಂದಡಿಯಿಡಬಾರದು. ತುಲಸೀದಾಸರು ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹಿಂದೀಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಬರೆದರು. ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬ ಪಂಡಿತನು ಆ ಮಾತೃಭಾಷಾ ಗ್ರಂಥದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತುಚ್ಛತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಲು ತುಲಸೀದಾಸರು “ಪಂಡಿತರೇ, ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿತು ನಾಯಿಕಾನಾಯಕರ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ನನಗೇನೂ ಕೀಳಿನಿಸುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹಂಗಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದರಂತೆ. ತುಕಾರಾಮನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರ ಮಾತೃಭಾಷಾ ದ್ವೇಷವು ಇನ್ನೂ ವರಿಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ತುಕಾರಾಮನು ವೇದಾರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿದ್ದು ಒಬ್ಬ ಪಂಡಿತನಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ನೊಣಹೊಕ್ಕಷ್ಟು ಸಂಕಟವಾಯಿತು. ರಾಜಕೀಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪುತ್ರನಾದ ಆ ಪಂಡಿತನು ತುಕಾರಾಮನಿಗೆ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟೇ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ಅವನು ತನಗೆ ಶರಣು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ನಿರಭಿಮಾನಿಯಾದ ತುಕಾರಾಮನು ಶರಣುಬರುತ್ತಲೆ ಅವನ ಅಭಂಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಂದ್ರಾಯಣಿಯ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಕ್ಷಮಿಸುವೆನೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹೇಳಿದನು. ತುಕಾರಾಮನು ತನ್ನ ನಿರಭಿಮಾನತ್ವದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನದಿಗೊಗೆದು ಬಿಟ್ಟನು. ದೈವಸಂಕಲ್ಪವು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತೆ ತೇಲಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಉಳಿದುಕೊಂಡವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಾತು ಇರಲಿ. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವಿದ್ದರೂ

ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸದೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಡತಕ್ಕದ್ದು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಹೇಳಿ ಜನರ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯ ಮಾತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಹೊಸ ಜನರ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯ ಮಾತು ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿದೆ. ಮುಂದಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಹಿಂದಿನ ವಿಷಯದೊಡನೆ ತುಲನೆಮಾಡಿ ಹೇಳುವದು ಹೆಚ್ಚು ವರಿಣಾಮಕಾರಕವಾಗುವದರಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡವು ಜೀವಿಸಿರಬೇಕಾದರೆ ನೆಲಾಹಿಡಿದು ಕುಟ್ಟು ಕುಜೀವನವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರಲೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನಧರ್ಮಿಗಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಕನ್ನಡಕುವರಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಟ್ಟುವವರೆ. ಆದರೆ ಹಳೇಜನರ ಮುಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಗೆ ತಲೆನೋವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತರುವದು; ಹೊಸ ಜನರ ಮುಟ್ಟು ಪ್ರಾಣಾಂತಕಾಲವನ್ನೇ ತರುವದು. ಹಳೇಜನರು ಎಷ್ಟಾದರೂ ಹಳೇ ಜನರು. ಕಾದಾರಿದ ನೀರಿನಂತೆ ಅವರ ಉಪ್ಪೇಗದ ಉಬ್ಬಣವು ಇಳಿ ಮುಖವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವರು ಮರಣಕಾರಕವಾಗಿ ಮುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಜನರ ಹೃದಯವು ಹೊಗೆಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನಂತೆ ತಳಮಳಿಸುತ್ತಿದ್ದು ತಾಪಕರವಾದ ಅದರ ಆವಿಯ ಹೊಗೆಯಂತೆ ಅವರ ನಿಶ್ವಾಸವು ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವರ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಮುಟ್ಟು ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾಕುಮಾರಿಗೆ ಮರಣವನ್ನೇ ತರುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಹಳೇ ಜನರದು ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯಷ್ಟೆ? ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಂಟು; ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಜನರ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದದ್ದೇನೆಂದರೆ: ಹಳೇಜನರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳೂ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ರೀರ್ಯವತ್ತರವೆಂಬ ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಕಿರುಗಣ್ಣು; ಹೊಸ ಜನರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಜೀವವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಕಿರುಗಣ್ಣು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹಳೇಜನರ ಪ್ರಾಪಕ್ಷ್ಯಾಂತಲೂ ಹೊಸಜನರ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವು ಹೆಚ್ಚು ಘಾತಕವಾಗಿರುವದು. ಹೇಗೆಂದರೆ: ಹಳೇಜನರ ಕಣ್ಣಿನ ಸರೇ

ತೆಗೆದರೆ ಅವರ ಅಂಥತೆ ಹೋಗುವದು. ಹೊಸಜನರಿಗೇನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಹೊಸಜನರ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅದರ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕೂ. ರೋಗದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಾರಣವು ತಿಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪರಿಹಾರವು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗುವದು. ಹೊಸಜನರ ಅಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಅಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ ವಿಲಾಸವೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು. ಇಂಗ್ಲೀಷು ಜನರು ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದಮೇಲೆ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಾಧಿಕ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದರೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರವೂ ತಪ್ಪಾಗಿರುವದು. ಮೊದಲನೆಯದೇನೆಂದರೆ: ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತರುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರವು ಅವರ ಕೈಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಆ ಗೆಲುವು ಗೆಲುವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ದಾಸ್ಯತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಒಣಕಾಳುಗಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯ ಬಲೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದರೂ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರ ಗೆಲುವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಭರತಖಂಡದಂಥ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೋಳ ಬಲದಿಂದ ಹಿಡಿಯೋಳಿಗೆ ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಆಗದ ಮಾತೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಭರತಖಂಡದ ಜೀವನವು ಧರ್ಮದ ನಾಡಿಯಿಂದ ಸಾಗುತ್ತಿರುವದೆಂದು ಅವರು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸಹಧರ್ಮಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳರೆಂದು ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಯು ಹೇಳಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯೇ ತಕ್ಕ ಸಾಧನವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಇದು ವಿವೇಕಪೂರ್ವಕವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತವೇ ಸರಿ. ಏಕೆಂದರೆ: ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಭಾಷೆಯು ಆ ಜನಾಂಗದ ಸರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಮೂಲಮಂತ್ರವಾಗಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹೇಳುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಂದರಾಯಿತೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ: ಅದು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿ

ಬಿಡುವದು. ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಧರ್ಮಪಂಥವನ್ನೇ ಹರಡಬೇಕೆಂದು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದ್ರವ್ಯವ್ಯಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಪದೇಶಕರನ್ನು ಇಟ್ಟರು; ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಬರೆದರು ಮತ್ತು ಪಾಠಶಾಲೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಕಲಿಸಿದರು. ಕ್ರಿಸ್ತಧರ್ಮದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ದ್ವಾರಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದದ್ದೇನಿತ್ತು? ನಮ್ಮನ್ನು ದ್ವಾರಮಾಡುವದೂ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವದೂ ನಮಗೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದೂ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಅಭಿನವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಅವರ ಉದ್ದೇಶ. ಈ ಉದ್ದೇಶವು ಕ್ರಿಸ್ತಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶಕರಿಂದಲೂ ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಆಗಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ವಜ್ರದ ಮುಂದೆ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲ ಕತ್ತಿಯದೇನು ನಡೆದೀತು? ಅವರು ದೇಶಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಅವರ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆಯವರಾದ ನಮ್ಮ ಜನರು ಅವುಗಳನ್ನು ಆದರಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ಯೆಯೂ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹೇಗೆಂದರೆ: ಅವರು ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ಶಾಲೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿರುವರಷ್ಟೆ? ಅಲ್ಲಿ ಓದುವ ಜನರು ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಧರ್ಮನೀತಿಗಳ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಒಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಆ ಉಪಾಯಗಳು ಯಾವವೂ ನೆರವೇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯು ಅವರಿಗೆ ಸರ್ವಾರ್ಥವನ್ನೂ ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಧರ್ಮತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೂ ಆ ಭಾಷೆಗೆ ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಾಕುಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮೈದುಂಬಿಕೊಂಡು ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ರಾಜನಿಷ್ಠಪ್ರಜೆಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲೀಷು ರಾಜ್ಯವು ಬೇರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಈಗ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಕ್ರಿಸ್ತೀಜ್ಞಾನಸ್ನಾನವನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಬರೀ ನೇಷದಿಂದ ಹಿಂದುಗಳೆ ಹೊರತು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷರೇ. ಇಂಗ್ಲೀಷು ತಲೇ ಎತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಆರ್ಯಭಾಷೆ

ಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತವು ಗುಟ್ಟುಕುನೀರು ಕುಡಿಯಿತು; ನಮ್ಮ ಆರ್ಯಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸ್ಮೃತಿಪಥದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಿಲ್ಲದೆ ಹಾರಿಹೋದವು; ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷಾಶ್ರವಣವು ಕಿವಿಗೆ ಸೀಸವನ್ನು ಕಾಸಿ ಹೊಯ್ದಂತೆ ಆಯಿತು; ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಮೂಢಶಿರೋಮಣಿಗಳೆನಿಸಿಕೊಂಡು ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು; ತ್ರಿಗುಣಾತೀತರಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ನಿಬಿಡವಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ದೇಶವು ತಾಮಸರ ತಮರಮನೆಯೆನಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಇಷ್ಟಲ್ಲಾ ಏತರಿಂದ? ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಉನ್ನೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ. ಹೀಗಾದದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಅಳಿಕೆ ಸರಾಗವಾಗಿರುವದು. ಹೀಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ತಮ್ಮವರಿಗೆ ಜಯವಾದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ; ತಾನು ಮುಂದಾಗಿ ಬಂದು ತಮ್ಮವರಿಗೆ ಜಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆ. ಎರಡನೆಯದೇನೆಂದರೆ: ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಂದದ್ದೂ ಅಲ್ಲ. ಸರ್ವಜ್ಞಾನಗಳಿಗೂ ಮೂಲಭಂಡಾರವು ಭರತಖಂಡವೆಂದು ದಶದಿಕ್ಪಿನವರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಶ್ವರನಿಗೆ ವಂಚಾಕ್ಷರಿಯನ್ನು ಪದೇಶಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಗಣಿಂದ ಬರಬೇಕೆ? ಒಂದು ಪಕ್ಷ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವದಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ತಂದರೆಂದರೂ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವು ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ: ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಂಥೆಂಥ ಪಂಡಿತರೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಆಗಿಹೋದರೂ ಅವರಮೊಂದಲ್ಪಾಂಶವುಳ್ಳವರು ಕೂಡ ಈಗ ಎರಳ. ಇನ್ನೇನು? ನಮ್ಮ ಉನ್ನತಿಗೆ ಸಾಧನವಾದ ಇತರ ಜ್ಞಾನಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದಿದ್ದರೂ ಇಂಗ್ಲೀಷುಭಾಷಾಜ್ಞಾನವೇನೋ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇನು? ಸರಕಾರದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವಂಥ ಕರಣೀಕರೂ ವಕೀಲರೂ ಉಂಟಾದರು. ಹೀಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಭಾಷೆಯು ಇಂಗ್ಲೀಷು ರಾಜ್ಯದ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಭಾರತೀಯರ ಉನ್ನತಿಗೇನೂ ನೆರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ದಬ್ಬಿ ನಮ್ಮ ಅವನತಿಗೆ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿತು.

“ರೋಗವ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಾರಣವು ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಪರಿಹಾರವೇನು? ಇಂಗ್ಲೀಷುಭಾಷೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕೋ?” ಎಂದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮಾಡುವದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಹೊರತು ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೊರಗ ಹಾಕುವದು ಎಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವೆನಿಸಲಾರದು. ನಾವು ಇಂಗ್ಲೀಷುಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಬಿಡಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯೇ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಬೇಕು. ಅನೇಕ ಉಪಯುಕ್ತವಿಷಯಗಳು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲರಬಹುದು. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಸುವ ಪ್ರೌಢಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಆ ಉದಾತ್ತವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗುಡಿಸಲಿಗೂ ಒಯ್ಯಬೇಕು. ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ವಿಚಾರಗಳು ಬಹು ಬೇಗ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವದೆಂಬದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟೋ ನಿದರ್ಶನಗಳಿರುವವು. ನಮ್ಮ ಮನೋಭೂಮಿಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷುಭಾಷೆಯ ವಿಕಟತಾಂಡವದಿಂದ ಧೂಳಿಬಿಡುವೆ ಮಾತೃಭಾಷೆಯೆಂಬ ಮಾನಸಿಯ ವಿಹಾರಭೂಮಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಾಷೆಯೆಂಬುದು ಸಂಪುಟದಂತೆ; ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ರಾಜ್ಯ—ಇವೆಲ್ಲ ಅವರೊಳಗಿನ ರತ್ನಗಳಂತೆ. ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ, ನಮ್ಮ ನೀತಿ, ನಮ್ಮ ಜನಾಂಗ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ, ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನಮ್ಮ ಮಹಿಮೆ—ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವವು. ಮಕ್ಕಳ ಡುಃಖವನ್ನು ತಾಯಿ ಧ್ವನಿಯು ಹೇಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವದೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಡುಃಖವನ್ನು ಕಳೆಯುವದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯೊಂದೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯಾಗಲಿ, ಸ್ವದೇಶಭಕ್ತಿಯಾಗಲಿ, ಮಾತೃಭಾಷಾಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೆ ಪೂರ್ಣವಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ಆರ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಊರ್ಜಿತಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೀಜಮಂತ್ರವಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲೇಬೇಕು.

ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬಂದದ್ದರ ಧಕ್ಕೆ ಭರತಖಂಡದ ಎಲ್ಲ ದೇಶಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಬಡಿಯಿತು. ಆದರೆ ಇತರ ದೇಶಗಳು ಬೇಗ ಬೇಗ ಚೇತರಿಸಿ

ಕೊಂಡು ಎಚ್ಚತ್ತವು. ನಮ್ಮ ಕರ್ಣಾಟಕವು ಮಾತ್ರ, “ಹುಟ್ಟುವವರಿಗೆ ಅಣ್ಣ, ಬೆಳೆಯುವವರಿಗೆ ತಮ್ಮ” ಎಂಬ ದುರ್ದಶೆಗೆ ಈಡಾಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷು ಕಲಿತವರಿಗೆ ಕನ್ನಡವೆಂದರೆ ಮುಖವು ಸೊಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡವು ನಮ್ಮನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಂತುಸಿಸಿದ ಭಾವೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದಿಯುವವೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಗರವ. ಅಥವಾ ಓದಿಗೂ ಅವರಿಗೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಕನ್ನಡವು ಬೇಗ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಮಾತೊಂದು ಕಡಿ ಇರಲಿ, ನೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರೀ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ರಕ್ತವಿಲ್ಲ. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕನ್ನಡವೆಂದರೆ ಮುಸುಡಿಯನ್ನು ಮುಮುರಿಕೊಳ್ಳುವದೇನು ತಪ್ಪು? ಇನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬರವನರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅವರಿಗೆ ಯಾವದನ್ನೂ ಓದುವ ರುಚಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆಯಾ ದಿನಗಳ ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತಿರುವರು. ಇನ್ನು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಯಾರಿಗಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು? ಸುದೈವವಿಂದಲೋ ದುರ್ದೈವವಿಂದಲೋ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಓದುವವರಿದ್ದರಷ್ಟೆ ಬರೆಯುವವರಿಗೆ ಉತ್ಸಾಹ! ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡಕುನರಿಯು ಅಪ್ಪನೂ ಅಮ್ಮನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲದ ಅನಾಥಬಾಲೆಯಾಗಿ ಸೊರಗಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ದುರ್ದೈವಕ್ಕೆನು ಮಾಡಬೇಕು? ಈ ಉದ್ಗಾರವನ್ನೇ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಾಂತಿ ಶಿವಶಂಕರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆಗೊಳಿಸಿರುವರು.

ಕಂ|| ಲೌಕಿಕವಿದ್ಯಾನಿಪುಣ |

ಗರ್ವ ಕನ್ನಡಮಾಯ್ತಲಕ್ಷ್ಯಮಿತರರಿಯದಿ ||

ವಾರ್ ಕುಂದಿದವುದಿಂತಿರ |

ಲೀ ಕಾಲದೆ ತಾಂ ಸ್ವದೇಶಭಾಷೆಗೆ ಗತಿಯೇನಿ? ||”

ಮುಂದೇನು? ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ “ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ, ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರು

ಗಿಸುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡೆಂದು ದೇವರ ಮುಂದೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿರುವುದು; ಇಷ್ಟೆ.

ರಾಜಭಕ್ತಿ

ಮನುಷ್ಯನು ಮಾತೃ, ಮಾತೃಭೂಮಿ, ಮಾತೃಭಾಷೆ, ಪಿತೃ, ಗುರು, ಅತಿಥಿ—ಮೊದಲಾದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಮೇಲೆ, ಬರೀ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬದ್ಧನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವಂಥ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಮೇಲೆ ದಿಕ್ಪದಾರ್ಥನಾರ್ಥವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ವಿವಿಧವಿಚಾರಗಳನ್ನಾರಂಭಿಸಬಹುದಾದರೂ ಪ್ರೇಮದ ಪಾತ್ರತೆಯ ಸಂಬಂಧವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವದಕ್ಕೆ ಲೇಖನಿಯು ತನಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮುಂದೆ ವಿಷಯಾಂತರವನ್ನಾರಂಭಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈಗ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ವಿಷಯವು ರಾಜಭಕ್ತಿ. ರಾಜಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಮಾತು ಇತರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಭರತಖಂಡದ ರಾಜಭಕ್ತಿಗೂ ಇತರದೇಶಗಳ ರಾಜಭಕ್ತಿಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರವಿದೆ. ಇತರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ರಾಜಭಕ್ತಿಯು 'ವ್ಯವಹಾರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾಗುವಂಥದ್ದು. ಅಂಥ ಭಕ್ತಿಯದೇನು ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ? ಅದು ಭಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಕ್ತಿ. ಈ ಒಗೆಯ ಭಕ್ತಿಯು ಪಶುಗಳಲ್ಲಾದರೂ ಕಂಡುಬರುವದು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಭಕ್ತಿಯು ಅದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇಮಭಕ್ತಿಯೆಂದೇ ಅರ್ಥ.

ಅದು ಬರೀ ವ್ಯವಹಾರದ ಅಗತ್ಯದಿಂದಲ್ಲ; ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅದು ಅಗತ್ಯ. ರಾಜಭಕ್ತಿಗೆ ಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವು ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ರಾಜಭಕ್ತಿಗೂ ಸಂಬಂಧವೇನೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯ ತಕ್ಕ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದಿಂದ ರಾಜನಿಗೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂಬ ತೀವಳಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಪರಧರ್ಮದ ರಾಜರು ಬರೀ ತಮ್ಮ ಸುಖೋಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಆಳುವ ದಕ್ಕೆ ಮೊಸರು ಮಾಡಿದ್ದೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ನಮ್ಮ ರಾಜಭಕ್ತಿಗೆ ವಿಷಯರಾದ ರಾಜರು ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಪ್ರೋಷಕರು. ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವು ಪ್ರಜೆಗಳ ವ್ಯವಹಾರದ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಯುವದೊಂದೇ ಅಲ್ಲ; ವ್ಯವಹಾರದ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮೋನ್ನತಿಯನ್ನು ಕಾಯುವದೂ ಅವರ ಕೊರಳಿಗೇ ಬಿದ್ದದ್ದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬರೀ ಐಹಿಕವೆ ಮುಖ್ಯಧೈಯವಲ್ಲ; ಮುಖ್ಯಧೈಯವು ಧರ್ಮ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಸಂರಕ್ಷಕನಾಗುವವನು ಎಂಥ ರಾಜನು? ಆ ರಾಜನಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಉನ್ನತಿ ಹೇಗಾದೀತು? ಪೂರ್ವದ ನಮ್ಮ ಆರ್ಯವಂಶದ ರಾಜರಿಲ್ಲ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೂ ಕೂಡ ಪಾಲಿಸುವಂಥವರಾಗಿದ್ದರು; ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಧರ್ಮದ ಅಂಗವಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಕರು ಧರ್ಮದ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಬರೀ ವಿಷಯಸುಖದ ಸುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೆರವಾದವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಎಂದಿಗೂ ಹೇಳಲಾರರು. ಏಕೆಂದರೆ: ವಿಷಯಸುಖಗಳೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ತುಚ್ಛವಾದವುಗಳು. ಇನ್ನೇನು! ವಿಷಯಸುಖದ ಸುಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೆರವಾದವರ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ತೋರಿಸತಕ್ಕದ್ದೆ. ವ್ಯವಹಾರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾದ ಇದು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ತನಗೆ ತಾನೇ ನಡೆಯುವದು. ಇದನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರಮೆಯು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೇಕೆ? ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾರವೆಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪರೆ ಬರುವದೋ ಆ ಕೀಲನ್ನು ನೋಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರವು

ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರಾಜನೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವನೆಂದರ್ಥ. ಪ್ರಜೆಗಳ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಧರ್ಮನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಬರುತ್ತಿದ್ದ ಎಡರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡಿಸಿ ಧರ್ಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ರಾಜನ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಭೂಷಣವಾಗಿದೆ. ಈ ರಾಜಭಕ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದ ರಾಜನು ಪ್ರಜೆಗಳ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸುಖಸೌಕರ್ಯಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡುವುದು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ ವರಮಾರ್ಗನಾರ್ಥದ ಶ್ರಮವನ್ನು ಕಳೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿರುವದೆ ಹೊರತು ತನ್ನ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ವೈಭವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಮೆರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಸ್ವಾರ್ಥಕಸರಾಯಣನಾದ ರಾಜನು ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿಯೂ ಪಡೆಯುತ್ತಲೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವರಿಂದ ಅವನ ಶ್ರಮಿಯ ಫಲವು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿದು ಹೋಗುವದು ಅವನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಿರಿಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಎಲ್ಲಿದೆ? ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಭಕ್ತಿಯೂ ಎರಡೂ ಎಂಬೆಂದಿಗೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಸೇರುವದಿಲ್ಲ ಅವೆರಡರ ಸಂಬಂಧವು ಎಣ್ಣೆಯ ಮತ್ತು ಶೀಗೇಕಾಯಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೋಲುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಭಕ್ತಿಯ ಆಶೆ ಇದ್ದರೆ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು; ಸ್ವಾರ್ಥದ ಆಶೆಯಿದ್ದರೆ ಭಕ್ತಿಯ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ನಮ್ಮ ಆರ್ಯರು 'ರಾಜ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿರುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಅದರ ಅರ್ಥವಿದೆ. 'ರಾಜ'ನೆಂದರೆ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜನೆಗೊಳಿಸುವವನೆಂದರ್ಥ. ಧರ್ಮಭೂಮಿಯಾದ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವದು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ರಂಜನೆಗೊಳಿಸಿತು? ಧರ್ಮಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರಾದ ರಾಜರು ಬರೀ ಪುರಾಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇದ್ದರೆಂತಲ್ಲ; ಇತಿಹಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಆಗಿಹೋದರು. ಯುಗಧರ್ಮಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಬರಬರುತ್ತ ಧರ್ಮ

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರು ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆಯೂ ಸಯುಕ್ತಿಕವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಕೃತತ್ರೇತಾವ್ಯಾಪರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ ಕಲಿಯಂತ ನಿಷಿದ್ಧಕರ್ತಾಚರಣೆ ನಡೆದಿರುವುದುಂಟು. ಕಲಿಯುಗದ ಬಳಿಕದೂ ಕೃತಯುಗದಂತೆ ಸತ್ಕರ್ತಾಚರಣೆ ನಡೆದಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೂನ್ಯವೆಂಬ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ಯುಗದ ಹಸರಿಪ್ಪರೂ ರಾಜರು ಧರ್ಮದ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸುವುದರಿಂದ ಅದು ಕೃತಯುಗವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿಯೆ, ಆಕೆ ಅವಶೇಷಕನ ಆಕೆಕೆಯ ಏಕೇಶವನನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಅವನು ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳ ವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದನು; ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ರೋಗಕರವಾದ ಕೃತಕ ಪರವೇಶದ ದೌಷಧಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ನಿಲುವಿಕೆ ಕೊಂಡು ನೋಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಕ್ಕುವ ಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಆಗುವ ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಅನುವಾದದೊಡನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬರೆದನು; ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಬೌದ್ಧರ ಚೈತ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಕಡೆ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವೇಶಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು; ಅಸಂಖ್ಯತರಾದ ಉಪಶೇಷಕರನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಹತ್ತವಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಹರಡಿದನು; ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಿಗೂ ಮಗಳಿಗೂ ಒಳ್ಳೇ ವಿನಾಹಾರ್ಹವಾದ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮದೇವತೆಯ ಸೇವೆಗೆ ಧಾರಿಯೆತ್ತಿದನು; ದೇಶಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಣವೆಲ್ಲ ವೆಚ್ಚವಾಗಿ ಬರಿಗಯ್ಯಾಗಲು ತಾನು ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾರಿದನು.

ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಆಗಿಹೋದ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಆಕೆಯ ನಡೆವಳಿಕೆಯು ಸೋಮೇಶ್ವರಶತಕದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯವನ್ನು ನೆನಪುಗೊಡುವದು.

ವೃ|| “ಬಲವಂತರ್ಬಲವಾಗಲಿಕ್ಕೆಲದನರ್ಮಿತ್ರತ್ವಮಂ ಮಾಡಲುಂ |
ನೆಲನೆಲ್ಲಂ ಬೆಸೆಲಾಗೆ ಧಾನ್ಯತತಿಯಂ ನಿಷ್ಕಾರಣಂ ದಂಡಮಂ |

ಕೊಳವೆಲ್ಲಸುಖರಾಗೆ ನಂಬುಗೆಗಪೋಷಂ ಬಾರವಾಳಲ್ಲಿ ಜಂ |
ಬಲುಭಾಗ್ಯಂ ದೊರೆಗಪ್ಪುದೈ ಹರಹರು ತ್ರಿಚೆನ್ನ

ಸೋಮೇಶ್ವರಾ ||”

ಇದನ್ನು ಅಪಲ್ಲಾಭಾಯಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ತನ್ನ ಅಧಿ-
ಕಾರಿಯು ಅವುತ್ರಳಾದ ಒಬ್ಬ ವಿಧವೆಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನ ಬಾಚಿ ಭಂಡಾ-
ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು ಆಯುತಲೆ ಅವಲ್ಲಾಭಾಯಿಯು ಆ ಅಧಿ-
ಕಾರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನ ಹೇಳಿ ಆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಆಕೆಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಕೊಡಿಸಿ ಪತಿಯ ಸ್ನೇಹಿಣಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸೆಂದು ಆಕೆಗೆ ಉಪದೇಶ
ವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಒಮ್ಮೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವಿಧವೆಯ ತಾನಾಗಿ ತನ್ನ
ಅವರವಾದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತಂದು ಮಂಜುಟ್ಟರೂ ಅದನ್ನ ಸೂಸಿ
ಸೋಡವ ಅ ದಣವ ಪೆಚ್ಚವನ್ನು ಆಕೆಯಿಂದಲೆ ಮಾಡಿಸಿ ನಮೂದಾ-
ನದಿಗೆ ಸೋಪಾನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ ಮನುಷ್ಯತಪ್ಪಾಯ-
ರಾಗಿದ್ದ ಭಿಲ್ಲರೆಂಬ ಕಾಡುಜನರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಅವರನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತಂದು
ಯಾತ್ರಿಕರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆಯೇ
ಹೊರಿಸಿ, ಅವರು ಘನವಾಯ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಸುಖ
ಜೀವನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ಭಂಡಾರದ
ಬಾಯಿ ತುಂಬಿದ್ದನ್ನು ಸೋಡಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳ
ಕಿರುಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನವನಿಧಿಗಳು ನಾಟ್ಯವಾಡುತ್ತಿರಲೆಂದು ಆಕೆಯ ಹಂಬ-
ಲಿಕೆ ಇತ್ತು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಬೆವರು ಸುರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ ಕೊಟ್ಟ
ಕಣವನ್ನು ತನ, ಪಾಂಚಭಾತಿಕದೇಹದ ಪುಷ್ಪಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸದೆ
ಪ್ರಜೋಪಕಾರಕವಾದ ದುರ್ಗಗಳು, ಮಾರ್ಗಗಳು, ವೇವಾಲಯಗಳು,
ಕರೆಕಟ್ಟಿಗಳು, ಸತ್ರಗಳು, ಘಟ್ಟಗಳು, ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳು-- ಮುಂತಾದ
ಫರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ಶಿವಾಜಿಯ ಧರ್ಮವೃಷ್ಟಿಯೂ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ
ಪ್ರಜೆಗಳು ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಡವೆಯ ಮನೆ-
ಯನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡಿಕೊಂಡರೆಂದು ಆಕೆಗೆ ದಿವ್ಯತಲೆ ಶಿವಾಜಿಯು ಆ
ಮುದುಕಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನವರ ಅಪಿ-

ನಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಬೇಡಿ ಆಕೆಗಾಗಿದ್ದ ನಷ್ಟವನ್ನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿ ಕೊಟ್ಟನು.

ಆಕೃರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯು ಉಜ್ಜ್ವಲವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ; ನೋಡಿರಿ. ಅವನು ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಯಾತ್ರಿಕರ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನೂ ಎಲ್ಲಾ ಒಂದುಗಳ ಮೇಲಿನ ತಲೇತೆರಿಗೆಯನ್ನೂ ತೆಗೆದು ಅವರ ಧರ್ಮಕ್ಕೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು; ಗೋವಧೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು, ಮೃಗಪುನರವಾಸನೆ ಕೂಡ ಇರವಂತೆ ಮಾಡಿದನು; ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದನು; ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಧಿಞ್ಚಿತನದಿಂದ ಹತ್ತದೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಭಗವಂತನು ಪಟ್ಯಾಘಿಷಿಕ್ತನಾಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ತಾನು ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪರಿಚಾರಕನಂತೆ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಅವನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಅಂಗಹೀನರಿಗೂ ಬಡವರಿಗೂ ಯತಿಗಳಿಗೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು; ಯಾವ ಸಾಧುಸಂತನನ್ನಾದರೂ ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಮುಂದುಮುರುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಲಾತ್ಕರಿಸಕೂಡದೆಂದು ಮಾಡಿದನು; ಸೂರ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನೂ ನಡೆಸಿದನು; ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸಂಭಾವಿಸಿದನು.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಸುಖದ ಹುರಾಶೆಯ ಪಿಶಾಚಿಗೆ ವಶರಾಗದೆ ಹೋದದ್ದು ಇವರ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಡೆಯುವ ರಾಜನಿಗೆ ಯಾವನಾದರೂ ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಹೋದರೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಾಜನು ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿ ಬಿಡಲಿ, ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪರಲೋಕದ ಶಿಕ್ಷೆ ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ.

ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಅಧರ್ಮಪರನಾದ ರಾಜನನ್ನು ಹೆಸರು ಕೂಡ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ವೇಮನೆಂಬ ರಾಜನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಭೋಗೋಪಕರಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಲಿಗೆ ಸರಪಳಿ ಇಲ್ಲದ ಮದ್ದಾನೆಯಂತೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಹರಿಸುತ್ತ

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಸರಮಸಾಕ್ಷಿ ಕಶಿರೋಮಣಿ
ಗಳಾದ ಋಷಿಗಳೇ ತಮ್ಮ ಕೋವಾಗ್ನಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಭಸ್ಮೀಭೂತನ
ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯಿದೆ. ರಾಜನ ಉಪಭೋಗಕ್ಕೆ
ರಾಜ್ಯವಲ್ಲ; ರಾಜ್ಯದ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ರಾಜ. ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರ ಮಾತನ್ನು
ನೋಡಿರಿ.

ಕಂ|| ಮಡದಿಯ ಮಂಗಲಸೂತ್ರವು |

ದೃಢತ್ವದಿಂದ ಪುರುಷನಾಯಿಸಂ ವರ್ಧಿಪವೋ ||

ಸುಡಿಯಲ್ಪ ಜಿಗಳ ಸುಸ್ಥಿತಿ |

ಯೊಡನಿರ್ಪುದು ಜನಪರಭೃದಯಸರ್ವಸ್ವಂ ||

ರಾಜನು ತಾನು ಏನುಮಾಡಿದರೂ ದಕ್ಕುವದೆಂದು ಬರೀ ಲೌಕಿಕ
ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಮನಸ್ಸು ಬಂದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವದು ತಪ್ಪು. ಅವನ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪಾಪಭೀತಿಯು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾಗರೂಕವಾಗಿರ
ಬೇಕು ಒಮ್ಮೆ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮಂತ್ರಿಯು ಬೌದ್ಧಭಿಕ್ಷು
ಗಳಿಂದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕಾದಾಗ ಅವನೇಕದಿಂದ ಕೆಲ
ವರನ್ನು ಕೊಂದನು. ಮಂತ್ರಿಯ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ರಾಜನಿಗೇನಾದರೂ ಪಾಪ
ತಟ್ಟೇತೆಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರೂ ಹೆದರಲಾರರಷ್ಟೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ
ಆ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅಶೋಕನು ಎದೆಯೊಡೆದವನಾಗಿ
ತನ್ನಿನ್ನೇನುಗತಿಯೆಂದು ಅನ್ನನೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ
ಗುರುವಿಗೆ ಶರಣುಹೋದನು. ಮುಂದೆ ಗುರು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ
ಗೊಳಿಸಿದನು. ಆ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ಎಲ್ಲ ರಾಜರಿಗೂ ಈ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾ
ಪದ ನಡೆವಳಿಕೆಯು ಅನುಕರಣೀಯವಾಗಿದೆ. ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾ
ತ್ತಾಗಿ ಮಾಡುವವರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದರೂ ಅವರು ರಾಜನ ಬೆಂಬಲ
ದಿಂದಲೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ದುರ್ವರ್ತ
ನದ ಫಲಕ್ಕೆ ದೂರನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆ ದುಷ್ಪಾಧಿಕಾರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನವನ್ನು
ಮಾಡಿ ಆದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ತಿದ್ದಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಅದರ ಅಪವಾದ
ದಿಂದ ಪಾರಾಗಬಹುದೆ ಹೊರತು ತನ್ನವರ ದುಷ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ
ಎಮ್ಮೆಯ ಮೇಲೆ ಮಳೆಗರೆದಂತೆ ಇದ್ದರೆ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಅವನ

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಧೂಳನ್ನು ಎರಚದೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದ ಮುಂದೆ ಅರಸನು ಮೊಡ್ಡವನಲ್ಲ ; ತಿರುಕನು ಚಿಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಈ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೆವರಿಯೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವದ ರಾಜರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಧಾನಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ತಕ್ಕ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯವಹಾರವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ರಾಜನು ಮೊರಗಣ್ಣಿಗೆ ಸರ್ವತಂತ್ರಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಒಳಗಣ್ಣಿಗೆ ಅವನು ಗುರ್ವಾಜ್ಞಾಪರತಂತ್ರನಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಗುರು ಸತ್ತಾಧೀನರಾಜ್ಯವು ಬರೀ ಪುರಾಣಕಾಲಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಶಿವಾಜಿಯ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಸೂತ್ರವು ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸ ರಲ್ಲಿತ್ತು. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹುಕ್ಕಬುಕ್ಕರ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಬೀಗದ ಕೈ ಶ್ರೀ ಏಮ್ಲಾರ್ಪ್ಪಾವಿಗಳಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಗುರುಸತ್ತಾಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಆ ರಾಜ್ಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮಗಳು ಸಂಘಟಿಸದೆ ಅವು ಅದರ್ಶಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದವು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ರಾಜ್ಯಗಳು ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಿರ ಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಉಳಿಯದೆ ಇವೆರಡೂ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೂ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಆ ರಾಜ್ಯಗಳು ಗುರುಸತ್ತಾಧೀನತೆಯ ಸುಪ್ರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದೆ ಕಾರಣ. ಧರ್ಮಸರ್ವಸ್ವರಾದ ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಬರೀ ಲೌಕಿಕವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಲೇಪವು ಹೇಗೆ ತಪ್ಪಿತು ? ಲೌಕಿಕರ ಮನಸ್ಸು ಲೌಕಿಕವಿಚಾರದಿಂದ ಕತ್ತಲವಾಗಿ ಪಾಪದ ಪಾಪತ್ವವನ್ನೇ ತಿಳಿಯಲಾರದಾಗಿರುವದು. ಆತ ವಿಚಾರಪರರಾದ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಪಾಪವು ಬಿಳಿ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಕರೀ ಚುಕ್ಕೆಯಂತೆ ಎಂದು ಕಾಣುವದು. ಇಂಥ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆ ಯುವ ರಾಜ್ಯವು ಪ್ರಜೆಗಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ತುಂಬುವಂಥವಾಗಿರುವದು.

ಭಕ್ತಿಯು ದೇವರ ಸಂಭಂಧವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಂತು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ, ಸ್ವದೇಶ, ಗೋವು, ಸ್ವಭಾಷೆ—ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದೇವತ್ವವಿರುವದೆಂದು ಕಂಡುಬಂದದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ ಯನ್ನು ಮಾಡುವದೂ ಯೋಗ್ಯವಾಯಿತು. ರಾಜನಲ್ಲಿ ಅಂಥದ್ದೇನಿದೆ ?

ಎಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶವಿಲ್ಲದವನು. ರಾಜನಾಗಲಾರನೆಂದು ಒಂದು ವಾಕ್ಯವಿದೆ. ನನಗೆ ಯಾವ ರಾಜರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂಶವು ಕಾಣುವದೋ ಅವನು ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ರಾಜ. ಅವನಲ್ಲಿ ತೋರುವ ವಿಷ್ಣುತ್ವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವನ ಮೇಲೆ ನಾವು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುತ್ವವನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ಗುರ್ತು ಹಿಡಿಯಬೇಕು ? ವಿಷ್ಣುವೆಂದರೆ ವ್ಯಾಪಕನೆಂದರ್ಥ. ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನಂತೆ ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸುಖದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸುಖದುಃಖವೆಂತೆ ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅವೇ ಅವನ ವಿಷ್ಣುತ್ವವಾಗಿರುವದು. ಅವನದೇಕೆವು ಎಂಬೀ ಗೇಣಿನದಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಅಭಿಮಾನವು ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ವತ್ತೊಂಪೇನೆಂದರೆ: ವಿಷ್ಣು ಸತ್ತ್ವಪ್ರಧಾನವಾದವನು. ಆದರಿಂದ ರಾಜರಲ್ಲಿರುವ ಸತ್ತ್ವಗುಣವೂ ವಿಷ್ಣುತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡುವದಕ್ಕೊರಗಣ. ಅಪ್ರಕಾಶವಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗುವ ರಜೋಗುಣದ ಅಥವಾ ಇತರರನ್ನು ಮುರಿಬಿಡಿದು ತನ್ನ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಮೋಗುಣದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುತ್ವವು ತೋರದೆಹೋಗಬಹುದು. ಆದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಸತ್ತ್ವಗುಣವೇ ವಿಷ್ಣುತ್ವದ ಲಕ್ಷಣ. ಇದನ್ನು ಕೂಡ ಪುರಾಣಕಾಲದ ಮಾತೆನ್ನಬಾರದು. ಶಿವಾಯು ಸತ್ತ್ವಗುಣವನ್ನು ನೋಡಿ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವದು ; ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮೇಲಂತೂ, ಅದನ್ನು ಅದರ ನಿಜವಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕೆಂದರೂ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಡಿಲವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ರಾಜಸಿಕರ ಮತ್ತು ತಾಮಸಿಕರ ಲಕ್ಷಣ. ಒಮ್ಮೆ ಶಿವಾಯು ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದಲೇ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನಷ್ಟೆ. ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಪರಾಮವಾಸರು ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವನು ಅಂಥ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ತಾನು ಕೊಡಬಹುದಾದದ್ದೇನೆಂಬದನ್ನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಒಡನೆ ತನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ದಾನಮಾಡಿ ದಾನಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ತಂದು- ಅವರ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು. ಗುರುತ್ವವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಸರ್ವಸ್ವ ತನ್ನ

ನನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿ ಅವರ ಹಿಂದೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆಕೂಡ ಹೊರಡುವದಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಸತ್ತೋತ್ಪತ್ತಿತ್ಯರ್ಥತೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ? ಶಿವಾಜಿಗೆ ತಕ್ಕ ಗುರುಗಳು ರಾಮದಾಸರು; ರಾಮದಾಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಷ್ಯ ಶಿವಾಜಿ. ಸಮರ್ಥರು ತನುಗೆ ಈ ತೊಡಕು ಬೇಡವೆಂದು ಅದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೋಗಿ ತಮ್ಮ ವೈರಾಗ್ಯಸ್ವರೂಪನಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು; ಒಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮತ್ತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪದೆ ಶಿವಾಜಿಯು ತನ್ನ ಧರ್ಮೋತ್ಪತ್ತಿತ್ಯರ್ಥತೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ರಾಮದಾಸರು ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸೇವಕನಾಗಿ ನೀನೇ ಆಳುತ್ತಿರೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಕಟ್ಟುಮಾಡಿದರು. ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಶಿವಾಜಿಯು ಶ್ರೀಸಮರ್ಥರ ಕಾವಿಯ ಶಾಟೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಧ್ವಜವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಆಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದನು. ಗುರುಸತ್ತೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟು ಗೌರವಿಸುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವೆ ? ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸತ್ತಗುಣವು ಇನ್ನು ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬೇಕು ! ಇಂಥ ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟತೆಯುಂಟಾಗದೆ ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟೀತು ? ಇಂಥವರ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರೇಮವೇ ರಾಜಭಕ್ತಿ. ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಉರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಾಪನು ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಹೆಣಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ಮೈತುಂಬ ಗಾಯಗಳಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ಕುಂದಿತು ; ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದ ಮಾನ್ವಾ ಎಂಬ ರಾಜಭಕ್ತಿಪರಾಯಣನು ರಾಜಚಿಹ್ನವಾದ ಛತ್ರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಶತ್ರುಸೇನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ, ಪ್ರತಾಪನು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ರಣದೇವತೆಗೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ, ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದನು.

ಪ್ರತಾಪನ ತಂದೆಯಾದ ಉದಯಸಿಂಗನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅವನನ್ನು ಕೊಂಡು ತಾನು ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಬೇಕೆಂದು ಒಳಸಂಚು ನಡೆಸಿದನು. ಆಗ ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉದಯಸಿಂಗನು ಯೋಗ್ಯನಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ವಿಚಾರ

ಮಾಡಿ ರಾಜಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠಳಾದ ಪನ್ನೆಯೆಂಬ ವೀರವಾಸಿಯು ಉದಯ ಸಿಂಗನ ಬದಲಾಗಿ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನು ಬಲಿಗೊಟ್ಟು ಉದಯಸಿಂಗನೊಡನೆ ಆ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಾರಾಗಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿದಳು. ಷಾಯಿತ್ತಖಾನನೆಂಬವನು ಚಾಕಣವೆಂಬ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಾಗ ಶಿವಾಜಿಯ ಕಡೆಯವನಾಗಿ ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮಹಾಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಪಿರಂಗಜಿ ಎಂಬವನನ್ನು ತನ್ನ ಸೇನೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಖಾನನು ಅವನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಬೆಡಗನ್ನೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಿದನು. ಶಿವಾಜಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುತ್ವವನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದ ಪಿರಂಗಜಿಯು ಷಾಯಿತ್ತಖಾನನ ಬೇಳುವೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಮರುಳಾಗದೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವಾಜಿಯ ಮೇಲಿನ ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಕಟಮಾಡಿದನು.

ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಒಂದು ಧರ್ಮವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿರುವ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ರಾಜಭಕ್ತಿಗೆ ಎಂಜಿಂಮೂ ಕೊರತೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ರಾಜರ ಮೇಲೆ ಜನರು ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅದು ಜನರ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ರಾಜನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುತ್ವವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಗೌರವಿಸದೆ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ರಾಜಭಕ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗದ ರಾಜರನ್ನೆ, ವಿಷ್ಣುತ್ವವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ದುರ್ದೈವಿಗಳೆನ್ನಬೇಕು. ಅಂಥವರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಭಾರತೀಯರ ಪ್ರಾಕ್ತನದಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ದೋಷವಿರಬೇಕಾಗುವದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಜನರೂ ದುರ್ದೈವಿಗಳು. ಕಬೀರನು ತನ್ನ ದೈವೀಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದ ಕೆಲವರು ಕುಹಕರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಾಶೀರಾಜನಿಗೆ ಚಾಡಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ಸಿಕಂದರಲೋಡಿಯು ತನ್ನ ಆಳುಗಳ ಮೂಲಕ ಕಬೀರನನ್ನು ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಬೀರನು ಲೋಡಿಗೆ ವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಸ್ವಸ್ಥನಾಗಿದ್ದನು. ರಾಜನಿಗೆ ವಂದಿಸೆಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದವರ ಹೇಳಲು ಕಬೀರನು ತಾನು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮುಂದೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುವ ಭಿಕಾರಿಗೆ ವಂದಿಸುವವನಲ್ಲವೆಂದನು. ಈ ದಿಟ್ಟತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಲೋಡಿಯು ಅವನನ್ನು ಕಾಶಿಯಿಂದಲೇ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದನು. ಇಂಥ

ಧರ್ಮದ್ವೇಷಿಗಳಿರುವ ಕಡೆ ಇರುವವಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಗ್ಗುಡಾದರೂ ಮೇಲೆಂದು ಕಬೀರನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟೇಹೋವನು : ಮತ್ತೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುತ್ವವಿರುವ ಕಡೆ ತನುಮನಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪಣಿಸಿರಾಡಿ ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದು ಹೇಗೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೊ ಅನರ್ಹವಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡದೆ ಇರುವದೂ ಹೇಗೆಯೇ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ. ವಿಷ್ಣುತ್ವವಿರುವ ಕಡೆ ರಾಜಭಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸದಿರುವದು ತಪ್ಪಾಗುವದು.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ

೦೦ಂದಿನ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆ ಮಾಡಿದಂತೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿರುವದಷ್ಟೆ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಸ್ವಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಮಾತೃಸ್ವರೂಪವು ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತಂತೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ವಿವಿಧಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಆರಿಸಿದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವದು. ಏಕೆಂದರೆ : ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ನಿಜವಾಗಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪಗಳ ಮಾತೃಸ್ಥಾನವು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೈಗೂಡಿಕೊಳ್ಳುವದೋ ಅದರ ಉಳಿದ ಸ್ವರೂಪಗಳೂ ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಮ್ಮತ್ವಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಪುಷ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವವು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಸ್ವರೂಪವು ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಸ್ವರೂಪಗಳಿಗೂ ಚೈತನ್ಯಪ್ರದವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅದರ ವಿಚಾರವು ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲುಮಾಡಲಾಗುವದು.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂದರೆ ದ್ವಿಜರಲ್ಲಿರುವ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದೆಂದು ಒಂದರ್ಥವು ಗೊತ್ತಿದೆ. ದ್ವಿಜರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾವನಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗದೆ ಗೃಹಸ್ಥನಾಗುವದಕ್ಕೂ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನಾಗುವದಕ್ಕೂ

ಯತಿಯಾಗುವದಕ್ಕೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನು ಗೃಹಸ್ಥನೂ ವಾನಪ್ರಸ್ಥನೂ ಆಗದೆ ಯತಿಯಾಗಬಹುದು ; ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗದೆ ಯತಿಯಾಗುವದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗದೆಹೋದರೆ ದ್ವಿಜತ್ವವೇ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗುವದೆಂದರೇನು ? ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆಯು ಕಳೆಯುತ್ತಲೇ ದ್ವಿಜನು ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು ಆಮೇಲೆ ಗುರು ಕುಲವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯುವದು. ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪ. “ ಈ ಆಶ್ರಮಸಂಸ್ಕಾರವು ದ್ವಿಜವರ್ಗಕ್ಕೆಂದಮೇಲೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂದಾಯಿತು. ಹಾಗಾದರೆ ದ್ವಿಜರಲ್ಲವರಿಗೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವಾಗುವದಲ್ಲ !” ಎಂದರೆ ಹೊರಗಣ ಸಂಸ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಆ ಸೌಲಭ್ಯವು ಇಲ್ಲವೆಂದರೂ ಅದರ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಅನುಕರಣಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲ. ದ್ವಿಜನು ತನಗೆ ಉಪದಿಷ್ಟವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ವೇದಾಂತಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರಸಂಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದುವದೂ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯವು ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಕಡೆಗೆ ಇರಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಬಂದಿರುವದು ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕಲ್ಲ ; ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುವದಕ್ಕೆ. ತರ್ಕ, ವ್ಯಾಕರಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ವೇದಾಂತಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧನಮಾತ್ರದವುಗಳಾಗಿರುವವು. ಕೆಲವರು ತರ್ಕವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಜ್ಞಾನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ವಿಚಾರದೌರ್ಬಲ್ಯವುಳ್ಳವರ ಸಡಿಲವಿಕೆಯು ನಮಗೆ ಅನುಕರಣೆಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಯನು ಗುರುವಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವದೇ ಮುಖ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮವಾಗುತ್ತಲೇ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವಾದ್ದರಿಂದ

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗುವ ಸುಖಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ತಕ್ಕ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದ ಗುರುಕುಲದಿಂದಾಗಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವರಿಗೆ ತೋರಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮವು ಬರೀ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೇ ಏಕೆ? ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೂ ಸಾಧನವಾದದ್ದೆಂಬದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾಗುವ ಸುಖಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವದು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ. ಬರೀ ಅಷ್ಟರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಗುರುಕುಲವಾಸದಂಥ ಕಠಿನಸಾಧನವು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಗುರುಕುಲವಾಸದ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮೈಗೊಡದೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉಂಡುತಿಂದು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಂಪಾದನೆಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದವರು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಗುರುಕುಲವಾಸದಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಸಹಾಯವೇನು? ಅದನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ನಡುವೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಲೌಕಿಕಸುಖಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಪುದ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದೆಂದಿಗೂ ಕೈಹಾಕುವದಿಲ್ಲ. ಲೌಕಿಕಜನರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕದಂಥ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವದೇ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಶಾಸ್ತ್ರತ್ವ. ಈ ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದ ಗುರುಕುಲವಾಸವು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುವದು. ಹೇಗೆಂದರೆ: ಮನುಷ್ಯನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಲೆ ಪ್ರಪಂಚವ್ಯವಹಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತೆರೆಗಳಮೇಲೆ ತೆರೆ ಬರುವಂತೆ ಪ್ರಪಂಚವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಮೇಲೆ ಸುಖದುಃಖಗಳು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅಲೆಗಳ ಬಡಿತಕ್ಕೆ ತಲೆಗೊಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಈಸುವದು ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಸುಖಕಷ್ಟಗಳ ಉಲ್ಬಣವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದ ಬೆಂಬಲವಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನವು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮವು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವದು. ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದು

ಪ್ರಪಂಚವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದು ಈಸು ಬಂಧನನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಧಾಮುಕಿದಂತೆ ಆಗುವದು; ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲವನು ಪ್ರಪಂಚ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದು ಈಸು ಬರವನು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಬಿದ್ದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಪಂಚವ್ಯವಹಾರದ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವದು. ಈ ಹೆದರಿಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವದು ಯಾವ ಸುಖಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದುಃಖವೂಂವೇ ಹೆದರಿಸುವದಂತೆ ಅಲ್ಲ; ಸುಖವೂ ಹೆದರಿಸುವಂಥದ್ದೇ. ಸುಖವು ತಾನು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವಾಗ ದುಃಖವನ್ನು ತಂದು ಮುಂದಿಟ್ಟೇ ಇಡುವದು. ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಹಣೆಯ ಬರಹವೆ ಇಷ್ಟೆಂದು ಸಮಾಧಾನವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗುವದು; ಅಥವಾ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಸುಖಸಾಧನಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕಾದರೂ ಆಗುವದು. ಅದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮವೆಂಬ ವೈದಿಕಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯದಿದ್ದರೂ ಅದರ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥವಾದ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪುರಾಣಕೀರ್ತನಾದಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ. ವೇದಮೂಲಕವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಪುರಾಣಕೀರ್ತನಾದಿಗಳ ಮೂಲಕವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೂ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲೇನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ವೈದಿಕಸಂಸ್ಕಾರವು ದ್ವಿಜರಿಗಿರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕನಿಯವೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಪತ್ತೀಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದಿರುವದೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ ಕೆಲವರು ಮದುವೆಯ ಗೋಜಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಇದ್ದವರಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೂ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೂ ಮೊದಲಾದವರು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಾಗದೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮದಿಂದ ಸಂನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆದರಲ್ಲಿಯೆ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯಮುಣವನ್ನು ಮಾಡಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸರು ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮದುವೆಯಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ತನ್ನ

ದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವತ್ತಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮದುವೆ
 ಯಾದವನು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿ ತನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನು
 ಬಹುಜನರ ಹಿತಕ್ಕೆ ಬಳಸುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಗಳು ಬಡಕವಾಗಿರುವವು.
 ಇವನ್ನರಿತು ಧರ್ಮವಾಲಕನಾಗಿ ದೇಶೋದ್ಧರಣಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳ
 ಬೇಕೆಂದ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೂ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೂ ಮೊದಲಾದ
 ವರು ಸಂನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ಕೈಗೊಂಡರು. ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥರು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ
 ತೊಡಕೇ ಬೇಡವೆಂದು ಅದಕ್ಕೆ ದೂರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತರು.
 ಮದುವೆಯೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಸೆಳೆಯುವಂಥ
 ಬಹು ಮೋಹಕವಿಚಾರ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಮದುವೆಯಾದವರ
 ಮಾತೊಂದು ಕಡಿಇರಲಿ; ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಬಹಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರು
 ಎಷ್ಟೋ ಉಂಟು. ಅಂತು ಶುದ್ಧಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವದು ಸಾಪ್ತಾ
 ನ್ಯರಿಗೆ ದಕ್ಕುವ ಮಾತಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸರಿಗೆ
 ಚಿಕ್ಕಂದಿವಲ್ಲಿಯೆ ಮಗುವೆಯೆಂದರೆ ಎವೆಯೊಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಶರೀರ
 ಸುಮಧ್ಯವನ್ನೂ ಆತ್ಮರಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಇಡುವದೆಂದರೆ
 ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ನಿಂದ್ಯವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ
 ಲಗ್ನದ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಲೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ
 ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುವವಕ್ಕಿಂತ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಮರ
 ಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವದೇ ಲೇಸೆಂದು ಅವರು ಒಂದು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿ
 ಯೇಬಿಟ್ಟರು. ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಯಾರೂ ಕಂಡು ಅವರನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ
 ತೆಗೆದರು. ಆಗ ಅವರ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಆದ ಗಾಯವು ಸಾಯುವವರೆಗೂ
 ಅವರ ವಿರಕ್ತಿಯ ಧ್ವಜವೆತ್ತವಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಲೆ ಇತ್ತು. ವಿನಾಹಡ
 ತೊಡಕಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥರು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಸ
 ವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಇತರರಿಗೆ ಇದು ಎಷ್ಟು
 ಮಾತ್ರವೂ ಅನುಕರಣೀಯವಲ್ಲ. ಆದರೂ ವಿನಾಹವ ವಿಸಯದಲ್ಲಿ ಅವರ
 ಐಕೋಧಬುದ್ಧಿಯು ಬಹು ತೀವ್ರವಾದದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೃತಿ ನಡೆದು ಹೋ
 ಯಿತು ಯತ್ನವಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಅವರ ತಾಯಿಯು ಅವರನ್ನು ಹಾಗೂ
 ಹೀಗೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತೂ ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು

ಹೊಡಿದಳು. ಆದರೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು “ಸುಲಗ್ನ ಸಾನಧಾನ” ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ರಾಮಮಾಸರು ಹಸೆಯ ಜಗಲಿಯಿಂದಿಳಿದು ಸಲಾಯನಸೂಕ್ತವನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ವಿವಾಹನ ಬಲಿಗೆ ಬೀಳದೆ ಇರಬೇಕೆಂದೆ ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥರ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ವೇಗವು ಅವರನ್ನು ಹಸೆಯ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟುಮಾತ್ರವೂ ಇರಗೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದವರಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸಿದವರುಂಟು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮ ಹಂಸರಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ಸಂನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪತ್ತೀಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಆದರೂ ಆಕೆ ತಮಗೇ ಶರಣು ಬಂದಳೆಂದು ಅವರು ಆಕೆಯನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬಳೆಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು; ಆದರೆ ಆಕೆಯೊಡನೆ ವಿನಾಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಮುದ್ದು ಮಗನೂ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಮುದ್ದನು ಬುದ್ಧಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಆ ಹೆಂಡತಿಯು ಅವನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಯಸಲು ಅವನು ಆಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ ಅದು ವಿನಾಹಸಂಬಂಧದ ಮನುಷ್ಯಿಯೆಂಬ ಅಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ವಿನಾಹಸಂಬಂಧವನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮಾತ್ರ ವತ್ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡಿದವರುಂಟು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ ವಂದರೆ ಸ್ತ್ರೀಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವವೆಂದು ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವಿದ್ದರೂ ಸ್ವಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ-ಅದೂ ಧರ್ಮನಿಯಮಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು-ವಿನಾಹಸಂಬಂಧದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರನಾರಿಯರನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಕಾಣುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂದೇ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರೂ ಸಂಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ; ಅದು ಕೂಡ ಅಷ್ಟು ಕಠಿಣವಿಷಯವೇ ಪಾಪಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವದೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯ. ಕಡಿವಾಣವನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ನುಗ್ಗಿ ಬೀಕೆಂದು ಹಲ್ಲುಕಡಿಯುವ ತುಂಬಿ ಕುದುರೆಯಂತೆ ಮನಸ್ಸು ಧರ್ಮದ ಕಟ್ಟನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಇಷ್ಟ ಬಂದ ಕಡೆ ಹಾಯಬೀಕೆಂದು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಹೆಣಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು

ನಿಗ್ರಹಿಸುವುದು ಒಂದು ಸಾಧನವಾದ ಮಾತ್ರವಾಗುವದು. ನಿವಾಹವನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಜೊತೆಯಲ್ಲಿನ ರೂಪ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಇರುವುದು ಹೇಗೆ ಕಠಿಣವೂ ಧರ್ಮಪತ್ತಿಯ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ನಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಕಲ್ಪಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕಠಿಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಹೇಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೇ ಇದೂ ಹಾಗೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ. ಇದರ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗುವುದು ಕೂಡ ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ.

ಕಬೀರನು ಮುಸಲ್ಮಾನನಿದ್ದು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗುತ್ತ ಬಂದದ್ದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜನರಿಗೆ ಅವನಲ್ಲಿ ತುಚ್ಛಬುದ್ಧಿಯ ಸ್ಪುಂಟವಾದದ್ದೇಕೆಂದು ಅವರು ಅವನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಸ ಹೇಗೆ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವೇಶ್ಯೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಆಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಪಾಪಭಾವಗಳ ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದಳು. ಆಗ ಕಬೀರನು "ವಿದ್ರವನ್ನು ಪಾನಮರಣಾದ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ರಸಿಕರಿಗೋಪಮಣಿಯಾದ ಭಗವಂತನ ಮುಂದೆ ತೋರಿಸೆಂದು ಉಪವೇಶನಮಾಡಿ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದನು. ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಕಬೀರನ ಮಾತೂ ಇರಲಿ. ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ವ್ಯಾಸಹಾರಿಕರಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು ಒಮ್ಮೆ ಶಿವಾಜಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಸೋನದೇವನೆಂಬವನು ತನಗೆ ಸರಿಸಿಕ್ಕಿದ ಒಬ್ಬ ಸುಂದರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಶಿವಾಜಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಬಾಳು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುವದೆಂದು ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಶಿವಾಜಿಯು ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೆ "ಈಕೆಯು ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನೂ ಬಹು ಸುಂದರನಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲ!" ಎಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಮಾತೃವತ್ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಯನ್ನು ತೊಡಿಸಿ, ಅರಸಿನಕುಂಕುಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಂಬಿಕೆಯಾದ ಕಾವಲುಗಾರನೊಡನೆ ಆಕೆಯ ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಪರನಾರೀಸಹೋದರತ್ವವನ್ನು ಶಿವಾಜಿಯು ತೋರಿಸಿರುವುದೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಇರಲಿ; ಅವನ ಭಟರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಚಿಮಣಾಜಿ ಎಂಬುವನು ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿರುವನು.

ಚಿಮಣಾಜಿಯು ಒಂದು ಸಲ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಕೋಟೆ
ಯನ್ನು ಒಡೆದುಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ
ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಹೆಂಡತಿ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಏಹರಿಸು
ತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಪ್ಪುಟರಾದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಭಟರು ಆಕೆಯನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತಂದು
ಚಿಮಣಾಜಿಗೂಪಿಸಿದರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಿಮಣಾಜಿಯು ಎಳ್ಳಷ್ಟು
ಮಷ್ಟಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ, ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ
ಮಾತೃಭಾವನೆಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಆಕೆಗೆ ತಕ್ಕ ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಆಕೆಯು
ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ತನ್ನ ಪತಿಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.
ಇಂಥವರೇ ಬೋಕದಲ್ಲಿ ಉರ್ಜಿತಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಉಳಿದವ
ರಲ್ಲಾ ಮುಘ್ನಮುಕ್ತಿ ಹೊಗುವದೇ ಸರಿ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕನಕದಾ
ಸರು ಹೇಳುವರು.

ರಾಗ — ಬೈರವಿ; ಝಂಪತಾಳ.

ನೋಡಿ ಮರುಳಾಗದಿರು ಪರಪತಿಯರ |
ನಾಡೊಳಗೆ ಕೆಟ್ಟವರ ಪರಿಯ ನೀನರಿತು || ಪ ||

ಶತಮಖವ ಮಾಡಿ ಸುರಸಬೆಗೈದುತಿಹ ನಹುಷ |
ನತಿಯಾಗಿ ಶಚಿಗೆ ಮನಸೇತು ಭ್ರಮಿಸಿ ||
ಅತಿಬೇಗ ಚಲಿಸೆಂದು ಬಿಸಸಲಾ ಮುನಿಯಿಂದ |
ಗತಿಗೆಟ್ಟು ಉರಗನಾದಾ ಪರಿಯನರಿತು || ೧ ||

ಸುರಪತಿಯು ಗೌತಮನ ಸತಿಗಾಗಿ ಕಪಟದಿಂದ |
ಧರೆಗೆ ಮಾಯಾನೇಷ ಧರಿಸಿ ಬಂದು |
ಪರಮಮುನಿಶಾಪದಿಂದಂಗದೊಳಗೆಲ್ಲ ಸಾ |
ವಿರಕಣ್ಣನಾಗಿದ್ದ ಪರಿಯ ನೀನರಿತು || ೨ ||

ಸ್ವರನ ಶರತಾಪವನು ಪರಿಹರಿಸಲರಿಯದೆ |

ದುರುಳ ಕೀಚಕನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಕೆಣಕಿ ||
 ಮರುತಸುತಭೀಮನಿಂದಿರುಳೊಳಗೆ ಹತನಾದ |
 ನರಗುರಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಪಾಡೇನು ಧರೆಯೊಳಗೆ || ೩ ||

ಹರನ ವರವನು ಪಡೆದು ಶರಧಿವಾಘ್ಯದೊಳಿದ್ದು |
 ದುರುಳದಶಶಿರನು ಜಾನಕಿಯನೊಯ್ದು ||
 ಧುರಮೊಳಗೆ ರಘುವರನ ಶರದಿಂದಲೀರೈದು |
 ಶಿರಗಳನೆ ಕಳೆಕೊಂಡ ಪರಿಯನರಿತು || ೪ ||

ಇಂತಿಂಥವರು ಕೆಟ್ಟು ಹೊದರಿಂಬುದನರಿತು |
 ಭ್ರಾಂತಿಯನೆ ಬಿಟ್ಟು ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ||
 ಅಂತರಾತ್ಮಕ ಕಾಗಿನೆಲಯ ಕೇಶವನನು ನಿ |
 ರಂತರವಿ ಭಜಿಸಿ ನೀನಿತ್ತ ಸುಖಿಯಾಗು || ೫ ||

ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮೇಲೆಲ್ಲ ಪುರುಷರು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮಾತೃವತ್ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡಿದ ಉದಾರಣೆಗಳೆ ಬಂದಿರುವವು ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಉಪವೇಶವು ಸ್ತ್ರೀವರ್ಗಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರೂ ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಪುರುಷರು ಹೇಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಅಲಿಪ್ತರಾಗಿರಬೇಕೋ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಪುರುಷರಿಂದ ಅಲಿಪ್ತರಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಅಲಿಪ್ತರಾಗಿರಬೇಕಾದ ವಿಚಾರವೆ ತುಂಬಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪುರುಷರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿರುವವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಹೊರತು ಇದರ ಸಂಬಂಧವು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆಂತ ಅಲ್ಲ. ಇದು ಪುರುಷರಿಗೆ ಹೇಗೋ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅನ್ವಯಿಸುವದು.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಚ್ಯುತರಾಗುವದು ಪುರುಷರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟದು, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟದು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಶಿಥಿಲವಾಯಿತೆಂದರೆ ಅವರ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯೂ ಶಿಥಿಲವಾಯಿತೆಂದೇ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು

ಸಂಕ್ಷಣೆನಾಡಿಕೊಂಡಷ್ಟೂ ಅದರ ತೇಜಸ್ಸು ಶರೀರವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಅಸಾಧಾರಣಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಲೀಲಾವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ ಬಿಡುವದು. ಮಾರುತಿಯು ಮಹಾಮಹಾಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಅತ್ತಿಯ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಹಿಡಿದೊಗೆಯುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಬಹುಚರ್ಯದ ಬೆಂಬಲದಿಂದಲಿ. ದೇವತಾವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೆಂದು ಮಾರುತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡೋಣ. ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಕೀಳಾದ ಪಶುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಡೆಯುಂಥ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟಾಗುವಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅವುಗಳು ತನ್ನ ರಕ್ತಬಲವನ್ನು ಕ್ಷೇಪ್ರಮನುಷ್ಯರಂತೆ ಸೂರೆ ಮಾಡದೆ ಇರುವದೇ ಕಾರಣ. ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಪಶುಗಳು ಕೂಡ ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವವು. ವೀವೇಕಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಮಾತೃವತ್ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ತಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಇರಲಾರದವನಾಗಿ ಶರೀರಸೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನೂ ಮನೋದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿರುವ ರಕ್ತಬಲವನ್ನು ಪ್ರೀತುರುಷರ ಪರಸ್ಪರ ಕಾಮುಕತೆಗೆ ದಾರ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುವದು ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಾಪವೆಂಬ ಮಾತೊಂದು ಕಡಿ ಇರಲಿ. ವ್ಯವಹಾರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೂಡ ಅದು ಕೆಟ್ಟದೆಂದು ಅವರದುಸ್ಪರಿಣಾನುಸರಿಸಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರವರ ಮನಃಸ್ಥಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಅದನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯರು ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಬಲವುಳ್ಳವನು ಮಹಾಮಹಾಬಲಶಾಲಿಗಳನ್ನಾದರೂ ನೆಲಕ್ಕೆ ತುಳಿಯುವವನ್ನು ಲೀಲೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವಷ್ಟು ಶರೀರಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವನೆಂಬದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅವನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿಯ ಎಂಥ ಕೆಚ್ಚಿನೆಯಾವರೂ ಜಳ್ಳಾಗಿ ಹೋಗುವಂತಾಗುವದು. ಚಿಮಣಾಜಿಯಿಂದ ಸತ್ಯತಳಾಗಿ ಪತಿಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಸತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಪ್ರಿಯನೇ, ಚಿಮಣಾಜಿಯನ್ನು ಹಣೆಯುತ್ತೇನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೂಡ ಜಯಿಸಿದಂಥವನು. ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲವರ ಮುಂದೆ ಯಾರ ಆಟವೂ ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದಳು. ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಅದರ ತಿರುಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಚಿಮಣಾಜಿ

ಯೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಒಲಿದನು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಮಹತ್ತ್ವವು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವದು.

ಅವನು ಅದರಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯದೊಂದೇ ಕೊರತೆ. ಜುಟ್ಟು ಕೈವಶವಾದರೆ ಪೂರ್ಣಮನುಷ್ಯನೇ ಕೈವಶನಾದಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಸಾಧನೆಯೊಂದಾದರೆ ಸಮಸ್ತವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗಳ ಸಾಧನೆಯೂ ಪೂರ್ಣವಾದಂತಾಗುವದು. ಮದುವೆಯ ವಾಸನೆಯನ್ನೇ ಕಾಣದೆ ಪೂರ್ಣ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಉತ್ತಮಪಕ್ಷ. ಅದು ಶಕ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಸ್ತೀಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆದರೂ ನಿಯಮದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವದು ಎರಡನೆಯ ಪಕ್ಷ.

ಬರೀ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅದರ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದು ಶಕ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಗಣ ಅನುಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಬೇಕು. ಈಗ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರು ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಸಿಕ್ಕಬಹುದು; ಆದರೆ ಅನುಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಅನುಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖಕರವಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮಿತಿವಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವದು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಗಿನ ಅನುಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಆಗಿನ ಅರಸುತನಗಳೇ ಕಾರಣ. ಹಿಂದೆ ವೈದಿಕಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಅರಸರಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ವಿಷಯಸುಖಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಗವದ್ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮನೋರಂಜಕವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯತ್ವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಪರಿಪರಿಯ ವಿಷಯಸುಖಗಳು ಕ್ಷಣಕ್ಕೊಂದೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದುಬಂದು ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಬಾಯಿನೀರು ಕರೆಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸುಖ ಸಾಧನಗಳು ಭಗವದ್ವಿಚಾರದ ಮುಂದೆ ಬಾಲಾಮುದುರಿಕೊಂಡು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅಶೋಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ. ಯಾವ ಸಂದಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಗಳ ಘೋಷ; ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ವಿರಕ್ತರ ವೇಷ; ಎತ್ತ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೂ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಗಳ ಶಿಲಾಲಿಪಿ; ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನೋಡಿದರೂ ಜೈತ್ಯಗಳು; ಯಾರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ನೀತಿಯ ವಿಚಾರ; ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿಮುಖತೆ. ಅರಸರು ತಾವೇ ವಿರಕ್ತಶಿಖಾಮಣಿಗಳಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಪುರುಷರಿಗೂ ಧರ್ಮದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ತಾವೆ ಸೊಂಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತರೆ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಮೈಗೂಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಏನು ಮಾಡಿತು? ಹೀಗೆ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೋಕರಹಿತವಾಗಿದ್ದ ದೇಶವು ಈಗ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಜೀವಮುಖಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದ ಸಶೋಕವಾಗಿರುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಇನ್ನು ಬಹುದೂರ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪೂರ್ವದ ದೇಶಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈಗ ಹಿಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ. ಯಾವ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಶರೀರದ ಸುಸ್ಥಿತಿಗೆ ವಿಘಾತಕವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳ ಮಾರಾಟದ ಘೋಷ; ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಜನಮನೋರಂಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವೇಷ; ಎತ್ತಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೂ “ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಚಹಾ ಕುಡಿಯಿರಿ; ಹೊಸದಾಗಿ ಕರಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವವು; ಉತ್ತಮವಾದ ಫಲಾಹಾರದ ಅಂಗಡಿ; ಮದರಾಸ ನಶ್ಯದ ಪುಡಿ; ಗದಗಿನ ಬೀಡಿಗಳು; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸೋಡಾ ಕಂಪೆನಿ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ರೊಟ್ಟಿಬಿಸ್ಕಟ್ಟುಗಳ ಕಂಪೆನಿ; ಹೊಸದಾಗಿ ತರಿಸಿದ ವಿಲಾಯಿತಿಯ ಉತ್ತಮತರಗತಿಯ ಮಾದಕದ್ರವ್ಯಗಳು; ದೇಶೀಯ ಹೆಂಡದ ಅಂಗಡಿ; ವೀರ್ಯಸ್ತಂಭಕಾಮೋದ್ದೀಪಕ ಗುಳಿಗೆಗಳು; ಮನೋಮೋಹಕ ಸಿನಿಮಾ; ಶೃಂಗಾರಸಾರಸರ್ವಸ್ವನಾಟಕಮಂಡಲಿ; ಸೌಂದರ್ಯಸಾರಕಾದಂಬರೀಸಂಗ್ರಹಶಾಲೆ ಮೊದಲಾದ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಮೊಡ್ಡ ಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಹಲಿಗೆಗಳು. ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನೋಡಿದರೂ ತರುಣಜನರ ವಿಹಾರಗೃಹ; ಯಾರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಹೊಸದಾಗಿ

ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿರುವ ಸುಖಸಾಧನಗಳ ವಿಚಾರ; ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಭಗವದ್ವಿಚಾರದಿಂದ ವಿಮುಖತೆ. ಅರಸರು ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಉತ್ತೇಜಕರಾಗಿ ಕಂಕಣವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಈ ವಿಷಯಸುಖ ಸಾಧನಗಳ ತಾಂಡವನರ್ತನವು ಬೆಳೆಯದೆ ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟೀತು ? ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಶಿಥಿಲಮಾಡಬಲ್ಲ ಇವೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದೇಶದ ಪ್ರಸಾದಗಳು. ಪಶ್ಚಿಮದೇಶದವರಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಬಂಧನವಿಲ್ಲದಿರುವ ದೊಂದು, ಅವರದು ಶೀತವೇಶವಾಗಿರುವದೊಂದು.—ಹೀಗಾಗಿ ಮೇಲಿನ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ವಿಘಾತಕಗಳಾಗದೆ ಇರಬಹುದು. ಧರ್ಮಸರ್ವಸ್ವ ರಾಗಿರತಕ್ಕ ಮತ್ತು ಉಷ್ಣದೇಶದವರಾಗಿರತಕ್ಕ ನಮಗೆ ಅವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಘಾತಕಗಳೇ ಸರಿ. ಪಶ್ಚಿಮದೇಶದ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಧರ್ಮವನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಇಡೋಣ. ಏಕೆಂದರೆ: ಅದು ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡದೆ ಇರುವ ವಿಷಯ. ವ್ಯವಹಾರವೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನೋಡಿದರೂ ವೇಹದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವದೂ, ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯುವದೂ, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ವಿಹರಿಸುವದೂ-ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಶೀತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಮಾಡದೆ ಸಾಧಕವೇ ಆದರೂ ಉಷ್ಣದೇಶವಾದ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧಕವೆಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಆಗದೆ ತಪ್ಪದೆ ಬಾಧಕವಾಗಿಯೇ ತಿರುವವು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾದಕವ್ರವ್ಯಗಳು ಉಚ್ಚತರಗತಿಯವರಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಾರವಾಗದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮರಿಯಾಗಿ ಅವರ ಬೀಜಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳಕೊಂಡಿರುವ ಕಾಫಿ ಮತ್ತು ಚಹಾ ಮೊದಲಾದ ಪಾನೀಯಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಕ್ಕೆ ತಿಲತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡ ತಕ್ಕ ನೀರಾಗಿರುವವು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರು ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತಿರುಗದಿದ್ದರೂ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಪ್ರೌಢಪಾಠಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರೂ ಹುಡುಗಿಯರೂ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಕಲಿತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿರುವರು. ಶೀತದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ನಡವಳಿಕೆಗಳು ಬಾಧಕವಾದ ಉಷ್ಣವಿಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದರಂತೆ ನಾವು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಉಷ್ಣಪ್ರಕೃತಿಯವರಾದ ನಮ್ಮ ರಕ್ತವು ಕಾದು ಉಕ್ಕಿ ಅನರ್ಥವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾದ ನಮ್ಮನ್ನು

ನೋಡಿದರೆ ಪುಕ್ಕವನ್ನು ತರಿದುಕೊಂಡ ಕೆಂಬೂತದಂತೆ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಂಚಿಕಸುಖದ ವಿಚಾರವನ್ನಂಟು ಮಾಡುವಂಥ ಈ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನುದ್ದಿಯು ತಲೇಮೇಲೆ ಗುಡ್ಡೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ತಲೇಎತ್ತುವವಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರತಿಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆದಷ್ಟು ಬಲವಾಗಿ ಮೆಟ್ಟಿಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮೆಟ್ಟಿಬೇಕು.

ಪ್ರತಿಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು. ರೋಗವು ಹೋದಮೇಲಲ್ಲವೆ ಪುಷ್ಟಿಯ ವಿಚಾರ? ಆದರೂ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಉಪಯೋಗಬೀಳಲೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಅದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾಡಲಾಗುವದು. ಈ ಸಾಧನವನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆ ಇನ್ನೊಂದರಿಂದಲೂ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂಬ ಶಬ್ದವೇ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುವದು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಭಗತ್ಸ್ವರೂಪವಿಚಾರವೆಂದು ಒಂದು ಅರ್ಥವೂ ಮದುವೆಯೇ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಅಥವಾ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ನಿಯಮದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯೆಂದು ಒಂದು ಅರ್ಥವೂ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಇವೆರಡರ್ಥವೂ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮೊದಲನೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡೆ ಎರಡನೆ ಅರ್ಥವು ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವದು. ಮದುವೆಯನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇರುವದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮದುವೆಯಾದ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೆ ನಿಯಮದಿಂದ ವರ್ತಿಸುವದಾಗಲಿ ಭಗವದ್ವಿಚಾರಪರವಲ್ಲದವನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ದಕ್ಕುವ ಮಾತಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಈಗ ಭಗವದ್ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಎರಡನೆ ಅರ್ಥದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವನು ಕೊನೆಗೆ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದರೂ ಭಗವದ್ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಂಡವನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎರಡನೆ ಅರ್ಥದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವವಕ್ಕೆ ಬಹು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಬೇಕು. ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಮೊದಲನೆ ಅರ್ಥದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ಭಗವದ್ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ, ಮೀಸಲಾಗಿರುವದು. ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವು ಸರ್ವಸಾತ್ತ್ವಿಕಶಕ್ತಿಗಳ ತವರು ಮನೆಯಾಗಿರುವದು. ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಅದ್ದುವದ

ರಿಂದ ಆ ಶಕ್ತಿಗಳ ತಂಪು ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಎರಡನೆ ಅರ್ಥದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಿನ ವಿವ್ಯಾಧಿಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಕಾಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಮೊದಲು ಪ್ರತಿಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಾದ ವಿಷಯಸುಖಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ದೂರರಾಗಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ. ನಾವು ಎಷ್ಟೇ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿದ್ದರೂ ನಮಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಅವುಗಳ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳಬಹುದು ಒಮ್ಮೆ ಬಿದ್ದಿ ತೆಂದರೆ ಎಳುವದು ಕಷ್ಟ. ಎರಡನೆಯದೇನೆಂದರೆ: ಭಗವದ್ವಿಚಾರದ ಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ಚಿನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಇದ್ದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಿಸ್ತವರನ್ನು ಕೂಡ ಎಬ್ಬಿಸುವದು.

ಮಿರಾಬಾಯಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಆಕೆ ಭಗವತ್ಸಂಕೀರ್ತನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ರಾಜಪುತ್ರಯುವಕರು ಏಕೆ ಪ್ರೀತಿಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಅರ್ಥದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಗಂಡನು ಆಕೆ ಸಂಸಾರ ಸುಖಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವಳಲ್ಲವೆಂದು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭೇದವೇ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಚಿತ್ತೂರಿನ ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಆಕೆಯು ಹೊರಗೆ ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಜೀವನವನ್ನು ಹೊರೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಆಕೆಗೆ ಪತಿಯ ವಿರಹದ ರಹಸ್ಯವೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಗೆ ಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂತ ಅಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಸಹೃದಯಕ್ಕೆ ಪರವಶನಾದ ಪತಿಯು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿಕಳುಹುತ್ತಲೆ ಪತಿಯೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಆಕೆ ಬಂದೇಬಿಟ್ಟಳು. ತಾನು ಬಹುಷ್ಟತಳಾಗಿ ತಿರುಗುವಾಗಲೂ ಪತಿಯೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಆಕೆಗೆ ಅಜನ್ಮಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂಕೀರ್ಷನವ ಆವೇಶದ ಭರದಲ್ಲಿ ಪತಿಪತ್ನೀಸಂಬಂಧದ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ತಲೆಯನ್ನಿತ್ತುವದೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ವಿಷಯಸುಖೇಚ್ಛೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕುಡಿಯನ್ನು ಚಿವುಟೆಹಾಕುವದಕ್ಕೆ ಭಗವದ್ವಿಚಾರವೊಂದಕ್ಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವದೆ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತರು ಹೆಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅವಷ್ಟು ಭಗವದ್ವಿಚಾರತತ್ಪರರಾಗಬೇಕು. ದುದೈವ

ದಿಂದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅದರ ಚಟವು ಬೇಗ ಹೆತ್ತದಿವ್ವರೂ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನ ದಿಂದಲೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಪ್ರತಿಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ದೂರವಾಗಿ ಇದ್ದು ಭಗವದ್ವಿಚಾರವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವಿರಬೇಕಾದರೆ ಅದರ ಪ್ರತಿಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂಪರ್ಕವಿರಬಾರದೆಂಬವರ ಕಡೆಗೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹವನ್ನು ನಿಷೇಧಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಪತಿ ವಿಯೋಗವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಭಗವದ್ವಿಚಾರದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಪುರುಷರಿಗೂವಿರತ್ತವೇಷವನ್ನೂ ವೈರಾಗ್ಯವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ವಿಧಿಸಿರು ವದೇ ಇದಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತವು. ಅವೆರಡೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಿತವಾಗಿ ಬಳೆಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವರಾದರೂ ಅದನ್ನೇ ಅನುಕರಣ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಪ್ರಪಂಚವ್ಯವಹಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಯಾಗಿ ತೇಲಾಡಿಸುವಂಥ ಭಗವದ್ವಿಚಾರವನ್ನು ಮನಗಾಣುವದೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೃತ್ತಿಯ ಧೈರ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಬಾರದು. ಬರೀ ತರ್ಕವ್ಯಾಕರಣಗಳ ಪಾಠ ದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತರೂ ಅಥವಾ ಬರೀ ಭೌತಿಕವಿಚಾರಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಕೇಕೆ ಯನ್ನು ಹಾಕಿದರೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿತ್ವವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹುರಿಮೆಂಬಿಸಲಾರವು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬೆಳೆಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಭಗವದ್ವಿಚಾರ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಇರುವದರಿಂದ ಅದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸರ್ವಸಹಾಸವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.

ಧೈರ್ಯ.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗಳ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಅಥವಾ ಬೀಜವಾಗಿ ಇರುವದೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದಾಯಿತಷ್ಟೆ.

ಬೀಜವು ಮೊದಲು ಅಂಕುರಿಸಿ ಆಮೇಲೆ ಬಹುರೂಪವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಮರವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೆಂಬ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವೆಂಬ ಗುಣವೆ ಅಂಕುರ. ಮೊದಲು ಧೈರ್ಯ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಕುರಪ್ರಾಯವಾದ ಧೈರ್ಯದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು ಯುಕ್ತವಾಗಿರುವದು. ಧೈರ್ಯವೆಂದರೆ ಕೆಚ್ಚೆದೆಯತನ. ಆಪಾಯಕ್ಕೆ ಎದೆಗುಂದದೆ ಮುಂದೆ ನುಗ್ಗುವದೊಂದೆ ಧೈರ್ಯವಲ್ಲ; ಮೋಹಕವಸ್ತುಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟು ಸೆಳೆದರೂ ಅವುಗಳ ಬೇಳುವೆಗೆ ಬೆರಗಾಗದಿರುವದೂ ಧೈರ್ಯವೆ. ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೇ ಬಲಶಾಲಿಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದುರ್ಬಲನನ್ನು ನೆಲಾಕಚ್ಚುವಂತೆ ಬಡಿದರೆ ಅವನನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಧೀರನೆಂದು ಹೇಳುವದುಂಟು. ಆದರೆ ಧೀರನೆಂಬ ಮಾತು ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಅವನು ತೋರಿಸಿದ್ದು ಶೌರ್ಯ. ಶೌರ್ಯದ ವಾಸಸ್ಥಾನವು ಶರೀರ. ಧೈರ್ಯದ ವಾಸಸ್ಥಾನವು ಬುದ್ಧಿ. ಮೇಲೆ ದುರ್ಬಲನನ್ನು ಹೆಣೆದ ಶೂರನೇ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡುವದು ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಕೊರತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ದುರ್ಬಲನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಆಗ ಅವನನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಧೀರನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ತನ್ನಾಳಿಕೆಗೊಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಯುವಂತೆ ನಿಯಮನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯವೆನ್ನಬೇಕು. ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆ ದುರ್ಬಲನು ಯೋಗ್ಯಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠನ ಮೇಲೆ ಕೈ ಎತ್ತಿದರೆ ಅವನು ಕೊನೆಗೆ ಸೋತು ಮಲಗಿದರೂ ಧೀರನೆ. ಏಕೆಂದರೆ: ಅವನು ಬಲಿಷ್ಠನ ಬಾಹುಬಲಕ್ಕೆ ಸವ್ವುಹಾಕದೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಯವೆಲ್ಲ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶೌರ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವದು. ಧೀರನಾದ ಪುರುಷನು ಶರೀರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದುರ್ಬಲನಾಗಿದ್ದರೂ ಮನುಶ್ಯಶಕ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿರುವನು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಡೆಯುವ ಯುದ್ಧವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶರೀರವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ ಹೊರಕ್ಕೆ

ಕಂಡರೂ ಎಷ್ಟೊ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಾಪಜಯಗಳು ಅವರವರ ಆತ್ಮ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗುವವು. ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವ ಭಾವನನ್ನುಂಟಾಗಿದ್ದು ಶರೀರವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿಕ್ರೃಷ್ಟನಾಗಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತಾಗ ಮಹಾಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಮರೋನ್ಮತ್ತನಾದ ಮನುಷ್ಯ ನಿಗೆ ಕೂಡ ಎದೆಯು ಡವಡವ ಹೊಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾರಂಭಿಸುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಆತ್ಮಶಕ್ತಿವಂತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ಬರೀ ಬಾಹುಬಲದವನ ಮನಸ್ಸು ತಲೆ ಎತ್ತಲಾರದಾಗುವದು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಆವೇಶವುಂಟಾಯಿ ತೆಂದರೆ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯಂಥ ಮನುಷ್ಯನು ಕೂಡ ವಜ್ರಾಯುಧಪ್ರಾಯ ನಾಗುವನು. ಶರೀರಕ್ಕಿಂತ ಮನಸ್ಸು ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪದಾರ್ಥವೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಹೇಳುವವು; ವಿನೇಶಿಗಳಾದ ಸಮಸ್ತರೂ ಒಪ್ಪುವರು. ಆ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪದಾರ್ಥದ ಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಕ್ರೃಷ್ಟಪದಾರ್ಥದ್ದೇನು ಸಾಗೀತು? ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಋಷಿಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಭಾವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬ ಮಾತು ಅತ್ಯುಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಋಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಹಿಂಸಾತತ್ವವು ಪರಮಾವಧಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವೈಗುಡಿತೆಂದರೆ ಅವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಪ್ರಭಾವವು ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳ ವೈತ್ರಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುವದೇನೂ ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಯಶೀಲನಾಗಬೇಕೆಂದಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು ಧೈರ್ಯವೆಂಬ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ವೈಗುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆ ಧೈರ್ಯವೆಂಬ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ನೊಡುಲು ಸ್ವಾಭಿಮಾನರೂಪವಾಗಿ ಒಡೆದುಮೂಡುವದು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನವೆಂದರೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ತನ್ನ ಕುಲದ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಮಾಸಗೊಡದೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉಜ್ಜ್ವಲವಾಗಿಯೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ದೃಢನಿಶ್ಚಯ. ಯಾವದಾದರೊಂದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತಾನು ಮಾಡಿಯೆ ಮುಗಿಸತಕ್ಕ ವನೆಂಬದೊಂದಭಿಮಾನವಿರಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ತಾನೆಷ್ಟರವನೆಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತನಗೇ ಕೇಳುಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದರೆ ಅವನಿಂದ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡವರ ಮುಂದೆ ತಾನೆಷ್ಟರವನೆಂಬ ವಿನಯವಿರಬೇಕು. ಅದು ಭೂಷಣ. ಉಳಿದವರೊಡನೆ ಮಾಡುವ

ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಲ್ಲ. ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದೆಯೇ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಮುಟ್ಟುವರೆಗೂ ಮಾಡುವನು. ಶಿವಾಜಿಯು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಮ್ಮೆ ವಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಬಗ್ಗಿ ಸಲಾಂ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಶಿವಾಜಿಯು ಮುಸಲ್ಮಾನರೆಂದರೆ ವಿಷವನ್ನು ಕಕ್ಕುವ ಸ್ವಭಾವದವನು. ಅವರು ಗೋವಧೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಹಿಂದುಗಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಶಿವಾಜಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಉದ್ವೇಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೂ ಹೊತ್ತು ಬಂದಂತೆ ಕೊಡೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ತಂದೆಯಾವ-ಶಹಾಜಿಯು ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಸಲಾಂ ಮಾಡುವಂತೆ ಒಡಂಬಡಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನೊಡನೆ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕರೆಮೊಯ್ದನು. ಏನಾದರೂ ಹಿಂದೂಧರ್ಮವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕುಲಾರಪ್ರಾಯನಾದವನಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ತೋರಿಸುವದು ಮಹಾಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಶಿವಾಜಿಗೆ ಒಗ್ಗದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾಜಿಯು ತಂದೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಗೌರವವನ್ನು ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಸಲಾಮಿನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನೇ ಹೊರತು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಂದೆಯು ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಗನನ್ನು ಕೇಳಲು ಶಿವಾಜಿಯು ತನ್ನದೇಹವು ಆ ತನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಾರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಶಿವಾಜಿಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಇಷ್ಟು ಬೇರೂರಿತ್ತು. ಅದು ದೇಹವನ್ನು ಕೂಡ ತನ್ನ ವಶವರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಶಿವಾಜಿಯ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವು ಮತ್ತೊಂದು ವೇಳೆಯೂ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಒಮ್ಮೆ ಶಿವಾಜಿಯು ಔರಂಗಜೇಬನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಸ್ಥಾನವು ಸಾಮಾನ್ಯ ರಾಜರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿತ್ತು. ಶಿವಾಜಿಯು ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸುತ್ತು

ಮುತ್ತು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿದನು. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಆ ಸಾಲಿನ ರಾಜರೆಲ್ಲ ಕ್ಷುದ್ರರಾಗಿ ಕಂಡರು. ಆಗ ಶಿವಾಜಿಯು ಯೋಗ್ಯತಾಯೋಗ್ಯತೆಯ ವಿವೇಚನೆ ಇಲ್ಲವಂಥ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೂಡ ಲಾರನೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟೇ ಹೊರಟನು. ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ಧೀರನಾದ ಶಿವಾಜಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಕಡೆವೆ. ಯವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಯಾರ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವು ಜಾಗರೂಕವಾಗಿರುವಮೊ ಅಂಥವರು ಮಾತ್ರ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲರು. ಶಿವಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದಲೇ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರತಿಕೂಲಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಅವನು ತನ್ನ ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವವನಾದನು.

ಸ್ವಾಭಿಮಾನವುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾತ್ರವೇ ತನಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪ್ರತಿಕಕ್ಷಿಯನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಕಕ್ಷಿಯ ಕೈ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಾಗದಂತೆ-ಪ್ರತಿಕಕ್ಷಿಯಿಂದ ತನಗೆ ಹಾನಿಯಾಗದಂತೆ-ತನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಧೀರತೆಯೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕುವವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಗ್ಗವಾದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಬೇಡ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಧೀರತೆಗಿಂತಲೂ ಹುರಿಗೊಂಡ ಧೀರತೆಯೊಂದುಂಟು. ಅದೇನೆಂದರೆ: ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬನು ತನಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅವನಿಂದ ಆ ಕಾರ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆ ಹಾನಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದರಿಂದ ತನ್ನ ಧರ್ಮೋನ್ನತಿಯಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಾನೇ ಆ ಹಾನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಧೈರ್ಯವು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದು. ಅಶೋಕನಿಗೆ ಕುನಾಲನೆಂಬೊಬ್ಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಕುನಾಲ ಎಂಬ ಪಕ್ಷಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಂದವಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆ ಹೆಸರು ಬಂತೆಂದು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವನು ಬಹುಮನೋಹರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನ

ಸೌಂದರ್ಯವು ಅವನ ಮಲತಾಯಿಯಾದ ತಿಷ್ಯರಕ್ಷಿತೆಯೆಂಬ ತರುಣಿಗೆ ಬಹುಮೋಹಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಮಗನಾದ ಕುನಾಲನ ಮುಂದೆ ಮಲತಾಯಿಯಾದ ತಿಷ್ಯರಕ್ಷಿತೆಯು ತನ್ನ ಮನೋವಿಕಾರವನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಹೋದಳು. ಆಕೆ ಎಷ್ಟು ಕಾಮಚೀಷ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೂ ವಿರಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ಕುನಾಲನಿಗೆ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಕುನಾಲನು ಕಷ್ಟಾರಿಯಾದ ಹೊರೆತು ತನ್ನ ತಾಪವು ಶಾಂತವಾಗ ಲಾರದೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಒಂದು ದಿನದ ವಿನೋದಕಾಲಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಉಪಾಯ ದಿಂದ ರಾಜಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಶೋಕನ ಆಜ್ಞಾ ಪತ್ರದಂತೆ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ನಿರೂಪವನ್ನು ಬರೆದು, ಮುದ್ರೆಯನ್ನೊತ್ತಿ, ಆ ನಿರೂಪದೊಡನೆ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ದೂತರು ಕುನಾಲನನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಸಂಚುಮಾಡಿದಳು. ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕುನಾಲನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಅವನನ್ನು ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಬರೆದಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರಿಯು ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಬೆರಗಾದನು; ಮತ್ತು ಈ ಕೆಲಸವು ತನ್ನ ಕೈಯ್ಯಿಂದಾಗಲಾರದೆಂದು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತನು. ಈ ವಿಷಯವು ಕುನಾಲನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಕುನಾಲನು ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡು. ನೀನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಬಹುಮಾನಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನಾದರೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಧಿಕಾರಿಯ ತಾಟಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಒಬ್ಬ ಚಂಡಾಲನ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಕೀಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಚಂಡಾಲನು ಕಿತ್ತ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕುನಾಲನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿಟ್ಟಾಗ “ ಎಲೆ, ಮಾಂಸಹಿಂಡವೆ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ: ನೀನು ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೊಂದೊಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಅವುಗಳ ಜ್ಞಾನವನ್ನೆ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಕ್ಕೆ ತುಂಬುವದರ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನನಗೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರತಿಬಂಧಕವಾಗಿತ್ತು. ನೀನು ಹೋಗುವದರ ಮೂಲಕ ಪಿತ್ರಾಜ್ಞಾಪರಿ

ಪಾಲನೆಯು ಆಯಿತು; ಪ್ರತಿಬಂಧಕ್ಷಯವೂ ಆಯಿತು. ನೀನು ಹೋಗುವ ದರಿಂದ ನನಗೆ ಹಾನಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ನಾನು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಸುಖಾ ಸಕ್ತನಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ನಿರ್ವಾಣ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಧನವು ನನಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅನಂದದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ಇಂಥ ಧೀರತೆಯು ಅತ್ಯಂತಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದದ್ದು.

ಪ್ರತಿಕ್ಷಿಗಲೋಡನೆ ಹೋರಾಡುವಾಗ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿವೇಕವು ಬೇಕಾಗುವದು. ಧೈರ್ಯ ದಿಂದ ಶತ್ರುವಿನ ಮಗ್ಗಲನ್ನು ಮುರಿಯುವದಕ್ಕೆ ನಿಂತಾಗ ಬರೀ ಶೌರ್ಯ ವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸುವ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಧೈರ್ಯವೆನಿಸಲಾರದು. ಶತ್ರು ವೆಂದರೆ ಅಧರ್ಮದ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದವನೆಂದೇ ನಮ್ಮ ಅರ್ಥವಿರುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಧರ್ಮದ ಪಕ್ಷವ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಅಧಿ ಕಾರವಿಲ್ಲ. ಲೋಕದ ಸುಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವ ಪಕ್ಷವೇ ಯೋಗ್ಯಪಕ್ಷವು. ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿ ಸಿರುವ ಶತ್ರುವು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕುಹಕೋಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವನೆಂಬ ನೆಲೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದವನು ಕೇವಲ ಸರಳವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಹಿಡಿಯುವವನಾದರೆ ಅಧರ್ಮದವನು ಧರ್ಮದವನನ್ನು ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಸಾತಾಲಕ್ಕೆ ತುಳಿದುಬಿಡುವನು. ಇದರಿಂದ ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠರ ವಿನಾಶದ' ಆಸೆಯೆ ಅಳಿದುಹೋಗುವದು. ಹೀಗೆಂದು ಧರ್ಮಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಯಾರೂ ತಾವು ಮೊದಲು ಕುಹ ಕೋಪಾಯವನ್ನು ಹೂಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು. ಕುಹಕೋಪಾಯವು ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುಹಕೋಪಾಯದ ಸೆಲೆಯೆ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಶುದ್ಧ ವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ವ್ಯವಹಾರವು ಸಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠರ ಕುಹಕೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರರೂಪವಾಗಿ ಮುಂದು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಿ ಷ್ಠರೂ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಕುಹಕವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸುಸ್ಥಿತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಅಗತ್ಯವೆ ಅಗಿರುವದು. ಈ ಸಿದ್ಧತೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಕೈರ್ಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವದು. ಅಧೀರರಾದ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳ

ಗಡಿಬಿಡಿ ಕಂಡಕೂಡಲೆ ದಿಕ್ಕುತೋಚದಂತಾಗುವದು. ಹೀಗಾದವರು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾದೀತು ? ಸುಮ್ಮನೆ ಸತ್ತು ವೀರಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನೆಂಬುದು ಧೈರ್ಯವಲ್ಲ. ವೀರಸ್ವರ್ಗವು ಅಷ್ಟು ಅಗ್ಗವಲ್ಲ. ವೀರತ್ವವೆಂದರೇನು ? ಬರೀ ಶೂರತ್ವವಲ್ಲ; ಶತ್ರುವಿನ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಿಕೆ. ಕುಹಕೋಪಾಯದ ಶತ್ರುವಿಗೆ ಕುಹಕೋಪಾಯದ್ದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬೇಕಾಗುವದು. ಅಂಥ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳೂ ವಿಫಲವಾಗಿ ಮರಣವಾದರೆ ವೀರಸ್ವರ್ಗ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠನಿಗೆ ಅಧಃಪಾತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವವನು ಬರೀ ಶೂರತ್ವದ ಹೆಮ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯದೆ ಎಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಾದರೂ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಮಾಧಾನವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶತ್ರುವಿನ ಕುಹಕೋಪಾಯಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಧೈರ್ಯದ ಬಣ್ಣವು ಎದ್ದು ಕಾಣುವದು.

ಶಿವಾಜಿಯು ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತ ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಗುಟುಕು ನೀರು ಕುಡಿಸುತ್ತಿರಲು ವಿಜಾಪುರದ ಅದಿಲ್ ಶಹನು ಅವನನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿಪರನಾಗಿ ಸೇನಾಪತಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಫಜುಲಖಾನನನ್ನು ನಿಯೋಗಿಸಿವನು. ಅಫಜುಲಖಾನನು ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಊರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಳ್ಳೇ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಶಿವಾಜಿಯಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದನು. ಶಿವಾಜಿಯ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ದಂಡೋಪಾಯವು ಸಾಗದೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕ್ಷಿಯು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿತು. ಆಗ ಅವನು ಮೋಸದಿಂದ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಗೆಳೆತನವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಬರಹೇಳಿ ಶಿವಾಜಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ಮಾತಿನ ತೂಕವು ಶಿವಾಜಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಠಿನಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾಗಮವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಫಜುಲಖಾನನು ಮೊದಲು ಬಂದು ಕುಳಿತನು. ಏಕೆಂದರೆ: ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಕುತೂಹಲವು ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಶಿವಾಜಿಯು ಬಂದು ವಿನಯದಿಂದ 'ಸಲಾಂ ಮಾಡುತ್ತಲೆ ಖಾಫನು ಎದ್ದು ಬಂದು ಎಡಗಯ್ಯಿಂದ

ಶಿವಾಜಿಯ ಕತ್ತನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಲಗಯ್ಯಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಉಭಯಪಕ್ಷವವರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿವಾರದವರಿರ ಕೂಡದೆಂದು ಮೊದಲೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾಜಿಗೆ ಆಗ ಇತರರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯಾದ ಶಿವಾಜಿಯು ಅಫಜುಲಖಾನನಂಥ ಕುಯುಕ್ತಿಪರನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವಂಥವನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ತಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆಗ ಉಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅವನು ಒಳಗೆ ಉಕ್ಕಿನ ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆ ಕತ್ತಿಯು ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ನಾಟಲಿಲ್ಲ. ಕತ್ತಿಯ ಹೊರತು ಅಫಜುಲನಿಗೆ ಇನ್ನೇನೂ ಸಾಧನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿವಾಜಿಗೆ ಬಲಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿ ಇತ್ತು; ಎಡ ಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಉಗುರುಗಳಿದ್ದವು. ಆಗ ಶಿವಾಜಿಯು ತನ್ನ ಎಡ ಗಯ್ಯನ್ನು ಅಫಜುಲಖಾನನ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಅವನ ಕರುಳನ್ನು ಬಗೆದ ದ್ದಲ್ಲವೆ ಬಲಗಯ್ಯ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಇರಿಸು ಕೆಡವಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಫಜುಲನ ಅಂಗರಕ್ಷಕನು ಬಂದು ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಶಿವಾಜಿಯ ತಲೆಗೆ ಬೀಸಿದನು. ಶಿವಾಜಿಯು ಉಕ್ಕಿನ ಕುಲಾವಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅದರಿಂದ ಗಾಸಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಯಮನ ದವಡೆಯಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಶಿವಾಜಿಯು ಇಷ್ಟರ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆಗ ಉಳಿಗಾಲವೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಶಿವಾಜಿಯು ಔರಂಗಜೇಬನ ನಿಯೋಗಿಯಾದ ತನ್ನನ್ನು ಅಡಗಿಸುವ ದಕ್ಕೆ ಬಂದ ಷಾಯಸ್ತಖಾನನನ್ನೂ ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದಲೆ ಓಡಿಸಿದನು. ಔರಂಗಜೇಬನ ನಿಯೋಗಿಯ ಮಾತಿರಲಿ; ಶಿವಾಜಿಯು ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಚಳ್ಳೆಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಿರುವನು. ಶಿವಾಜಿಯು ಔರಂಗಜೇಬನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ತನಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಧಿಟ್ಟತನ ದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದನಷ್ಟೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹಿಡಿದುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಔರಂಗಜೇಬನು ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ಏಕಾಂಗಿಯಾದ ಶಿವಾಜಿಯು ಈಗ ಮಾಡು ವದೇನು? ಕೆಲವು ದಿನ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ತನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ

ರೋಗದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಫಲದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ನೆವವನ್ನು ಹೊಡಿದನು. ಕೆಲವುದಿನ ಕಾವಲುಗಾರರು ಆ ದಾನದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ನೋಡಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಯಾಯಿತು. ಈ ಸಮಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಶಿವಾಜಿಯು ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ತಾನೆ ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪಧಾರಿಯಾದ ತನ್ನ ಭಟನ ತಲೆಯನ್ನೇರಿ ಹೋರಬಿದ್ದು ಕೋಗಿಯೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಶಿವಾಜಿಯು ಮಾಯಗಾರನೆಂದು ಔರಂಗಜೇಬನು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟು, ಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತಾ ಯಿತು. ಬಣ್ಣದ ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಬಣ್ಣದ ಹಾಲೆಂಬಂತೆ ಶತ್ರುಗಳು ತೋರಿಸುವ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಇವು ಉತ್ತರದ ರೂಪವಾದ ಧೈರ್ಯ. ಶಿವಾಜಿಯು ಈ ಬಗೆಯ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವನ ಹೆಸರು ಈಗಿನಷ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಧೈರ್ಯವೆಂದರೆ ಅಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಶತ್ರುವಿನ ಮುಂದೆ ಭುಜವನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವ ಮನೋದಾಢ್ಯಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ; ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಕುಂದು ತಂದುಕೊಳ್ಳದಿರುವದೂ ಧೈರ್ಯವೇ. ಧೀರತೆಯೆಂಬುವದು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ತೋರುವದೋ ವಾಕ್ಯಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ತೋರಬೇಕು. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಗಿದರೂ ಅಪಜಯವೆ; ವಾಕ್ಯಿ ನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಗಿದರೂ ಅಪಜಯವೆ. ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಯು ಯಾವ ಅಪಜಯ ವನ್ನೂ ಸಹನಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಪೇಶ್ವೆಬಾಜಿರಾಯನು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಯಾಗಿರುವನು. ಒಮ್ಮೆ ಬಾಜಿರಾಯನು ನಿಜಾಮನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವನೊಡನೆ ಐವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿವಾರದವರಿರಬಾರ ನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಬಾಜಿರಾಯನು ಅದರಂತೆ ಬಂದನು. ನಿಜಾ ಮನು ಅವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯೋಗ್ಯಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ ಅವನ ಹುರುಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು “ಪಂತಪ್ರಧಾನರೆ, ನೀವು ಈಗ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುತ್ತೀರಿ. ಈಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಮೋಸಗೊಳಿಸುವದಾದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಸಿಂಧ್ಯ, ಹೋಲ್ಕರ್-ಮೊದಲಾದ ವೀರಾಗ್ರ ಣಿಗಳೆಲ್ಲಿರುವರು?” ಎಂದನು. ಆಗ ಬಾಜಿರಾಯನು ದೈನ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಳ್ಳದೆ ನಿಜಾಮನನ್ನು ಕುರಿತು “ನನ್ನ ನೆರಳಿನಂತೆ ಸಿಂಧ್ಯ,

ಹೋಲ್ಕುರ-ಮೊದಲಾದವರು ನನ್ನ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವರು” ಎಂದು ತನ್ನ ಪರಿವಾರದವರ ಕಡೆಗೆ ಕೈಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನು. ತನ್ನಂಥ ಪ್ರಬಲಸಕ್ಷವನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಜಿವ್ವಾಗಲೂ ಜೀವಗಳನ್ನಾಗಿ ತನ್ನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಸುಮನಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು.

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಶಿವಾಜಿಯು ವೇಲುಪಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮೊಗಲರ ಹಿಂದುಗಳು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಬಹು ಅವಮಾನಕರವಾದ ತಲೆತೆರಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವಾಜಿಗೆ ತಲೆತಿರುಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಶಿವಾಜಿಯು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದ ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿರುವದರ ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ: “ನಿಮ್ಮ ತಾತನಾದ ಅಕ್ಬರನು ಸರ್ವಧರ್ಮ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ದೇಶದವರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಏಳಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದನು. ನಿಮ್ಮ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಎಷ್ಟೋ ದೇಶಕೋಶಗಳು ನಿಮ್ಮ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿವೆ. ಉಳಿದಿರುವವುಗಳೂ ಅದೇ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಸರ್ವಸಾಹಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ರೈತರೆಲ್ಲ ನೆಲಾಹಿಡಿಸು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾದ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೇ ದರಿವ್ರಲಕ್ಷಿ ಕಾಲುಹಾಕಿರುವಾಗ ಇನ್ನು ಬಡಬಗ್ಗರ ಮಾತು ಹೇಳುವವೇನು? ನಿಮ್ಮಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇನೆಗೆ ನಿಲವಿಲ್ಲ; ವರ್ತಕರಿಗೆ ದುಃಖ; ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಕೂಡ ಗೋಳು; ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನೀವು ಯೋಗಿಗಳಿಂದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಳಿಂದ, ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳಿಂದ, ಕೊನೆಗೆ ತಿರುಕರಿಂದ ಕೂಡ ತಲೆತೆರಿಗೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ತಿನ್ನುವರೆಂಬ ದಂದುಭಿಧ್ವನಿಯು ದಶದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವದು. ದೇವರು ಮಹಮ್ಮದೀಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೇವರಲ್ಲವೆಂಬವನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. ದೇವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಮುಸೀದಿಯವರು ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ; ದೇವಸ್ಥಾನದವರು ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬನ ಪಂಥವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವದು ದೇವರಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತಲೆತೆರಿಗೆಯು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ. ಹಿಂದುಗಳನ್ನು

ಹೆದರಿಸಿ ತಳಕ್ಕೆ ತುಳಿಯುವದೇ ನಿಮ್ಮ ಪಂಥವಾಗಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ರಾಣಾ ರಾಜಸಿಂಹನ ಮೇಲೆ ತಲೆತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಹೇರರಿ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರುವೆ ಗಳನ್ನೂ ನೋಣಗಳನ್ನೂ ಹೊಸಕುವದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಶೂರತನವಲ್ಲ.”

ಧೈರ್ಯವು ಧರ್ಮದ ಉತ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಅಧರ್ಮದ ಸಾಧನೆಗೆ ಉಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ದುರ್ಬಲ ವಾಗುವದು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲ ಹೆಚ್ಚು. ಅದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮದ ಕಾರಣವು ದೊರೆಯಿತೆಂದರೆ ಅವರ ಶಕ್ತಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊರಗೂಡಿಕೊಳ್ಳು ವದು. ಧರ್ಮದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹವು ದೊರೆತೇ ದೊರೆಯುವದು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಜಯವಾಗಿಯೇ ಆಗುವದು. ಮಲ್ಹಾರಾಯನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಇಂದೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ಅನಾಯಕವಾಗುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತ್ತು. ಆಗ ವಿಧವೆಯಾದ ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿಯು ಪತಿವಿಯೋಗದ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಮನೆ ತನವ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಬಾರದೆಂದು ತಾನೆ ಅಧಿಕಾರಸೂತ್ರವನ್ನು ಕೈ ಕೊಂಡಳು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆಕೆಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಾದ ಮಾಲೇ ರಾಯನೂ ಮಾರಿಗೆ ತುತ್ತಾದನು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾ ಧಿಕಾರಿಯ ಅಭಾವವಾದ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಹಳೇ ಹೆಗ್ಗಣವಾಗಿದ್ದ ಗಂಗಾಧರರಾಯನೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಒಬ್ಬ ಕ್ಷುದ್ರ ಬಾಲಕನನ್ನು ದತ್ತಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವನ ದೌರ್ಬಲ್ಯದ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಾನು ಹಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿ ಪೇಷ್ವೆಯ ತಮ್ಮನಾದ ರಘುನಾಥರಾಯನ ಮೂಗಿಗೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಅವನ ಆಗ ಮನಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇಂಥ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕೆಂದಿದ್ದ ಜಗಳಗಂಟೆಗನಾದ ರಘುನಾಥರಾಯನು ಒಡನೆ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಈ ಸಂಚನ್ನು ತಿಳಿದು ಅಹಲ್ಯಾಬಾಯಿಯು ಧರ್ಮದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಾನು ಹಿಂದೆಗೆಯಬಾರದೆಂದು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ತನ್ನವರಿಗೆಲ್ಲ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬಿ ಯುದ್ಧಸನ್ನಾಹವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ರಘು ನಾಥರಾಯನಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಳು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋದಮ್ಮ ತನ್ನೆಂದು ಪೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುವರಾಯನೂ ತನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಬರೆದು ಹಿಂದಿರುಗಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಬಿದ್ದ ರೂ ಮೀಸೆ ಮಣ್ಣಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ, ತಾನು ಬರೀ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವದಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿ ರಘುನಾಥರಾಯನು ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ನಾಟೂರು ರಾಣಿಯಾದ ಭವಾನೀದೇವಿಯು ಲಿಯೂ ಈ ಧೈರ್ಯವು ಕಂಡುಬಂದಿರುವದು. ಒಮ್ಮೆ ಭವಾನೀದೇವಿಯು ಗಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಂಡದಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ನವಾಬನು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಮಾಡಲು 'ಭವಾನೀದೇವಿಯು ಧರ್ಮವಿದ್ದ ಕಡೆ ಜಯವಿರುವದೆಂದು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡು ಮುರ್ಷಿದಾಬಾದ ನವಾಬನ ಸೇನೆಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಯಿಕಥೈರ್ಯವನ್ನೂ ಮತ್ತು ವಾಚನಿಕಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಡಿದವು. ಇನ್ನು ಮಾನಸಿಕಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಾಯ ಮತ್ತು ವಚನ ಇವುಗಳಿಗಿಂತ ಮನಸ್ಸು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದನೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಒಡಂಬಡತಕ್ಕದೆ. ಏಕೆಂದರೆ: ಮನಸ್ಸನ್ನವ ಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡೆ ಕಾಯದ ಮತ್ತು ವಚನದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾನಸಿಕಧೈರ್ಯವೆಂದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಷ್ಟತನವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವದು. ವಜ್ರವನ್ನು ವಜ್ರದಿಂದಲೆ ಹೇಗೆ ಕೊರೆಯತಕ್ಕದ್ದೋ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೆ ನಿಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕದು. ಆದರೆ ಕೊರೆಯುವ ವಜ್ರದ ತುದಿಯು ಕೊರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಜ್ರಕ್ಕಿಂತ ಚೂಪಾಗಿರುವಂತೆ ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ವಶವಾಗುವ ಮನಸ್ಸಿಗಿಂತ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಶೇಷವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿರಬೇಕು ಆ ವಿಶೇಷವಿಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಕವೆಂಬ ಅಲಗಿದ್ದು ಅದು ಬುದ್ಧಿ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಬುದ್ಧಿಯೂ ಮನಸ್ಸೂ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಮನಸ್ಸೆ. ಅದರೊಳಗೆ ವಿವೇಕದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಯುದ್ಧವು ಅತ್ಯಂತಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚು. ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇಶಕೋಶಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲು

ನಾಗ ಅವುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಆಶೆಯು ತನ್ನ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗುತ್ತದೆ; ಅಥವಾ ತನ್ನ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ತೋರಿಸುವ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬ ಹಠವು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನಸಿಕಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸ್ಥೂಲವಾದ ಪ್ರತ್ಯಾಶೆಗಳೇನೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಡೆಸುವದೆ ನಿಜವಾದ ನಿಷ್ಠಾಮುಯುಧ. ಕಾಯಿಕಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ವಾಚನಿಕಧೈರ್ಯವನ್ನೂ ತೋರಿಸುವವರು ಬಹುಮಂದಿ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಾನಸಿಕಧೈರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವವರು ಮಾತ್ರ ಬಹುವಿರಲ. ನಿಜವಾಗಿ ಅವರ ಧೈರ್ಯವೇ ಧೈರ್ಯ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರು ಯಾರೂ ಆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಧೈರ್ಯವೆಂದು ಸಂಭಾವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಅದರ ತಿರುಳು ತಿಳಿಯದೆ ಇರುವವೆ ಅವಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಈ ಮಾನಸಿಕಧೈರ್ಯದ ದೀಕ್ಷೆಯೇ ಸಂನ್ಯಾಸ. ಮನುಷ್ಯನು ಅತಿರಥಮಹಾರಥರನ್ನಾದರೂ ಹುಡುಗುಟ್ಟಬಹುದು; ವಿಷಯಗಳ ಸೆಳೆತದಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವದು ಕಠಿಣ.

ಬುದ್ಧ, ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು, ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು-ಇವರೆಲ್ಲ ಮಾನಸಿಕಧೈರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಂಥ ಮಹಾನುಹಿಮರು. ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ಬುದ್ಧನು ಒಂದು ದಿನದ ನಗರವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಮುದುಕನನ್ನೂ ರೋಗಿಯನ್ನೂ ಹೆಣವನ್ನೂ ನೋಡಿ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಲೆ ತಾನು ಸರ್ವದುಃಖಗಳ ಸಮ್ರಾಜ್ಯನಕ್ಕಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪವುಂಟಾಯಿತಷ್ಟೆ. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಮುದ್ದು ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಯಶೋಧರೆಯು ಮತ್ತು ಮುದ್ದು ಮಗನಾದ ರೋಹಿಲನ ಕೊನೆಯ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶಯ್ಯಾಗೃಹಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಹೆಂಸತೂಲಿಕಾತಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ಯಶೋಧರೆಯು ಹಾಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೆ; ತಾಯಿ ತೋಳ ತಲೆಗಿಂಬಿನ ಮೇಲೆ ರೋಹಿಲನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಪವಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವರ ನಿದ್ರಾಭಂಗ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಅದೇ ಮನಸ್ಸೇ ಒಮ್ಮೆ ಆ ಮುದ್ದು ಮುಖಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತವಕಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯಾರ ಪ್ರಾಣಗಳು ಇದುವರೆಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಗಳೆ ಆಗಿದ್ದವೋ ಅಂಥ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ

ಮಗನನ್ನೂ ಬುದ್ಧನು ಆಗ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವವನಾಗಿವಾನೆ. ಒಂದು ದಿನದ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ತೋರಿದ ದುಃಖಗಳಿಂದ ದೇಶವನ್ನೂ ಕೋಶವನ್ನೂ ತಂದೆಯನ್ನೂ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಮಗನನ್ನೂ ಬಂಧುಗಳನ್ನೂ ಬಳಗವನ್ನೂ ಪರಿವಾರವನ್ನೂ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ ಸವಸ್ಥವನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವದೆಂಬುದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯನಾದ ಮಾತೇ? ಸಂಸಾರವು ದುಃಖಮಯವೆಂದು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ? ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಹಿಮ್ಮುಖವಾಗುವ ಧೈರ್ಯವು ಮಾತ್ರ ಬಹು ಜನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಬುದ್ಧನು ಸಂಸಾರದ ನಿಸ್ಸಾರತ್ವವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಮನಗಂಡಕೂಡಲೆ ಅವನ್ನು ವಾಂತಾಶನದಂತೆ ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಕಂಡು ಹಿಂದಿರುಗಿದನಲ್ಲ! ಇದು ಧೈರ್ಯ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೂ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆ ದಿಗ್ಗಂತಿ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದು ಭೌತಿಕಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ವಿದ್ದರೂ ದೂರದರ್ಶಿಗಳಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸೋಂಕು ತಗಲುವವಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಸರ್ವಲೌಕಿಕಸುಖಗಳಿಗೂ ಶರಣುಮಾಡಿ ಹೊರಟರಲ್ಲ! ಈ ಧೈರ್ಯದ ಮುಂದೆ ಭೌತಿಕಸೌಖ್ಯದ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ತೋರಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ನಿವಾಳಿಸಿ ಒಗೆಯಬೇಕು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಬೇಕೆಂಬ ಮತ್ತು ಬೇಡನೆಂಬ ಎರಡು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೂ ಬೇರು ಕಿತ್ತಿಸಿದು ವಿವೇಕದಿಂದ ಅದರ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಭಗವದ್ವಿಚಾರದ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಧೈರ್ಯದ ಮುಂದೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳೂ ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿ.

ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಧೈರ್ಯವು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರ ಧೈರ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಹೆಚ್ಚಿನದಾದರೂ ಅದರ ಪ್ರದರ್ಶನದ ರೀತಿಯು ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವದು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರು ತಮ್ಮ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಶರೀರದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಪೌರುಷಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವರು. ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕರು ತಮಗಾಗುವ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಸಹನ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವರು. ತುಕಾರಾಮನ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ವಿಶೋಬದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಂದು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬಾಜಿಯೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತೋಟಕ್ಕೆ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತನವಾಗತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳುವದಕ್ಕೆ ಬರುವ ಜನರಿಗೆ ಆ ಮುಳ್ಳಬೇಲಿಯು ತ್ರಾಸದಾಯಕ ವಾಗುವವೆಂದು ತುಕಾರಾಮನು ಆ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ದಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸನು. ಕೂಪ್ರನಾದ ತುಕಾರಾಮನು ಭಗವದ್ವಕ್ತರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ನಾಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ದುರಭಿನಾಸಿಯಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತುಕಾರಾಮನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಎಲುಬು ಪುಡಿಪುಡಿಯಾಗುವಂತೆ ಹೊಡೆದನು. ಆಗ ತುಕಾರಾಮನೂ ಕೈಮಾಡಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ? ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಆಸರೆ ತುಕಾರಾಮನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮೆ ಗೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸನು. ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಸಹನಮಾಡಿದ ವಿಷಯವೂ ಒಂದು ಕಡೆ ಇರಲಿ. ಶ್ರೀಸುಧರ್ ರಾಮದಾಸರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅವರು ಗೋದಾವರಿಯಲ್ಲಿ ಎವೆಯುದ್ದವಾದ ನೀರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಉಗ್ರತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜಲಚರಗಳು ಅವರ ಮೈಯ ನ್ನೇಲಿ ಕಚ್ಚಿ ಹುಣ್ಣು ಹುಣ್ಣು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಂದು ಕೊಳ್ಳದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಸಹನಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಅವರು ತೋರಿಸಿರುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯಂತಪ್ರದರ್ಶನೀಯವಾಗಿದೆ. ಜಲಚರಗಳಿಗೆ ಮೈ ಗೊಡದೆ ತಮ್ಮ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಆ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಸಹನ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಧೈರ್ಯದ ಧ್ವಜಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಇಂಥ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು.

ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಶರೀರಬಲವಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ; ದೇವರ ಮೇಲೆ ಭಾರ ವನ್ನು ಹಾಕಿ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಜವಾಗಿ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆತೇ ದೊರೆಯುವದು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೈವೇಚ್ಛೆಯ ಮುಂದೆ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹ ನಡೆಯುತ್ತದೆ? ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ಸೇನೆಯು ಕ್ಷುದ್ರಸೇನೆಯ ಮುಂದೆ ತಲೆಬಗ್ಗಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ವಜ್ರ ದೇಹಿಗಳಾದವರು ಸಾಮಾನ್ಯನ ಕೈಮೆಯನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದರೂ

ನಮಗೆ ಕಂಡುಬರುವದು ಇವೆಲ್ಲ ದೈವಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಬಲ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯನು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವಸಕ್ತ ಮೊದಲು ದೇವರಿಗೆ ಶರಣುಹೋದನೆಂದರೆ ದೈವಚಿಂತನೆಯು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು. ಆದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಶರಣೆನ್ನುವದು ತಮ್ಮ ಶರೀರದೊಬ್ಬಲದ ಚಿಹ್ನೆವೆಂದು ಜನರಿಗೆ ಭ್ರಮೆಯಾಗುವದುಂಟು. ಶರೀರವು ಸಬಲವಾಗಿರಲಿ, ದುರ್ಬಲವಾಗಿರಲಿ, ಜಯಾಪಜಯಗಳು ದೈವೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವದು ಹೆಚ್ಚು. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಯೇಚ್ಛೆಗಳು ದವೆಲ್ಲರೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಿ ಮುಂದೆ ಅಡಿಯಿಡಬೇಕು. ಈ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಏಕನಾಥರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸುವದು. ಏಕನಾಥರು ಕೇವಲ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾರ್ಥಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಜನಾರ್ದನಪಂತರಿಂಬ ಗುರುಗಳ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಪಡೆದರು. ಜನಾರ್ದನಪಂತರು ದೇವಗಡದಲ್ಲಿ ದೊಲತಾಬಾದದ ಒಬ್ಬ ಯವನರಾಜನ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಶತ್ರುರಾಜರು ಮುಂದಾಗಿ ತಿಳಿಸದೆ ದೇವಗಡದ ಊರಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಹಳೆಯನ್ನು ಊದಿದರು. ಆಗ ದೇವಗಡದ ಯವನರಾಜನು ಎದೆಯೊಡೆದವನಾಗಿ ಒಡನೆ ಶತ್ರುವನ್ನು ಓಡಿಸುವಂತೆ ಜನಾರ್ದನಪಂತರಿಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಪತ್ರವು ಬಂದಾಗ ಪಂತರು ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು; ಏಕನಾಥರು ಬಾಗಿಲನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾವುತನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಪತ್ರವನ್ನು ಏಕನಾಥರು ಓದಿಕೊಂಡರು. ಗುರುಗಳನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಸಮಾಧಿಗೆ ಭಂಗವಾಗುವದೆಂದೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸ ಕೆಡುವದೆಂದೂ ನೆನೆದು ಏಕನಾಥರು ಹೊರಗಣಿಂದಲೆ ಗುರುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಪಂತರ ಯುದ್ಧಕಾಲದ ಉಡಿಗೆತೊಡಿಗೆಗಳನ್ನೆ ಧರಿಸಿ ದಿವ್ಯಾಟುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ದಿವ್ಯಾಶ್ವವನ್ನೇರಿ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಏಕನಾಥರ ಮುಖಭಾವವೂ ಜನಾರ್ದನಪಂತರನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಸಂಶಯ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಲಕನಾದ ಏಕನಾಥನ ಧೈರ್ಯವು ಅಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು.

ಕಂ|| ಕರಿಘಟಿಯಂ ಸೀಳ್ವದು ಕೇ |

ಸರಿ ಶಿಶುವಾಗಿದೊಡಂ ಮಹಾರಭಸದಿ ತಾಂ ||

ಅರಿಗಳನುರುಪುವ ಧೀರತೆ |

ಮೆರೆವೊಡೆ ಬಾಲತ್ವಮಡ್ಡನಿಲ್ಲದದೆಂದುಂ ||

ಯುದ್ಧದ ಸಾಮಾನ್ಯಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಏಕನಾಥರು ಆ ದಿನ ತುಮುಲ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಡೆಸಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದಿಕ್ಕುಗೆಡಿಸಿ ಜಯಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡೇ ಬಂದರು.

ಕಂ|| ಧರೆ ಮಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿಯಪ್ಪುದು; |

ಶರನಿಧಿ ಕಾಲುನೆಯ ಪಾಡ ಪೋಲುವಮು; ||

ಗಿರಿರಾಜನೊಂದು ಹುತ್ತಕೆ |

ಸರಿ; ಧೀರತೆಯೊಂದು ಮನದೊಳಹ ನರಗೆ ||

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಕಥೈರ್ಯವನ್ನೂ ವಾಚನಿಕಥೈರ್ಯವನ್ನೂ ತೋರಿಸುವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣುಹೋಗುವದರಿಂದ ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಂಟಾಗುವದು. ಮಾನಸಿಕಥೈರ್ಯಕ್ಕಂತು ಇದು ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಭಗವದನುಗ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿಮುಖನಾಗುವದಕ್ಕಾಗುವದೇ ಇಲ್ಲ.

ಧೈರ್ಯವೆಂಬ ಚಿನ್ನದ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವದಕ್ಕೆ ಅಪಜಯವೇ ಒರೆಗಲ್ಲು. ಗೆಲುವು ಸಿಕ್ಕುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಧೈರ್ಯವು ಉಕ್ಕುವದೇನೂ ದೊಡ್ಡ ಮಾತಲ್ಲ. ಆ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೇನೂ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ. ಸೋಲಿನ ಮೇಲೆ ಸೋಲಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಉತ್ಸಾಹವು ತಗ್ಗದಿರುವದೆ ನಿಜವಾದ ಧೈರ್ಯ. ಗೆಲುವನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಬೆಲೆಯುವ ಧೈರ್ಯವು ಹೇಡಿಯಲ್ಲಾದರೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು. ಅದು ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಧೈರ್ಯ. ಎಷ್ಟು ಸೋಲಾದರೂ ಕುಗ್ಗದಿರುವ ಧೈರ್ಯವು ನಿಜವಾದ ಧೀರನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಚಿತ್ತೂರಿನ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹನೂ ಝಾಂಸಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯೂ ಅಂಥ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕವಾಗಿ ಮಾಡಿರುವರು.

ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ

ಕಾಲನ್ನು ಚಾಚಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಅಕ್ಕರನು ಚಿತ್ತೂರನ್ನು ಸ್ವಾಹಾಕಾರಮಾಡುವವಕ್ಕಾಗಿ ರಣಯಜ್ಞವನ್ನು ರಂಭಿಸಿದನು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಗಿ ತಂದೆಯಾದ ಉದಯಸಿಂಗನು ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೂ ತಂದೆಯ ಸೇಲಿನಿಂದ ನಿರಾಶನಾಗದೆ ಬಾಲಕನಾದ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಎಳೇ ಮೈಯನ್ನು ರಣಭೂಮಿಗೊಡ್ಡಿದನು. ಆಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಉಳಿಗಾಲವು ಕಾಣದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಪರಿವಾರದವರು ಅವನನ್ನು ಕಮಲಮಾರಮರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ರಾಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಶಸ್ತ್ರೇಶ್ವರನು ಬಿಡನೆಂಬಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಅಕ್ಕರನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮಾನಸಿಂಹನು ಬಂದು ಭಯಂಕರವಾದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ಪ್ರತಾಪನು ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ತಲೇತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಪ್ರತಾಪನು ಉದಯಪುರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡುಬಲವಾದ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಆಗಲೂ ತುಂಬ ಗಾಸಿಯಾಗಿ ಅವನು ಕಮಲಮಾರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಜ್ಞಾತವಾಸಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಕಂ|| ಎರಡೇ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿರ |

ಗಿರುವವು ಪೂಗೊಂಚಲಂತೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಲ್ ||

ನರರೆಲ್ಲರ ಶಿರವೇರುತ |

ಮೆರೆವುದದಿಲ್ಲದೊಡೆ ಕಾಡಿನೊಳೆ ಸೊರಗುವದು ||

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಉಪ್ಪನ್ನು ಉಂಡಿದ್ದ ಭೀಮಸಿಂಹನಿಂದ ಒತ್ತಾಸೆ ದೊರೆಯಿತು. ಆಗ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಾಪನಿಗೆ ಕಮಲಮಾರವೂ ಇನ್ನೂ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕೋಟಿಗಳೂ ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಆದರೂ ಚಿತ್ತೂರು ಮಾತ್ರ ಕೈಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಥೂಲವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ತುಂಬ ಸೋಲುಗಳೆ ಇದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲ ಅವನ ಧೀರತೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡುವ ಭೂಷಣಗಳಾಗಿರುವವು.

ಕಂ|| ಮಹನೀಯಮಾನವರ್ದು |

ಸ್ವಹವಾದಪಘಾತದಿಂದೆಯುಂ ಜಸವಡೆವರ್ ||

ತುಹಿನಗಿರಿಯುಂ ವಿದಾರಿಪ |

ಮಹಾಗಜಂ ದಂತಭಂಗದಿಂ ಶೋಭಿಪವೊಲ್ ||

ಗೆಲುವಾಗದಿದ್ದ ರೂ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಹೋರಾಡುವದೇ ನಿಜವಾದ ಧೀರತೆ.

ಝಾಂಸಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಣ್ಣವು ಮೆರುಗನ್ನು ಪಡೆದು ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವದು. ನಿಜವಾಗಿ ಆಕೆ ಆಗ ನಡೆದ ಶಿಷಾಯರ ದಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಎಷ್ಟೋ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಅವರ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಾಗಿ ಅವರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರಾದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆಗಳಾಗಿ ಉಂಟಾದ ರಣರಂಗವಾದ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಆ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜೀವನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಧೀರಳಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಜೀವನಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಜೀವನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮಪಕ್ಷದ ಜಯಧ್ವಜವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ಕಿಗೈದು ಕಾಲ್ಕಿ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪೇಶ್ವೆಬಾಜಿರಾಯನಿಗೆ ಶರಣುಹೋದಳು. ಬಾಜಿರಾಯನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ಅಭಿಮಾನವಾಗುವದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ ಬಂದ ವಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಇಂಗ್ಲೀಷರ ದಂಡೂ ಬಂತು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾಜಿರಾಯನೂ ಕೂಡ ಸಲಾಯನಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಆಮೇಲೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗ್ವಾಲ್ಟೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಿಂಧ್ಯನನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗರಿಗಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಅದರ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಅಲ್ಲಿಗೂ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಆಭರಣವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಆಗ ಬಾಜಿರಾಯನು ಮದೋನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ಊರಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದನು. ಬಂದ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳುವ ಭಾರವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಮೇಲೆಯೇ ಬಿತ್ತು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಗೆಯುವವಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನಿಯಂತೆ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೀರಾವೇಶವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ಏನುಮಾಡುವದು? ದೇವಸಹಾಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಅಲ್ಲಿದ್ದಲೂ ಓಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನುಚ್ಚುನುರಿ ಮಾಡಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಹೇಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ನುಸುಳಿ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಳು. ಆಗಲೂ ಶತ್ರುಭಟರು ಹಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ತಾನು ಹತ್ತಿದ ಕುದುರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸೋತು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಒಂದು

ಜಲಾಶಯದ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳ ಖಡ್ಗದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಾಸಿಪಟ್ಟು ಹಾಗೆಯೇ ಪರಂಧಾಮವನ್ನೈದಿದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥೂಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೋಲುಗಳೇ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಆಕೆಯ ಧೀರತೆಯೆಂಬ ಕನ್ನಡಿಯ ಮಸುಕನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಬೆಳಗುವವುಗಳಾಗಿರುವವು. ಮೊದಲನೆ ಸಲವೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದರೂ ಆಕೆಗೆ ಈಗ ನಷ್ಟ ಯಶಸ್ಸು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೋಲುಗಳು ಕಾಯಿಕಥೈರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ವಾಚನಿಕಥೈರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಗೆ ಭೂಷಣವೋ ಮಾನಸಿಕಥೈರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಭೂಷಣ. ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬನು ವಿಷಯಗಳಿಂದ ವಿಮುಖನಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಲಿ ಜಯವನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಆದರ ಮಹತ್ತ್ವವೇ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಅದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕಷ್ಟವೆನಿಸಿ, ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅಪಜಯವಾದರೆ ಆಗ ಜಯದ ಬೆಲೆ ತಿಳಿಯುವದು. ಕೊನೆಗೆ ಜಯವಾಗದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಜಯವು ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಯದೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಧೈರ್ಯವೆಂಬ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವವರು ಸೋಲುಗಳಿಗೆ ಅಳುಕಬಾರದು.

✠

ಉದ್ಯೋಗ

ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವೆಂಬ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಅಳವಡವಿಲ್ಲದೆ ಅದು ಉಳಿದ ಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ನಿಯಮನಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಅವುಗಳ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀಳಿಸುವದು. ಅದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವದು. ಉದ್ಯೋಗವೆಂದರೆ ಯಾವಾಗಲೂ

ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊತೆರುವಿಕೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಐದು ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಗಳಿರು ವಂತೆ ಐದು ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಇರುವವರಿಂದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಮನುಷ್ಯನು ಕರ್ಮಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಲೇಬೇಕು. ಮನು ಷ್ಯನು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದೆಂಬುದಂತು ಸರಿಯಷ್ಟೆ? ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವವನು ಕೂಡ—ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ದುಡಿಯಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ—ಬದುಕಿರುವದಕ್ಕಾದರೂ ಅವನು ಏನಾ ದರೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಗಾಳಿಗೆ ಬಿಸುಟಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣವು ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದು ಕೆಡುವಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ದೇಹಕ್ಕೆ ಭಾರವಾತ್ರವಾಗಿರುವ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಜೀವಶವಗಳಾಗುವವು. ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆ ಸೋಮಾ ರಿಯು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ತನಗೆ ಉಪ್ಪಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿರುವದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕಳೆತನವನ್ನಾದರೂ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಬಂದಮೇಲೆ ಉದ್ಧಾರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಕಳೆತನವು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ ನಿಜ; ಆದರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈಮುದುರಿಕೊಂಡು ಕೂಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡುವದುತ್ತಮವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ: ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಕುಳಿತರೆ ಶರೀರವು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಗೆದ್ದಲು ತಿಂದು ಹೋಗುವದು. ಧರ್ಮದ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಶರೀರವು ಮೊದಲನೆಯದು. ಶರೀರವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮವಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯನ ಉಪ್ಪಾರವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಶರೀರವೇ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧನ. ಇಂಥ ಶರೀರವನ್ನು ಕೈಗೆ ಬಂದ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಗಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದೇನು ಜಾಣತನ? ಶರೀರವು ಸಜೀವವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ—ಕಳೆತನ ವಾದರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ—ಏನಾದರೂ ಉದ್ಯೋಗವಿರಬೇಕು. ನರಕದ ದಾರಿಯನ್ನೂ ಸ್ವರ್ಗದ ದಾರಿಯನ್ನೂ ಹಿಡಿಯುವದೆಂಬದು ಶರೀರವು ಸಜೀವವಾಗಿದ್ದ ಮೇಲಿನ ಮಾತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಉದ್ಯೋಗಿ ಯಾಗಿರಬೇಕಾದದ್ದು ಗತೃ.

ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥಿತಿಯೆ ಅವನ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವದು. ಒಬ್ಬನು ತಾನು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಏನಾದರೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಜೀಷ್ಟಗಳನ್ನಾದರೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ತಿನ್ನುವದು, ಕುಡಿಯುವದು, ಉಸಿರಾಡುವದು-ಈ ಒಗೆಯ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾದರೂ ತಪ್ಪಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲ. ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಯಾವನೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಇರುವದಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಂತು ಸಾಗುವದೆ ಇಲ್ಲ. ಧನಿಕನಾದರೂ ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ದುಡಿಯಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲವಾದರೂ ತಿಂದನ್ನವು ಜೀರ್ಣಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಮನುಷ್ಯನು ಎಂಥ ಧೀರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಉದ್ಯೋಗದ ಹೊರತು ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಾರವಿಲ್ಲ. ಧೀರತೆಯು ಸುರ್ವಾಪುಷ್ಪದಂತೆ; ಉದ್ಯೋಗವು ಅದರ ಸುವಾಸನೆಯಂತೆ. ವಾಸನೆಯು ಮುಂದಾದ ಹೊರತು ಹೂ ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಉದ್ಯೋಗವು ಮುಂದಾದ ಹೊರತು ಧೀರತೆಯು ಯಾರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಎಷ್ಟು ಧೀರತೆಯಿದ್ದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಕಂ|| ಬರಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಫಲಮೇಂ ? |

ಮೊರೆವೆದ್ದು ದ್ಯೋಗಗಿಯ್ಯದಿರೆ ಫಲಿಸದು ತಾಂ ||

ಗೊರಕೆಯ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿಹ ಕೇ |

ಸರಿಯಾಸ್ಯಕೆ ಬಂದು ತಾವೆ ಬೀಳ್ವವೆ ವೃಗಗಳ ? ||

ಅಥವಾ ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಜೋಳಿಗೆಯೆಂದು ಗೊಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಗಲುವಾಕಿದರೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬುವದೆ? ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯನ್ನು ಸೂಚಿಸತಕ್ಕದ್ದಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ:

“ಯಾರು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನನ್ನು ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸುವರೊ ಅಂಥವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ವಹಿಸುವನೆಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಏಕೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು? ನಾವು ಅವನ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರಾಯಿತು.” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ಸಯುಕ್ತಿಕವಾದ ಮಾತೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ಇದರ ಆಚರಣೆಯು ಮಾತ್ರ ಕಠಿಣ. ಯಾರಿ

ಗಾದರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಜಿಸುವದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರು ಉಮ್ಮೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಹುದು; ಅವರ ಮುಂವೆ ನಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನೆತ್ತಲಾರಿವು. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಹಸ್ರಾರು ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಅವರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಭಾರವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನು ವಹಿಸದೆ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವೆ ಇಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಂಟಾಗುವವೆ ಕಡಿಮೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಕೂಡ ತಾವು ಭಕ್ತರೆಂಬ ಭಾರವಾವ ಬಿರುದಿನ ಬಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಉಮ್ಮೋಗವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡುವವರಾಗಬಾರದೆಂಬದಕ್ಕಾಗಿ ಉಮ್ಮೋಗಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವದು. ಅಥವಾ ನಾವು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿರುವದೇನು? ಭಗವಂತನನ್ನು ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಜಿಸುವದೂ ಒಂದು ಉಮ್ಮೋಗವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಉಮ್ಮೋಗವನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವೆಂಬ ಮಾತಿಗೇನೂ ಎರಡಿಲ್ಲ. ಉಮ್ಮೋಗದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೂಡ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಭಗವಂತನ ಮೇಲೆ ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಒಳ್ಳೆದೆ ಆಯಿತು. ಬರೀ ಸ್ಥೂಲದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಮ್ಮೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿನರ್ಥವಿದೆ? ಹೊರಗೆ ಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವವನು ಡಾಂಭಿಕನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೈಗಳ್ಳತನವು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಷ್ಯನಿಗೆಷ್ಟರ ಅವಮಾನಕರವೋ ಅವನಿರುವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟರ ಅವಮಾನಕರವು. ಸೋಮಾರಿತನವೆಂಬುದು ಒಂದು ರೋಗವೆ ಸರಿ. ನೀರು ಹರಿಯದೆ ನಿಂತಿರುವ ಕುಂಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳುಗಳು ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಸೋಮಾರಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಕೆಡುಕಿನ ಮತ್ತು ನೀಚವಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳುಂಟಾಗುವವು. ಅವನ ಆತ್ಮವು ಅಪವಿತ್ರವಾಗುವದು. ಅವನ ಬಾಳು ಜನಾಂಗಕ್ಕೊಂದು ನೆಗ್ಗಿಲಮುಳ್ಳಗಿಡ. ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರೂ ಹೇಳಿರುವರು.

ಕಂ|| ಆಲಸ್ಯಮೆಂಬ ದೃಢತರ |

ಜಾಲದ ತೊಡರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟತೆಯಂ ||

ಪಾಲಿಸ ಮನುಜರ ತಮಗುಂ ।

ಮೇಲೆನಿಸಿದ ತನ್ನ ಕುಲಕಮಮರಿಪರವಂ ||”

—ನೀತಿಮಂಜರಿ

ಸೋಮಾರಿಯಾದವನು ಎಂದಿಗೂ ಭಾಗ್ಯವಂತನಾಗುವದೂ ಇಲ್ಲ; ಸುಖಿಯಾಗುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಜನಾಂಗದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗಬೇಕು.

ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗುವದೆಂದರೆ ಬೀಸುವ ದೊಣ್ಣೆಗೆ ತಲೇ ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಲದು; ಉದ್ಯೋಗವು ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯವೃತ್ತಿಯಾಗಬೇಕು; ಉದ್ಯೋಗವೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಬೇಕು. ಈ ಉದ್ಯೋಗವೇ ಉದ್ಯೋಗ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಏನಾದರೊಂದೊಂದುದ್ಯೋಗವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಇರುವನು. ಆದರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದವರು ಬಹು ಕಡಿಮೆ. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದಿರುವದೆ—ತನ್ಮಯವೃತ್ತಿಯಾಗದಿರುವದೆ—ಅದು ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬಾರದೆ ಇರುವದೆ—ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ತನ್ಮಯವೃತ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗದೆ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯತೆಯುಂಟಾಗುವದು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಸುಖಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧನವಾಗುವದೆಂದು ಕೆಲವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವರು. ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಮಾರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಪಂಚವು ಪರಮಾರ್ಥದ ಹಾದಿ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಲಿ ಬೇಕು. ಇದು ಬರೀ ಗಾಳಿಯಗಂಟಿನ ಮಾತಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಉಪಾಹರಣೆಯುಂಟು. ಮುಮ್ಮುಕ್ಷುಗಳಾಗಿದ್ದ ಏಕನಾಥರು ದೇವಗಡದ ಯವನರಾಜನ ಪಂತಪ್ರಧಾನರಾಗಿದ್ದ ಜನಾರ್ದನಪಂತರಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮುಮ್ಮುಕ್ಷುವಾಗಿ ಬಂದವನಿಗೆ ಗುರುಗಳು ಪರಮಾರ್ಥದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವರೆಂದು ಎಲ್ಲಿ ರಿಗೂ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಇರುವದಷ್ಟೆ. ಜನಾರ್ದನಪಂತರು ಏಕನಾಥನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ

ಕೆಲಸಗಳೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಎಂಥ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಗಳು! ಯುದ್ಧಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಪರಿಚಯ. ಇರಲಿ. ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ಒಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಏಕನಾಥರ ಕೈಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥಾನವ ಸಂಬಂಧವಾದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವದರೊಳಗೆ ಅದನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಏಕನಾಥರು ಇತರ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು ಹನ್ನೊಂದು ಹೊಡೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕೂತರು. ಅವರು ಒಳ್ಳೆ ತೀವ್ರಬುದ್ಧಿಯವರಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಲೆಕ್ಕವೆಲ್ಲ ಅರ್ಧ ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಯಿತು; ಆದರೆ ಆಯವ್ಯಯಗಳ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದುಡ್ಡಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬಂತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಸಲ ಕೂಡಿ ಕಳೆದರು. ಏನಾದರೂ ಆ ತಪ್ಪು ಹೊರಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಲೆಕ್ಕವು ಬಾಯಿಗೂಡದೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಮುಂದು ಗಾಣದೆ ಕಣ್ಣೀರಿಡುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು. ಈ ತಳಮಳದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಮೂರು, ಹೊಡೆವದ್ದೂ ಆಯಿತು. ದೂರದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪಂತರು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ದೀಪವು ಉರಿಯುತ್ತಿರುವದನ್ನೂ ಏಕನಾಥರು ಕುಳಿತಿರುವದನ್ನೂ ನೋಡಿ ಈ ಜಾಗರಕ್ಕೆನು ಕಾರಣವೆಂಬುವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತರು. ಏಕನಾಥರ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಮನಸ್ಸೂ ಕೂಡ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ನೆಲಾಕಟ್ಟಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪಂತರು ಬಂದ ಜ್ಞಾನವಾಗುವದಕ್ಕೆ ದಾರಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಆ ತಪ್ಪು ಹೊರಬೀಳಲು ಏಕನಾಥರು ಅತ್ಯಂತ ಹಸನ್ಮುಖರಾಗಿ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೇಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಪಂತರು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಏಕನಾಥರು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ನಾಚಿಕೊಂಡರು. ಆದರೂ ಆ ತನ್ಮಯವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಪಂತರು ಇದೇ ತನ್ಮಯತೆಯ ಪರಮಾತ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವದೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಭುಜವನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಆಗಲೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಹಿಡಿದ ಉದ್ಯೋಗ

ಗವನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಮಾಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನಿಡುವದು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು.

ಉದ್ಯೋಗಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸರ್ವಸಂಪತ್ತುಗಳೂ ತಾವೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುವವು. ಉದ್ಯೋಗದ ಬೆಂಬಲವೊಂದಿಲ್ಲದೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯಗನು ಒಮ್ಮೆ ಬಿರಾಸ್ ನವಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದಂಡನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರುವಾಗಲೇ ಕಾಬೂಲಿನಿಂದ ಶಹಾಝುಮಾರ ನೆಂಬುವನು ದಂಡೆತ್ತಿಬಂದು ರಣಜಿತನ ಲಾಹೋರನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬೆಳಕನ್ನು ಕೆಡಹುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲುವಾದಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಹಾಝುಮಾರನು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಕಾಬೂಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಆ ಪ್ರಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನ ಹನ್ನೆರಡು ತೋಪುಗಳು ಜೀಲಂ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಪ್ತವಾದವು. ಇದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಖಿನ್ನನಾದ ಶಹಾಝುಮಾರನು ಆ ತೋಪುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟರೆ ಲಾಹೋರನ್ನು ತಿರುಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ರಣಜಿತನಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ಸಮಯ ವನ್ನು ಬಿಡಬಾರದೆಂದು ರಣಜಿತನು ಬಹುಸಾಹಸ ಮಾಡಿ ಆ ತೋಪು ಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸಿ ಶಹಾಝುಮಾರನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಾನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆದನು. ಈ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವನು ಮುಂದಾಗದಿದ್ದರೆ ರಣಜಿತನು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವುರುಷರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾಗುವ ಸುಯೋ ಗವನ್ನೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಶಿವಾಜಿಯೂ ಉದ್ಯೋಗ ತತ್ಪರತೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾಡಿರುವನು. ಅವನ ಜೀವಿತಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಅವನ ವಿರಾಮಕಾಲಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಗ ಅವನು ಎಲ್ಲಿಗೂ ದಂಡೆತ್ತಿಹೋಗದೆ ತಟಸ್ಥನಾಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲವರು ಅವನಿಗೆ ಇದ್ದದ್ದೆ ಸಾಕೆನ್ನಿಸಿರುವದೆಂದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಮೊಗಲರ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕೈ ಹಾಯದೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿರುವ ನೆಂದರು. ಯಾರು ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಶಿವಾಜಿಯು ಮಾತ್ರ ಒಂದುಗಳಿ ಗೆಯೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು

ಹೊರಗೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡದಿದ್ದರೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವದರಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಸರ್ವಸಾಹಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದು ಕರ್ಮಭೂಮಿಯೆಂದೂ, ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವರೆಂದೂ ಅವನು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಅಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿಸ್ಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನಾಲ್ಕೈದು ತಾಸುಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವನು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನೆ ಅಲ್ಲ. ಹೊರಗೆ ಶತ್ರುಗಳೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೊರಟನೆಂದರೆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಕುದುರೆಯ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು; ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಡ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೋಸೇವೆ, ಸ್ನಾನ, ಪೂಜೆ, ಪುರಾಣಶ್ರವಣ, ಲಕ್ಷ್ಯಭೇದಾದಿ ಸಾಧನೆ, ಪರಿಜನರೊಡನೆ ಮತ್ತು ಪುರಜನರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆ, ರಾಜ ಕಾರ್ಯದ ಆಲೋಚನೆ, ಭೋಜನ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣ — ಇವೇ ಆಗಿನ ಅವನ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ನಿರತನಾಗಿರುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಯಶಸ್ಸು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯಾಗುವದಂತು ಸರಿಯಷ್ಟೆ. ಉದ್ಯೋಗತ್ವದ ದರ್ಶನಮಾತ್ರವೇ ಎಷ್ಟೋ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈವಶಮಾಡಿಕೊಡುವದು. ಉದ್ಯೋಗದ ಪ್ರತಿಭೆಯು ಅಷ್ಟು ಬಲವತ್ತರವಾದದ್ದು. ಒಮ್ಮೆ ದೆಹಲಿಯ ಮೊಗಲ ಸೇನೆಯು ವೇಶ್ವಿಬಾಜೀರಾಯನ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಮೊಗಲಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಮುಗುಹಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದಂಥ ಶೂರನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ತರಹೇಳಿ ತನ್ನ ಕಡೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರಗಾರನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆ ಚಿತ್ರಗಾರನು ಬರೆದು ತಂದ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾಜೀರಾಯನು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ನುಡುರಿ ಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಕಡಿವಾಣದ ತುದಿಯನ್ನು ಹೆಗಲ ಮೇಲಕ್ಕಿಸೆದುಕೊಂಡು ಎಡಬಲದ ಹೊಲಗಳಿಂದ ಆಳುಗಳು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಬಲಿತ ರಾಗಿಯ ತೆನೆ

ಗಳನ್ನು ಕಯ್ಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಿ ಉದಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಡುನಡುವೆ ಹಸಿ ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತ ಇದ್ದನು. ಭೋಗಪರವಶ ನಾಗಿದ್ದ ಮೊಗಲಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಈ ಬಗೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಇವ ನೊಡನೆ ಹೋರಾಡುವದು ಕಠಿನವೆಂದು ಬಗೆದು ಬಾಜೀರಾಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಆದಾಯದ ಚತುರ್ಥಾಂಶವನ್ನೂ ದಂಡಿನ ವೆಚ್ಚವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಸಮಾ ಧಾನಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ದೇವರು ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೈಕಾಲುಗಳ ಉಪಯೋಗದ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮನಸ್ಸುಕ್ಲಿಯು ಜಾಗರೂಕವಾಗಿರುವದೋ ಅಂಥವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾದರೂ ಎದೆಗೊಟ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಸುವರೆ ಹೊರತು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದಿಂದ ಬಾಳುವ ದೀನವೃತ್ತಿಯನ್ನೊಂದಿಗೂ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಳು ಎಂದಿಗೆ ದೀನವೃತ್ತಿಗಳಿಗಿರುವದೋ ಅವೆ ಅದು ನಿರ್ಜೀವವೆನಿಸುವದು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ನಿರ್ಜೀವಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತೆಂದರೆ ಆಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯುದಯದ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ದುಡಿಸದೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಪಾದನೆ ಇಲ್ಲವೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರೆಯುವದು ಬಹು ಕೆಟ್ಟ ಹೇಡಿತನ. ಇತರರಿಂದ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಸುಖಸೌಕರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮರುಳಾಗುವದು ಬಹಳ. ಇದು ಮನಸ್ಸಿನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುವದೆ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಧೀರ ರಾದವರು ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಉದ್ಯೋಗದ ಬಲದಿಂದಲೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿ ಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇತರರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಬದುಕುವವನು ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಬದುಕಿರುವವನೆನಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವನು ಬದುಕಿರು ಪಾಗಲೆ ಸತ್ತವನು. ತನ್ನ ಉದ್ಯೋಗಬಲದಿಂದ ಜೀವಿಸುವವನು ಸತ್ತರೂ ಕೀರ್ತಿಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರುವನು. ವೈದ್ಯನು ಕೊಡುವ ಸಂಜೀವಿನಿ ಮಾತ್ರೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ರೋಗಿಯನ್ನು ಬದುಕಿರುವವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ? ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುವ ಚೈತನ್ಯದ ಸುಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳವರೆ ಬದುಕಿರುವವರು.

ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಪ್ರತಾಪವುಳ್ಳ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹನು ಮಹಾಪ್ರಬಲಶತ್ರು ವಾದ ಅಕ್ಷರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪನಿಗೆ ಸೋಲಿನ ಮೇಲೆ ಸೋಲುಗಳೇ ಆದವು. ಆದರೆ ಅಕ್ಷರನ ಮೈತ್ರಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೆ ಅರ್ಘಾಂಗೀಕಾರವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದರೂ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕಸುಖಾನು ಭವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಾಪನು ಉಳಿದ ರಾಜಪುತ್ರರನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆಸುವಷ್ಟು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅಕ್ಷರನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುವದು ಪ್ರತಾಪನಿಗೆ ಒಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯನೆಂದಿದ್ದರೂ ಸಾಯ ಬೇಕು. ಬದುಕುವದಾದರೆ ಭಗವಂತನ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಬದುಕುವದುತ್ತನು. ತನ್ನಂಥ ಅಥವಾ ತನಗಿಂತಲೂ ಕೀಳಾದಂಥ ಮನುಷ್ಯನಾತ್ರದವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಎಡಗಯ್ಯಲ್ಲಿ ಜೀವನವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವದು ಮಾತ್ರ ಅನುಚಿತ. ಪ್ರತಾಪನು ಅಕ್ಷರನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಹೋದದ್ದಿಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ಅವನ ತಮ್ಮನು ಜಾತಿಯಭಿಮಾನವನ್ನು ತೊರೆದು ಅಕ್ಷರನ ಅನ್ನದಿಂದ ಅಪವಿತ್ರನಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಅಕ್ಷರನ ತಿಬರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದು ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಕೆಲವು ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಆಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪ್ರತಾಪನಿಗೆ ಅಂಥ ಸೌಕರ್ಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಹಳವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಪ್ರತಾಪನು ತಮ್ಮನ ಉಪಕಾರದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುವದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿದ್ದರೆ ಇತರರ ಸಹಾಯವು ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಕಾತರಿಸುವದು. ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಿರುಳಿರುವ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಹೊರಿಸುವವರ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯದ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುವದಿಲ್ಲ.

ಗಂಗಾಧರರಾಯನು ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಝಾಂಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಹಾಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ವಿಧವೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ತನ್ನ ದತ್ತಪುತ್ರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ದತ್ತಪುತ್ರನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ

ಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಗೆ ಮಾಸಾಶನವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಡಿರಲು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಾತಿಯವಳಾಗಿದ್ದರೂ ದಾನವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಸ್ವಭಾವವನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜಸ್ಸಿನ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಆಕೆ ತನ್ನ ಉಜ್ಜ್ವಲತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಆ ಮಾಸಾಶನವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆಗ ಆಕೆ ಮಾಸಾಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ದಿವಸ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಕಜೀವನವು ತುಚ್ಛವೆಂದೆಣಿಸಿ ಆಕೆ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ಭರವಸವನ್ನಿಟ್ಟು ಮುಂದುವರಿದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಮೈಗೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯ ಶರೀರವು ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ರಣವೇವತೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಬೇಕಾಯಿತಾದರೂ ಆಕೆಯು ಮರಣವನ್ನೇ ಜಯಿಸಿದವಳೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಕೀರ್ತಿಶರೀರದಿಂದ ಭಾರತಭೂವೇವಿಯ ನಂದಾದೀಪರೂಪವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವಳು.

ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕರ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ. ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದು ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ತುಕಾರಾಮನ ದೆಸೆಯಿಂದ ನಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಅಪಾರಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ತುಕಾರಾಮನಿಗೆ ತಂದು ಕೊಡಲು ತಾನು ಅಂಧ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ಜೀವಿಸಲಾರದೆಂದು ಹೇಳಿ ತುಕಾರಾಮನು ಅದನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಹಣದಿಂದ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ: ಇತರರ ಮುಂದೆ ದೀನತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ ಬಾಳು ಬಾಳಲ್ಲ. ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಈಗಿನ ಜನತೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿನಾವು ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಗುಣದ ಕಡೆಗೂ ಉದ್ಯೋಗದ ಕಡೆಗೂ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದನೆಂದು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ನಾಲ್ಕುವರ್ಣಗಳೆಂಬ ಕಾಲುನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಪ್ರವಾಹಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತ ಬಂದು ಈಗ ಆ ಕಾಲುನೆಗಳ ದಡಗಳೆಲ್ಲ ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ಹೋಗಿ

ನಾಲ್ಕು ಕಾಲುವೆಗಳ ಪ್ರವಾಹಗಳೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಹರಿಯುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗಿನ ಗುಣಕರ್ಮವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ತನ್ನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಜನರು ಜನ್ಮದಿಂದ ಯಾವ ವರ್ಣದವರಾಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ವರ್ಣದ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಕಾದವರು ಬೇಕಾದ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವ ಪದ್ಧತಿಯು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪರದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕರೋಗ. ಗುಣಕರ್ಮವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ತನ್ನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಉಳಿಯುವದರಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ವರ್ಣದ ಗುಣವನ್ನೂ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆ ಉತ್ಕರ್ಷಸ್ಥಿತಿಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಅವನ ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಆ ಗುಣದ ಮತ್ತು ಆಕರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕಾರವು ಬಲವಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವನನ್ನು ಬಹು ಬೇಗ ಮುಂದುವರಿಸುವದು. ಸ್ವಭಾವ ಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿ ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೋಹದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಉಂಟಾದ ಒಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಂಡಕಂಡ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಕೈನೀಡುವದರಿಂದ ಆ ಉದ್ಯೋಗದ ಉತ್ಕರ್ಷತೆಯ ಅವಕಾಶವು ಬಹು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು. “ಪರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಉತ್ಕರ್ಷಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವವಲ್ಲ!” ಎಂದರೆ ನಿಜ. ಆ ಉತ್ಕರ್ಷತೆಯ ಶ್ಲಾಘನೆಯು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ದೇಹೇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವದಿಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಯಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆ.

“ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಯಂತ್ರಗಳಿಂದಲೇ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಉತ್ಕರ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿ; ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಏಕೆ ಬೇಕು?” ಎಂದರೆ ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬೆಳೆಸಬಹುದು; ನಿಜ ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಉತ್ಕರ್ಷತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಧೈಯವಲ್ಲ. ಜನರ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬೆಳವಳಿಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಧೈಯ. ಯಂತ್ರವು ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಾರದು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣಪ್ರತೀಕಾರಮಾಡುವದು. ಸರ್ವವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನೂ

ಯಂತ್ರಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವದರಿಂದ ನಾವು ಪರವೇಶಿಗಳಾಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣುಕಿಸುವ ನೋಡಿರಿ. ಯಂತ್ರಗಳ ಘನಭೋಗ ನಾವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ದಿಗಂತಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವಮೊ ಅವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಬಹುಭಾಗದವರಾದ ಸಾಮಾನ್ಯಜನರ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ಗೋಳಿನ ಘೋಷವು ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಗಿಟ್ಟಿಗಿಡುವಿರುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಯಂತ್ರವ್ಯವಹಾರವು ಧನಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು. ಯಂತ್ರವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದರೆ, ಧನಿಕರ ಧನಿಕತ್ವವು ಹಾವಿನ ವಿಷವಂತೆ ಸರನೆ ಏರುವದು. ಯಂತ್ರದ ಚಲನೆಯೊಡನೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕೈಕಾಲುಗಳ ಚಲನೆಯು ಸ್ಪರ್ಧೆಮಾಡಲಾಗುವದಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಯಂತ್ರದವರ ಮುಂದೆ ಕೈನೀಡಿ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯುವದರ ಹೊರತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಪಾಲಿಗೆ ಜೀರೆ ಯಾವ ಉಮೈಯೇಗವೂ ಉಳಿಯಲೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಹು ಜನರ ಬಾಯಿಗೆ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ಯಂತ್ರಗಳು ಹೀಗೆ ಜನತೆಯ ಜೀವರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರಿದ್ದರಿಂದ ಬಹುಭಾಗದವರು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕಾಗಿರುವದು. ಯಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾಕರಾದ ಧನಿಕರು ಮಾತ್ರ ಹಿರಿಹಿರಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವರು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು “ಇಲಿಗೆ ಪ್ರಾಣಸಂಕಟ, ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಚಿಲ್ಲಾಟ” ಎಂಬ ನಾಣ್ಣಾಡಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡುವದು. ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ನಿಟ್ಟು ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ, ಯಂತ್ರಗಳು ಧನಿಕರಿಗೂ ಜೀವನಪ್ರದಗಳಲ್ಲ ಹೇಗೆಂದರೆ: ಸಾಮಾನ್ಯಜನರು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ತರೆ ಧನಿಕರು ಅರ್ಜೀರ್ಣದಿಂದ ಸಾಯುತ್ತಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಂತ್ರಗಳು ಸರ್ವರಿಗಿರುವದಿಲ್ಲದ ಹಾನಿಕಾರಕಗಳೆ.

ಜನತೆಯೆಲ್ಲ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಉಮೈಯೇಗವನ್ನು ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು. ಇದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬರೀ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೆ ಅಲ್ಲ, ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದದ್ದು. ನಮ್ಮ ಸುದೈವದಿಂದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಇದನ್ನು ನಡೆವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದರು. ಈಗ ಅದು ಶುದ್ಧಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾವು

ಅದರ ಬೇರನ್ನೆ ಕಿತ್ತುಹಾಕಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಆರೋಗ್ಯಸ್ಥತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ನೆನದಿಂದ ಅವನ ಕತ್ತನ್ನು ಕೊಯ್ದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉರ್ಜಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಧೈರ್ಯವಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುವದು ದೇವರ ನಿಯಮ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಉರ್ಜಿತಸ್ಥಿತಿಗೆ ಪಯತ್ನಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಪ್ರಯತ್ನ ವೆಂದರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಯಂತ್ರಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಕೊಡದೆ ಮನುಷ್ಯರ ಕೈಗೆ ಕೊಡುವದು. ಆ ಯಂತ್ರವೆಂಬ ಪಿಶಾಚಿಯ ಅಬ್ಬರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚಾಟನೆ ಮಾಡುವಂಥ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ನಮ್ಮ ಜನತೆಯ ಎಲ್ಲರೂ ಕೈಗೆ ಕೈ ಕೊಟ್ಟು ಒಟ್ಟುಗೂಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಜನತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣ ದವರೂ ಉದ್ಯೋಗದ ಕಡೆಗೆ ಕೈನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವವೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯತ್ವವೂ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಮಾವಶೇಷಮಾತ್ರವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಆಪತ್ತಾಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ವೈಶ್ಯವೃತ್ತಿಯಾದ ಈ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗ ಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸೇವಾವೃತ್ತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸುವದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಎಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಸಕ್ಷಿಗಳಾದ ಯಂತ್ರವನ್ನು ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವರ್ಣಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಚಾರವಾದ ಮಾತು. ಮೊದಲು ಉದ್ಯೋಗಗಳಿದ್ದರಲ್ಲವೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ವಿಭಾಗಕ್ಕಾಗಿ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಯಾವದಾದರೊಂದು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನವಲಂಬಿಸುವದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಇತರರ ಮುಂದೆ ದೀನತೆಯಿಂದ ಬಾಳುವ ಬಾಳು ಬಾಳಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದವರ ಈಗಿನ ಬಾಳೆಲ್ಲ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಯಂತ್ರಗಳ ಮುಂದೆ ದೀನತೆಯಿಂದ ಬಾಳುವ ಬಾಳಾಗಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿದು ಇದರ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಬಂದ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿವರಣೆಯು ಕೇವಲ ದಿಕ್ಪದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಇರುವದು. ಒಬ್ಬನು ಒಳ್ಳೇ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಯೆಂಬ ದಕ್ಕೆ ಗುರ್ತೇನೆಂದರೆ ಬಹುಸಂಕಟ ಪಡದೆ ಸಾಯುವದು ಮತ್ತು ದೀನತೆ

ಯನ್ನು ಕಾಣದೆ ಬಾಳುವದು. ಇವೆರಡೂ ಪುಣ್ಯದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ನಮಗೆ ಈಗ ಇರುವ ಸೇವಾವೃತ್ತಿಯ ದೀನತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪಾಪದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ಈ ಪಾಪವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಲಂಬನೆಯ ರೂಪವಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮೈದುಂಬಿಸಬೇಕು ಇದು ನಮಗೆ ಅಶಕ್ಯವಲ್ಲ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದಡಿಯಿಟ್ಟೆನೆಂದರೆ ಪರಮಕರುಣಾಳುವಾದ ಭಗವಂತನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವನು.

ಕ್ಷಣಿಕವಾದ ಇಹಲೋಕಸುಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಭಗವದ್ಭಜನಾನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಕೆಲವರು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕೆಡೆಗಾಣುವದುಂಟು. ಅವರ ಉದ್ದೇಶವೇನೋ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದದ್ದೆ. ಅವರು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಭಗವದ್ಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಕಾಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವಂತಿದ್ದರೆ ಅವರು ಇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕದಿರುವದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ಭಗವದ್ಭಜನೆಯ ಉದ್ಯೋಗವು ಇತರ ಎಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ತನ್ಮಯವೃತ್ತಿಯಾಗದಿರುವ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತನು ಏನಾದರೊಂದುದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಬಾಧಕವಲ್ಲ. ಕಬೀರನ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು. ಅವನು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಸಾಧುವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವವನಾಗಿದ್ದರೂ ಹೊರಗಣ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ನೇಯಿಗೆಯ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅವನು ಅದನ್ನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಗ್ಗದ ಲಾಳಿಗಳ ಸುತ್ತಾಟದ ಸಪ್ಪಳವೆ ಅವನ ಗಾಯನಕ್ಕೆ ತಾಳಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಅವನು ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಭಗವದ್ಭಜನೆಗೆ ಉಪಕರಣವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇತರರಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವನು. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕೈಕಾಲುಗಳು ತೊಡಗಿದ್ದವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನ ಸ್ವರಮಾಧುರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ರಸಕ್ಕೂ ಕುಂದು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನೇಯುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದರ ಇಂಪಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ನೆರೆಹೊರೆಯವರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಅವನ ಸುತ್ತ ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದು

ವರಿಯುವವರು ಕೂಡ ಕೈಯಿಂದ ನಡೆಸುವ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ಭಕ್ತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದವನೊಬ್ಬನು ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರಂತು ಅದಕ್ಕೆ ಎಣೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮೋಪದೇಶವೆಂಬ ಕಾರ್ಯವು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಕೈಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೊ ಮೇಲಾದದ್ದು. ಕೈಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳು ಮನುಷ್ಯನ ಐಹಿಕಸುಖಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧನಗಳಾಗುವವು. ಅವುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತೋರಿಯ ತೋರುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಯೇ ನಡೆಸುವರು. ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕಾರ್ಯವು ಐಹಿಕಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಪ್ರಬಲಸಾಧನವಲ್ಲ. ಅದರ ಫಲವು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಸುಖ. ಇದನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಕಡಿಮೆ; ಪಡೆದುಕೊಂಡವರೂ ಕಡಿಮೆ. ಇದು ಅಷ್ಟು ತುಟ್ಟಿಯಾದದ್ದು. ಮನುಷ್ಯನ ಧೈಯವೇ ಇದಾದ್ದರಿಂದ ಇದು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ಉಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರ ಗೌರವವು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪುರಂದರ ದಾಸರನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವು ಎಷ್ಟೋ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ! ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಲ್ಲದೆ ಇರುವವರು ಕೂಡ ದಾಸರ ಪದಗಳನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತು ಎಷ್ಟೋ ಪರಮಾರ್ಥಹಸ್ಯಗಳನ್ನರಿತು ಸನ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜೀವಿತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಡವರು ಬಲ್ಲಿದರಿನ್ನದೆ ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಕ್ಕಾಗಿ ಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ನೆವದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಬಿತ್ತಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ತುಳಿತದಿಂದ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮವೆಲ್ಲ ಧೂಳಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಹರಡದೆ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇನ್ನೂ ಅಧಃಪಾತಾಲಕ್ಕೆಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮೋಪದೇಶವು ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಸುಖಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲ; ವ್ಯಾವಹಾರಿಕಸುಖಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ಬೆಂಬಲವಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ಶ್ರೀ ಸಮರ್ಥ ರಾಮದಾಸರು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಉಬ್ಬಟಿಗೆ ಈಡಾಗದೆ ಹಿಂದುಗಳು ಅವರದೊಂದು ಹುಸಿ ನಗೆಯನ್ನೇ ಮಹಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ತಮ್ಮ ತನುಮಾನಧನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಸೂರೆಗೊಟ್ಟು ಅವರ ಮುಂದೆ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿಕೊಂಡು ಬಾಯಿನೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀಸಮರ್ಥರಾವುದಾಸರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರ ಮೂಲಕ ಧರ್ಮೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಜಾಗರೂಕತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸದೆ ಇದ್ದರೆ ಶಿವಾಜಿಗೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸುಯೋಗವೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತರುಕರ ಹಿಡಿತದೊಳಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹಿಂದುಗಳ ಮನೋಭೂಮಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಸಮರ್ಥರು ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಗೆಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಶಿವಾಜಿಯ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಶಿವಾಜಿಯ ಧೀರತೆಯೂ ವೀರತೆಯೂ ಶೂರತೆಯೂ ಬಯಲಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶವು ಪ್ರಪಂಚಸ್ಥವಹಾರವನ್ನು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡುವದಲ್ಲದೆ ಬರೀ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರಿಗೆ ಕನಸಿನ ಗಂಟಾಗಿರುವಂಥ ಪಾರವಾರ್ಥಿಕಸುಖವನ್ನೂ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅದರ ಯೋಗ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚು. ಅದ್ದರಿಂದ ಇದು ಧರ್ಮೈಕಪರಾಯಣರಾದವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಉದ್ಯೋಗ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುವವೆ ಮನುಷ್ಯನ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬ ಮಾತು ಒಪ್ಪುವದಾದರೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಉದ್ಯೋಗದ ತೊಡಕನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆಂಬ ಯೋಚನೆ ಹುಟ್ಟಬಹುದು. ಮೈಗಳ್ಳತನವೆಂಬ ದುರ್ಗುಣವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿರಬಹುದೆ ಹೊರತು ಅಮೇಲೆ ಇರುವದಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಅವನ ಸಹಜವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಣ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಧರ್ಮಜಾಗರೂಕತೆಯುಂಟಾಗುವದೆಂದು ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿವಿವೇಕಾನಂದರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾವಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ತಮ್ಮ ಮೌನದಿಂದಲೇ ಇತರರಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಈ ಮಹಾ

ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅಂಧಿಂಥವರಿಗೆ ದಕ್ಕುವ ಮಾತಲ್ಲ. ಈ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಮಂತವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಅಲದ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲ ಮುದುಕರು; ಗುರು ಯುವಕನು; ಮೌನವೆ ಗುರುವಿನ ಪ್ರವಚನ; ಶಿಷ್ಯರ ಸಂಶಯಗಳೆಲ್ಲ ತುಂಡು ತುಂಡು. ಎಂಥ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಹೂವು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಪರಿಮಳವು ನನ ವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸುವಂತೆ ಆ ಮಹಾನುಹಿಮರು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದರೂ ಅವರಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಲೋಕೋದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತಲೆ ಇರುವದು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿರುವ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧನು ತಾನು ಒಂದು ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಜನರಿಗೆ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಉಚ್ಚಸ್ಥಿತಿಗೆರಿಸಬೇಕೆಂದು ದೇಶಸಂಚಾರಮಾಡಿ ಅನೇಕವಿಧದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮನೀತಿಗಳ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಾವು ಕೃತಕೃತ್ಯರಾಗುತ್ತಲೆ ಇತರರ ದೈನ್ಯಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೂ ಕೃತಕೃತ್ಯತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆಸೇತುಹಿಮಾಚಲವೂ ಕಾಲನಡಿಗೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಪರೀತಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಿ ಅನೇಕರನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದರು. ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಸಮರ್ಥರಾಮದಾಸರೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾದ ಮೇಲಿನ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿಯೆ ಕಳೆದರು. ಇಂಥವರ ಧರ್ಮೋಪದೇಶದಿಂದಲೆ ಇನ್ನೂ ಜಗದ್ವ್ಯವಹಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಉಳಿದಿರುವದು. ನಿಜವಾಗಿ ಧರ್ಮೋಪದೇಶದ ಉದ್ಯೋಗವೆ ಉದ್ಯೋಗ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಉಳಿದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬರೀ ಉಪಚಾರ; ಏಕೆಂದರೆ: ಧರ್ಮದಿಂದ ನಿಜವಾಗಿ ಲೋಕೋದ್ಧಾರವಾಗುವದು. ಧರ್ಮೋಪದೇಶದ ಕಡೆತದಿಂದ ಜನರ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮೆರುಗನ್ನು ಪಡೆದು ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನು ದಾಟಿ ದೇವತ್ವದ ಮೆಟ್ಟಿಲಿಗೇರುವದು. ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಉದ್ಯೋಗ

ದಿಂದ ಆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಾರದಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಲೋಕೋದ್ಧಾರವೆನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಲೋಕಸೇವೆಯೆನ್ನುವದು ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪುವದು.

ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸುವವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ತಾವು ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಾಗಿರುವದರಿಂದ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವರಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಯಾವ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳ ಭಾರವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವವಕ್ಕಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಆದಾದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳದೇನು ಹಂಗು? ಆದರೂ ಜನತೆಯನ್ನು ತಿದ್ದುವ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿದವರು ಮಾತ್ರ ಇತರರಂತೆ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಇಳಿದು ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಹೊರತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯೆಯ ಪರಿಣಾಮವು ಹೇಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಎಂಥ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನಾದರೂ ಜನತೆಯ ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಅವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತಾನಿದ್ದು ಉಪದೇಶಮಾಡಿದ ಹೊರತು ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ಉಪದೇಶದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಲಾರದು.

ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದವರು ಹೇಗೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆ ತಿಳಿದವನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ತಿಳಿದವನು ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವನು; ತಿಳಿದವನಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೆ ಭೇದವೇ ಹೊರತು ಕರ್ಮವನ್ನು ನಡೆಸುವಿಕೆಯು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರುವದು. ಹೀಗೆ ಆಸಕ್ತರಂತೆ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಜ್ಞಾನಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂತು. ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುವದೆಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತೊಂದರೆಯೇ ಹೊರತು ಲೋಕೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಅವರಿಗೊಂದು ಹೊರೆಯಲ್ಲ. ಪರಹಿತದ ಪ್ರಭಾವವೇ ಅಂಥದ್ದು.

ಪರಹಿತಮಂ ಕೈವಲ್ಯದ |

ಪರಿಯಂ ನೆರೆ ತೂಗಿ ನೋಡಿ ಹರಿಯಾದರದಿ||

ಪರಹಿತಮೇ ಮೇಲಹುದೆಂ |

ದರಿತಾಂತಂ ತಾಂ ದಶಾವತಾರಶ್ರಮೇಯಂ ||

ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ಅತೀತರಾಗಿದ್ದರೂ ಪರಹಿತದ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಹುಮಾನಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜ್ಞಾನದೇವಸಾಧುಗಳು ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿ ಇತರರಿಗೆ ನಿರರ್ಶಕರಾಗಿರುವರು. ಜ್ಞಾನದೇವರ ತಂದೆಯು ಸಂನ್ಯಾಸದಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಆರಾಧಪತಿತನಿಸಿ ಸಮಾಜದಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಗುರ್ಮಾಜ್ಞಾ ಬದ್ಧನಾಗಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅದರ ದೋಷವು ಅವನಿಗೆ ತಗುಲುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನು ಸಮಾಜದ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಪತಿತತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಅನೇಕಜನ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಶರಣುಹೋದನು. ಯಾರೂ ಇವನ ಮಾತನ್ನು ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಮರಣದ ಹೊರತು ಎರಡನೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದರು. ಆಗ ಅವನು ತಾನೂ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮರಣರೂಪವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ನಿವೃತ್ತಿನಾಥ, ಜ್ಞಾನದೇವ—ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯರಾಗುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಪ್ರಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತ್ರಿವೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತಿನಾಥನು ಒಬ್ಬ ಯೋಗಿಯಿಂದ ಉಪದಿಷ್ಟನಾಗಿ ಉಪನಯ ನಾದಿಸಮಾಜಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ತನಗೇನೂ ಆಗತಕ್ಕದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾಡಿದನು. ಸಮಾಜವೆಲ್ಲ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉನ್ನತಿಯು ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದ್ದಾಗಿರುವದೆಂದೂ ಅದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಾದರೂ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗುವದೆಂದೂ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಯ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಉಪಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸಮಾಜದ ನಿಯಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗುವದೆಂದೂ ಜ್ಞಾನದೇವರು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿ ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಉಪನಯನಾದಿಸಂಸ್ಕಾರ

ರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ತಾವಾಗಿ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮೋಪದೇಶದಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದೇಶದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಮುಗಿಲುಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಯಾವ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಾಧನಗಳಾದವೋ ಆ ವಿಧಿನಿಷೇಧಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಾಧಕವೇನಿದೆ? ಬಾಧಕವಿಲ್ಲದಿರುವದಿಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ; ಅದರಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಂನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಹಾಕಬಾರದೆಂದು ಕೆಲವರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರುವದು. ಇದು ಕೇವಲ ನಿರಾಧಾರವಾದದ್ದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಯಾರು ಸಂನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯ ಭುಜವನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಿರುವರೋ ಅಂಥ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೇ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಲ್ಲದೆ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವರಲ್ಲಿಯೆ ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ಕೇವಲ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರಸಂಬಂಧವಾಯಿತೆಂದೂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾದ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಾರದೆಂದೂ ಕೆಲವರು ಹೇಳಬಹುದು. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರವರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಅವರಿಗೆ ಎರಡನೆಯವರಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆ ಸಂದೇಹವನ್ನು ನಿವೃತ್ತಿಮಾಡಿರುವರು. ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರಬುಕ್ಕರ ಪಾರ್ಥನೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದೇವತೆಯ ನಡುನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ಮುಸಲಪ್ರಹಾರಗಳನ್ನು ಮುರಿದೊತ್ತಿ ಶಾಂತಿಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕನಕವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಆ ಹಣದ ಸಹಾಯದಿಂದ ತುಂಗಭದ್ರಾತೀರದಲ್ಲಿಯೆ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿ ಹರಿಹರನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಜಗದ್ವಿಶ್ವತವಾಗಿದೆ. ಕರ್ಣಾಟಕದ ಹೆಸರು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಗುಡುಗಾಡಿದ ಯಶಸ್ಸು ಈಗಲೂ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರೊಬ್ಬರಿಗೆ ವಾಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ “ಭೂಮುಂಡಲಾಚಾರ್ಯ” ಎಂಬ ಪರಂಪರಾಗತವಾದ ಬಿರುದಿನ ಜೊತೆಗೆ

ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ “ಕರ್ಣಾಟಕಸಿಂಹಾಸನಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ” ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಸ್ವಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವರು. ತಾವು ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು ತಮ್ಮ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಸುಮ್ಮನಾದರೆಂದೂ ಹೇಳುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜಗುರುಗಳಾಗಿ ಐವತ್ತಾರು ವರುಷಗಳಿದ್ದು ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರದ ಚಾಲಕರಾಗಿ ರಾಮರಾಜ್ಯಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದು ತೋರಿಸಿದರು. ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ: ಹೊಸದೊಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡುವಂಥ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಭಾರದಲ್ಲೊಂದು ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವಂಥ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ವೇದಭಾಷ್ಯದಂಥ ಮಹತ್ವಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಸ್ಮೃತಿಗಳು, ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ವೇದಾಂತ, ವ್ಯಾಕರಣ—ಮೊದಲಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅನ್ಯಾದೃಶವಾದ ಭಾಷಾಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಧಕರಿಗಾಗಲಿ ಸಿದ್ಧರಿಗಾಗಲಿ ಉದ್ಯೋಗವು ದೂಷಣವಾಗದೆ ಭೂಷಣವೇ ಆಗಿರುವದು. ಈ ಮರ್ಮವನ್ನರಿತು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಉದ್ಯೋಗಿಯಾಗಿರುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆ.

ಉದ್ಯೋಗದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಆ ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠೆಯೆಂಬ ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪದ ಸುವಾಸನೆಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಪ್ರಸಂಗವಿಶೇಷವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಡುವದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠೆಯು ತನಗೆ ತಾನೆ ಪ್ರಸಂಗವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟ

ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಾದರೂ ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟರೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಹಾಯವಾಗುವದೆಂದು ಈ ಪ್ರಕರಣವು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡಿರುವದು. ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸುಖಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ತಾನು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲನೆಂಬುದನ್ನು ತುಯಾರೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠಗೆ ಇದೆ ಮುಖ್ಯ ಫಲವಲ್ಲ. ಇನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವದೂ ದೊಡ್ಡ ಮಾತಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ: ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರನಿಗೆ ಹೆಂಡಿರು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿಯು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಒಂದು ವ್ಯಸನದಂತೆ ಹತ್ತಿ ಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಇರುವದು. ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಾದರೆ ತಮ್ಮ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಾಯಿತೆಂಬಷ್ಟು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಮತೆ ಇರುವಾಗ ಒಬ್ಬನು ಆ ತನ್ನ ಪರಿವಾರವನ್ನು ಪರಿವಾಲಿಸುವದು ಹೆಚ್ಚು. ಇನ್ನೇನು? ಒಬ್ಬನು ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠನಾದನೆಂದರೆ ಅವನಿಂದ ಅವನ ಜನಾಂಗದ ಉನ್ನತಿಯೆ ಆಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಜನಾಂಗದ ಅಂಶವಾದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉನ್ನತಿಯಿಂದ ಜನಾಂಗವು ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮಪ್ರಮಾಣದಿಂದಲಾದರೂ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಂತೆಯೇ ಆಗುವದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನಿಜವಾಗಿ ತನ್ನೊಬ್ಬನ ಉನ್ನತಿಯನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಿದರೂ ಅದು ಇತರರಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಉನ್ನತಿಗೆ ನೆರವಾಗುವದು. ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಜನಾಂಗದ ಉನ್ನತಿಯು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ಆಗುವದರಿಂದ ಅದು ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುವಂಥದ್ದೆನಿಸಲಾರದು. ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಿತರೆಂದರೆ ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಪುತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲದೆ ಆರ್ತರಾಗಿ ಮರೆಹೊಕ್ಕವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ: ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯು ಸ್ವಭಾವವಾಗಿಯೇ ನಡೆದು ಹೋಗುವದೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಭಕ್ತರು ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಗಳುವಾಗಲೆಲ್ಲ “ಶರಣಾಗತಪರಿಪಾಲಕ” ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ದೇವರಿಗೆ ದೇವತ್ವವು

ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆದರ್ಶಸ್ವರೂಪನಾದ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರಮೂರ್ತಿಗೆ ಕೂಡ ಇದೆ ಪರಮ ವ್ರತವಾಗಿರುವದು ನೋಡಿರಿ. ರಾವಣನಿಂದ ತಿರಸ್ಕೃತನಾಗಿ ಬಂದ ವಿಭೀಷಣನು ಆಕಾಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ರಾಮಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಯಾಚನೆ ಮಾಡಲು ರಾವಣಸಂಬಂಧಿಯೆಂದು ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ವಾನರಪ್ರಮುಖರು ರಾಮಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನು ಆಡಿರುವ ಮಾತು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ. “ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ನಿನ್ನ ವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು; ಅಂಥ ಸಮಸ್ತರಿಗೂ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವದೆ ನನ್ನ ವ್ರತ” ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬರೀ ವಿಭೀಷಣನೇ ಅಲ್ಲ; ಸಾಕ್ಷಾದ್ರಾವಣನೇ ಶರಣೆಂದು ಬಂದರೂ ಅವನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ತಾನು ವಹಿಸುವವನೆಂದು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನು ಆಡಿ ತೋರಿಸಿರುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠಾಸ್ವರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯೇ ಒಳ್ಳೆ ವಿಹಾರಭೂಮಿ.

ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುವದೆಂದರೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆಯು ತೋರಿದಾಗಲೆ ಸರಿ. ಅಂಥ ಕೊರತೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದವನು ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಡುವದು ದೇವತ್ವದ ಲಕ್ಷಣ. ಯಾವ ಜಾತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ದೇವಾಂಶರೆಂದು ಹೇಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಮಹಾಮಹಿಮರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈ ಗುಣವು ಕಂಡೆ ಕಾಣುವದು. ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ ಹಿಂದುಗಳೂ ಇಬ್ಬರೂ ಬಹುಮಾನಿಸುವ ಅಕ್ಕರನ ಚರಿತ್ರೆ ಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉಜ್ಜ್ವಲವಾಗಿರುವದು ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯೇ. ಅವನು ಹಿಂದುರಾಜರ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಝಳಪಿಸಿ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದು ನಿಜ. ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತೋಳ ತೀಟೆಯುಳ್ಳವರೆಲ್ಲರೂ ಸಹಜ ವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಅವನಿಗೆ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆತದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲ. ಸೋಲಿಸಿದವರು ಬಹುಮಂದಿಯುಂಟು. ಸೋತು ಶರಣೆಂದವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದೆ ಅಕ್ಕರನ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಅಕ್ಕರನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯಿಂದಾದ ಜಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯಿಂದಾದ ಜಯವೇ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿರುವದು. ಮಹಮ್ಮದೀಯರೆಂದರೆ ಎಷ್ಟೊ

ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ವಿಷವನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಹಿಂದುಗಳು ಅಕ್ಕರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಮರ್ಯಾದೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ರಕ್ತಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಭಾವವೆ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನು ಕಾರಣವಿವೆ? ಶರಣೆಂದ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅಕ್ಕರನು ತನ್ನ ಮಹಾಪ್ರಬಲಪ್ರತಿಕಸ್ಥಿಯನ್ನಾದರೂ ಅತ್ಯಂತಸ್ವಕೀಯನನ್ನಾಗಿ ಸಂಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಯಶಸ್ಸು ದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತವಾಯಿತು ರಾಜರಾಗಿದ್ದವರು ಶರಣುಬಂದಾಗ ಅವರ ರಾಜತ್ವವನ್ನು ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಆಶ್ರಿತಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ದೊಡ್ಡಮಾತಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಅಧೀನರಾಜತ್ವದಿಂದ ತನಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಲಾಭಗಳಿರುವವು. ಅಕ್ಕರನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ವೃತ್ತರಾಗಿ ನಡೆದವರನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಅವರ ಅನ್ಯಾಯದ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳುಂಟು. ಖಾನಜಮಾನನೆಂಬ ಅಧಿಕಾರಿಯು ತಾನು ಸುಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಂದ ಹಣವನ್ನು ಅಕ್ಕರನಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸದೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದು ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಯಾವ ಉಪಾಯವೂ ಸಾಗದೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಅಕ್ಕರನ ಮುಂದಿಟ್ಟು ತನ್ನ ತಪ್ಪಿಗೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಶರಣು ಬಂದನು. ಅಕ್ಕರನು ಅವನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ್ದಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ; ಅವನ ಆಸೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಸುಲಿಗೆಯ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟನು. ಇವೊಂದೆ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲ. ಆಮಂಖಾನನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ದಳವಾಯಿಯು ಒಬ್ಬ ರಾಜನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನ ರಾಣಿವಾಸದವರನ್ನೂ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ ತನ್ನ ಉಪಭೋಗಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಅಕ್ಕರನು ಅವನನ್ನು ಆ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ತೆಗೆದೊಗೆದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡು ಶರಣು ಬರುತ್ತಲೆ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಆ ಖಾನನಿಗೆ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನವನನ್ನಾಗಿ ಕೈಹಿಡಿದನು. ಹೀಗೆಂದು ಅವನು ಕ್ಷಮಿಸುವದನ್ನೆ ನಿತ್ಯವ್ರತವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೆ ಆಮಂಖಾನನೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಕ್ಕರನಿಗೆ ಎರಡು ಬಗೆದು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಒಳಸಂಚಿನಿಂದ ಬರಲು ಇವನ ಕೃತ್ರಿಮತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅಕ್ಕರನು ಅವನನ್ನು ಚೂರುಚೂರಾಗುವಂತೆ ಅರ

ಮನೆಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ದುರುಳರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಶರಣರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದೆ ಮಹನೀಯತೆ. ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಕಾರರ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿರಿ:—

ಕಂ|| ಸುರಪನ ಪವಿಯಂ ನಗುವಂ|

ತಿರೆ ಕಠಿನತೆ, ಪೂವಿನಂತಿರಲ್ಪಾರ್ದವಮುಂ; ||

ಧರೆಗಚ್ಚರಿಯೆನಿಸುವ ಸ |

ತ್ವರುಷರ ನಡೆವಳಿಯ ಬೆಲೆಯನರಿಯುವದಳನೇ? ||

ಶತ್ರುಗಳು ಶತ್ರುತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶರಣೆನ್ನುತ್ತಲೆ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿಸಿ ಅಕ್ಕರನ ಇತಿಹಾಸದೊಂದಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಂಟು ಹಾಕಿ ನೋಡಿರಿ. ಇಂಗ್ಲೀಷರು ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಝಾಂನ್ಸಿಯ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರವನ್ನು ಕಸುಕೊಂಡು ಆಕೆಯನ್ನು ಕೋಟೆಯ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇರಗೊಡವೆ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಮಾಡುವಂತೆ ಶಾಸನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈ ಪರಿಭವವ ಸಂಕಟದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಮನಸ್ಸು ಬಿಂದು ಬೇಗುದಿಗೊಂಡು ಹೋಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೊಡ್ಡ ಶಿವಾಯ ದಂಗೆಯ ಹಾವಳಿಯು ಝಾಂನ್ಸಿಗೂ ಕಾಲು ಹಾಕಿತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ನೆರಳಿಲ್ಲದಂಥ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯು ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಹೆಂಗಸರುಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೊರಗಿದ್ದ ಗಂಡಸರಿಗೂ ಆಹಾರವ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದಳು. ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶರಣೆನ್ನದೆ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೆ ಇಮ್ಮು ಶರಣೆಂದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ಸ್ತುತ್ಯವಾಗಿರುವದು.

ಅಕ್ಕರನೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯೂ ತೋರಿಸಿರುವ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನರೂಪವಾದ ಜಿಡ್ಡು ಇರುವದೆಂದರೂ ಸಲ್ಲುವದು. ಅಕ್ಕರನಿಗೆ ಅಧೀನರಾಜರಿಂದ ಅಥವಾ ಸಶಾಸ್ತ್ರಾಪಟ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದ ಲಾಭವಿದ್ದೆ ಇತ್ತು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷರಿಂದ ಆ ಉಪಕಾರದ ಫಲವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಹಿಂದಿರುಗ

ಬಹುದೆಂಬ ಮನೋರಾಜ್ಯವಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ದರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನು? ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಪೂರ್ವಿಕರು ಹುಕ್ಕಬುಕ್ಕರ ಮನೆತನದ ಪುರೋಹಿತರಾಗಿರಬಹುದು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರಿಗೆ ಹುಕ್ಕಬುಕ್ಕರಿಂದಾಗಿರುವ ಲಾಭವೆಂದರೆ ತಮ್ಮ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ್ಣುಹೆಂಪಲು; ಇಷ್ಟೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಮರೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮಹಾಭಯಂಕರವಾದ ಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಂದುಗಳ ರಾಜ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿ ದೋಗಿರುವಾಗ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಹುಕ್ಕಬುಕ್ಕರು ತಮಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಶರಣುಬರುತ್ತಲೆ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯ ಪರಮಧರ್ಮವೆಂದು ಮನಸ್ಸುಗೊಟ್ಟು ಹೆಂಪಿಗೆ ಬಂದು ಹುಕ್ಕಬುಕ್ಕರಿಗಾಗಿ ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ತ್ವದ ಮಾತು! ಬರೀ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಿಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ; ಉತ್ತಮ ರಾಜ್ಯಪದ್ಧತಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರದ ಚಾಲಕರಾಗಿಯೆ ಇದ್ದು ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೆಲೆಯನ್ನಂತು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರಂಥ ಮಹಾವಿಭೂತಿಗಳ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ; ಏಕೆಂದರೆ: ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯೆಂಬುವದು ಅಂಥವರ ಸಹಜಗುಣವೆ ಆಗಿರುವದು. ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರಿಕರಾಗಿದ್ದವರಲ್ಲಾದರೂ ನಮ್ಮವರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯು ವ್ಯಕ್ತಪಟ್ಟಿರುವದು. ಹೈದರಾಬಾದಿನ ನವಾಬನ ರುಖಮತದೌಲಾ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಸಚಿವನು ಒಂದು ಕಡೆ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸ್ಥಳದ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಹಾರವನದೊಂದು ಮನೆ ಇತ್ತು. ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಒಳಗು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ತನ್ನ ಅರಮನೆಯು ಅಂದವಾಗುವದೆಂದು ಆ ಸಚಿವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಪನಾತರಂಗವೆದ್ದಿತು. ಅವನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೇಳಿ ನೋಡಿದನು. ಅದು ಸಫಲವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರದರ್ಪದಿಂದ ಅದನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು. ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವನಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಆಗ ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಪುಣೆಗೆ ಬಂದು ಪೇಷ್ಟೆ ಮಾಧವರಾಯನಿಗೆ ಶರಣು ಹೊಕ್ಕನು. ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು

ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ತಳೆದು ಅನಿಮಿತ್ತಬಂಧುವಾದ ಮಾಧವರಾಯನು ಒಡನೆ ತನ್ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೈದರಾಬಾದಿನ ರಾಯ ಭಾರಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆ ರಾಯಭಾರಿಯು ಆಗಲೆಂದು ಅವರಂತೆ ಹೈದರಾ ಬಾದಿಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಒರೆದನು. ಆದರೂ ಆ ಕಾರ್ಯವು ನೆರವೇರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಕ್ರುದ್ಧನಾದ ಮಾಧವರಾಯನು ಒಡನೆ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧಮಾಡಿ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ರಣಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಸಲು ಒಂದಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಹದಪಾಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಪೇಷ್ವೆಯ ನಡೆ ವಳಿಕೆಗೆ ಚಕಿತನಾಗಿ ಆ ಸಚಿವನು ಉಸಿರೆತ್ತದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸ್ಥಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಸೇನೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದನು.

ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದು ನಿನ್ನವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ಶರಣು ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುಸಾಡಿನ ಪೇಷ್ವೆಯ ಮಾತಂತಿರಲಿ. ಪರೋಕ್ಷ ದಲ್ಲಿ ಶರಣುಬಂದವರನ್ನು ಕೂಡ ಕುಸಾಡಿವಂಥ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ದಿವ, ಮೂರ್ತಿಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವರು. ಕಾನ್ಯಕುಬ್ಜದ ಅರ ಸಾದ ಜಯಚಂದನು ಒಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯ ಸ್ವಯಂವರ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ಮಹಾಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನರಾದ ಅನೇಕ ರಾಜಪುತ್ರರಿಂದ ಸಭೆಯು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಇವನಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ದೆಹಲಿಯ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನೊಬ್ಬನು ಮಾತ್ರ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ನಿಜವಾಗಿ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಾಗಿಯೆ ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಂಯುಕ್ತೆಯಾದರೂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸೋತವಳಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನೇ ವರಿಸುವವಳಾಗಿದ್ದಳು. ದುರ್ಯೋಧನಾದ ಜಯಚಂದನಿಗೆ ಈ ಗುಟ್ಟು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾದ ಅವನಿಗೆ ಅವಮಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಚಿನ್ನದಲ್ಲಿ ಅವನ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವಯಂವರಮಂಟಪದ ದ್ವಾರಪಾಲಕಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಡಿಸಿ ದನು. ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ವರಾನ್ವೇಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಭಾಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ಸಂಯುಕ್ತೆಯು ಉಳಿದ ರಾಜಪುತ್ರರ ಕಡೆಗೆ ಕಡೆಗಣ್ಣನ್ನು ಕೂಡ ಹಾಕದೆ ನೆಟ್ಟಗೆ ಬಂದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನ ಪುಟ್ಟ ಪುತ್ಥಳಿಗೆ ಮಾಲೆ

ಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತರಾದರು. ತನ್ನನ್ನು ವರಿಸಿದಳೆಂಬ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಹೇಗೋ ತಿಳಿದು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ಒಡನೆ ಸಂಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರೆವೊಯ್ಯಲು ಸಿಂಹದಂತೆ ಹಾರಿಬಂದನು. ಜಯಚಂದನಿಗೂ ಪೃಥ್ವೀರಾಜನಿಗೂ ತುಮುಲಯುಧವಾಯಿತು. ಜಯ ಚಂದನ ಕೈ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನೂ ಸಂಯುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಒಳ ಗೊಂಡು ಪೃಥ್ವೀರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಿತ ರಕ್ಷಣೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆರಗುಮಾಡಿದನು.

ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು ಮಾಡುವ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಗಿಂತಲೂ ಸಾಧುಸತ್ಪುರುಷರು ಮಾಡುವ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುವದು. ಹೇಗೆಂದರೆ: ಎಂಥ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದರೂ ಅವನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ಶರಣಾಗತರನ್ನು; ಶರಣೆನ್ನದಿದ್ದರೂ ತಾವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುವದು ಸಾಧುಸತ್ಪುರುಷರ ಸ್ವಭಾವ. ಲೌಕಿಕವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಜಿಹಾಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಿರಭಿಮಾನದಿಂದ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತುಲಸೀದಾಸರು ಒಮ್ಮೆ ಷಹಾಬಾದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡ ತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ದರ್ಶನವಾದಾಗ ಒಬ್ಬ ದನಾಕಾಯುವನನು ಸಾಧು ಸತ್ಪುರುಷರ ಮೇಲಿನ ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಆದರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಪರಮ ಕೋಮಲಾಂತಃಕರಣರಾದ ತುಲಸೀದಾಸರು ಅವನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮನುಗ್ರಹ ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು “ನಿನ್ನಿಷ್ಟಾರ್ಥ ವೇನು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ದಡ್ಡನಾಗಿ ನಿಜವಾಗಿ ದನಕಾಯುವನನೆ ಆಗಿದ್ದ ಅವನಿಗೆ ಇಂಥ ದೊಡ್ಡವರಿಂದ ಏನನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಾವಿನ ವಿಚಾರವೊಂದು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಹುಲಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಭೀತನಾಗಿದ್ದ ಅವನು ಇದರ ಭಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿರೆಂದು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಕೇಳಿದವರ ಇಷ್ಟವನ್ನು ಸರ್ವವಿಧದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣಮಾಡುವದೆ ಸಾಧುಸತ್ಪುರುಷರ ಸಹಜಗುಣವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅವನ ಇಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಲಿ ಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಅವನ ಇಷ್ಟವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದದ್ದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹು ಮಹತ್ತ್ವದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ತುಲಸೀದಾಸರು “ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನೀನು

ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡು; ಹಿಂದಿನ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಭಗವಂತನು ನಿನಗೆ ಮರಣದ ಭಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ" ನೆಂದು ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ನಿಷ್ಪಕ್ಷವಾತ

ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಉದ್ಯೋಗನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಆಶ್ರಿತರಕ್ಷಣೆ ಮೊದಲಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಮಾಡುವಾಗ ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ತಕ್ಕಡಿಗೆ ಹಾಕಿ ತೂಕಮಾಡಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಅವರ ಮೇಲುಕೀಳುಗಳನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಕಾದು ತೀಯಲಾಗುವಷ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಯ ಉಂಟಾಗುವದೆ ಕಡಿಮೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ನೋಡುವಾಗಲೂ ಮನುಷ್ಯರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೇಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುಣದೋಷಗಳೆಂಬ ಸುಲೋಚನವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡೆ ನೋಡುವರು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುವ ಗುಣದೋಷವು ಕಾಣುವದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಆ ವಸ್ತುವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಗುಣದೋಷಗಳಿಂದ ಅವೃತವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವದು. ಈ ನೋಟಕ್ಕೆ ನೋಡಿದ ಶ್ರಮೆಯೊಂದೆ ಲಾಭವೇ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲೆ ಮನೇಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಗುಣದೋಷವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ನೋಡುವದು ಮನುಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ನ್ಯೂನತೆ. ಇದನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ಸ್ವಭಾವಶುದ್ಧವಾದ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ವಸ್ತು ಸ್ವಭಾವವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವದು. ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆನ್ನು

ವಾಗ ತಲೇಎತ್ತುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಣದೋಷಗಳನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ನಿಷ್ಪಕ್ಷ ಪಾತದಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುಂದು ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಬೆಂಬಲವು ಬಲವಾಗಿರಬೇಕಾಗುವದು. ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಆದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಶಿವಾಜಿಯು ಮೊಗಲರ ಮೂಗುಹಿಡಿಸಿದವನೆಂದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಖ್ಯಾತಿಯಾಗಿತ್ತಷ್ಟೆ. ಅದು ಔರಂಗಜೇಬನ ಮಗಳಾದ ಜೇಬುನ್ನೀಸಳ ಕಿವಿಗೂ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ತನ್ನ ತಂದೆಯಂಥ ಸರ್ವಸೌಕರ್ಯಸಮೃದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಕೂಡ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸಾಹಸವನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವ ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆಕೆಗೆ ತುಂಬ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಯಿತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಒಮ್ಮೆ ಶಿವಾಜಿಯು ಔರಂಗಜೇಬನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವನೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಶಿವಾಜಿಯು ಒಂದು ದಿನ ಔರಂಗಜೇಬನ ಆಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜೇಬುನ್ನೀಸಳು ಪರದೆಯ ಹಿಂದೆ ಮರೆಯಲ್ಪಿದ್ದು ಶಿವಾಜಿಯನ್ನು ನಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಮಧ್ಯಮಪರಿಮಾಣದ ದೇಹ, ಅನುರೂಪಪ್ರಮಾಣದ ಅವಯವಗಳು, ನಗೆಮೊಗ, ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ಣವಾದ ನೋಟ, ಆಜಾನುವಾದ ಬಾಹು, ಗಿಳಿಯ ಮೂಗು—ಇವುಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಿತು. ಇತರಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾಗದೆ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ ಆಕೆಯ ಮನಸ್ಸು ಶಿವಾಜಿಯ ಸಹಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಸೂರೆಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಆಕೆ ಆ ತನ್ನ ಉತ್ಕಟವಾದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ತಂದೆಯ ಎದುರಿಗೆ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅಡಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಔರಂಗಜೇಬನ ಮನಸ್ಸು ಶಿವಾಜಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಕಲುಷಿತವಾಗಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಮಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ತಂದೆಯ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಗೆ ಕಾರಣಗಳಾದವು. ಶಿವಾಜಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೆ ತನಗೆ ಆಗಿರುವ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ಅವನ ನಿಜಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದು ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ಧೀರರು ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿರುವ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಧೂಳಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಸಿಕ್ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಸತ್ಯ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿರುವದು ಗಾಜಿನ ಚೂರೆಂದು ಹೇಳಿ ನಿಜವಾದ ರತ್ನವನ್ನು ಎದುರಿಗಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ತೋರಿಸುವಾಗ ಗಾಜಿನ ಚೂರನ್ನು ಬಿಸಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹಂಕಿಗೆಯುವದು ಹೆಚ್ಚಿನ ದಡ್ಡತನವಲ್ಲವೆ? ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅದರ ತುಚ್ಛತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದೊಗೆಯಲಾರದೆ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಹರಕು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಗಂಟೆಕ್ಕೆ ಬಚ್ಚಿಡುವದು ಬರೀ ಅಸೆಬುರುಕತನವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ತುಚ್ಛವೆಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಗಾಜನ್ನು ತೆಗೆದೊಗೆಯುವದಕ್ಕಾದರೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮಾನಸಿಕಧೈರ್ಯವು ಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಸತ್ಯವಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಅಸತ್ಯವಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿಬಿಡುವವಕ್ಕೂ ನಮಗೊಂದು ಬಗೆಯ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ಬೇಕು. ಇಂಥ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಸುರೇಶ್ವರಾಚಾರ್ಯರು ಬಹು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿರುವರು. ಶ್ರೀ ಸುರೇಶ್ವರಾಚಾರ್ಯರು ನರ್ಮದಾತೀರದ ಮಾಹಿಷ್ಮತಿಯೆಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಘನವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದು ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅದರ ತುಟ್ಟತುದಿಗೇರಿಸಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಸಂನ್ಯಾಸದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತುಚ್ಛಬುದ್ಧಿ ಇತ್ತು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವರು ಸಂನ್ಯಾಸಮಾರ್ಗಿಯರಾದ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ವಾದಮಾಡಿದ ನಡೆವಳಿಕೆಯು ವಿಶೇಷವಿಚಾರಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ವಾದವೆಂಬುದು ಈಗ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಬ್ದಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವದೆ ಹೊರತು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುವದು ಕಡಿಮೆ. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚರ್ಚೆಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಈಗಲೂ ಉಂಟು. ಈ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಪಕ್ಷವು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಹಠವೆ ಮುಂದಾಗಿರುವದೆ ಹೊರತು ಸತ್ಯವಾದ ಅರ್ಥವು ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕೆಂದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ಚರ್ಚೆಯು ವಾದವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದು.

ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಯಾರೂ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷವು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂಬವರಾಗಿರದೆ ತಾವು ಸತ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವವರಾಗಬೇಕು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಪ ದಿಂದಾದರೂ ಗದ್ದಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪಕ್ಷದ ಜಯಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿನು ಹುರುಳಿದೆ! ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆನ್ನು ವವರಿಗೆ ವಾದದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಲ್ಲಿ ದುರ್ಬಲವಾದೀತೋ ಎಂದು ಎದೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯಾರ್ಥವೆ ಮುಖ್ಯವೆನ್ನುವವನು ಪ್ರಸನ್ನಮನಸ್ಸನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ವಾದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾಗುವದು ತನ್ನ ಪಕ್ಷದ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಸುರೇಶ್ವರಾ ಚಾರ್ಯರು ಆತ್ಯಂತಸಮಾಧಾನಸ್ಥಿಯಿಂದ ವಾದವನ್ನು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸಪಕ್ಷವೇ ಮೇಲುಗಯ್ಯಾಗಲು ಅದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಾವೂ ಆ ದೀಕ್ಷೆ ಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು.

ಪ್ರೌಢವಿಚಾರದ ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಬಾಲಿಶವಿಚಾರದ ಪರಾಜಯ ವಾದರೆ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗುಣಗ್ರಹಣಮಾಡುವವರೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಸಿಕ್ಕಬಹುದು. ಪರಮಾರ್ಥವಿಚಾರದ ಸತ್ಯತ್ವವನ್ನು ಸಂಭಾವಿಸು ವದೂ ಅದನ್ನು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತರುವದೂ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಶಕ್ಯವಾಗುವದು. ಏಕೆಂದರೆ: ಪರಮಾರ್ಥದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದೊಡನೆಯೇ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ದಿಂದ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತರೂಪವಾದ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ತನಗೆ ತಾನೆ ತಲೆಎತ್ತು ವದು. ವ್ಯವಹಾರದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯತ್ವವನ್ನು ಸಂಭಾವಿಸುವದೂ ಅದನ್ನು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತರುವದೂ ಕಠಿನ. ವ್ಯವಹಾರದ ಪ್ರಭಾವವು ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಬುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಮಂಕುಬೂದಿಯನ್ನು ಹಾಕುವದು. ವ್ಯವ ಹಾರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಠವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮುಂದೆ ತಲೆಯನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುವದು ಕಷ್ಟವೆನಿಸುವದು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸತ್ಯವೆಂದು ತೋರಿರದರ್ಥವನ್ನು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುವದೂ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸುವದು. ಒಳ್ಳೆ ಬಲಿಷ್ಠಭಾವದವರು ಮಾತ್ರ ಆ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಕೊಡುವರು. ತನ್ನ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ತಿಷ್ಯರಕ್ಷಿತೆಯು ತನ್ನ ಮಲಮಗನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಕುತಂತ್ರದಿಂದ ಕೀಳಿಸಿದಳೆಂದು ಅಶೋ

ಕನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಅಶೋಕನು ಅಹಿಂಸಾವ್ರತನಿಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಆ ಪಾಪಕೃತ್ಯದ ಫಲಾನುಭವಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ಗುರಿಮಾಡುವದು ಮನುಷ್ಯಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಆಗದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅಶೋಕನು ತನ್ನ ಪತ್ನೀತ್ವ ಮೊದಲಾದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಆಕೆಯ ಶಿರಚ್ಛೇದವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಈ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಶಿವಾಜಿಯೂ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿರುವನು. ತನ್ನ ಮಗನು ಒಬ್ಬ ಪರಸ್ತ್ರೀಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಲಂಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೆ ಶಿವಾಜಿಯು ತನ್ನ ಮಗನೆಂಬ ಧಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನಿಡದೆ ಅವನನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ದಂಡಿಸಿರುವನು.

ಹೀಗೆ ಪರರಿಗೆ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದಿರುವದೂ ಕಠಿಣವಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಪ್ರತೀಕಾರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯು ತತ್ತರಿಸುವದು. ಮನಸ್ಸು ಇತರರನ್ನು ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಡುವದಕ್ಕೆ ತವಕಿಸುವದೆ ಹೊರತು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಅಂಕೆಯಲ್ಲಿಡುವದೆಂದರೆ ಅದರ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಉರ್ಲುಬೀಳುವದು. ರಾವಣನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಮಾಡಿದನು; ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಮಾಡುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಾನು ಗೆಲ್ಲುವದಕ್ಕೆ ಆಸುರೀಸ್ವಭಾವವು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ನೆರವಾಗಲಾರದು. ಅದು ದೈವೀಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಶಕ್ಯವಾಗುವದು. ಯಾರ ಯಾರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಮೂಡಿರುವದೋ ಅದು ಅವರವರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಾಗುವದು. ಪೇಷ್ವೆ ಬಾಜಿರಾಯನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ವಿಷಯ ಲೋಲುಪನಾಗಿ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಶಾಹು ಮಹಾರಾಜನು ಒಬ್ಬ ನಿಯೋಗಿಯ ಮೂಲಕ ಆತನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬಾಜಿರಾಯನು ಶಾಹುರಾಜನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಗುಣಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅಂದಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದನು. ಶಿವಾಜಿಯ ವಿದ್ಯಾಗುರುವಾದ ದಾದಾಜಿ ಕೊಂಡದೇವನೂ ಈ ವಿಧವಾದ ತನ್ನ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡಿರು

ವನು. ಒಮ್ಮೆ ಅವನು ಶಿವಾಜಿಯ ತೋಟದ ಒಂದು ಹಣ್ಣನ್ನು ತನ್ನ ಉಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅಪರಾಧವೆನಿಸಿತು. ಯಜಮಾನನ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಯಜಮಾನನಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದು ಕಳ್ಳತನದಷ್ಟು ಕೆಡಕೆನಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನ ಅಪರಾಧವು ತನಗೇ ದೊಡ್ಡದೆನಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಸನರೂಪವಾಗಿ ತನ್ನ ಆ ಕಯ್ಯನ್ನು ತಾನೇ ಕಡಿದು ಹಾಕಿಬಿಡಬೇಕೆಂಬಷ್ಟು ದುರಾಲೋಚನೆಮಾಡಿದನು. ಅಷ್ಟು ದೂರಕೋಗಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲವೆಂದು ಇತರರು ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೂ ಅವನು ಅದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಚಿಹ್ನೆವಾಗಿ ಅಂಗಿಯ ತೋಳ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಯೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಅಂಗಿಯ ತೋಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರೆ ಇವನಿಗಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇನೆಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಅಂಗಿಯ ತೋಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇರಬಹುದು. ಅದರೂ ಅದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇ. ಅದು ಪಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ನಿಜವಾದ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವದು. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ತತ್ತ್ವವೇನು? ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪಾಪದ ದೆಸೆಯಿಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವುಂಟಾಗಿ ಅದನ್ನಿನ್ನೆಂದೆಂದೂ ಮಾಡಬಾರದೆನಿಸುವದು. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಈ ಪರಿಣಾಮವಾಗದೆ ಯಾವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ಕೆಲವು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆಯೂ ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಿರುಗಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅವನು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆಯೂ ತನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಭೀಗುಟ್ಟುವದರ ಮೂಲಕ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೆಂದೂ ಇಂಥ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆನಿಸುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ಇಷ್ಟಾಗುವದೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಪ್ರಯೋಜನ. ಅಂಗಿಯಿಂದ ಹಸ್ತದವರಿಗೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಚ್ಚುವದು ನಮ್ಮ ಆರ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಆ ಅಂಗಿಯ ಅರ್ಧ ತೋಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತನ್ನ

ಪಾಪವು ತೀಯಬಂದು ತನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುವದರ ಮೂಲಕ ಇಂಥ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಕೈ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ಮುಂದಾಗದಿರುವದಕ್ಕೆ ದಾದಾಜಿಗೆ ಅದು ಉತ್ತಮವಾದ ಸಾಧನವಾಯಿತು. ಇತರರ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗಿಂತಲೂ ತಾವಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದದ್ದು. ದಾದಾಜಿಯು ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಅನುಕರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅವರಾಧವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಹೊರಗಣವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಉಳಿದು ತನ್ನ ಐಹಿಕವಾದ ಅಭ್ಯುದಯವು ನಿರ್ಬಂಧವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಂತೆ ತೋರಬಹುದು. ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ಅಭ್ಯುದಯವಲ್ಲ; ದೀಪವು ಆರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡದಾಗುವಂತೆ ಆ ಅಭ್ಯುದಯವು ತನ್ನ ಅಂತಿಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನು ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಪೂರ್ವಕವಾದ ವಿವೇಕದಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲೆಂದು ದೇವರು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಪಾಪವನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸುವದು ನಮ್ಮಿಂವಾಗದ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾದೀತು? ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಅಭ್ಯುದಯವಾದರೂ ಹೇಗೆ ಆದೀತು? ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹವು ಪುಣ್ಯದ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರುವಂಥದ್ದು. ಮನುಷ್ಯನ ನಾಲಿಗೆಯು ಇತರರ ಪಾಪವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳುವಾಗ ಉದ್ಭವವಾದಂತೆ ತನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಹೊರಬೀಳುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಪಕ್ಷಪಾತವು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕೊರತೆಯ ರೂಪವಾಗಿರುವದು. ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ಗೆದ್ದು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ದೇವರು ಪರಮಾವಧಿಯ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುವನು. ಮನುಷ್ಯನು ತೋರಿಸುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಇರುವದು ಪರಮಕಾರುಣಿಕನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಶಕ್ಯವೆ ಆಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನೆಂಬ ಅರಸನಿದ್ದನು. ಅವನು ತನ್ನ ನೆರೆಯ ಕೋಸಲ

ದೇಶದ ದಿಘಿತಿ ಎಂಬ ಅರಸನ ಮೇಲೆ ದಂಡನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾದ ಸೇನೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಬಲಾಢ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ದಿಘಿತಿయు ಅಂಥ ಸೌಕರ್ಯಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಳ್ಳೆ ಗುಣಾಢ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೈ ಕೈ ಕೂಡಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಪ್ರತಿಭೆಯು ದಿಘಿತಿಯ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಹೀರಿ ಹಿವ್ವೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ದಿಘಿತಿಗೆ ಜೀವದ ಆಸೆಯೇನೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಜೀವಗಳನ್ನಾಗಿ ಉಳಿಯುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ರಣದೇವತೆಗೆ ತನ್ನ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ಅರತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದುತ್ತಮವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ದಿಘಾವನನ್ನು ಕರೆದು “ಮಗು, ಹಗೆತನವು ಹಗೆತನದಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ತಗ್ಗುವದಿಲ್ಲ; ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಗ್ಗುತ್ತದೆ . . .” ಎಂದು ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಾಣೋತ್ಕ್ರಮಣವಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ಭೋಗ್ಯವಾಯಿತೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದೆ ಇಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ದಿಘಾವನನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಸರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದು ಆ ಮೇಲೆ ಅವನ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಆಪ್ತನಿಯೋಗಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಒಂದು ದಿನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೃಗಯಾವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ಅವನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿದ್ರೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಿಘಾವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನ ಮೇಲಿನ ದ್ವೇಷಭಾವನೆಗಳು ತರಂಗತರಂಗವಾಗಿ ಎಳುವದಕ್ಕಾರಂಭವಾದವು. ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದವನೆಂಬ ನೆನಪು ಬಂದು ಆ ರಚ್ಚನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ದಿಘಾವನ ಮನಸ್ಸು ತಳಮಳಿಸಿತು. ಒಡನೆ ಅವನ ಕೈ ಒರೆಯಿಂದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿರಿದು ಝಳಪಿಸಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಮಾತು ನೆನಪಿಗೆ ಬಂತು. ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ತಾನು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲ! ಎಂಬ ದುಃಖದಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೀರು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕಿದವು. ಇದರಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತನು ಎದ್ದು ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿದಾಗ ದಿಘಾವನು ಒಡೆಯನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನೆದುರಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟನು. ದಿಘಾವನು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ

ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನತ್ತನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರಬಲವಾದ ತಪಕನನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ತನ್ನ ಜೀವನನ್ನು ಉನ್ನತ ದಿಘಾನನ ಆತ್ಮರಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೋಡಿ ಬಿರಗಾದವನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನತ್ತನು ಒಡನೆ ದಿಘತಿಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ದಿಘಾನನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಗೌರವಿಸುವಲ್ಲಿ ತಪನನ್ನು ತನ್ನ ಅ-ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನು. ನಿಷ್ಕಾಂಕ್ಷ ಪಾತರನಾದ ಆತ್ಮರಕ್ತಿಯು ಯಾವಾಗ ಯಾವ ರೂಪವೂ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ಮುಂದಾಗಿ ತಿಳಿಯುವನಾಗದಿದ್ದರೂ ಅದು ಎಂದಿಗೂ ನ್ಯೂನವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅದರಿಂದಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನವು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಎಷ್ಟೊ ಮೇಲ್ಮೆ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿರುವದು.

ಈ ರೀತಿಗಳೆಲ್ಲ ಆತ್ಮರಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯನು ಪಠಹಿತದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು. ಸರಿಸುಮಾರು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಂಥದ್ದು. ಈಗ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾರ ನಾಮ ಧೇಯಗಳು ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವವೋ ಅವರೆಲ್ಲ ಪಠಹಿತದಿಂದ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದವರೇ. ಇವೇ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಧೈರ್ಯ. ಹೀಗೆ ಚಿರಜೀವಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಸರ್ವರೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮರಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಬೇಕು.

ನೋಡಿದರೆ ಬಿಡದೆ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಅಳಿಗನ್ನಡ !

ಲೇಖಕ-ಮೊಸಕೆರೆ ಚಿದಂಬರಯ್ಯ

ಸುಲಭ ಶೈಲಿ !!

ನೇದಾಂತಗ್ರಂಥಗಳು

ಆರ್ಯಧರ್ಮ ಪ್ರದೀಪ:- ಹುಡುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಹಿಂದೂ ಮತದ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಧಾರ್ಮಿಕಮಹಾಪುರುಷರ ಉಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸಿ ಪುರಾಣಪುರುಷರ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳ ದುಂದುಮಾಡಿರುವ ಗ್ರಂಥ. ಇದೊಂದು ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಕೈಗನ್ನಡಿ. ಬೆಲೆ ೨-೦-೦

ಗೀತಾರ್ಥಚಂದ್ರಿಕೆ:- ಇದರಲ್ಲಿ ಅನ್ಯಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪದದ ಅರ್ಥ ದೊಡನೆ ವಿತವೂ ಮಿತವೂ ಆದ ವಿವರಣೆಯು ರತ್ನಕ್ಕೆ ಕುಂದ ಣವನ್ನ ಕೆತ್ತಿದಂತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವದು. ತೂಕದ ವಿಚಾರಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಮೂಡುವಂತೆ ಯುಕ್ತಿಗಳೂ ಅನುಭವದ ಮಾತುಗಳೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿರುವವು. ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳೂ ಪಾಠಾಂತರಗಳೂ ಆಧಾರವಾಕ್ಯಗಳೂ ಕೂಡ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿವೆ. ಇದು ಕಣ್ಣಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಕೂಡ ಅನಂದವನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡುವದು. ಬೆಲೆ ೨-೮-೦

ಪಂಚದಶೀತತ್ವಾರ್ಥ:- ನೇದಾಂತನೆಂಬ ಸಮುದ್ರದ ತಲದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮುತ್ತುರತ್ನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇದು ಅಂಗಯ್ಯೊಳಕ್ಕೆ ಬರಿಸುವದು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನುರಿಯದಂಥ ಗಡುಸಾದ ವಿಚಾರಗಳೆಂಬ ಉಕ್ಕಿನ ಕಡಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇದು ಯುಕ್ತಿಗಳ, ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮತ್ತು ಅನುಭವದ ಮಾತುಗಳ ಹೆಣಿಗೆಯೊಳಗೆ ಒತ್ತಿ ಹಾಕಿ ರಸವನ್ನ ಚಿಮ್ಮುವ ದ್ರಾಕ್ಷೆಯ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿರುವ ಸರಳವಾದ ವಚನರೂಪ. ಬೆಲೆ ೨-೦-೦

ಎಸ್. ಎಸ್. ಎನ್ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬.

ನೋಡಿದರೆ ಬಿಡದೆ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ತಿಳಿಗನ್ನಡ ! ಲೇಖಕ-ಹೊಸಕೆರೆ ಚಿದಂಬರಯ್ಯ ಸುಲಭ ಶೈಲಿ !!

ಭಗವದ್ಗೀತಾಸಾರವಿಚಾರ:- ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಗೂಢಾರ್ಥಗಳ ಸರ್ವಸಾರವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಗನ್ನಡದ ಉಪನ್ಯಾಸದರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೂರಿಯಾಗಿರುವದು. ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತೀಪುರಾಣೀತಿಹಾಸಗಳ ಸದುಪದೇಶಗಳ ಅರ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ಇದರ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಲಾಗಿರುವವು. ಲೌಕಿಕವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಅನುಭವದ ಮಾತುಗಳೂ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿವೆ. ತಿಳಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವವು. ಬೆಲೆ ೧-೮-೦

ವೇದಾಂತದ ಜೀವಾಳ:- ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಬೆರಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಶಾಂಕರಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಿಡಿದು ನೇರವಾಗಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸೂತ್ರ (ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯ) ಗಳಿಂದಲೇ ಆರಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳ ಹೊಂದಿಕೆಯಿಂದ ವೇದಾಂತದ ಮೂಲಸ್ವರೂಪದ ಮುದ್ದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮುಖದ ಮುಂದಿಡುವದಕ್ಕೆ ಇದೇ ನೂಲಿನ. ಬಹು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಿಚಾರಗಳ ಎಲ್ಲ ಸೊಗಸೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸರಳವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಬಹುದು ಮೂರುವಂತೆ ಬಳಕೆಯಾದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತದ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯತತ್ವಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವ ಇದರಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಿಗಳ ಸೂರೆ ! ಅನುಭವದ ಮಾತುಗಳ ಸುಗ್ಗಿ. ಬೆಲೆ ೧-೮-೦

ಅನುಭವಾಮೃತ:- ಕರಿನಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ವಿಚಾರದ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬೋಡಿಸಿರುವ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿ ಬೆಲೆ ೧-೮-೦

ಮಾಂಡೂಕ್ಯಸಂವಾದ:- ಇದು ವೇದಾಂತವೆಂಬ ಅರಮನೆಯ ಶಿಖರದ ಮೇಲಿನ ಕಲಶದಂತಿರುವ ಮಾಂಡೂಕ್ಯೋಪನಿಷತ್ತಿನ ಶಾಂಕರಭಾಷ್ಯದ ಸರಳಾನುವಾದ. ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ. ವೇದಾಂತದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದಿದರೂ ಇದರ ವಿಚಾರಸರಣಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದ ಹೊರತು ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ. ಬೆಲೆ ೦-೮-೦

ಎಸ್. ಎಸ್. ಎನ್. ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ನೋಡಿದರೆ ಬಿಡದೆ ಇರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ತಿಳಿಗನ್ನಡ! ಲೇಖಕ-ಹೊಸಕೆರೆ ಚಿದಂಬರಯ್ಯ ಸುಲಭತೈಲಿ!!

ಗೀತೆಯ ತಿರಳು:- ಗೀತೆಯೊಳಗೆ ಅಳದಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವಿಶೇಷಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದು ಹಿಗ್ಗಿಸಿರುವ ಒಳ್ಳೆ ಸವಿಕಟ್ಟಾದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ. ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಬಹಳವನ್ನು ತಿಳಿಸುವದು. ಬೆಲೆ ೦-೪-೦

ಗೀತೆಯ ಕೈಗನ್ನಡಿ:- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶ್ಲೋಕ, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಅದರ ಸೊಗಸನ್ನೆಲ್ಲ ಭಟ್ಟಿ ಇಳಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ತಾತ್ಪರ್ಯ - ಹೀಗೈ ಮುದ್ದಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿರುವದು. ಬಹು ಅಗ್ಗವಾದ ಪ್ರತಿ. ಬೆಲೆ ೦-೪-೦

ಮಕ್ಕಳ ಕೈಗೀತೆ:- ಮೂಲದ ಅರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೂಡ ತಿಳಿಯುವ ಮಾತಿನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿರುವದು. ಕಥೆಯ ಸಾರಾಂಶವೂ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳೂ ಇವೆ. ಬೆಲೆ ೦-೪-೦

ಧರ್ಮನೀತಿಗ್ರಂಥಗಳು

ನೀತಿಗಳ ನೆಲಗಟ್ಟು:- ಜೀವಜೀವಿ ಸಂತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಪುರಾಣೋತ್ತರಸಂಹಿತೆ ಬೀರಜೇರಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೂ ಒಂದೇ ಕಡೆಗೆ ತಂದು ಅವುಗಳನ್ನು ಜೀವಜೀವಿ ಪಟ್ಟಿ ಲುಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿ ಸಂತಿವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊಸವು ಕೊಟ್ಟಿರುವದು. ಬೆಲೆ ೧-೮-೦

ಭರತಖಂಡದ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಗಳು:- ದಿಗಂತಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನಿಗಳೂ ದೇಶಭಾವಾನಿಗಳೂ ಅವರ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಮಾಹನೀಯರ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ತಿರುಳನ್ನು ರಸಭರಿತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಸಚಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ ಅನೇಕ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳೂ ಇವೆ. ಬೆಲೆ ೧-೪-೦

ಅತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ತೇಜಸ್ಸು:- ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅವಿಭವವಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೀರ್ತಿಶರೀರರೂಪವಾದ ಚಿರಜೀವಿತ್ವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಂಥ ಅತ್ಮಶಕ್ತಿಯ ವಿವಿಧವಿಚಾರವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಹಾವಿಭೂತಿಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿ ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯವನ್ನು ತುಂಬುವದು. ಬೆಲೆ ೧-೨-೦

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯಕಾವ್ಯ:- ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಇದ್ದು ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳ ಚಮತ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ. ವಿವಿಧವ್ಯಾಪ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ ದೇಶಾಭಿಮಾನವನ್ನೂ ಹುರಿದುಂಬಿಸುವ ಲಲಿತವಾದ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯ. ೧-೦-೦

ಎಸ್. ಎಸ್. ಎನ್ ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ನೋಡಿದರೆ ಬಿಡದೆ ಇರುವ ವುಸ್ತುಕಗಳು

ಅಳಗನ್ನಡ!

ಲೇಖಕ-ಹೊಸಕೆರೆ ಚಿದಂಬರಯ್ಯ

ಸುಲಭ ಶೈಲಿ !!

ಕೀರ್ತನಕಂಠಾಭರಣ:- ಕರ್ಣಾಟಕಭಾಷಾಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಹೊಸಬಗೆಯ

ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ ಕೀರ್ತನಕಾರರನ್ನು ಸಜೀವಗ್ರಂಥಭಂಡಾರ
ವೆನಿಸುವ ಕೀರ್ತನ-ಹರಿಕಥೆ-ಗಳು. ಆಯಾ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ

ಧರ್ಮನೀತಿಗಳ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯ ಬೇರೆಬೇರೆ ಪೀಠಿಕೆಗಳೊಡನೆ

(೧) ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣ (೧೦ ಕಥೆಗಳು) ೧-೮-೦;

(೨) ಭಾರತದ (೧೦) ಕಥೆಗಳು ೧-೦ ೦; (೩) ಭಾಗವತದ

(೧೦) ಕಥೆಗಳು ೧-೦-೦; (೪) ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳು (೯) ೧-೦-೦;

(೫) ಸತ್ಪುರುಷರು (೯) ೧-೦-೦; ಎಲ್ಲ ನೇರಿದರೆ ೫-೦-೦

ಭರತನ ಬಂಧುಪ್ರೇಮ:- ಪ್ರಾಚೀನಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ

ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಕಾರಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ತುಲಸೀರಾಮಾ
ಯಣದ ಕಥೆ. ಬಹು ಮನೋಹರವಾದದ್ದು. ಬೆಲೆ ೦.೧೦-೦

ತಾರಾನಾಥ ತರ್ಕವಾಚಸ್ಪತಿ:- ಆಪ್ರತಿಮಪಂಡಿತನಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗಬಲ

ದಿಂದ ತನ್ನ ಜೀವಿಕೆಯನ್ನು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಧರ್ಮಾರ್ಥವಾಗಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಪರೋಪಕಾರ
ದಿಂದ ಸಮಸ್ತರಾಜರನ್ನೂ ಬೆರಗು ಮಾಡಿದ ಚರಿತ್ರೆ. ೦-೧೦-೦

ಗುಣನಿರೂಪಣೆ:- ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಉದಾಹರಿಸಿ ಗುಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವೀರ್ಯವತ್ತ

ರವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಅದರ ಎಳೆಗೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವದು. ಬೆಲೆ-೮-೦

ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಜಯ:- ಜ್ಞಾನಬಲಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರೇಮ

ಬಲವೇ ಜಗತ್ತಿನ ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತೋರಿಸುವ ಬಹು
ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಬಂಗಾಲೀ ಕಾದಂಬರಿಯ ಅನುವಾದ. ೦-೮-೦

ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಆಖ್ಯಾನ-ಹರಿಕಥೆಯ ರೂಪ. ೦-೮-೦

ಜೊಡಾಲೆ, ಉಪದೇಶಪಂಚಕ, ಪಟ್ಟದೀರ್ಘೀಂಕಾರ, ಮನಸ್ಸಿಗುಪದೇಶ,

ಶ್ರೀರಾಮಮಹಿಮೆ- ಮೊದಲಾದವುಗಳು.

ಭಾರತದ ಸವಿಕಟ್ಟು:- ಭಾರತ ಚಂಪುವಿನ ಬಹು ಸರಸವಾದ ಅನುವಾದ.

ಹೊಸಕೆರೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಕೃತ. ೦-೧೨-೦

ಎಸ್. ಎಸ್. ಎನ್. ಬುಕ್ ಡಿಪೋ, ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

